

STENOGRAM ZWIĄZKOWY Nr. 4.

za czas od dnia 6-go do 13-go maja 1927 r.

I Legalny ruch polityczny.

a/ Narodowa Partja Robotnicza.

Powiat Biskupski

Dnia 8.b.m. w Biskupstoku odbyło się zebranie posiedzenie dla członków Z.S.P. "Praca", zwołane przez pana Hamskiewicza - ludzka przesłaniem którego uważane być może za przyczynek do charakterystyki opozycyjnego stanowiska N.P.R. względem rządów Władysława Piłsudskiego. Poważ Hamskiewicza uważał rządowi nieogłębłą gospodarkę podnosząc jako przykład nieogłębłości - obrotu wysiewione z ziemi cośnie zagranicą wykupowane jest dla kraju po cenie dwa razy wyższej. -

Przy omawianiu wyników arbitrażu rządowego dla robotników przy wyrobie szkielecniczym, powołał podkreślić, że podwyżka płac na którą rząd wyraził zgodę, nawet ujętione nie byłoby nadobnie - tanie potrzeby bytowania robotników. Obecnych około 200 osób. / B.730/p. z dn. 9.b.m. / -

a/ Związek Naprawy Rzeczypospolitej :

Powiat Biskupski :

Zjazd egzekutywy Okręgowych Związku Naprawy Rzeczypospolitej z Województwa Biskupskiego zwołał na dzień 8.b.m. w Biskupstoku miejsc ogólny - celu zapoznania miejscowego społeczeństwa z programem i ideologią obrotu przekona wojewego. Do prezydium zjazdu powołali prof. Rolandę Szulera i Ralsia. Nieogłębła przedwień jednego z mówców, głośnie w spokojną pocztówkę opozycji, P.P.S. która zamianifestowała swój sprzeciw przeciwko podwyższeniu się pod standardy obrotu przekona wojewego wielu z podjętych, którzy należeli do niedawna do obrotów wrogich Hamskiewiczowi - ludzka przesłaniem, opowiadała to zapoznania opozycji pod przegadaniem - czynności dotychczasowego i przyszłego - zmusiła prezydium do rozważania sprawy. Zjazd i interwencja policji nie było obecnych około 200 osób. / B.730/p. z dn. 9.b.m. / -

c/ Polska Partja Socjalistyczna :

Powiat Augustowski :

Działające się od stycznia br. zarząd wewnętrzny Komitetu Powiatowego P.P.S.w Augustowie zostały całkowicie zlikwidowane. Intensywność pracy organizacyjnej i propagandowej Komitetu jest już widoczna. Zmierzają one obecnie do zorganizowania w Augustowie filji TUR'u. / 3.385/pf.: z dn.10.b.m./.-

d/ Włoszadzka Organizacja Monarchistyczna :

Powiat Szczymski :

Dnia 8.b.m. we wsi Niedźwiadna, gminy Szczuczyn odbył się wiec W.O.M., zwołany przez instruktora Zygmunta Stępczackiego, który przemawiał n.t. "Królestwo, czy Republika". Prelegent starał się widocznie z obu stron istniejącego w Polsce ustroju państwowego, podkreślając m.in. szkodliwą działalność awansionych stronnictw politycznych, istnienie nadmiernej ilości ustaw przez Sejm uchwalonych, szkodliwą dla Państwa i nieracjonalną gospodarkę samorządów, różnorodność systemu podatkowego i podatków, Sebrani na wiecu w liczbie około 2 tysięcy osób spokojnie słuchali tych wywodów, a niektórzy zaś, gdy mówca starał się wybiadać, że jedynie rządzący absolutnego monarchy zdolają zapewnić Polsce należyte drogi rozwoju i stanowisko międzynarodowe, zajęli względem niego tak dalece nieprzychylnie stanowisko, że wiec rozwiązał. - Zajęło nie było. / 3.282/pf.: z dnia 10.b.m./.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki :

Dnia 8.b.m. we wsi Kobylin Borowy odbył się wiec W.O.M., zwołany przez instruktora Stefana Brzyszczyńskiego, który propagował ogólnie ideę monarchistyczną. Obecnych około 1200 osób. - / 3.331/pf.: z dn.10.b.m./.-

e/ Związek Ludowo-Narodowy :

Powiat Szybsko-Mazowiecki :

Związek Ludowo-Narodowy w powiecie traci wpływy częściowo na rzecz Ch.D., częściowo zaś na rzecz Włoszadzkiej Organizacji Monarchistycznej. -

Janek Jankowski Józef, na zwołanym przez niego dnia 3 bm. wieczu na wsi Dąbrowa Wielka, gm. Szepietowo, dowodził, że Związek Lud. Nar. domaga się w chwili obecnej wydatnego zwiększenia siły obronnej Państwa w związku ze wzrastającą agresją Niemiec i Rosji, pochwalenia przez Sejm ustawy o przestępstwach antypaństwowym i antyreligijnym, oraz zmniejszenia o połowę liczby posłów do Sejmu. Obecnych na wieczu około 400 osób. /S.321/pf. z dn. 10.b.m./.-

2/ Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji :

Powiat Wyszacko-Mazowiecki :

Dnia 1.b.m.w Łapach odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego Koła Ch.D.przy udziale delegata Zarządu Głównego Stronnictwa Kaczerowskiego, który wygłosił referat o sytuacji gospodarczej w kraju i stosunku Ch.D.do sfer rządzących. Przewodniczył Bryniewiecki Stanisław. Po przemówieniach i dyskusji zdecydowano zorganizować Koło Ch.D.w Łapach i wybrano zarząd tegoż Koła w osobach: Kisza-Kasimierz - prezes, Gąsowski Franciszek - wiceprezes, Zaremba Marcin - skarbnik, Jasowski Robert - sekretarz, Bryniewiecki Stanisław - członek zarządu. Na członków Koła zapraszali się prawie wszyscy członkowie Zw.Lud.Narod. / S.308/pf. z dn.5.b.m./.-

3/ Organizacja faszystów polskich :

Powiat Wołkowyski :

W powiecie wołkowyskim przebywa obecnie delegat "Dyrektoriatu faszystów polskich" Dyxa, legitymujący się zaświadczeniem, wydanym mu przez "Delegaturę Stronnictwa Faszystów Polskich na Kresy Wschodnie" z dn.5.I.27.r.Br-118. W rozmowach z poszczególnymi osobami, wspomniany Dyxa zapowiada szybki rozwój faszystów w Polsce, indagowany, uchyla się o sposób wyimajęcy od definitywnego określenia stosunku jego organizacji do rządu Marasała Fiksuńskiego. / S.315/pr. z dn.10.b.m./.-

2/ Polska Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Wysoko-Mazowiecki :

Działalność Stronnictwa w powiecie liczącego 16 362 ludności i około 400 zorganizowanych członków, chwilowo osłabła, wskutek wyjazdu z powiatu instruktora Stanisława Ujdysa. / S. 335/pf. z dn. 10. b. m. /.-

Powiat Ostrowski :

Stronnictwo wskutek nieskłonności od dłuższego czasu także w Komitecie Powiatowym w Ostrowi-Mazowieckiej, traci pozycję najsilniejszej organizacji politycznej w powiecie; dyskuje na ten Stronnictwo Chłopskie. / S. 448/tjn. z dn. 11. b. m. /.-

1/ Polska Partja Socjalistyczna Lewica :

W Łodzi stara się zorganizować sekcję młodzieży szkół średnich. / S. 432/p. z dnia 9. b. m. /.-

Z Komitetu miejskiego P.P.S. Lewicy w Grodnie usunięty został Stankiewicz Edward, jeden z organizatorów tegoż Komitetu i czynniejszych działaczy partji w powiecie, któremu zarzucono, że jest konfidentem policji; zarzut ten nie odpowiada prawdzie. - / S. Pr. 710/III. z dnia 10. b. m. /.-

II. Ruch wyrotowy i lewica nielegalna.

Powiat Białostocki :

Dnia 29. kwietnia br. zatrzymani zostali pod zarzutem wywieszenia transparentu komunistycznego w Białymstoku: Zawadzki Hotel, Salewicz Józef i Maser Szejna, wszyscy zamieszkaali w Białymstoku; przekazano ich z materiałami oskarżenia władzom sądownym.

Tegoż dnia zatrzymana została w Orlowie Orłowski Józef, członek O.K.K.P.Z.B. Białystok, poszukiwana przez policję od czasu likwidacji stowarzyszeń b.r.w. związku z aresztowaniem jej zatrzymano: dn. 2. b. m. w Białymstoku: Badysko Adam, Duraj Tadeusz, Mikulski Jan i Kotwiczka Jan, członkinie sekcji kobiet przy O.K.K.P.Z.B. Białystok; wszystkie z materiałami oskarżenia przekazano władzom sądownym. / S. 730/p. z dn. 9. b. m. /.

Powiat Grodzieński :

Ad punkt ten z tygodniowym sprawozdaniem sytuacyjnym Nr. 3.

W wyniku dalszych dochodzeń w sprawie ualkowania zorganizowania w dniu 1-go maja br. pochodu komunistycznego we wsi Aleksy-oc aresztowany został mieszkaniec tejże wsi Jarmołowski Panas, którego z materiałami oskarżenia przesłano władzom sądownym.

Przeprowadzona została zapowiedziana w poprzednim sprawozdaniu likwidacja jasejki KPZB. we wsi Brzostowiczany, gm. Brzostowica Wielka. Aresztowano i przekazano władzom sądownym mieszkańców tejże wsi: 1. Tokkacha Piotra, 2. Skopca Jana, 3. Mielusko Aleksandra, 4. Nikona Maksyma, 5. Żukodok Józefa, 6. Żukodok Aleksandra, 7. Daleszko Zdzisława, 8. Rutym Jana, 9. Błogodara Jana i 10. Gajko Stefana.

Nakutek aresztowań w dn. 29. ub. m. i dalszych, likwidowana została również jasejka K.P.Z.B. we wsi Zubkiewicze Dute, gm. Brzostowica Wielka. / S. Pr. 710/III. z dn. 10. b. m. /.

Powiat Łomżyński :

W nocy z dn. 2. b. m. na przewodach telefonicznych przy drodze Mętenin - Zambrów, w odległości 1 km. od Rutek, wywieszono transparent komunistyczny z napisami: "Prace z faszyzmem. Prace z białym terrorem. Wojna wojnie. Żądamy uwolnienia więźniów politycznych.

Niech żyje 1 maj. Niech żyje rząd robotniczo-chłopski. Ziemia dla chłopów bez wykupu". - / 3. 426/p.z dn. 6. b. m. /.-

W tymże czasie w Zambrowie znaleziono porzuconą paczkę wydawnictw C.K.R.P.P., notowanych w tut. sprawozdaniach do Ministerstwa. / 3. 427/p.z dn. 6. b. m. /.-

W obu wypadkach wdr. tego dochodzenia.-

Powiat Kolneński :

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. 3.

3. wśród zatrzymanych dn. 30. kwietnia br. 13 mieszkańców Kolna, oskarżonych o przynależność do organizacji K.P.P., na podstawie decyzji władz sądowych osądzeni zostali w więzieniu : 1/ Lajser Judka Kornecki, 2/ Abram Kornecki, 3/ Bożek Chawczyński, 4/ Jan Świerczewski i 5/ Stanisław Wąsik. / 3. 514:z dn. 7. b. m. /.-

Powiat Wolkowyski :

W gminie pleskowskiej stwierdzono tendencyjne lamowanie wierzaj, że B.W.R. Brzeźna rozpoczyna ponownie działalność organizacyjną i, że w dniu 15. b. m. zewnętrznie występieniemi w różnych miejscowościach ziem Wschodnich zaszewifestować na swe imię. - Ustalono, że stożę propagandy komunistycznej w tym kierunku prowadzi Sebastjanowicz Piotr, b. prezes Kurka B.W.R.E. we wsi Osowiany i Horonowicz Grzegorz, mieszkaniec wsi Pienki. -

Dnia 4. b. m. we wsi Łukiełki gm. Szydłowieckiej rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odew komunistycznych, 2-ty edycyj, notowanych w poprzednich sprawozdaniach. W wyniku wdrożonego dochodzenia ujawniono, że sprawcą kolportażu był Zdzisław Władysław, w. wsi Brzeźnowieś gm. Brzeźnowieś Wielka, pow. grodzieskiego. Zdzisław zatrzymany został w Brzeźnowieś Wielkiej; znaleziono przy nim odewy komunistyczne. Dochodzenie trwa. / 3. 515/pr. z dnia 10. b. m. /.-

W drodze konfidenjonalnej przyjęto list, pisany przez obywatela do Rosji Teodora Parchutę, m. Łyskowa do Teodora Tielinskiego, m. powiatu wolkowyskiego - następującej treści: "Teraz od do twojej sprawy. Chodźcie do regionalnego Komitetu A.R.S.M. W. i zapytajcie ich o tej sprawie. Pośrednicę ci, bym się zwró-

ciż do Okręgowego Komitetu, gdzie jeszcze nie było w tych dniach pójść. Byłem w Okręgowym Komitecie MOPR'u, gdzie mi powiedziano, że obecnie nikogo nie przyjmują ze wyjątkiem romowców i pracowników politycznych, którym grozi kara śmierci lub długoterminowego więzienia. Jednakże oznajmiono mi tam, że jeżeli jestem komunistą albo członkiem Bractwa, to powinienem od swej partji otrzymać zaświadczenie, stwierdzające, że jestem rzeczywistym członkiem partji i podlegam rzeczywistemu prześladowaniu ze strony władz i dlatego partja lub Bractwo, chcąc cię zachować jako dobrego pracownika, deleguje do nas. Wtedy przynajmniej u nas, dać ci skądkę i pomoc materialnie, inaczej nie można. Sądząc że to namo powiedzą mi w Okręgowym Komitecie. Stąd nie mogę wyśłać żadnego zaświadczenia na prawo przejścia do nas. Jeżeli możesz to wszystko otrzymać, naturalnie jeżeli jesteś w partji, to może ci to służyć na przepustkę. Mam tu dziwnych agentów z którymi koresponduję". - Dochodzenie trwa. / A. S. 345/P.r. z dnia 8.6.44.:/.

Przebieg ostrzawki :

Dnia 26.6.44. na szosie Czyżew - Zambrów zatrzymano i po przypinano do drzew przydrożnych 38 egz. wydawnictw komunistycznych, 3-ich edycji, z których nieustawiano dotąd wyd. "Pionier" Nr. 2, organ "Organizacji Pionierskiej Narzawy" / jeden egzemplarz w związku /.

Dnia 3.6.44. pocztą przesłano do Czyżewa na namiot Komendanta miejscowego posterunku policji, st. przed Kowalskiego, transparent komunistyczny, z wyszytymi napisami: "Zgady amnestji dla więźniów politycznych. Śmierć prowokatorom. Proszę o rychłą karykaturę. Proszę o terror. Niech żyje K.P.P.". W przewidywane koperta z napisem na niej "t.j. dla Komarka Lappaci." W obu wypadkach dochodzenie trwa. / S. 448/P.r. z dn. 5.6.44. /.

III. Ruch Zawodowy :

Powiat Białostocki :

Dnia 6.b.m. w lokalu O.K.R.T.P.S. w Białymstoku odbyło się zebranie robotników budowlanych. Przewodniczący i referował Domagowski, który odczytał sprawozdanie z wyniku konferencji z Inspektorem Pracy. Wyjaśnił on, że sprawa podwyżki płac zdecydowana zostanie na konferencji z przedstawicielami przedsiębiorców dnia 15.b.m. W przyjętych uchwałach podkreślono żądanie nieprzyjmowania do pracy robotników przyjeżdżących, napływ których powoduje obniżanie skali płac zarobkowych dla robotników miejscowych. - / S.730/p.s. dn.8.b.m./.-

Dnia 11.b.m. w lokalu O.K.R.P.S. w Białymstoku odbyło się zebranie ogólne bloku robotników przemysłu włókienniczego pod przewodnictwem kierownika tegoż bloku z ramienia Okr. Rady Kł. Zw. Zaw. Reginelli.-

Uchwalono domagać się podwyżki dotychczasowej skali płac o 30% w związku z niesubamowanym wzrostem drożyzny, zwołać w dniu 15.b.m. wiec w tej sprawie i ewentualnie przystąpić w dniu 18.b.m. do strajku ocalenia uzyskania wspomnianej podwyżki.- / Własna /.-

Powiat Grodzieński :

Oddział Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego w Grodnie, którego zarząd oganowany został w dniu 12 kwietnia br. przez F.P.S. Lewicę /: vide tat. sytuac. sprawozdanie tygodniowe Nr.1.:/, dotychczas nie zgłosił swego przystąpienia do Centrali w Czechowiczach, względnie uniezależnienia się od Centrali w Irkowie.-

Zarząd Oddziału ukonstytuował się następująco:

Pocobutt Wiktor - prezes, Pastusz Michał - sekretarz, Łapys Wasyl - skarbnik, Bujnicki Stefan, Klara Mierad, Ginsburg Herazel, i Stasiukowicz Michał - osłonkowie zarządu. Wszyscy działacze lewicy klasowych związków zawodowych. / S.Pr.679/III.s. dn.4.bm./.-

Dnia 8.b.m. odbyło się w Grodnie ogólne zebranie członków lokalnego oddziału Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Spółkowego.

Przemawiali Czekiel Jan, prezes Związku Robotników Piekar-
skich i bundowcy Kagan Dawid, Epstein Dawid i Ryba Rafael.
Wyniesiono rezolucję, domagającą się od Sejmu ratyfikacji kon-
wencji Genezyjskiej, znoszącej pracę nocną w piekarniach.-

Dnia 3.b.m.w Grodnie odbyło się ogólne zebranie robotni-
ków chrześcijan, zwołane przez Okręgową Radę Chrześcijańskich
Związków Zawodowych w sprawie ubezpieczeń robotników w Kasie
Chorych.-

Mówcy Majewski Aleksander-sekretarz Rady, Ziemoch i Twar-
dowski wyposiadali się przeciwko dotychczasowej gospodarce
Kasy. / S.710/III.s dn.10.bm./.-

Powiat S-uwański:

Okręgowa Rada Kl.Zw.Zaw.w Suwałkach uwołała na dzień 8.
b.m. zebranie członków miejscowego oddziału Zw.Zaw.Robotników
Przemysłu Spożywczego w sprawie zniesienia pracy nocnej w pie-
karniach. Rezolucyj żadnych nie powzięto i uchwalenie przedmio-
towego protestu odroczone do następnego zebrania, które odbyć
się ma w dniu 30.b.m. Obecnych - ponad 30 osób. / S.385/p.
z dn.9.b.m./.-

17. Kryzys w przemyśle bezrobocia, strajki

Powiat Grodzieński :

Dnia 4.b.m. w m. Żunnie zastrajkowali osiadłacy krawiecy domagający się przesunięcia prac pracodawców ostateczny o 8-godzinny dzień pracy. Strajkuje 21 osób. Strajkiem kieruje zarząd miejscowego oddziału SW Sam. Roboty Przemysłu Odsialowego.

Wskutek uruchomienia tartaku "Poniemah" w Grodnie zatrudniającego 62 robotników i ożywu w nim się przemysłu budowlanego liczba bezrobotnych zmalała w powiecie w okresie sprawozdawczym z 2644 - do 1796 bezrobotnych. - / S.Pr.710/III, z dn. 10.b.m./.-

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 9.b.m. w tartaku miejskim w Ostrołęce zastrajkowała 30 robotników, którzy domagają się wyrównania ich płac do norm przyjętych w innych tartakach prywatnych. Przebieg strajku spokojny. / S.286/Pr. z dn. 9.b.m./.-

Powiat Łomżyński :

Stan bezrobocia na terenie Łomży i powiatu uległ znacznej poprawie i nie przedstawia się tak groźnie, jak w okresie zimowym. Z zapomóg ustawowych w Łomży korzysta 90 bezrobotnych z zapomóg doraźnych - 64 bezrobotnych.-

Wśród bezrobotnych utworzyła się grupa, licząca około 20 osób, członków P.P.S. Lewicy, którzy nie chcą przyjąć propozycji im pracy w lasach państwowych, gdzie zarobek dzienny robotnika waha się w granicach od 5 do 7 zł.-

Grupa ta ponadto, agitowana przez studenta U.J. Jędrziewicza Sokorskiego, syna dyrektora państwowego gimnazjum łomżyńskiego w Łomży, stara się spowodować wystąpienia bezrobotnych o podwyżkę zapomóg rządowych, dotąd bezskutecznie. - / S.414/p. z dnia 5.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Trwający od dnia 29. kwietnia br. strajk lonkietników i robotników w młynostach lonkietniczych w Białymostku zlikwi-

doszły został dnia 13.b.m. / vide tygodniowe sprawozdanie sytu-
acyjne Nr.3./ Strajkujący uzyskali podwyżkę płac: koniarnicy
wyrównanie poprzedniej skali, wynoszącej zależnie od grubości
materiału 25 - 30 gr. od tysiąca uderzeń, do 40 skali od 40 do
45 gr. od tysięcy uderzeń; pracownicy warsztatów koniarniczych
wyrównanie poprzedniej skali 13 gr. do 20 - 25 gr. od tysiąca
uderzeń.

Strajk 33 robotników trzech prywatnych tartaków w Wasilk-
nie, trwający od 3 b.m. - nie został dotąd ukonczony. Przebieg
strajku spokojny. / S. 737/p.s. dn. 6.b.m./.-

W okresie sprawozdanym w białostockim okręgu przemysł-
nym uruchomiono 4 zakłady przemysłu włókienniczego, zatrudniają-
ce około 300 robotników, uruchomiona zaś została chwilowo
fabryka dykt Bartocha w Dojlidach, zatrudniająca 200 robotników.
/ S. 736/p.s. dnia 9.b.m./.-

V. Sprawy wyne łowe.

Powiat Białostocki .

Dnia 9.b.m. ks. Józef Rezzard, białorusin, wygłosił w Białyn-
stoku odczyt n.t. "Święci Cyryl i Metody, a narody słowiańskie".
Prelegent scharakteryzował działalność świętych Cyryla i Metode-
go oraz określił zasługi ich dla narodów słowiańskich, podnosząc
szczególnie wynalezienie przez nich pisma t.j.w. "Cyrylicy".-

O tendencjach ks. Rezzarda, świadomy zarzut przez niego
podkreślony, że "religia katolicka jest jakby ekspozyturą poli-
cji politycznej i służy li tylko dla celów polonizowania biało-
rusinów".-

Obecnych na odczycie około 300 osób, przeważnie uczniów
seminarium nauczycielskiego.

Tegoż dnia L. Kostkiewicz z Warszawy /r. badacz Pisma Św./
przenosił w Białynstoku n.t. "Upadek autokracji - klasowego, na
podstawie prastarej książki Pisma Świętego".-

Odczyt Kostkiewicza ilustrowany był przesłuchaniami, dotyczą-
cymi

oemi historii świata z okresu 49,000 lat. Obecnych około 60
człon. / 3.730/Pf.: dn. 3.6.21./-

VI. Ruch narodowościowy.

a/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Kurtek T-wa Białoruskiej Szkoły w Skidlu dnia 7.6.21.
urządził przedstawienie i wieczorek propagandowy. / 3.710/III.
z dn.18.6.21./-

Powiat Białostocki:

Dnia 8.6.21. we wsi Pieszczańki, gm. Gróddek w domu Michała
Zawadzkiego odbyło się zebranie członków miejscowego Kurta
T-wa Szkoły Białoruskiej pod przewodnictwem prezesa, Józefa Gry
czka. Po przemówieniach uchwalono podjąć starania u władz
władz o uzyskanie zezwolenia na otwarcie we wsi Pieszczań
ki prywatnej szkoły białoruskiej i zaproszenie dla Kurta
"Dziennik Białostocki" i wileńskie czasopismo białoruskie "Ka
ssa Prasa". Ponadto omówiono sprawę biblioteki i szereg spraw
organizacyjnych. Kurtek T-wa w Pieszczańkach liczy 24 człon
ków. / 3.730/Pf.: dn. 9.6.21./-

b/ żydowski :

Powiat Wokoszyński :

Dnia 3.6.21. w Wokoszyńsku odbyło się ogólne zebranie kuple
stwa żydowskiego, na które podnoszono, że obciążanie przedsię
biorstw handlowych nadmiernymi podatkami, przy istnieniu olbrzy
niej konkurencji, doprowadziło do systematycznej paup
ryzacji ludności żydowskiej, zajmującej się handlem. Po wzorowej
dyskusji postanowiono wysłać do Ministerstwa Przemysłu i Handlu
specjalną delegację, która przedstawić ma konieczność obniżenia
podatków od przedsiębiorstw handlowych i samiejurzenia stanów
w towarowej taryfie celarskiej. Obecnych około 25. osób. / 3.625/Pf.

w dniu 10.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Dnia 7.b.m. sjonista Berger z Jalta wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. "Odbudowa Palestyny i jej wpływ na życie sydomskie".- Określił w tym znaczenie odbudowanej Palestyny dla ludności sydomskiej w krajach diaspory. pwrlegent nakazywał drogi wiedzą doświadczenia umiatającej akcji palestyńskiej. Obecnych około 400 osób.- /: 3. 730/2. z dn.9.b.m. :/-

a/ rosyjski :

Dnia 4.b.m. w Białymstoku Balmont Konstanty wygłosił odczyt n.t. "Kobieta w życiu i poezji".- O ile sama osoba poety zainteresowała ogół ~~ludność~~ inteligencji miejscowej, o tyle odczyt jego saviódk jej oczekiwania.-

VII. B o b a n e :

a/ Wybory do Samorządów :

Powiat Grodzieński :

Dnia 3.b.m. odbyły się wybory do Rady Miejskiej w Grudzińskich. Zgłoszone 4 listy, z których 1-sza wystawiona przez prawicę, reprezentowaną przez inż.Konkowskiego Stanisława, uzyskała 3 mandaty; 2-ga odnowy żydom-sjonistów, reprezentowana przez Kaca Benojona - 1 mandat; 3-cia bloku robotniczo-demokratycznego, repr. przez dotychczasowego burmistrza Grudzińskiego Antoniego i Rymlakiego Aleksandra - 4 mandaty; 4-ta bloku żydomskiego, repr. przez Chachlina Czwaję - 4 mandaty. / 3.710/III. z dn.10.b.m./.-

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 5.b.m. odbyło się posiedzenie sebranie nowej Rady Miejskiej w Ostrołęce, na którym ostatecznie dokonano wyborów członków.

Magistratu. Wybrani zostali: Kasimierz Piotrowski, przywódca Stronnictwa Chłopskiego w powiecie - burmistrz, Józef Lech, nauczyciel ludowy i osłonek Stronnictwa Chłopskiego - radca burmistrza, Antoni Bażon / Stron. Chł. /, Jan Staron / Zm. Lud. Nar. / i Mandel Biakły / ostojoka /, - kasimierz. Zawiązało Stronnictwo Chłopskie, zapewniło osiągnięte przeszedł porozumienie z lewicą żydowską. Półk prawicy samierza za wszelką cenę dążyć do złożenia z urzędu nowego burmistrza. I tym celu chce wykupić liczne akcepty Piotrowskiego i spowodować jego upadłość. / S. 236/Pr. z dn. 10.3.36. / -

b/ Wyroki sądowe:

Dnia 26. kwietnia br. Sąd Okr. w Suwałkach rozpatrywał sprawę z oskarżenia Wincentego Krakowskiego i Adama Maksymowicza, aresztowanych w dniu 18. II. 36. r. w Suwałkach, oskarżonych z art. 108 K.K. o działalność antypaństwową. Krakowski skazany został na 2 lata twierdzy, Maksymowicz zaś uwięziony. / S. 357 z dn. 4. 6. 36. / -

Dnia 9. 6. 36. Sąd Okr. w Białymstoku rozpatrywał sprawę z oskarżenia Szymona Tenenbauma i Nery Tkacz, mieszkających w pow. Wys.-Mazowieckiego, oskarżonych z art. 108 K.K. Tenenbaum aresztowany był dnia 24. XI. 36. r. na dworcu w Białymstoku z transportem literatury komunistycznej, a Nera Tkacz dnia 28. II. 36. r. w Wys.-Mazowieckim; oboje byli technikami G.K. K.P. 2. 3. Białystok. Sąd skazał każdego z nich na 6 lat więzienia. / skazano. /

c/ Przestępczość kryminalna:

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 3. 6. 36. kierownik Agencji pocztowej w woi. Piotrków, gm. Podmiejskie, defraudował 5642 zł. i 150 dolarów i w tymże dniu uciekł. Według informacji, przekazanych przez Komendę P.P. w Wys.-Mazowieckim, Dragoniewicz, Kasimierz dnia 7. 6. 36. znajdował się w Berlinie, skąd wysłał list do swej narzeczonej Władysławy Marji, zam. w Piotrkowie. Dragoniewicz jest obywatелем Zetuskim. Poprzez niego defraudację ujawnił dni

3/5

3.3.3. Dobkowski Jan, kierownik urzędu poczt.-telegraf. w Łapach. Doobchodzenie trwa. /: 3.321/pf.: Data 3.3.3. /.

Przedst. sążkowaki:

Data 3.3.3. w odległości 1 km. od sążkow. Batoro. go. p. l. e. k. a. k. i. j. odnaleziony został trup nieznajomego mężczyzny, w wieku 16-18 lat, z odciętą prawą ręką. Włosał na niego. prawdopodobnie obrońca, nie było. - Stwierdzono ponadto rany tłuczone z tyłu głowy i na prawej stronie trupa. Doobchodzenie trwa. /: 3.316/pf.: Data 10.3.3. /.

2/ Najniejacz. wydarzenia:

Data 11.3.3. około godz. 8-ej w mieszkaniu własnym w Białymstoku widział poddać się życia dwoma wystrzałami z rewolwera. adwokat Dobrzański Tadeusz, prezes Bielskiego Oddziału Polskiego Czerw. Kręga. Prayoczną usiłowania popełnienia samobójstwa. - było wystąpienie opozycji przeciwko Dobrzańskiemu na walce zabrania uchwałom wyznaczającego Oddziału P. O. K., odbytym w dniu 9.3.3. Opozycja ta kierowała ku arbitralności w ciągu dwuletniego sprawowania prezesi funkcje prezesa oddziału, niedzielnego w gospodarce Instytucji i niezag uchybiał formalności. Zarzuty te, według skrytykowanej już opinii interesującego się działalnością P. O. K. w Białymstoku społeczeństwa, były zasadniczo bezpodstanne, w rzeczywistości bowiem istniały tylko uchybienia, względnie nieopatrzności natury formalnej. Stan 40w Dobrzańskiego - ciężki. - / Własna /.

Z a k o n k l u z y :

Własna

Naczelnik i. Oddziału Posp. Pułk.

DETO BIAŁOSTOCKIE.

Białystok, dnia 14 maja 1927 r.

L.P. 680/T.

miot: Sprawozdanie sytu-
tygodniowe Nr. 5. za czas
ia 14do 22 maja b.r.

Do

Tajne

10

/: Według rozdzielnika :/

Przesyłam do wiadomości sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
tut. Urzędu za czas od dnia 14do 22 maja b.r. -

Z a. H o j e s o d t

Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

r e z u m u j e :

Hojesoda w Warszawie - - 1 egz.
" " " " w Warszawie - 1 "
" " " " w Warszawie - 1 "
" " " " w Warszawie - 1 "
" " " " w Warszawie - 1 "
" " " " w Warszawie - 1 "
" " " " w Warszawie - 1 "

P. Prokurator przy Sądzie Apel. w Warszawie - 1 egz.

" " " " w Warszawie - 1 egz.

P. Prokurator przy Sądzie Okr. w Białymstoku - 1 egz.

" " " " w Grodnie - 1 egz.

" " " " w Łomży - 1 "

" " " " w Suwałkach - 1 "

D.O.K. Nr. I. Sam. Ref. Inf. w Warszawie - 1 "

" Nr. III. " " " w Grodnie - 1 "

" Nr. IX. " " " w Brześciu n/B. - 1 "

P. Hojes. Kom. P.P. w Białymstoku - 1 egz.

11

TYGODNIOWE SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE Nr.5.

za okres od dnia 14 - 26. maja 1927 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Zaobserwona w pierwszej połowie b.m. sytuacja w przemyśle włókienniczym w Białogostoku i okręgu w ostatnich dniach okresu sprawozdawczego uległa odprężeniu. - Na zaostrezenie sytuacji wpłynęło z jednej strony dowolne interpretowanie arbitrażu rządowego przez przemysłowców, z drugiej zaś wyznaczenie przez Zaw.Zj. "Praca" a podjęte przez P.P.S.śa wzięć taktycznych, śądania dalszej podwyżki płac o 30 % dla włókienniczej wszystkich kategorii. -

Alekolwiek dotychczas na śądania te przemysłowcy nie udzielili konkretnej odpowiedzi, sytuacja wyjaśniła się o tyle, że strajk uważać należy za zaognany. Zauważam, że ogólnie tendencja strajkowa wśród ogółu robotników przemysłu włókienniczego na terenie Województwa Białostockiego są niskie i pozostają w zależności od konjunktury w tym przemyśle, która obecnie nie jest dla nich pomyslną. -

W nastrojach ludności pracującej, nie wyłączając urzędników i funkcjonariuszy państwowych, uwidacznia się silna depresja, wywołana systematycznym wzrostem cen na artykuły pierwszej potrzeby i niewspółmiernością płac w odniesieniu do elementarnych potrzeb bytowania tej ludności. -

-.-.-.-.-

II. Legalny ruch polityczny.

Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Łomżyński :

Dnia 11.b.m. odbył się w Łomży jednodniowy kurs instruktażski Związku Ludowo-Narodowego przy udziale posłów Bielińskiego, Stanisława, Wieruska Karola i Arceichowskiego Michała. -

Pierwszy przemawiał poseł Bieliński, który wyjaśnił cel i zadania zwolowanego kursu oraz zobrazował śądzenia ogólne Zw.Lud.

Narod. do naprawy stosunków gospodarczych w kraju i odciążenia szerszącego się bolazniewu.-

Poseł Arcichowski omówił działalność klubu poselskiego Sejm. Narod. w Sejmie Ustawodawczym i obecnym, wykazywał błędy poszczególnych posłów z obozów przeciwnych i błędy ministrów poprzednich rządów, a wreszcie zresumował błędy, przypisywane przez Związek Lud.-Narod. Marszałkowi Piłsudskiemu. Ze szczególnym naciskiem podkreślał poseł Arcichowski zarzut, że Marszałek Piłsudski sprzeciwiał się arestowaniu posłów B.W.R. Bromady i W.P.Ch. nawet wtedy, gdy ujawniona została całkowicie ich antypaństwowa działalność.-

Trzeci z kolei mówca, poseł Wierczak ilustrował sytuację polityczną wewnątrz Państwa, pragnąc zaznaczyć, że Rząd Marszałka Piłsudskiego nie uniósł pozytywnych wartości do życia gospodarczego kraju, a przede wszystkim nie zdołał zahamować wzrostu drożyzny i bezrobocia, oraz spadku kursu złotego.-

Poseł Wierczak potępiał ponadto ludzi bezpartyjnych, zarzucając im bezcelowość życia w odniesieniu do obowiązków względem społeczeństwa, domagał się zinną zmianą liczbę posłów do Sejmu, a tem samem rozszerzenia okręgów wyborczych, co pozwoliłoby ograniczyć liczbę posłów mniejszości narodowych.-

Kurs obelkany był nielicznymi; przybyło zaledwie około 30 osób, przeważnie rolników z okolic Łomży. /: S.448/p. z dnia 13 b.m.:/-

Posiat Bielski :

Dnia 15.b.m. poseł Janowski Józef zwołał wiec sprawozdawczy w os.M. Harewka, gm. Masiewo. Obecnych około 500 osób. Ważniejszymi momentami przemówienia posła były ocena antypaństwowej działalności B.W.R. Bromady i W.P.Ch. oraz przekonywanie zebranych, że tylko obywatel narodowy rzeczywiście dba o interesy państwa. /: S.Pr.610. z dnia 18 b.m.:/-

Stronnictwo Chłopskie :

Powiat Bielski :

Instruktor Stronnictwa na powiat bielski, Władysław Brus ze wsi Granne, gm. Skórzec, rozpoczął intensywną akcję organizacyjną kół lokalnych w gminach Narajki, Siemiatycze, Skórzec i Radziwiłłówka; wyniki akcji dotąd są znaczne. / L.Pr. 510 z dnia 18. b.m./.-

Polaka Partja Socjalistyczna.

Dnia 15. b.m. odbył się w Stawiskach przy udziale około 600 osób wiec P.P.S., zwołany przez O.K.M.P.P.S. w Łomży. Przewodził prezes tegoż Komitetu, dr. Mieczysław Czarnecki, który w krytycznej ocenie rządów przed przemówieniem majowym wiele miejsca poświęcił oskarżaniu b. Ministra Skarbu, pona Michałskiego o sprzedanie wkłócienniczych zakładów w Żyrardowie przemysłowcom francuskim ze szkoda dla Skarbu Państwa i robotników, zatrudnionych w tych zakładach; pona Witosa - o zaprzepaszczenie reformy rolnej i malwersacji z majątkiem Dojlidy. Dalej mówca wyjaśniał stosunek P.P.S. do kościoła katolickiego; zbijał on zarzut, że P.P.S. zwalcza kościół, jako taki, podkreślał natomiast, że obce socjalizmu polskiego zwalcza i konsekwentnie zwalczać będzie wykorzystywanie kościoła przez kler dla celów politycznych, z reguły szkodliwych dla klasy robotniczej.-

Po omówieniu znaczenia wydarzeń majowych r.ub. w Warszawie, stanowiących moment zwrotny w dziejach Polski i otwierających okres istotnej odbudowy Państwa, dr. Czarnecki pokrótce wyjaśnił, przyczyny dla których ~~nie~~ stał się zleczeniem sblokowania się P.P.S. i P.B.L. "Wyswolenie". Przebieg wiecu spokojny. /S. 10027 z dn. 16. b.m./.-

Powiat Łomżyński :

Zaobserwując się nadal tarcia pomiędzy P.P.S. i P.P.S. Lewicą w Łomży powodują, że wielu członków klasowych związków zawodowych, chrześcijan, przechodzi do Stowarzyszenia Robotników Chrześ-

cyjanskich.-

Tego rodzaju objaw ruchu robotniczego, powstający na gruncie intensywnego zwalczania się wspomnianych partij, obserwowany jest także w Grodnie i Łepach, powiatu Wysoko-Mazowieckiego. / S.465/p.z dn.17.b.m.i własne /.-

Powiat suwalski :

Dnia 15.b.m. odbyło się w Suwałkach zebranie Związku Kobiet Pracujących przy OKR.PPS.w związku z projektowanym obchodem Dnia Kobiet Pracujących 19.czerwca br. Postanowiono do tego czasu ufundować sztandar Związku. / S.400/pr.z dn.17.b.m./.-

Polska Partja Socjalistyczna Lewica.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

B.burmistrz m.Łep, Świątkowski Kazimierz kilkakrotnie zwracał się do Zarządu oddziału Z.Z.R.w Łepach o udzielenie mu lokalu w celu odbycia zebrania organizacyjnego P.P.S.Lewicy, zawsze jednak bezskutecznie. Nie mogąc znaleźć podatnych warunków pracy na rzecz P.P.S.Lewicy w Łepach, przeniósł się na stałe do wsi Uhowo w powiecie białostockim i tu'aj wspólnie z Szejgiewskim podjął akcję organizacyjną wspomnianej partji.- / S.317.Pf. z dnia 16.b.m./.-

Powiat łomżyński :

Starostwo w Łomży zgrupowało następujące informacje, dotyczące akcji P.P.S.Lewicy wśród młodzieży szkolnej. W r.1924-25 na terenie szkół średnich m.Łomży istniała organizacja p.n. "Związek Polskiej Młodzieży Socjalistycznej", która została rozwiązana na skutek interwencji władz szkolnych w połowie 1925.r.

Na czele tej organizacji stali uczniowie Łomżyńskiego gimnazjum państwowego, węgkiego: Korytkowski Jerzy, Stanisław obecnie student U.W., Szymański Feliks, Sokorski Młodziejewicz, syn dyrektora państwowego gimnazjum łomżyńskiego w Łomży i Henryk Arasimowicz. Pierwsi dwaj z nich wydalenii zostali z gimnazjum w r.1925. a.in.za uprawianie agitacji politycznej o zabarwieniu komunisty-

canem wśród młodzieży szkolnej.-

Korytkowski uczęszczał później do gimnazjum w Chełmie, następnie w Baranowiecach, a obecnie jest studentem U.W. Szymanski zaś wyjechał do Warszawy.-

Pozostali Młodzieńcy Sokorski i Henryk Arasimowicz w czerwcu r.1926, usiłowali zorganizować w Łomży koło N.P.Ch., po nieudanych próbach w tym kierunku utworzyli z pośród bezrobotnych, wyeliminowanych z P.P.S., organizację P.P.S. Lewicy. Ogólne zebranie tej organizacji odbyło się w grudniu ub.r. Przyjęto na miesznoski Sokorskiego i Arasimowicza, podkreślające konieczność podjęcia akcji organizacyjnej na rzecz P.P.S. Lewicy wśród młodzieży wogóle, a młodzieży szkolnej w szczególności.-

Ponieważ w tym czasie w szkołach średnich w innych miejscowościach Kraju istniały organizacje Polskiej Młodzieży Socjalistycznej i Niezależnej Młodzieży Socjalistycznej, organizacja Łomżyńska postanowiła uzgodnić swą pracę z działalnością tych organizacji i wysłała Henryka Arasimowicza jako swego delegata na zjazd Z.P.M.S. i Z.N.M.S., odbyty w Krakowie dnia 27.XII.26.r.

Arasimowicz znalazł się w grupie opozycyjnej, powstałej na tym zjeździe i stanowiącej zaczątek Związku Młodzieży Socjalistycznej, do organizacji Łomżyńskiej którego obecnie m.in. należą uczniowie i uczenice gimnazjów państwowych męskiego i żeńskiego: Rutkowska, Kieranowska, ucz. kl. 8-iej, Skrodski, Ciepliński i Piskarski, ucz. kl. 6-iej, a z pośród młodzieży pozaszkolnej Artur Hyttas i Czesław Piechociński. Na czele organizacji stoi ucz. kl. 8-iej Marja Święcka, nauczycielka Młodzieńcy Sokorskiego. Zarządzący należą, że organizacja pośrednio współpracowała z PPS. Lewicą przy organizowaniu pochodu pierwszomajowego w Łomży /przygotowywała transparenty i delegowała do pochodu wszystkich osłonków z pośród młodzieży pozaszkolnej/ -

Grupowanie dalszych materiałów w powyższej sprawie trwa.
/ S.438/p.s. dn.13.VI.27.-

Wspomniany wyżej Korytkowski Jerzy, Stanisław, działający w Z.N.S. na terenie Warszawy wspólnie z samienkalkim w Warszawie studentem U.W. Leonem Jankowskim, prawdopodobnie rozpoczął swą podobną działalność w Białymstoku, dokąd przeniosła się z Łomży jego matka, pracowniczka Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Odpowiednie zarządzenia w tej sprawie zostały wydane. / S. 453/p.z dnia 13.b.m./

III. Ruch wyrotowy i lewina nielegalna.

Powiat Augustowski :

Ad punkt ten w tygodniowych sprawozdaniach sytuacyjnych
Nr.2 i 3.

Aresztowani w Augustowie za działalność antypaństwową dnia 28.IV.br. Sasiuk, Abramowicz i Krupinski decyzją prowadzącego dochodzenie sędziego śledczego uwolnieni zostali z wyłączenia na kaucję 200 zł. wady. / S.450/pf.z dn.17.b.m./

Powiat Ostrowski :

Dnia 14.b.m. rozstruscono na ulicach m-Broku pierwszomajowa odeszy G.K.K.P.E. Dochodzenie wdrożono. / S.483T.z dn.16.b.m./

Powiat Grodzieński :

Dnia 14.b.m. na murze Aleksyyc - Brzostowica Mała wywieszono transparent z napisem w języku białoruskim: "Niech żyje Białoruska Broń", "Przec z Północnym", "Przec z Polską". Dochodzenie wdrożono. / S.Pr.750/III.z dn.17.b.m./

Powiat Wołkowyski :

Przeprowadzone dochodzenia w związku z rozstruszeniem w dniu 1.b.m. odeszy komunistycznych we wsi Pauluski i wywieszeniem transparentu komunistycznego w Uściukach, gm. swiżłockiej, ujawniły istnienie jacejki w Brykiewiczach, Dziewiętkowcach, Korbutach, Kwaternach, Pauluszkach, Uściukach i Jakówce gm. swiżłockiej.

Jacejki te, po likwidacjach stycznych br., straciły wszelką łączność z OKPEB; zerwany kontakt nawiązać z nimi przed pierwowym gajem br. Komitet Rejonowy K.P.Z.B. w Brzostowiej Wielkiej, którego kierownikiem ma być Mielonko Aleksander, zam. w Brzostowiej Wielkiej, powiat grodzieński. Dotychczas zostali aresztowani: Sulina Jan, Sasiuk Mikołaj, m. wsi Brykiewice, swiżłocki Mikołaj i Arciszewski Piotr, m. wsi Dziewiętkowce, Kuchta

14

Eugeniusz i Zarzecki Eugeniusz, s.wsi Borbaowa, Fluryk Sergiej ze wsi Kwiatery, Antonczyk Michał i Kuracz Jan ze wsi Useniki.-

Przed aresztowaniem uciekł Zarzecki Andrzej ze wsi Jatowty. U aresztowanych znaleziono około 200 egzemplarzy odezw pierwowojennych i kilkadziesiąt egzemplarzy innych wydawnictw K.P.Z.B. Przy likwidacji ograniczono się do aresztowania tylko wybitniejszych członków jacejki; przewidziane jest aresztowanie jedynie działaczy komunistycznych z powiatu wołkowyskiego, niezależnie od możliwych aresztowań w powiecie grodzieńskim. / S.Pr.515.z dn. 17.b.m./.-

IV. Ruch zawodowy :

Powiat łomżyński :

Dnia 15.b.m. w lokalu Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich w Łomży odbyła się przy udziale posła Barasza Antoniego / Narodowe Chrześcijańskie Stronnictwo Pracy / akademja ku uczczeniu 35-iej rocznicy wydania przez papieża Leona XIII. encykliki w sprawie robotników.- Przemówienia okolicznościowe wygłosili poseł Barasz, ks. Makowski, ks. Roschowski, którzy m.in. nawoływali robotników do organizowania się w Str. Rob. Chrześc.-

Okręgowa Rada Kl. Zw. Zawodowych w Łomży zwołała tamże ogólne zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Met., na którym omawiano sprawę projektowanej przez właściciela fabryki wyrobów żelaznych Orłowskiego, snitki płac robotnikom tej fabryki o 50% tytułem pomocy na rozbudowanie fabryki. Propozycję tę w zasadzie odrzucono i wykonano delegację, która mówiła na sprawę z właścicielem Orłowskim. / S.465/p.z dn.17.b.m./
powiat Suwalski :

Dnia 13.b.m. odbyło się w Suwałkach zebranie oddziału Zw. w. Robotników Przemysłu Spożywczego, liczącego 75 zarejestrowanych członków.-

Omawiano sprawy organizacyjne i akcję Centrali Związku o zmieszczenie pracy nocnej w piekarniach. / S.400/pr.z dn.17.b.m./

Powiat Białostocki :

Dnia 11.b.m. w fabryce kapeluszy Nowika w Białymstoku odbyło się ogólne zebranie robotników tejże fabryki pod przewodnictwem Pinczaka Jana. Omawiano sprawę utworzenia przy fabryce kooperatywy spożywczej. Z powodu niechętności szefów konkretnych uchwał nie powzięto. -

Dnia 15.b.m. odbyło się w Białymstoku zebranie sekcji tkaczy El. Hw. Zawod. Robotników Przemysłu Włókienniczego. Przemawiali Jasinowski w języku polskim, oraz Fejgin Szmul i Mełamed Szyja w łargonie. Na zebraniu tem postanowiono m.in. 1/ wezwać wszystkich robotników tkackich, zatrudnionych w lenkietnikach do zarejestrowania się w Związku klasowym; 2/ w porozumieniu z Inspektorem Pracy usunąć z pracy nieulegających tkaczom. Obecnych na zebraniu powyżej 60 osób. -

Dnia 14.b.m. odbyło się w Białymstoku zebranie członków oddziału Z.Z.K. przy udziale delegatów Z.Z.K. Pijalkowskiego Henryka z Warszawy i Służewskiego Franciszka z Wilna.

Po odczytaniu sprawozdań z działalności oddziału dokonano wyborów zarządu, do którego weszli: Strykowski - prezes, Tomaszewski Franciszek - wiceprezes, Miklaas Albin - sekretarz, Burzyński Zygmunt - zast. sekretarza, Nio Leon - skarbnik, Sosnowski Adolf - zastępcę skarbnika, Benud i Chwara, członkowie zarządu. Obecnych na zebraniu około 200 osób. -

Dnia 14.b.m. bundowski oddział Związku Klasowych Związków Zawodowych w Białymstoku urządził odczyt zbiorowy n.t. "Życie społeczne za rok ubiegły". Przemawiali: Jutka Jaworowska, Chaim Lewiński i Lew Icko; poruszali oni następujące kwestje: ruch robotniczy w Polsce; rząd objeno-piasta; przegląd gospodarczy Polski; stan polityczny w Polsce; sadania robotnika żydowskiego w chwili obecnej. Przemówienie Lewińskiego, wywołujące rozbieżność w działaniu rządów przed i po przesłuchaniu majowym z podkreśleniem zasług rządu Marasałka Piłsudskiego dla klasy robotniczej, zebrani przerywali kilkakrotnie i w czasie trwania przemówienia częściowo opuścili salę, natomiast z zadowoleniem widocznym przyjęli przemówienie komunistycznego Lew, który zarzucał obecnemu rządowi, że uprawia politykę szkodliwą dla m. w pracujących. Obec-

nych około 120 osób. / S.764/p.s dnia 17.b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 15.b.m.odbyło się w Wołkowysku zebranie członków młajacowego oddziału Z.Z.K.pod przewodnictwem Szymonela Wincentego i przy udziale Hajduka Kazimierza, delegata zarządu okręgowego Z.Z.K.w Wilnie. Omawiano sprawy organizacyjne i uposażenia pracowników kolejowych oraz wybrano Damskiewicza Michała jako delegata najazd okręgowy Z.Z.K., mający się odbyć w Wilnie dn.24.b.m. Obecnych na zebraniu około 40 osób. / S.Pr. 515 z dn.17.b.m./.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strąki.

Powiat Bielski :

Dnia 16.b.m.w Cieszanowie strajkowało 30 szlachników szewskich, którzy domagają się podwyżki dotychczasowej skali płac od 40 do 50%. / S.Pr.610, z dnia 18.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Dnia 10.b.m.strajkowało 15 robotników tartaku Borysa Jagłowa w Białymstoku. Strajkujący żądają podwyższenia dotychczasowej płacy dziennej, wynoszącej 3 zł.50 gr., o 25 %.-

Dnia 9.b.m.przerwali pracę robotnicy cegielni B-ci Zaosińskich w Książynie i Tyktyna w Skoraszczynie, gm-Białostocki / ogółem 56 robotników /. Strajkujący domagają się podwyżki płac o 1 zł.dziennie.-

Strajkujący od dnia 3.b.m.robotnicy tartaku Piszter w Nasilkowie przystąpili do pracy dnia 13.b.m.po uzyskaniu 30 podwyżki płac.-

W dniu 10.b.m.w Białymstoku uniernochomione zost. 3 zakłady przemysłu włókienniczego, zatrudniające 97 robotników.-

Uniernochomienie tych zakładów nastąpiło wskutek nieporozumienia właścicieli tychże z gremiami, od których właściciele żądają podwyższenia płacy za wybór surowca oraz niacośania na własność za wykonane roboty gotówką, względnie krótkoterminowy wekslami. Nieporozumienie ma być rychło zlikwidowane. / S.764

dnia 17.b.m./.-

Dnia 18.b.m. odbyła się w Białymstoku przy udziale Inspektora Pracy konferencja delegatów robotników i fabrykantów przemysłu włókienniczego w sprawie żądanej przez robotników 30% podwyżki płac.-

Delegatami ze strony fabrykantów byli Zylberblat i Zylberfenig, zaś delegatami ze strony robotników - Eginella.-

Pierwsi oświadczyli, że godzą się na podwyżkę płac o 7 %. Konferencja wyników nie dala. Ostatecznej odpowiedzi fabrykanci udzielili najpóźniej do godz. 19-ej dn. 23.b.m. / własne /.-

Powiat Szaszczyński :

Dnia 10.b.m. robotnicy niewykwalifikowani kuty szklanej "Jarmina" w Grajewie / 70 rob. / przzerwali pracę na poparcie swego żądania 20% podwyżki płac.-

Po upływie godziny strajkujący przystąpili do pracy, wysuwający żądaną podwyżkę. / S.294/p.s dnia 16.b.m./.-

Powiat Ostrowski :

Dnia 14.b.m. zastrajkowało 15 robotników terpentyniarni przy tartaku w Dalekiew. Strajkujący domagają się podwyższenia płac o 35 %, dzierżawca terpentyniarni, Ryb Isak dotychczas proponuje 10 % podwyżki. Strajkiem kieruje miejscowy oddział Zw.Zaw.Rob. Przemysłu Drzewnego.-

Żądanie podwyżki płac o 35 % wysunęli również robotnicy tartaku w Dalekiew.- Dyrekcja tartaku odmówiła uwzględnienia żądania, wobec czego robotnicy ci w liczbie 28 przzerwali pracę dn. 16.b.m. Strajkiem kieruje, jak wyżej, Oddział Zw.Zaw.Robotników Przem. Drzewnego pod przewodnictwem komunisty Stanisława Drozdowskiego.- / S.483T.s dn.16.b.m.i L.495/P.s dn.19.b.m./.-

Z żądaniem podwyżki płac w Augustowie wystąpili także pracownicy piaskarscy / 25 % / i oszaladnicy szewscy / 10 % /.- / S.406/pr. z dn.19.b.m./.-

Powiat Grodzieński :

Od dnia 9. do 18.b.m. trwał w Grodnie strajk robotników zatrudnionych w ogrodach warszawskich / dzierżawianych przez żydów /. Strajk zakończony został zawarciem umowy przy pośrednictwie Inspektora Pracy, w której pracodawcy zapewnili robotnikom prze-

strzeżenie 8-mio godzinowego dnia pracy, ubezpieczenie w Kasie
Chorych, oraz podniesienie płacy za godziny ponadliczbowa.-
Pracę dzienną ustalone na 1 zł50 gr.- / S.Pr.750/III.z dnia 17.
b.m. i własne /.-

VI. Rach narodowościowy.

Powiat Łomżyński :

"Staraniem organizacji sjonistycznej " Hatachija" w Łomży,
literat Aron Lajba Bytko z Warszawy wygłosił w tamże dn.8.b.m.
odczyt n.t." Powrót mój do Polski ". Prelegent wyjaśniał przy-
czynę kryzysu ekonomicznego w Palestynie, upatrując go przede-
wszystkiem w tam,że emigracja, jak dotychczas, dostarcza Palesty-
nie kupców i przemysłowców, a nie daje robotników.- / S.465/p.
z dnia 17.b.m./.-

Powiat Ostrowski :

Organizacja sjonistyczna w Broku zabrała do swego lokalu
bibliotekę żydowską, do której roszczą sobie pretensje członko-
wie bundowskiej "Kultur-Ligi w Broku ". Spór zakończony zosta-
nie prawdopodobnie kompromisowo. -/ S.493/p.z dn.19.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Dnia 15.b.m. bundowskie Zjednoczenie Szkół Żydowskich w
Białymstoku urządziło akademię rodzicielską ku uczczeniu roczni-
cy, zgonu pisarza żydowskiego Szołem Alejchama. Referaty wygło-
sili I.Kac i Sz.Lew.- / S.754/p.z dn.17.B.m./.-

VII. Ruch społeczny :

a/ Organizacje przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.

Powiat augustowski :

Dnia 15.b.m. w lokalu urzędu gminnego w Kolnicy odbyło się zebranie, poświęcone sprawom społecznym ogólnie, a sprawie przysposobienia wojskowego w szczególności.-

Starosta augustowski i Klimaszewski sekretarz Wydziału Powiatowego Sejmiku w Augustowie obrazowali ideę i konieczność rozbudowy organizacji przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego.-

Zebrani m.in. domagali się wyjaśnienia, dlaczego organizacje przysposobienia wojskowego popierane są z jednej strony przez organy państwa, z drugiej zaś - zwalczane przez duchowieństwo.- Jako przykład podawano fakt rozbicia organizacji Związku Strzeleckiego we wsi Wetta, gm. Kolnica przez ks. Dmochowskiego, proboszcza parafji bargłowskiej.-

W konkluzji wywodów i dyskusji zebrani w liczbie około 160 osób postanowili popierać organizacje przysposobienia wojskowego. / S.399/pf.z dn.15.b.m./.-

Powiat białostocki :

Dnia 15.b.m. odbył się w Białymstoku zjazd delegatów obwodu białostockiego Związku Strzeleckiego. Obrady zjazdu utrzymywane były w płaszczyźnie bezpartyjności obywatelskiej delegatów OKMPPS., którzy z przeszkodą osynienych Zw.Strzeleckiemu przez duchowieństwo i organizacje Zw.Lud.Narod.i Ch.D.wytwarzyć chcieli znowu w momenty wystąpień politycznych. Po przyjęciu sprawozdania następującego zarządu obwodu i udzielaniu mu absoltutorjum, do nowego zarządu powołano: Sniadko - prezes, Kolendo Władysław, Kwieciński, Przytuła, Obalimanowicz, Kosiba, Kabała, Swaniar, Bartel, Prokowiec i Buttylich, członkowie zarządu. Obecnych na zjeździe około 70 osób. / 764./p.z dn.17.b.m./.-

wego w Grodnie.-

Stwierdzono, że zatrzymany przy pomocy posiadanych fałszywych dokumentów i fałszowanych wakatli zakupował różne rzeczy u poszczególnych firm. Dochodzenie trwa. / Własne /.-

Powiat Ostrowski :

Dnia 7.b.m. we wsi Grady, gm. Komorowo w czasie bójki, wynikłej na tle majątkowym pomiędzy braćmi Stanisławem, Piotrem i Czesławem Michalikami, ostatni z nich ugodził Stanisława nożem w okolice lewej łopatkii, zadając mu ciężką ranę z naruszeniem płuc. Rannego w stanie ciężkim przewieziono do szpitala w Ostrowi, zaś Czesława Michalika aresztowano. / S.BP.9842 z dn.10.b.m./

Dnia 15.b.m. w miejscowości Broku, Aleksander Łobarew, uderzeniem w skroń taboretą pozbawił życia swą siostrę Elżbietę, lat 16.. Podżoże sbrodźki niesłuszne, prawdopodobnie jednak - seksualne. Za zbiegiem Łobarewem zarządzono pościg.-

Policja w m. Komorowo wpadła na trop bandy koniokradów. Aresztowanego dotąd jednego z jej członków, Stanisława Sulejowskiego, oraz stwierdzono, że z bandą współdziałał sołtyś wsi Prasadów, Piotr Kowalcuk, który wydawał świadectwa na skradzione konie. Dochodzenie trwa. / S.490/T.z dn.17.b.m./.-

b/ Wyroki sądowe :

W czasie od dn.9 do 13.b.m. w Sądzie Okręgowym w Grodnie trwał proces komunistyczny 32 oskarżonych o przynależność do K. Z.M.Z.B., odpowiadających oszczędnie z wolnej stopy. Nie zjawili się na rozprawę 2-oh oskarżonych. Proces zakończony został w dniu 13.b.m. wyrok sąd ogłoszony dn.14.b.m. Skazani zostali: 1/ Wokynski Lejba, Nachman Rajzner, Mucha Jozierska, Włodzimierz Kłimiec, Marcecha Józef i Aron Silberberg na 3 lata więzienia każdy. 2/ Abramowicz Etki, Krymoch Entera, Rubinsztejn Roobla, Antoniuk Mikołaj, Lubiaz Rachel, Marja Łomaszewicz, Jelin Sonia, Mikołaj Trawsko i Aleksandrowicz Jankei - na 2 lata więzienia każdy. 3/ Kuśnicki Elratel i Cybulski Abram na 11 pół roku więzienia każdy. 4/ Pachnicka Frajda, Braver Abram, Nadzieja Semerukówna i Chajja Trzaska - na 1 rok więzienia każdy.-

Sąd uniewinnił Prusaka Stefana, Abrama Pajesa, Jana Borodę, Makę Atlas, Gitle Szachnowicz, Mikołaja Gorosko, Dorę Silber-

18

- 15. -

Antaju, Jowela Kulika i Włodzimierza Poddubika. -

W dniu 12.b.s. na wniosek w oskarżającego prokuratora
Sąd zarządził przesłuchanie świadków oskarżenia Nadję Szuskie-
wicz i Siokego Aleksandra, którzy na przesłuchaniu sądowym cofnęli
zeznania, złożone pierwotnie prowadzącemu dochodzenie sędzi-
emu śledczemu, pod zarzutem krzywoprzysięstwa. Pierwotne zezna-
nia ich Sąd uznał za dowodowe. - / S. 750/III.s. dn. 17.b.s. -

Zaś: odpis statutu Zw. Młod. Socj.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

S. 1.

S T A T U T

"Związku Mł.Socjalist."

/ Szkół średnich ogólnokształcących, zawod. i kursów dokształc. /

Par.1. Organizacja nosi nazwę: "Związek Młods.Socjalist."

Par.2. Celem związku jest :

- a/ organizowanie uczącej się młodzieży dla walki o wysunięte w platformie postulaty.
- b/ zblizenie młodzieży szkół średnich, zawodowych i kursów dokształcających bez różnicy narodow. w celu zorganizowania wspólpracy i wzajemnej pomocy moralnej i materialnej w walce o częściowe i całkowitą reformę szkolnictwa.
- c/ wprowadzenie pełnych i rzeczywist. samor. szkół w duchu nowoczesnym, dbałość o ich rozwój, scentralizowanie akcji samorządowej i nadanie jej jednolitego kierunku.
- d/ Organizowanie samokształcenia w dziedzinie nauk społecznych nieuwzględnionych lub tendencyjnie wykładanych w szkołach; ekonomia, socjologia, historia cywilizacji i ruchów społecznych i prądów społeczno-ideowych, w celu odosobnienia się od szkodliwych wpływów ideowych szkoły, kleru, samofanej rodziny i samofanego otoczenia i wykucia tą drogą niezależnego od tych wpływów poglądu na świat.
- e/ Propaganda wśród młodzieży hasła poglądów, wysuniętych w platformie walki. Zniesienie muru oddzielającego młodzież uczącą się od ruchu społecznego, zblizenie i związanie młodzieży z ruchem.
- f/ Specjalnym zadaniem Związku jest obrona ekonomicznych interesów "proletariatu uczniowskiego w pierwszym rzędzie korepetytorów".

Par.3. Dla przeprowadzenia swoich celów Z.M.S.:

- a/ tworzy po szkołach kółka samokształceniowe w dziedzinie nauk społecznych, wolnomysłicielskie / antyreligijne /, prowadzi za ich pośrednictwem propagandę swych zasad.

Przez czynny udział członków Związku w życiu szkolnym wpływa jego przebieg, w miarę możliwości urzeczywistnia wysunięte w platformie postulaty, szerzy uświadczenie o klasowej istocie obecnego

S T A T U T

"Związku Mł.Socjalist."

/ Szkół średnich ogólnokształcących, zawod. i kursów dokształc. /

Par.1. Organizacja nosi nazwę: "Związek Młods.Socjalist."

Par.2. Celem związku jest :

- a/ organizowanie uczącej się młodzieży dla walki o wysunięte w platformie postulaty.
- b/ zblizenie młodzieży szkół średnich, zawodowych i kursów dokształcających bez różnicy narodow. w celu zorganizowania wspólpracy i wzajemnej pomocy moralnej i materialnej w walce o częściowe i całkowitą reformę szkolnictwa.
- c/ wprowadzenie pełnych i rzeczywist. samorz. szkół w duchu nowoczesnym, dbałość o ich rozwój, scentralizowanie akcji samorządowej i nadanie jej jednolitego kierunku.
- d/ Organizowanie samokształcenia w dziedzinie nauk społecznych nieuwzględnionych lub tendencyjnie wykładanych w szkołach; ekonomja, socjologia, historia cywilizacji i ruchów społecznych i prądów społeczno-ideowych, w celu odosobnienia się od szkodliwych wpływów ideowych szkoły, kleru, samofanej rodziny i samofanego otoczenia i wykucia tą drogą niezależnego od tych wpływów poglądu na świat.
- e/ Propaganda wśród młodzieży hasła poglądów, wysuniętych w platformie walki. Zniesienie muru oddzielającego młodzież uczącą się od ruchu społecznego, zblizenie i związanie młodzieży z ruchem.
- f/ Specjalnym zadaniem Związku jest obrona ekonomicznych interesów "proletariatu uczniowskiego w pierwszym rzędzie korepetytorów".

Par.3. Dla przeprowadzenia swoich celów Z.M.S.:

- a/ tworzy po szkołach kółka samokształceniowe w dziedzinie nauk społecznych, wolnomysłicielskie / antyreligijne /, prowadzi za ich pośrednictwem propagandę swych zasad.

Przez czynny udział członków Związku w życiu szkolnym wpływa jego przebieg, w miarę możliwości urzeczywistnia wysunięte w platformie postulaty, szerzy uświadczenie o klasowej istocie obecnego

szkolnictwa i drogach jego przebudowy, kieruje działalnością samorządów, spółdzielni i podobnych instytucji w szkole, wyszukując osiągnięte stanowisko dla swalczania wpływów reakcyjnych.

b/ Na terenie pojedynczych szkół i wszystkich razem przeprowadza akcje samorządowe opłatkowe, antyklerykalne, antymilitarystyczne przeciw likwidacji oświaty, za wolnością przeszedzenie się szkodliwy i t.p.

c/ Tworzy Biura pośrednictwa pracy i organizacje korepetytorskie walczy o kontrolę "proletariatu uczn." przy ustalaniu ulg w opłatach za szkołę.

Par. 4. Członkiem organizacji może być każdy uczeń, uczenica szkoły średniej, zawodowej i kursów dokształcających od lat 14, bez różnicy narodowości, który stoi na gruncie platformy walki Związku, czynnie i sumiennie pracuje w organizacji i na terenie szkoły, przystosowuje się do przepisów statutu i uchwał wszelkich ciał kierowniczych i wypełni wszystkie obowiązki członka organizacji.

Nowych członków przyjmuje Zarząd w porozumieniu z kołem szkolnym. Zarząd może tylko w drodze wyjątku przyjmować jako członków abiturjentów lub byłych uczniów szkół, jeśli są oni związani silnie z terenem uczenia. Nie mogą oni jednak być członkami organizacji dłużej jak rok od chwili opuszczenia szkoły.

Par. 5. Do ~~obowiązków~~ obowiązków członków należą:

- a/ aktywność i sumienność w pracy na terenie szkoły i w obrębie organizacji,
- b/ Stosowanie się do przepisów statutu uchwał koła, do którego należy uchwała władz kierowniczych i t.d.
- c/ Regularne i punktualne uczestniczenie w zebr. Związku wypełnianie poleconych prac,
- d/ Regularne płacenie składek.
- e/ moralne i materialne popieranie wszystkich poczynań i przedsięwzięć Z.M.S.
- f/ Szerzenie wpływów Związku, propaganda jego ideologii i postulatów, dbałość o autorytet organizacji i reprezentujących ją członków.

Par. 6. Do praw członków należą :

- a/ czynne i bierne prawo wyborcze do wszystkich instancji, władz kierown., na konferencje i t.d.

b/ Prawo kontroli działalności wszystkich instancji zapowiadania krytykowania działalności i odbieranie sprawozdań na zebraniach kół.

Par.7. c/ Prawo inicjatywy i prawo interpelacji.

Podstawową jednostką organizacyjną jest środowisko obejmujące jedno lub parę okolicznych miast.

Statut wewnętrzny środowiska ustala ogół członków /względnie przez wszystkich przedstawicieli /. Statut środowiska musi uzyskać zatwierdzenie Zarządu Głównego.-

Par.8. Środowiskiem kieruje Zarząd Środowiska. Jeżeli środowisko obejmuje kilkanaście wybiera się w miarę potrzeby Zarządy miejscowe /podległe Zarz.Środ. /

Par.9. Naczelna władza Związku jest Zjazd zwołany raz do roku.

Zjazd odbiera sprawozdanie z pracy, ustala wytyczne na przyszłość. Zjazd decyduje w sprawach zmiany statutu i likwidacji organizacji. Wobec jest uchylać wszelkie uchwały Zarządu Głównego. Ilość mandatów dla poszczególnych środowisk projektu Zarząd Główny, definitywnie ustala plenium Zarządu.

Zjazd nadzwyczajny zwołuje się na żądanie 3-ich środowisk.

Par.10. W międzyczasie zjazdu naczelną władzą Związku jest Zarząd Główny, wybrany przez zjazd w liczbie trzech osób.

Zarząd Główny zbiera się najmniej 3 razy do roku. W międzyczasie funkcję Zarządu pełni jeden jego członek, oraz dwóch zastępców, wybranych przez Zarząd Środowisk Warszawski.

Zastępcstwo to jest uposażone pełną władzą Zarządu Głównego z tego że wszelkie swe uchwały poddaje następnie kontroli właściwego Zarządu Środowisk. Zarząd Główny ustala wysokość składki i dysponuje majątkiem Środowisk i całej organizacji. Zarząd Główny może jest zawiesić w czynnościach Zarząd Środowisk i wysłać na jego miejsce tymczasową władzę zastępczą. Zarząd Główny jest jednak obowiązany w przeciągu miesiąca podać członkom Środowiska motyw swej decyzji. Uchwały Zarządu obowiązują wszystkich członków Związku. Odwołanie się do Zjazdu nie wstrzymuje obowiązku wykonania uchwały.-

Par.11. Zarząd powierza redagowanie kolejnych numerów organu związkowego poszczególnym Środowiskom. Numer podlega kontroli Zarządu /eventualnie

anie kontr.przepr.członek Związku wyszczególniony przez Zarząd./

Par.12. Fundusze Związku tworzą się:

a/ ze składek członkowskich

b/ z imprez urządzanych przez Związek / odczyty, przedstawienia,
wydawnictwa /.-

Do par.10. uchwalono dodać :

Regularnie co 2 miesiące Środowiska obowiązane są przekaż. Zarz.
Gł. sprawozdanie z pracy.

Regularnie co 2 miesiące Zarz.Gł.obowiązany jest przekaż. Śro-
dowiskom sprawozdanie z pracy całej organizacji.-

Za zgodną : /-/ .

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Białystok, dnia 21 maja 1927 r.

L.: B.P. 735/T.

Tajne

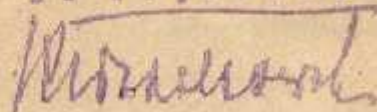
Przedmiot: Sprawozdanie sytuacyjno-tygodniowe Nr. 6. za okres od dnia 23.-28. maja br.

Do

Według rozdzielnika :/

Przesyłam do wiadomości sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
tut. Urzędu Wojewódzkiego za okres od dnia 23 - 28. maja br. -

Z a W o j e w o d ę :

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

O t r z y m u j ę :

- 1/ P. Wojewoda w Warszawie 1 egz.
- 3/ " Wojewoda w Wilnie 1 "
- 3/ " w Lublinie 1 "
- 4/ " w Nowogródku 1 "
- 5/ " w Brześciu n/B. 1 "
- 6/ " w Tarnopolu 1 "
- 7/ " w Stanisławowie 1 "
- 8/ P. Prokurator przy Sądzie Okr. w Białymstoku - 1 egz.
- 9/ " " " w Grodnie - 1 "
- 10/ " " " w Łomży - 1 "
- 11/ " " " w Suwałkach - 1 "
- 12/ P. Prokurator przy Sądzie Apel. w Wilnie - 1 "
- 13/ P " " " w Warszawie - 1 "
- 14/ Dowództwo Okr. Korp. Sam. Ref. Inf. w Warszawie - 1 "
- 15/ " " " III. Sam. Ref. Inf. w Grodnie - 1 "
- 16/ " " " IX. " " w Brześciu n/B. - 1 egz.
- 17/ Pann. Wojewódzkiego Komendantowi P.P. w Białymstoku - 1 egz.

Sytuacyjne sprawozdania tygodniowe Nr. 6.

za czas od dnia 23. do 28. maja 1927. r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Zaobserwowana sytuacja w przemyśle włókienniczym m. Białegostoku i okręgu doprowadziła do strajku, który w dniach 24, 25 i 27. b.m. objął w Białymstoku 40 większych i mniejszych zakładów przemysłu włókienniczego, zatrudniających powyżej trzech tysięcy robotników, w Supraslu dwie fabryki sukna, zatrudniające 115 robotników. Strajkujący wysunęli żądanie podwyżki płac w granicach od 30 do 40%, zależnie od kategorii pracy; przemysłowcy początkowo godzili się na podwyżkę $8 \frac{3}{4}$ % w ramach arbitrażu rządowego, w dniu 27 b.m. natomiast wyrazili zgodę na podniesienie tej podwyżki do 10 - 12 %, różnic w poszczególnych zakładach.

Istnieje możliwość, że strajk zlikwidowany zostanie kompromisowo jeszcze w bież. mies. Akcja strajkowa, którą ogólny Komitet strajkowy usiłuje przerzucić na wszystkie zakłady przemysłu włókienniczego i metalurgicznego w Białymstoku i okręgu, podjęta została przez Okręgową Radę Kl. Zw. Zaw., P.P.S. i Bund, poparta za przez snycerski Związek "Praca" i Ch.D.

Tendencje strajkowe wystają także wśród robotników przemysłu drzewnego, skórszanego i odzieżowego we wszystkich powiatach aut. Województwa.

We wszystkich wypadkach robotnicy żądają podwyżki płac od 15 do 50 %, motywując swe żądania wzrostem cen na artykuły pierwszej potrzeby. Bezrobocie posoli, lecz stale maleje.

Ponadto zauważono objawy spekulacji pośredników w handlu zbożem, który wykorzystując słaby stan materialny drobnych rolników w okresie przedmówu, drogą udzielania pożyczek zmuszają ich do wyabywania się zboża po niskich cenach.

17 450 robotników i w Wasil-
kowie jedną, zatrudniając

- 2 -

Ruch polityczny :

Polaka Partja Socjalistyczna.

Powiat Łowżyński :

Dnia 22.b.m. w Domu Ludowym w Łowży z inicjatywy OKR.PPS. i Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych odbyła się akademia robotnicza, na której prezes OKRPPS, dr. Czarnecki wręczył sztandar Wydziałowi Kobiet przy tymże OKR. Okolicznościowo przemówienia wygłosili: Antoni Świąński z imienia Okr. Rady Kl. Zw. Zaw. Pozasorski i Zecer z ramienia "Bundu" oraz nauczycielka państwowego gimnazjum żeńskiego Dębowa, życząc nowopowstałej organizacji pomyślnego rozwoju. / S.479/p.z dn.24.b.m./.

Powiat Suwalski :

Dnia 22.b.m. w Suwałkach odbyło się zebranie Związku Kobiet Pracujących, istniejącego przy OKRPPS. - w związku z obchodem dnia kobiet pracujących dnia 19.VI.b.r./S.418/pr.z dnia 24.b.m./.

Powiat Augustowski :

Wśród członków i sympatyków PPS. w powiecie prowadzona jest zbiórka dobrowolnych ofiar na fundusz wyborczy partji do Sejmu i samorządów. / S.416/pf.z dnia 24.b.m./.

Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Białostocki :

Dnia 15.b.m. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego Koła stronnictwa we wsi Bagnówka, gm. Dojlidy, zwołane przez instruktora Piątek Stefana.

W ogólnikowym przemówieniu Piątek zarszukał policji, że bezpodstawnie spisuje protokoły ze nieistniejących przekroczenia, a żeby tylko uczynić zadość okólnikom swych organów zwierzchnich, oraz nękał, że poziom nauki w szkołach powasobnych uraga elementar-nym wymaganiom życia.

Instruktor Stronnictwa Chłopskiego na powiaty białostocki i sokólski, Płodski Franciszek zwołał zebranie organizacyjne

. / .

dnia 17.b.m. we wsi Żółtki i następnego we wsi Mińce, gm. Choroszów, oraz dn. 19.b.m. we wsi Karakule i następnego we wsi Ciarna, gm. Dojlidy. W wyniku tych wszystkich zebrań na członków stronnictwa zapisało się łącznie kilkanaście osób. Przemówienia Płonickiego na zebraniach straszczały się do skreślenia programu Stronnictwa Chłopskiego i podkreślenia konieczności organizowania się mas włościańskich w jego szeregiach. / S.83/p.s dn.24. b.m./.-

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 22.b.m. w Myszyńcu odbył się wiec organizacyjny Stronnictwa Chłopskiego, zwołany przez Kazimierza Piotrowskiego, prezesa Komitetu Powiatowego Stronnictwa w Ostrołęce i burmistrza m.Ostrołęki. Obecnych na wiecu około 100 osób.-

Piotrowski przedstawił zebrany program Stronnictwa i działalności jego w obronie interesów mas włościańskich. Wiec doprowadził do zorganizowania lokalnego Koła Stronnictwa w Myszyńcu.

Działalność polityczna Piotrowskiego, jako burmistrza, wywołała poważny rozdźwięk w Radzie Miejskiej m.Ostrołęki. Wyznaczone na dzień 21.b.m. posiedzenie magistrackiej komisji budżetowej w dniu tym nie odbyło się z powodu wyjazdu Piotrowskiego na wiec do Myszyńca. Pogłębiło to jeszcze silniej wspomniany rozdźwięk i przyspieszyło wzrost opozycji przeciwko Piotrowskiemu. Opozycja prawnicy zwraca konsekwentnie do wyrażenia mu votum nieufności na najbliższym plenum Rady, co jest o tyle możliwe, że solidarna dotąd lewica, licząca 11 mandatów rozpada się na dwie grupy, z których jedna, licząca 5 mandatów, przechodzi do opozycji. / S.300/Pr. r dn.23.b.m./.-

Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Wołkowyski :

We wsi Eljaszuki, gm. tarnopolskiej zorganizowane zostało koło lokalne P.S.L. "Wyzwolenie", liczące 18 członków. Zarząd koła stanowią: Bzafrański Feliks, nauczyciel szkoły powszechnej, -prezes Charkiewicz Konstanty - sekretarz i Charkiewicz Andrzej -skarbnik-

nik. / S.515 Pr.z dnia 24.b.m./.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 22.b.m.w lokalu Domu Ludowego w Łomży odbył się przy zamkniętych drzwiach zjazd okręgowy delegatów Stronnictwa z powiatów Łomżyńskiego, kolneńskiego, szostocińskiego i ostrołęckiego przy udziale delegata Zarządu Głównego P.S.L. "Wyzwolenie" Krupki, nauczyciela szkoły powszechnej w Warasawie. Przebieg obrad zjazdu narazie niesznany. - / S.479/p.z dn.24.b.m./.-

Włoszciańska Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 22.b.m.w Wys.+Mazowieckiem odbył się wiec informacyjny Włoszciańskiej Organizacji Monarchistycznej, zwołany przez instruktora Stefana Brzywego z Łap.-

Do ważniejszych momentów przemówienia Brzywego należały: dowodzenie, że jedynie ustrój monarchistyczno-konstytucyjny zapewnić może Polsce bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne oraz podkreślanie konieczności zmiany postanowień Konstytucji o nietykalności poselskiej, którą posłowie niarazdko wykorzystują dla działań antypaństwowych. Obecnych na wiecu około 200 osób. / S.353/pf.z dn.24.b.m./.-

Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Powiat Łomżyński :

Okręgowy Sekretariat Ch.D.w Łomży rozpoczął specjalnie akcję organizacyjną na wsi. Dotychczas utworzone zostały lokalne tożs. Stronnictwa we wsi Łomżyca, os. Śniadowo i w m. Nowogrodzie, które jednak poważniejszej działalności nie przejawiały. / S.479/p. z dn.24.b.m./.-

Polaka Partja Socjalistyczna "Lewica".

Powiat Łomżyński :

Antagonizm pomiędzy P.P.S. i P.P.S. Lewica w Łomży w ostatnich dniach znacznie osłabł z powodu wyjazdu z Łomży Włodzimierza Sokorskiego / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 5 /
/ S. 479/p.z dn. 24. b.m. / -

III. Ruch wyrotowy i lewica nielegalna.

Powiat Szczuczński :

Zauważono, że rozwiązane Koło N.P.Ch. w Nęzostu przejawia nadal działalność organizacyjną i utrzymuje łączność z Sekretariatem Głównym N.P.Ch. w Warszawie. W drodze konfidencjonalnej uzyskano egzemplarz sprawozdania następującej treści: "Komitet o.r. N.P.Ch. ma zaszczyt prosić członków N.P.Ch. o łaskawe przybycie na zebranie, które odbędzie się dnia 15. czerwca 1927. roku o godzinie 4-ej popołudniu w mieszkaniu Moszko R. Przewodniczący Kom. N.P.Ch. Kolno M.R. /podpis nieczytelny / -

Ponadto przejęty został w drodze konfidencjonalnej egzemplarz odezwę Sekretariatu Głównego N.P.Ch. następującej treści:
" Pod sztandar.

Niezależny Oracz, N.P.Ch. wzywa cię a skłania niedola.

- 1/ Członek N.P.Ch. winien być skłonny do wszelkich składek, w celu popierania swej partji.
- 2/ Członek N.P.Ch. jest obowiązany być wzorem w celu rozszerzania idei mych pomiędzy zaufanymi mu elementami.
- 3/ Każdy członek N.P.Ch. nie powinien wdawać się we wszelkie rozprawy z przeciwnikami nieznajomymi, lub mniej znajomymi.
- 4/ Popieranie wszelkie jest wielkiem zyskiem naszej partji, każdy jego czyn zapłaci mu szczerze jakimś ciekawym.
- 5/ Starajmy się nie zapominać tego, co nas obowiązuje, bo wiemy, że szczerza praca i czyste sumienie daje nam prawdziwe szczęście, by wyrzucić się złych nałogów i móc rozpocząć nowe życie. Członek N.P.Ch. musi umieć wszelkie przeciwdziałania.

G r o m a d o .

Stadmy na placówkach swej pięknej młodości, nie dajmy się zatrząsać jadem zapaucia, niech pozostanie w sercach naszych jedno to, że jesteśmy męźni i potrafiemy ukłuć młotem pięści naszych nieczelności.-

Jak wiosna zakwitnie, takie owoce wyda jesień.

Jaka nasza praca będzie, takie zbierzymy plony.

/-/ Główny Sekretarjat B.N.P.Ch.

/-/ K.M. "

Dalsze dochodzenia trwają. / S.305/P.z dnia 23.b.m./.-

Powiat Suwałki :

Decyzją Sędziego Śledczego w Suwałkach z dnia 18.b.m., uwolnieni zostali z więzienia dla braku dostatecznych dowodów winy Hausowicz Stanisław i Konkowski Wiktor, aresztowani w lutym br. pod zarzutem działalności komunistycznej i postawieni w stan oskarżenia z art.102 K.K. / S.418/pr.z dnia 24.b.m./.-

Powiat Augustowski :

Rozwiązane w czasie likwidacji N.P.Ch. lokalne organizacje partji w gminach Wołkowiczowska, Balla Wielka i Hołynka przestały istnieć zupełnie. O ponownem podjęciu pracy nie jakiegokolwiek pracy organizacyjnej narazie nie może być mowy, gdyż nie miałyby ona posłucha wśród ludności / S.416/pf.z dnia 24.b.m./.-

Powiat Grodzieński :

W wyniku przeprowadzonego dochodzenia w sprawie wywieszenia transparentu dnia 14.b.m. we wsi Alekszycy ustalono, że transparent sporządzili i wywiesili uczniowie miejscowej szkoły powszechnej 12-letni Jan Dągiel, 13-letni Aleksander Kolesnik i 12-letni Sergiusz Stanisławczyk. Zeznali oni, że do wywieszenia transparentu nakłonił ich Jan Horbaczyk ze wsi Basmalany, gm. Biełmonty. Materiały dochodzenia przekazano prokuratorowi na powiat grodzieński.-

Znnaćtem, że kierownikiem szkoły powszechnej w Alekszycach

95

jest Paweł Tomaszczyk, sympatyk zlikwidowanej B.W.R. Bromady.
Ze względu na to, że Urząd tut. z poważnym zastrzeżeniem odnosi
się do pracy Tomaszczyka, występuje z wnioskiem do Kuratorjum
o przeniesienie go do innego Województwa, względnie innego po-
wiatu tut. Województwa. -

Zauważono ponadto w powiecie, że b. czynni członkowie B.W.
Bromady przenikają stopniowo do K.P.Z.B. / S.Pr. 777/III, z dn.
24.b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

Prokuratura w dalszym ciągu dochodzenia w sprawie Klepacki
go rejonu K.P.Z.B. doprowadziło do zatrzymania pod zarzutem na-
leżania do kompartii Januszkiewiczów Włodzimierza i Piotra,
mieszkańców wsi Brycewice, Wasiluka Aleksa, w. wsi Dalewisk
i Trusko Michała, mieszkańców wsi Pauluski. -

Januszkiewicz Włodzimierz był skarbnikiem jacejki K.P.Z.B.
w wsi Brycewice, Trusko procesem jacejki K.P.Z.B. w Paulusz-
kach, zaś Januszkiewicz Piotr i Wasiluk Aleksy, członkami rzeco-
wistymi kompartii. - Naogół siła partyjna K.P.Z.B. w powiecie
uległa zniszczeniu. Jedyną w gm. Ryków istniejącą dobrze zorga-
nizowaną organizacją K.P.Z.B., której skład personalny został
już ustalony; w najbliższym czasie organa bezpieczeństwa przy-
stąpią do likwidacji tej organizacji. -

Dnia 23.b.m. doprowadzeni zostali do Komendy Pow.P.P. w Wo-
lkowsku ze Starostwa w Stokpcach zatrzymani za usiłowanie prze-
kroczenia w drodze nielegalnej granicy do Rosji Ciwoniuk Wła-
dysław, mieszk. wsi Ciwoniuki, gm. jałuskiej i Charkiewicz Kon-
stanty, mieszk. wsi Bljuszki, gm. Tarnopolskiej. Badani Charki-
wicz i Ciwoniuk uznali, że chcieli przedziwnie przedostać się
do Rosji, zwabieni wersjami o wysokich zarobkach w przemyśle
sowieckim. Ciwoniuk posiadał suchoszanę w rękawie legitymację
członkowską B.W.R. Bromady, według jego zeznań, dającą w su-
pności prawo pobytu w Rosji. / S.Pr. 515 z dnia 24.b.m./.-

Powiat Ostrowski :

Wśród elementów komunistycznych, żyjących w m. Broku powstała
w myśl założenia "Kółka Wolnowyśliciele" p.n. "Frajdenker Par-

Powiat Szwalski :

W Płocicznie dnia 22.b.m. odbyło się zebranie członków lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego przy udziale 50 osób, na którym omawiano sprawy związane z prowadzeniem spółdzielni "Nasz Sklep". - / S.418/pr.z dn.24.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Dnia 26.b.m. Związek "Praca" zwołał organizacyjne zebranie cisyściarzy / robotnicy przemysłu szókienniczego /.-

Na wniosek Popławskiego i Kluga, członków zarządu Związku "Praca" postanowiono przeprowadzić ogólną rejestrację cisyściarzy w celu zorganizowania ich w jeden związek. Obecnych - około 60 osób.-

Dnia 22.b.m. w lokalu OKKEPPS. w Białymstoku odbyło się zebranie członków oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Budowlanego pod przewodnictwem Wojtkiewicza, na wniosek którego postanowiono domagać się od przedsiębiorców 25 % podwyżki płac. / S.831/p.z dn.24.b.m./.-

Powiat Grodzieński :

Przy grodzieńskim oddziale Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Odzieżowego utworzona została biblioteka robotnicza, prężąc na wydawnictwa komunistyczne - "Der Morgen", "Der Hammer" "Robotnik" i inne. Podobna biblioteka istnieje także przy oddziale wspomnianego Związku w Krynkach.-

Należy zaznaczyć, że prawie wszystkie oddziały Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego na terenie Województwa Białostockiego grupują element komunistyczny, przeważnie młodzież żydowską i spróbowane są w kierunku E.M.K. przez istniejące w nich czerwone frakcje.-

W sprawie tej prowadzone jest dochodzenie.-

W Łanach zorganizowany został oddział traktowanego wyżej Związku. Zarząd Oddziału stanowią - Szlachetean Mendel - prezes, Izabela Sara - sekretarz, Kapłan Izak Majer - skarbnik, Pijetkiewiczowa Nowaka i Oden Josel, członkowie zarządu, wszyscy po-

zakończani o przynależność do K.P.Z.B. Działalność oddziału
poddana obserwacji. / S.Pr.777/III.z dn.24.b.m. i własne /-
Powiat Sokółski :

Dnia 8.b.m. w Ogarnej Wsi odbyło się zebranie członków
miejscowego oddziału Zw.Zawodowego Robotników Przemysłu Drze-
nego przy udziale 180 osób, pod przewodnictwem Macanko Romana.
Omawiano sprawę przyłączenia Kasy Chorych w Sokółce do
Kasy Chorych w Białymstoku, ze względów budżetowych i spraw
urlopów robotniczych.-

Macanko dementował poszetem czynione P.P.S.sarżuty, że
P.P.S. zwalcza kościół katolicki, wyjaśniając, że P.P.S. walczy
jedynie z wprowadzaniem do kościoła działalności politycznej
/ S.14728/III.z dn.24.b.m./-

-.-.-.-.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki:

Powiat Augustowski :

Robotnicy zakładów drzewnych w Augustowie zażądali 30%
podwyżki płac, przyczem zaznaczyli, że konkretnej odpowiedzi
oczekują do dnia 1. czerwca br.-

Dyrekcja zakładów zwróciła się po instrukcje do akcjono-
narjuszów, z których kilku przybyło do Augustowa.-

Robotnicy zdecydowani są podjąć strajk w wypadku nien-
względnienia ich żądań. -

W Augustowie i powiecie bez pracy pozostaje 28 osób.-
/ S.416/pf.z dnia 24.b.m./-.

Powiat Ostrowski :

Ad punkt ten w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym Nr.5.

Strajk 15 robotników terpentyniarni przy tartaku w Dale-
kiem, trwający od dnia 14.b.m. zlikwidowany został dn.18.b.m.
Strajkujący uzyskali podwyżkę płac od 10 do 12 % zależnie od
kategorji pracy.-

Strajk robotników tartaku w Dalekiem trwa nadal. / S.500/
5.z dnia 21.b.m./-.

Powiat Wys.-Mazowiecki :

Od dnia 16.b.m. w os.Ciechanowice,gm.Klukowo trwa strajk 14 szeladników szewskich, którzy żądają 50% podwyżki płac.-
/ S.353/pf.z dn.24.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Ad punkt ten w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym Nr.5.

W dniu 23.b.m.upłynął ostateczny termin odpowiedzi fabrykantów przemysłu włókienniczego Białegostoku i Okręgu na żądanie robotników w sprawie podwyżki płac w granicach od 30 do 40%.-

Na odbytej tegoż dnia konferencji delegatów robotników i przedstawicieli fabrykantów przy udziale Inspektora Pracy, delegatów fabrykantów Silberfenig i Szapiro oświadczyli, że godzą się jedynie na podwyżkę płac o $2\frac{1}{2}$ i $3\frac{1}{4}$ % t.j. w ramach arbitrażu rządowego.-

Bespośrednio po tej konferencji w lokalu OKNPPS.odbyło się zebranie delegatów robotników z poszczególnych fabryk włókienniczych, na którym o godzinie 2-iej popołudniu dn.24.b.m.powzięto decyzję podjęcia ogólnego strajku włóknarzy w Białymstoku i Okręgu, oraz wykoniono Komitet strajkowy z osobach Muszyński, Baginella, Praytuła, Motel, Bekierski, Langiewicz, Jelin i Bagie -

Za akcją strajkową wypowiedziały się N.P.R.i Ch.D., przy czym empeerowski Związek "Praca" nawiązał łączność z Komitetem strajkowym.-

W dniu 24.b.m.o godz.14-ej zastrajkowało w Białymstoku 3280 robotników w 30 większych i mniejszych zakładach włókienniczych. Na odbytem w tym dniu w lokalu OKNPPS.-zebraniu delegatów strajkujących z poszczególnych fabryk / około 60 osób / i ogólnem zebraniu strajkujących / około 1000 osób / kierujący akcją strajkową, Muszyński, Baginella, Langiewicz, Jelin i Bagie podkreślali konieczność wytrwania w strajku i rozszerzenia akcji na cały okręg przemysłowy.-

Na wezwanie komitetu strajkowego w dniu 24.b.m.zastrajkowało 115 robotników fabryki sukna Trylinga w Wasilkowie. Robotnicy pozostałych fabryk włókienniczych w Wasilkowie na wezwanie komitetu strajkowego dali odpowiedź odmowną.-

Dnia 24.b.m. delegaci komitetu strajkowego z Białegostoku Langiewicz Walerjan, Babinella Aleksander i Abram Jellin zwołali w obrębie fabryki włókienniczej Cytrona w Supraślu zebranie ogólne włóknarzy, na którym zebrani postanowili poprzeć akcję strajkową włóknarzy białostockich i wybrali lokalny komitet strajkowy w składzie: Bogdanowicz Leopold, Ciebaner Hugo, Wołkowyski Józef, Kulbawy Fryderyk i Janowicz Edmund.-

O godz. 14-ej tego dnia przerwali pracę w Supraślu robotnicy fabryk Cytrona i Birsztorna, zatrudniających ogółem 490 robotników.-

W dniu 25.b.m. strajkowało w Białymstoku 3290 włóknarzy zatrudnionych w 40 zakładach przemysłu włókienniczego.-

Z liczby tej dnia 25.b.m. przystąpiło do pracy 240 robotników w fabryce Nowika / dział wyrobu kapeluszy /, po uzyskaniu im należnych zarobków i z obawy przed lokautem.-

W dniu 27.b.m. strajkowało w Białymstoku 3042 włóknarzy w 37 zakładach, w Supraślu - 490 w 2-ach zakładach i w Wasilkowie 115 w jednym zakładzie.-

W tym dniu fabrykanci wyrazili zgodę na podwyżkę płac od 10 do 12 % różnic w poszczególnych fabrykach.-

Do godz. 10-ej dnia 28.b.m. sytuacja strajkowa w Białymstoku i okręgu powinnością zmian nie uległa.- / Wskazne /.-

Strajkujący od dnia 10.b.m. robotnicy / 15-tu / tartaku Poręba Jagłona w Białymstoku przystąpili do pracy dnia 18.b.m. po uzyskaniu 15% podwyżki płac, zamiast żądanych 25 %.-

Dnia 17.b.m. zastrajkowało 54 robotników fabryki sukna braci Salachter, oraz 20 robotników takiejże fabryki Machaja Szlomy w Białymstoku, żądając uregulowania należnych zarobków i wypłaty należności zarobkowych gotówką.-

Dnia 19.b.m. strajkujący robotnicy fabryki Machaja przystąpili do pracy na poprzednich warunkach.-

Strajkujący od dnia 3.b.m. strajk 88 robotników trzech prywatnych tartaków w Wasilkowie / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodnia Nr. 4. / ukończony został dn. 18.b.m. Strajkujący uzyskali 20% podwyżki płac.-

Dnia 16.b.m. zastrajkowało 40 robotników w 3-ach zakładach

trackich z powodu niedotrzymania przez właścicieli tych zakładów warunków umowy, zawartej w r. 1926. / S. 831/p.z dn. 24. b.m. /.-

Powiat Łomżyński :

Bezrobocie na terenie miasta Łomży murarskie uważano należyte do zlikwidowania, w powiecie zaś bezrobocie usiłując ożkowiecie z obowiązkową rozpoczęcia prac przy budowie kolejki na linii Łomża-Kolno. / S. 479/p.z dnia 24. b.m. /.-

Powiat Grodzieński :

Wskutek ożywienia się przemysłu drzewnego i obrotowego liczba bezrobotnych w Grodnie i powiecie w okresie sprawozdawczym zmalała z 1796 - do 1340.-

Dnia 20. b.m. unieruchomiona została " Introligatornia Zaniemska " w Grodnie, zatrudniająca 70 robotników.-

Strajkujący od dnia 4. b.m. czelednicy krawieccy w Łanach przystąpili do pracy dnia 18. b.m. po uzyskaniu zapewnienia, że pracodawcy będą przestrzegali postanowienia ustawy o 8-godzinnym dniu pracy i postanowienia Związku Odciełowego co do przyjmowania nowych pracowników.- / S. Pr. 777/III.z dn. 24. b.m. -

.....

VI. Ruch narodowościowy:

a/ Litewski

Powiat Suwalski:

D- a 18 bm. w czasie przerwy na zgromadzeniu gminnym gminy Krasnowo, mieszkające wsi Poluńce, Franciszek Alulis wygłosił przemówienie, w którym zaznaczył, że wyznaczenie obecnego wójta Rakucia na miejsce, usuniętego z urzędu Łatwieja jest bezprawiem i, że takimiśi bezprawiem jest urzędowanie dozoru szkolnego, który nieprawie nakłada kary na rodziców za nieprzebieganie przywus szkolnego. Przemówienie Alulisa przerwał wójt Rakud, ostrzegając się przeciwko wykorzystywaniu zgromadzeń gminnych dla celów politycznych.-

We wsi Widugiary, gm. Krasnowo agitacja na nauczanie w szkołach powszechnych w języku litewskim prowadzi sędzys Józef Niewulis i właścicielka domu szkolnego Katarzyna Niewulis. Na skutek ich agitacji jeden z uczniów oświadczył nauczycielowi, że będzie uczył się tylko w języku litewskim, drugi uniósł w klasie pocztówkę z emblematami Litwy, trzeci zaś śpiewał pieśni litewskie, skierowane w treści przeciwko nauczycielstwu polskiemu.-

Odpowiednie zarządzenia zostały wydane /:B.418/pr. z dn. 24 bm.:/.

b/ Żydowski

Powiat Ostrowski:

Organizacje sjonistyczne w powiecie ostrowskim zorganizowały kilkanaście odczytów o charakterze politycznym i kulturalno-oświatowym.- Odczyty te częściowo obeśdane były przez sjonistów z Wilna, Białegostoku i Warszawy /S.512/P. z dnia 15 bm./

Powiat Białostocki:

Dnia 21 bm. odbyło się ogólne zebranie członków białostockiego oddziału Zjednoczenia Sioł Żydowskich, na którym wybrano nowy Zarząd w składzie: Tabaczynski, Kacnelbogen, Kamie-

niecki i Kanel Luba, wszyscy bundowcy.

o/ białoruski.

Powiat Grodzieński:

Wszystkie hurtki Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w powiecie otrzymują stale i bezpłatnie po 10-20 egzemplarzy pism "Nasza Prawda", "Narodnyj Zwon" i "Małanka".-

Dnia 21 bm. wybrany został nowy zarząd hurtka Twa w Grodnie; do zarządu tego weszli: Kiszewicz Filip - prezes, Bakowski - sekretarz, Łosowski Timofiej - skarbnik, Klimowicz Józef - kierownik sekcji artystycznej.-

Hurtki Twa Szkoły Białoruskiej we wsiach Kowanowo, Piessczanka, Bandary i Strzelce oraz w Grodnie i Skidlu urządzały wieczorki oświatowe, na których wygłoszone okolicznościowe przemówienia - nie pozbawione momentów politycznych /: S.Pr. 777/III. z dnia 24 bm. i własne:/.-

Powiat Wołkowyski:

Hurtki Twa Szkoły Białoruskiej w Swisłoczce zorganizował bibliotekę /własne:/.-

-----oOo-----

VII. Sprawy wysnapiowe:

Powiat Grodzieński:

W dniach 21 i 22 bm. sekta baptystów w Grodnie zorganizowała dwa odczyty, wygłoszone w kościele ewangelickim w języku rosyjskim przez profesora Marcinkowskiego.-

Prof. Marcinkowski przemawiał m.t. "Chrystus a izraelici" i "Kiedy ludzie będą braćmi". - Na obu odczytach kościoła przepełniony był słuchaczami, wśród których przeważali prawosławni i żydzi /: S.Pr. 777/III. z dnia 24 bm.:/.-

Powiat Białostocki:

Dnia 23 bm. członkiem Międzynarodowego Stowarzyszenia Badaczy Pisma 3-go, Kostocki wygłosił w Białymstoku odczyt o znaczeniu chrztu i jego symbolu /S.831/p. z dnia 24 bm.:/.-

a/ Ruch społeczny:

W Sokółce założono oddział Zw. b. Ochotników Armii Polskiej. Kierownikiem oddziału jest Piotr Bysymont. /S.13703/ z dnia 24.bm./--

Dnia 16 bm. odbyło się zebranie organizacyjne grodzińskiego oddziału Twa Krajowego, do zarządu którego zostało wybranych: gen. Truskolaski - prezes, starosta Biedkiewicz i płk. Klesberg - wiceprezesi, dyr. gimnazjum Wilkowszewski sekretarz, prof. Kapp - skarbnik, Kustosz Jedkowski - kierownik sekcji wycieczkowej. /S.777 z dnia 24.bm./--

-----oOo-----

b/ Wyroki sądowe:

Sąd Okręgowy w Suwałkach na sesji wyjazdowej w Augustowie rozpatrywał sprawę z oskarżenia Kasimierza i Franciszka Gabartowiczów, oskarżonych o ukrywanie bandyty Kuberskiego, winnego zabójstwa policjanta w jednym i udziału w zabójstwie policjanta w drugim wypadku w r.1926.--

Obu skazano na karę 6-ciu miesięcy więzienia.

Na tejże sesji rozpatrywana była sprawa Wiktora Kozłowiec, urzędnika skarbowego, oskarżonego o defraudację sum podatkowych i Bolesława Dąbrowskiego, członka Sejmiku i Wydziału Powiatowego w Augustowie, oskarżonego o nieprawne pobieranie dykt z kasy gminnej. Pierwszy skazany został na 3 miesiące więzienia, drugi zaś na 5 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania wyroku na dwa lata. /S.411/pf. z dnia 23 bm./--

-----oOo-----

c/ Przestępczość kryminalna:

Powiat Bielski:

Dnia 21 bm. w majątku Konorydy - służyła Eurowicka

Maria na tle wywalisacji widownej zastrzeliła Nicanyporuk
Kudokję, również służącą./K.8175 z dnia 24.bm./.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Przeprowadzone umiędzynarodowienie dochodzenie w sprawie kradzie-
ży kasowej na stacji kolejowej Łapy doprowadziło do ujęcia
Kalinza Teodora, Aleksandra Słobodzińskiego vel Olecha, Smolu-
cha i Kotowicza Stanisława-Władysława, znanych kasiarzy war-
szawskich, sprawców kradzieży, którym winę całkowicie udowod-
niono. Narzędzi kasiarskich dostarczył im Kołowicz. Nadawcami
roboty byli dwaj tyndzi i kolejarz z Łap, z których ostatni
ułatwił arenstowanym dostęp do kasy i stał na straży w czasie
dokonywania przez nich kradzieży. Nazwisk wspomnianych tyndów
i kolejarza narazie nie ustalono.- Ogólna suma zabranych pie-
niędzy wynosi 61.375 zł.22 gr. Dochodzenie trwa. Arenstowanych
przekazano władzom sądowym. /vide sprawozdanie wyt.tygodniowe
Kr.1./ I.6930 z dnia 25.bm.-

-----000-----

d/ Ważniejsze wydarzenia

Powiat Wołkowyski:

Dnia 25 bm. o godz.4 min.45 maszynista, prowadzący po-
ciąg osobowy Kr.112 z Łelwy do Janiornicy, na linii Baranowi-
cze - Białystok, zauważywszy poukładane na szynach telegraf-
kapi i podkładki / związane w paczkach po 10 szt./ na prze-
strzeni około 400 m., zmuszony był zatrzymać pociąg celem usu-
nięcia przeszkody. Ustalono, że przeszkoda ta, niezauważona
przez maszynistę, mogła spowodować wykoślenie się pociągu.
Umiędzynarodowienie przeprowadzone doprowadziło do ujęcia
sprawcy, Józefa Machnacha, zwanego Łuchanica, gm.Stara Wieś,pow.
siedleckiego, który do winy przysnał się. Ujęty Machnach robi
wrażenie umysłowo-chorego /Tel.131./.-

Dnia 20 bm. spłonęła w Wołkowysku garbarnia Markusa
Abrama Kili z zapasami surowca i skór wyrobionych. Straty wy-
noszą około 25 tys.zł. / polisa assekuracyjna - na 6000 dolarów
/3.515/Pr.z dnia 24 bm./.-

Za W o j e n o d e :

[Podpis]

WZBROWOETWO BIALOSTOCKIE.

Białystok, dnia 4 czerwca 1927.r.

L.: B.I. 831/7.

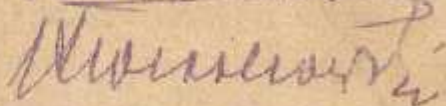
Przedmiot: Spr-awozdanie
 sytuacyjne tygodniowe Nr.7.
 za czas od dnia 29.maja do
 4.czerwca 1927.r.

Do

Tajne

/: według rozdzielnika :/

Przesyłam do wiadomości sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
 tut. Urzędu Wojewódzkiego za czas od dnia 29.maja do 4. czerwca
 1927.r.-

~~Za Wojewodę:~~

Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

Otrzymują:

/: Jak w sprawozdaniu sytuac. Nr.6. :/

za czas od dnia 29. maja do dnia 4. czerwca 1927. r.

1. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Sytuacja w przemyśle włókienniczym w Białegostoku i okręgu nie została wyjaśniona. Po serwowaniu rokowań delegatów strajkujących i komitetu strajkowego z przemysłowcami na konferencji w dniu 29. V. br., na której strajkujący określili minimum swych żądań na 25 % podwyżki, zaś przemysłowcy maximum proponowanej podwyżki na 10 - 12 %. Komitet strajkowy usiłuje przekonać robotników, że wyłączenie przemysłowcy pomogą wiać serwowania rokowań i nastroje akcję strajkową, wysuwając hasło - strajk aż do zwycięstwa. Wśród strajkujących wyczuwać się daje odzwierciedlenie i tendencje kompromisowe, tembardziej, że w okręgu większość włókniarzy na wezwania komitetu strajkowego do strajku odpowiedziała odmownie, a wielu z podród strajkujących w Supraslu i Nasilkowie kamie strajk pod nieobecność delegatów ogólnego komitetu strajkowego.

Ogólne nastroje ludności bez poważniejszych zmian. Ustala-
jąca się pogoda usunęła depresję wśród większej własności ziem-
skiej i drobnych rolników. Na terenie Województwa Białostockie-
go opady atmosferyczne większych ankód nie wyrządziły i obecny
stan zasiewów nie daje powodów do obaw o urodzaje tegoroczne.

Stan bezrobocia we wszystkich powiatach stale maleje;
kwestja bezrobocia istnieje jedynie w Białymstoku i Grodnie.
W życiu polityczno-społecznym na plan pierwszy wysuwa się
w wyborów do samorządów.

pi" w sprawie Pierwszego Kongresu Stronnictwa Chłopskiego. Lidy
odbędzie się dnia 5. b. m. w Warszawie. / S. 311/p. z dn. 31. ub. m. /.-

XII/ Dnia 24. b. m. kierownik okręgowego sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego w Białymstoku Kosiba Piotr wraz z Zawadą Henrykiem, urzędnikiem magistratu w Starosielcach wezwali także zebranie, odbyte przy udziale około 60 osób.-

Kosiba omawiał wyłączenie sprawy wyborów do Rady Miejskiej w Starosielcach. / S. 846/p. z dn. 27. ub. m. /.-

Powiat Wołkowycki :

Dnia 27. ub. m. we wsi Miłowie i dnia następnego we wsi Strabunicy gm. piasekowskiej odbyły się zebrania Stronnictwa Chłopskiego, zwokane przez instruktora stronnictwa na powiat wołkowycki, Piotrowskiego Adama. Na pierwszym wieczu obecnych 15 na drugim 35 osób. -

Na obu wieczach Piotrowski omawiał sprawę reformy rolnej i Pierwszego Kongresu Stronnictwa Chłopskiego.-

W obu wypadkach nieliczne zebrania odznaczyli wręcz Piotrowskiemu. że żadnym obywatelom agitatorów partyjnych nie wierzą, pieniędzy na cele partyjne nie dadzą i do partyj politycznych należeć nie chcą.- Oświadczenia te są o tyle charakterystyczne dla stosunków, jakie wytworzyły się w powiecie bezpośrednio po likwidacji B. W. R. Bronady, że gm. piasekowska uważana była w swoim czasie za całkowicie opartą przez Stronnictwo Chłopskie. / S. Pr. 515 z dn. 31. ub. m. /.-

Powiat Oszowski :

Dnia 26. ub. m. we wsi Szup gm. Szulborze - Koty zorganizowane zostało koło lokalne Stronnictwa Chłopskiego. / S. 520/p. z dn. 31. ub. m. /.-

Powiat Bielecki :

Stronnictwo działa organizacyjnie intensywniej w gm. Barojki i Skórce, bez większych wyników.- / S. Pr. 752 z dn. 31. ub. m. /.-

Partja Pracy .

Powiat Grodziski :

Okręgowy Sekretariat Partji Pracy w Grodnie organizacyjnie działa wyłączenie na terenie powiatu. Zorganizowane zostały koła lokalne partji we wsi Kamionka i w Krupki. / S. Pr. 804/III z dn. 31. ub. m. i
własne /.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 23.ub.m.w Łomży odbyło się zebranie organizacyjne Partii Pracy, zwołane przez Henryka Mejera, dyrektora państwowej szkoły mierzniczej i przemysłowo-rolnej. Z pośród obecnych na zebraniu 32 osób, wszystkie zadeklarowały swe przyłączenie do Partii Pracy.-

Do zarządu Koła lokalnego weszli: Henryk Mejer: 2/ Sokorski, dyrektor państwowego gimnazjum łomżyńskiego, 3/ Grapow, dyr. Spółdzielczej Kasy Przemysłowców Łomżyńskich, 4/ inż. Szczeniowski, nauczyciel szkoły mierzniczej i 5/ Grochowski, prokurent banku. / S. 494 z dn. 30.ub.m./.-

Polskie Stronnictwo Ludowe "Piaś"

Powiat Białostocki :

Dnia 26.ub.m., kierownik Sekretariatu Wojewódzkiego stronnictwa w Białymstoku, Pn Goniak zwołał wiec w Jasionówce, na którym omówił sytuację polityczną i gospodarczą w kraju i sprawę wyborów do samorządów gminnych i powiatowych. Obecnych około 200 osób. Wiele realnych korzyści stronnictwu nie przyniósł. / S. 668 z dn. 31.ub.m./.-

Powiat Suwalski :

Zarząd powiatowy P.S.L. "Piaś" w Suwałkach za pośrednictwem Kółek rolniczych w powiecie wracał się do członków stronnictwa o zadeklarowanie jednorazowych datków na cele wybarwie stronnictwa, czego ta jednakże spółka prawie nie wicker. / S. 436/pf. z dn. 31.ub.m./.-

Włoszadzka Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Wys.-Mazowiecki :

W Dąbrowie Wielkiej dnia 26.ub.m. odbył się wiec informacyjno-propagandowy W.O.M., zwołany przez instruktora Stefana Brzywczyńskiego, który wskazywał na ujemne strony istniejącego w Polsce ustroju państwowego, podkreślał bezkarność agitacji wyrotowej przy tym ustroju i usypkłał dobre sprawy ustroju monarchistycznego. Obecnych na wiecu około 300 osób.-

W Podzielnem do W.O.M. napisało się 26 osób. / S. 368/cf. z dn. 31.ub.m./.-

III. Ruch zawodowy.

Powiat Białostocki:

Dnia 29 ub.m. odbyło się w Białymstoku zebranie furmanów, zwołane przez Zawodowy Związek Robotników Transportowych. Przewodniczył Rosenberg Abram. Postanowiono na wniosek przewodniczącego zorganizować zawodowy związek furmanów i w tym celu wyłoniono komisję organizacyjną związku, do której weszli - Rosenberg, Łantowski, Zylberfard, Chawes i Tyszkiewicz. Obecnych około 70 osób. -

Tegoż dnia odbyło się w Białymstoku zebranie majstrów przemysłu włókienniczego, żydów, pod przewodnictwem prezesa Kryńskięgo. Przemawiali Korbut, Kisielewski i Rubinowicz. Omawiano sprawy - połączenia się organizacji majstrów włókienniczych żydów z taką organizacją majstrów chrześcijańskich oraz memorjału do Urzędu Wojewódzkiego i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w kwestji uzyskania pozwolenia na wyjazd majstrów włókienniczych do Rosji i Rumunii

/: S.868 z dnia 31.ub.m.:/-

Dnia 25 ub.m. odbyło się w Białymstoku zebranie członków Zn.Zw.Restauratorów pod przewodnictwem Niedzięrowicza. Wychwalono głosów złożono na stanowiska prezesa Zarządu oddziału Pogonowskiego i czasowo wybrano na jego miejsce A. Niedzięrowicza. Ponadto dokonano wyborów delegatów do komisji szacunkowej przy Urzędzie Skarbowym i delegatów Pogonowskiego i Snięki, którym zlecono interwenjować w Urzędzie Wojewódzkim w sprawie uzgodnienia uchwał Rady Miejskiej w sprawie godzin handlu z istniejącymi przepisami policyjnymi. -

W dniu 26 ub.m. odbyło się zebranie robotników fabryki dykt Braunów Białymstoku, należących do anseerowskiego Związku Praca, pod przewodnictwem Janowskiego. -

Uchwalono dążyć do zjednoczenia wszystkich robotników wspomnianej fabryki w Związku "Praca" i domagać się od 40 do 50% podwyżki płac dla wszystkich robotników fabryki, należnie od kategorii pracy /:S.846/p. z dnia 27 ...:/-

35

- 7 -

Powiat Suwalski:

Dnia 29 ub.m. w Suwałkach odbyło się zebranie rzemieślników, na którym postanowiono zorganizować we wspólnym związku rzemieślników miast Suwałk, Augustowa i Raczek /: S.436/pf. z dnia 31.ub.m.:/.

Powiat Grodzieński:

Wybrany został nowy zarząd oddziału Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Spożywczego w Grodnie w składzie:

Gzekiel Jan - prezes, Epstein Dawid - sekretarz, Kagan Roman, Iwa Majrym, Gurecki Chaim, Wiercilin Isach i Geller Judel, członkowie zarządu.-

Dnia 24 ub.m. odbyło się zebranie robotników fabryki tytoniowej w Grodnie w sprawie ordynacji fabrycznej i podwyżki płac o 25%.-

Następnego dnia odbyło się zebranie zredukowanych w swoim czasie robotników tejże fabryki w związku z przyjmowaniem do fabryki nowych robotników na okres letni /czas urlopu/. Przewodzili Ryba Rafael i Brajca Palnicka, komunistka.-

Ryba Rafael zapoznał zebranych z systemem przyjmowania nowych robotników przez dyrekcję fabryki, która, przyjmując zredukowanych robotników tytoniowych, przyjmuje nowych według swego uznania.-

Wybrano delegację, która w tej sprawie przedstawiła dyrekcji śledzenie bezrobotnych tytoniowych. Dyrekcja śledzi tych nie uwzględnia i przyjmuje do pracy robotników, których wyszuka Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy.-

Dnia 29 ub.m. odbyło się w Grodnie zebranie członków Chrześcijańskiego Związku Honorców Domowych, na którym sekretarz Okr.Rady Chrześcijańskiej Zw.Zaw. Hajewski zapowiedział, że przy wyborach do Rady Miejskiej w Grodnie chrześcijańskie związki zawodowe wystawią oddzielną listę. /:S.Pr.804/III. z dnia 31.ub.m.:/.

III. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodzieński;

OKPZR. Grodno po likwidacjach w okresie przedpierwszomajowym nie został jeszcze odbudowany i działalności nie przedstawia. /:S.Pr.804/III. z dnia 31.V.br.:/-

Powiat Białostocki:

W dniu 29 ub.m. w Białymstoku rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odesz komunistycznych, 3-ech edycji, a mianowicie:

1/ odeszy pt. "Towarzysze i towarzyszy włókniarze", podpisanej przez Białostocki Komitet Miejski K.P.Z.B., wyd. w maju 1927 r.;

2/ odeszy p.t. "Towarzysze robotnicy i robotnice - włókniarze", podpisanej przez Białostocki Komitet Miejski K.P.Z.B. dat. w maju br. i

3/ odeszy p.t. "Towarzysze i towarzyszy", podp. przez OK ZMEZB Białystok, wyd. w Białymstoku dnia 25 maja br.

Treść odesz, pisanych ręcznie i odbitych na szapirografie, dotyczy strajku robotników przemysłu włókienniczego w Białymstoku i okrogu. W odeswach tych komuniści zarszucają PPS "Bundowi" i NPR, odradę strajkujących włókniarzy, wyeliminowanie z komitetu strajkowego komunistów i członków PPS Lewicy oraz niezdecydowane stanowisko przy określaniu minimum żądań strajkujących /odpisy odesz przedłożyłem Ministerstwu oddzielnie w dniu 30 i 31.V.br.:/-

Kilka egzemplarzy omawianych odesz rozrzucono dnia 29.V.br. na zebraniu strajkujących w lokalu kwiązkowym. Na gorętszym niezuku rozrzućania odesz w ostatnim wypadku zatrzymany został Kpuztejn Lejba, zam. w Białymstoku, którego z materjałami oskarżenia przekazano władzom sądowym. /S.808 z dnia 31.V.br.:/.

W dniu 1 bm. w Białymstoku wywieszono dwa transparenty komunistyczne z napisami: pierwszy "Proszę się odrajeć i agentami faszysmu, NPR, PPS i "Bundem". Niech żyje strajk powszechny", drugi - "Niech żyje strajk włókniarzy. Niech ży-

36

je rewolucja proletariatu. Niech żyje K.P.Z.B."

Dochodzenie trwa /wskazano/.

Powiat Kolneński:

Dnia 27 ub.m. na drzwiach gmachu gimnazjum w Kolnie przyklejono 3 odeszy komunistyczne, wyd. przez org. "Pionier", odbite na powielaczony odeszy wywołujące do wzmocnienia organizacji robotniczo-chłopskiej /S.Pr.382/ z dnia 31.ub.m./.

Powiat Wołkowyski:

✓ Otrzymano pewne informacje, że konfident Komendy Pow. P.P. w Wołkowysku, Zielenko otrzymał wezwanie od władz partyjnych w Jesiorniej, aby stawił się na sąd partyjny rejonu jesiornieńskiego w celu wyjaśnienia stawianych mu zarzutów denuncjowania partji.

Zielenko informował wywiad własny w powiecie wołkowyskim o życiu i działalności organizacji KPZB w Żelwie i Jesiorniej. Na podstawie tych informacji aresztowani byli w swoim czasie wybitniejsi komuniści Jefimowicz i Szycho. Zachodzi w danych wypadku obawa, że partja poinformowana jest roli Zielenki i że zamierza go unieszkodliwić.

Zarządzenia, zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobistego Zielenko, zostały wydane.

W toku likwidacji Klepackiego podrejonu K.P.Z.B. wyjaśniono, że sprawcami kolportażu odesz i wywieszenia transparentów komunistycznych w dniu 2.VI.26 r. we wsiach Wierbi i Siemiatyżka byli członkowie jasejki KPZB w Brzostowiej Wielkiej, pow. grodzieńskiego, którzy działali z polecenia techniczi Małki oraz, że odeszy komunistyczne w tychże wsiach dn.6.IX.26 r. rozrzucił Michał Antonowicz, aresztowany ostatnio pod zarzutem przynależności do K.P.Z.B.

Materiały oskarżenia w powyższych sprawach przekazano władzom sądowym.

/: S.Pr.515 z dnia 31.ub.m.:/-

Powiat Bielek-Podlaski:

Stwierdzono, że członkowie zlikwidowanej K.P.Oh. w gminach Grodzień i Siemiatycze w większości wypadków nie

serwali z partją. W ostatnim czasie kilku z nich usiłuje dźwiznąć organizacyjnie na rzecz H.P.Oh. i w ścisłym kontakcie z Sekretarjatem Głównym H.P.Oh. Spódzą z obecnego nastroju ludności na wspomnianych gminach, wszelka akcja H.P.Oh., nawet szerzej finansowana, nie będzie miała powodzenia. Władzowe zarządzenia poczyniono.

/: S.Pr.782 z dnia 31.ub.m.:/.

Powiat Suwałki:

Dnia 24 ub.m. przekazano do dyspozycji P.Prokuratora przy S.O. w Suwałkach sprawę Mieczysława Krzywulskiego, mieszkańca wsi Olszanka, gminy Opatków, podejrzanego o czynną działalność na rzecz Z.M.X. w P. /S.436/pf. z dnia 31.ub.m./--

-----000-----

Wywiad własny w powiatach grodzieskim i wólkowskim informuje o interesowaniu się organizacjami komunistycznymi szeregów delegatów K.P.B./h/. mających odbyć się w połowie czerwca br. w Mińsku.

-----000-----

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Hyszkowiecki:

Trwający od dnia 16.V.br. strajk 14 czeladników szewskich w os. Olschanowice, gm. Klubowo, zakończony został dnia 30.V.br. przy kasie przez strajkujących 20% podwyżki płac. /: S.368/pf. z dnia 21 ub.m.:/.

Powiat Grodzieski:

Obserwowane jest dalsze ożywianie się przemysłu budowlanego i chemicznego. Liczba bezrobotnych w Grodzisku i powiecie zmalała w okresie sprawozdawczym z 1340 - do 1189. /S.804/III. z dnia 31 ub.m./--

P. int Augustowski:

Ad punkt ten w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym N.7. Dorekaza august, w których zakładów przemysłu drzewnego do

dnia 31 ub.m. nie udzieliła konkretnej odpowiedzi na żądanie robotników 30% podwyżki płac, wobec czego strajk tych robotników nie jest wykluczony. /S.435/pf. z dnia 31 ub.m.:/-

Powiat Ostrowski:

Strajk robotników tartaku w Dalekisz trwał nadal /vide spr. zyt. tyg. Nr.5/.

Powiat Białostocki:

Ad. sprzążenie sytuacyjne tygodniowe Nr.6.

Dnia 27 ub.m. delegaci białostockiego Komitetu strajkowego /włókniarzy/ spowodowali porzucenie pracy przez robotników fabryki Alekszowskiego w Wasilkowie i na terenie fabryki Łudskiego bez zgody właściciela fabryki swórali więc włókniarzy wszystkich fabryk w Wasilkowie. Przewodniczący Burscki Jan, delegat Związku "Praca" i Jelin Abram, delegat "Bundu" w Białymstoku.-

Na wniosek ich zebrali postawili poprzód czynnie strajk włókniarzy białostockich i wybrali lokalny komitet strajkowy w składzie: Lubaszajko Mieczysław i Koskowski Antoni z fabryki Tryllinga, Sienkiewicz Bronisław z fabryki Alekszowskiego. Niec rozwiązany został przez policję, swóraly bowiem został bez pozwolenia Starostwa.-

Na skutek wezwania wybranego komitetu strajkowego do strajku przystąpiło w Wasilkowie 140 włókniarzy; w dniu 30 ub.m. strajkowało także 180 robotników.-

Dnia 27 ub.m. przerwało pracę 490 włókniarzy w Supraślu.-

Odbyta w dniu 28 ub.m. przy udziale Inspektora Pracy konferencja delegatów fabrykantów /Szapiro Zilbarfenig, Cytron, Polak, Sokół, Aniel i Messyng/ i delegatów klasowych związków włókienniczych, pepeczowskiego i bundowskiego, Związku "Praca", Związku Majstrów Przemysłu Włókienniczego, Chrześcijańskiego Związku Robotników Przemysłu Włókienniczego /Ch.D./ i Związku Metalowców, sekcji maszynistów nie doprowadziła do zlikwidowania strajku.- Delegaci fabrykantów określili maksimum podwyżki na 10 - 12%, delegaci strajkujących zaś minimum ich żądań na 25%.

Wobec nieustępliwego stanowiska obu stron, konferencja pozostała zerwana.- W dniu 29 ub.m. fabrykanci oświadczyli pisemnie

Komitetowi strajkowemu, że uchylają się od prowadzenia bezpośrednich rokowań z tym komitetem, powołując się na nieaktowne traktowanie ich delegatów na konferencji w dniu poprzednim przez robotników. W odpowiedzi na to oświadczenie Komitet strajkowy postanowił nie wznawiać rokowań z własnej inicjatywy, zastrzyść strajk włókniany w Białymstoku i okolicy i prowadzić akcję strajkową aż do zwycięstwa.

Stanowisko swoje Komitet strajkowy wyklasyfikował na ogólnym zebraniu strajkujących dnia 29 ub.m., na którym przemawiali: Reginella, Jelis i Kluge. Zebrani w liczbie około 800 osób wyrazili wotum ufności Komitetowi strajkowemu i zaprobowali zaletę przeniesienia stanowiska.

Na zwołane w dniu 29 ub.m. przez Inspektora Pracy konferencję delegatów obu stron - delegaci fabrykantów nie przybyli, wobec czego delegaci strajkujących skierowali Inspektora Pracy oświadczenie, że uchylanie się fabrykantów od rokowań uważają za prowokację, na którą strajkujący odpowiedzą zastrzeszeniem strajku aż do zwycięstwa.

W dniu 2 ub.m. zaprosił Starosta w Białymstoku do siebie na konferencję oddzielnie przemysłowców i robotników w celach informacyjnych. Jako delegaci przemysłowców stawili się pp. Polak, J. Szapiro i J. Cytron; robotników reprezentowali Reginella, Muszyński, Jelis i inni. Z inicjatywy Starosty i Inspektora Pracy na się odbył dnia 4 ub. wspólna konferencja delegatów robotników i fabrykantów.

Strajkuje w Białymstoku 3042 w 40 fabrykach, w Supraślu 490 w 2-ech fabrykach i w Wasilkowie 115 w jednej fabryce o podwyżkę płac oraz w Białymstoku około 160 lonkietników i robotników warsztatów lonkietniczych z solidarności.

Właściciele kilku drobnych zakładów przemysłu włókienniczego w Białymstoku, nie objętych strajkiem - zapewnili swych robotników, że zastosują do ich płac podwyżkę, uzyskaną przez strajkujących.

Przebieg strajku spokojny, żadnych wypadków przysuszu

strajkowego i policyjnej ochrony pracujących właściciarzy nie było. /: S.868 z dnia 31 ub.m.:/-

Powiat Łomżyński:

Przebiecie w Łomży i powiecie zostało ostatecznie zlikwidowane. Bez pracy pozostało jedynie około 30 kobiet w Łomży. Wydział Kobiet pracujących przy O.K.B.PPS. na zebraniu dnia 29 ub.m. postanowił domagać się od Magistratu zatrudnienia tych kobiet. /: S.497/p. z dnia 31.ub.m. /.-

-----oOo-----

VI. Ruch narodowociołowy.

a/ Białoruski :

Powiat Grodzieński :

Okręgowy Zarząd Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Grodnie dnia 28.V.br. urządził akademię ku osł. Bogdanowicza w dziesięciolstą rocznicę jego śmierci. Wygłoszone na akademii przemówienia bardziej charakterystycznych momentów nie zawierały. Akademia zakończona została wieczorkiem scenicznym. Obecnych około 150 członków, przeważnie b. członków B.W.B. Kronady, żyde i sympatyków K.P.Z.B.-

Podobną akademię i w tymże dniu urządził ochotk. hurtak T-wa Szkoły Białoruskiej w Skidlu. Ze względu na lokalne warunki bezpieczeństwa publicznego Starosta w Grodnie odmówił hurtakowi wydania pozwolenia na urządzenie akademii. / S.Pr. 804/III. z dn. 31.ub.m./.-

Powiat Białski :

W Towarzystwo Szkoły Białoruskiej w powiecie białskim dopiero w ostatnich tygodniach przejawiało nieznaczną arenę działalności. Hurtki T-wa w gminach Pasynki i Białowiesza przystąpiły do tworzenia bibliotek. Działalność T-wa wśród ludności białoruskiej nie budzi większego zainteresowania. Ostatnio zanotowano kilka wypadków łeiseckich młodzieży białoruskiej do Rosji Sowieckiej. Zatrzymani za usiłowanie przekroczenia granicy w drodze nielegalnej jako powód łeisecki podają brak pracy zarobkowej w kraju. / S.Pr. 782 z dn. 31.ub.m./.-

b/ Żydowski :

Powiat Wołkowyski :

Dnia 28.ub.m. w Wołkowysku odbyło się organizacyjne zebranie miejscowego oddziału bundowskiego Zjednoczenia Szkół Żydowskich. Obecnych 35 osób. -

Po wyjaśnieniach inicjatorów zebrania i zapoznaniu się zebranych ze statutem Zjednoczenia, zebrani uchwalili zorganizować oddział tegoż w Wołkowysku. -

W tymże dniu poniek dr. Schipper Ignacy /beupartyjny wójt / lista / wygłosił w Wołkowysku odczyt o mesjanizmie w społeczeń-

ntaie żydowskim i jego wpływie na rozwój anizkowy ludności
żydowskiej w przeszłości i obecnie. Odzyt pozbawiony był ja-
skrawych momentów politycznych. Obecnych na odzywie około 100
osób. / S.Pr.515 z dn.31.ub.m./.-

Powiat Białostocki:

J.Bergier, ajonista, wygłosił dnia 28.ub.m. w Białymstoku
odzyt n.t. "Zasady żydowskiej kultury narodowej." Obecnych
około 400 osób. / S.868 z dn.31.ub.m./.-

Okręgowy Zarząd "Bunda" w Białymstoku ogłosił i rozpłaka-
tował dnia 2.b.m. odezwę do ludności w Białymstoku, w której
zapowiada podjęcie walki o rozwiązanie Rady Miejskiej. / Wkzans /

Powiat Ostrowski :

Na wsi Porębaawiązać się oddział lokalny organizacji s/w
nistyczno-nej. / S.520/p.z dn.31.ub.m./.-

o/ Litewski :

Powiat Suwałski :

Kasimierz Mielkun ze wsi Kojtokie, gminy Sajwy, znany
działacz litewski, wstąpił jako członek Zarządu puńskiego od-
działu T-za Sw.Kazimierza akoję, mającą na celu zebranie danych
o stanie szkolnictwa we wsiach litewskichii wogóle o stosunkach
w miejscowościach, zamieszkiwanych przez ludność litewską ze
szczególnem uwzględnieniem krzywd, doznawanych przez ludność
ze strony władz polskich. Informacje te prawdopodobnie zbierane
są przez kowieńskie organizacje dla pracy litewskiej w Wilnie
i na Litwie. Dnia 25.ub.m.wspomniany Mielkun wyszedł do Litwy
/ do posterunku policji litewskiej w Kałwarji / z listem nie-
znaną na razie wywiadowi własnemu kobietę.-

Z T-za Sw.Kazimierza współdziała Bractwo "Żywego Bódnia-
ca". Działacze litewscy Mielkun i Czernialis dnia 29.IV.b.r.
doręczyli Leonożykowi z Kłajw.podejrzewanemu o przynależność
do K.O.Z.O., instrukcję o agitacji przeciwko poborowi rocznika
1906.- / S.436/pf.z dn.31.ub.m./.-

VII. Sprawy wyznaniowe.

Powiat Wołkowyski :

Data 29.ub.m. w rzece Hosi około Łatwież odbył się chrzest 8-letniego cudzokóna sekty baptystów. Aktu chrztu dokonał Kirsz z Ew. - / S.Pr. 515 z dn. 31.ub.m. / -

Powiat Białostocki :

Data 29.ub.m. w Białymstoku - Kontocki, członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Badaczy Pisma Św. wygłosił odczyt n.t. "Kierunek duszy człowieka po śmierci, o Bogu, Chrystusie i o niebie" - przy obecności 25 osób. / S. 868 z dn. 31.ub.m. / -

Powiat Białek - Podlaski :

Władysław Lesnobrodski z Wilna, ksiądz obrządku wschodniego wygłosił w Białku cykl odczytów propagandowych o wierze chrześcijańskiej.

Łudność prawosławna komentuje wystąpienie Lesnobrodzkiego jako akcję prowadzoną przez niego z ramienia władz państwowych. / S.Pr. 782 z dn. 31.ub.m. / -

VIII. Rach społeczny i spółdzielczy.

a/ sprawy społeczne:

Powiat Grodzieński:

Profesor Uniwersytetu Wileńskiego, Lutosławski w dniach 25, 26 i 27.ub.m. wygłosił w Grodzie cykl odczytów z dziedziny ekonomji i gospodarstwa krajowego. / S.Pr. 804/III. z dn. 31.ub.m. /

Powiat Augustowski :

Na zebraniu gminnem w gminie Kolinia uchwalono wybudować we wsi Bette mrowany budynek dla 7-letniej klasowej szkoły powszechnej. Przeciwnie badowie głosowało tylko 2-ch uczestników zebrania, wynosząc przeciwko sobie ogólne oburzenie. / S. 435/pf. z dn. 31.ub.m. / -

Powiat Hys.-Kawolecki :

Stowarzyszenie Władzioty - 10.10.1923 dnia 29.ub.m. zorganizowa-

Ze w Wysockim Mazowieckim szereg imprez obchodzonych na rzecz budowy domu ludowego. /: S. 368/pf.s dn.31.ub.m./.-

Powiat Szczytyński :

Prelegentka Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Warszawie, Kasieliera Maciejewska wygłosiła dnia 23.ub.m. w osadzie Wąsosz odczyt n.t. "Zdrowie dla kobiet". / S.311/p. s dn.31.ub.m./.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 29.ub.m. odbył się w Łomży zjazd organizacyjny delegatów Stowarzyszenia Polskiej Młodzieży Chrześcijańskiej okręgu łomżyńskiego przy udziale około 60 delegatów. / S. 497/p.s dn. 31.ub.m./.

a b/ Organizacje wych. fizycznego i przysposobienia wojskowego:

Powiat Łomżyński :

W m. Monogrodzie zorganizowano oddział Związku Strzeleckiego, liczący 20 członków.-

W dniach 27, 28, i 29.ub.m. w Łomży obchodzone święto wojskowe i przysposobienia wojskowego, zorganizowane przy udziale oficerów 33.p.p. / S.497/p.s dn.31.ub.m./.-

Powiat Ostrołęcki :

Dnia 26.ub.m. w Ostrołęce odbyło się święto Organizacji P.H. i H.P. przy udziale władz wojskowych administracyjnych i samorządowych. / S.315/pf.s dn.30.ub.m./.-

Powiat Augustowski :

Z inicjatywy Starosty w Augustowie dnia 25.ub.m. odbyła się w Satabinie zbiórka organizacji P.H. z gminy Satabińskiej przy udziale Starosty i oficera instrukcyjnego 41.p.p. kpt. Burakyna. - / S.419/pf.s dn.27.ub.m./.

c/ Ruch Spółdzielczy:

Na zebraniu członków Stowarzyszenia Rolniczego "Przyszłość" w Suszkach dn.29.ub.m. opowiadał Ch.D. o przesłanym mu listem kł. Ostrowskim na temat sprawy obrady i spowodowała wywołanie Komisji rewizyjnej dla badania działalności obecnego Zarządu Stowarzyszenia. Pożyteczne wystąpienie Ch.D. skieruje do opomoczenia Stowarzyszenia i zwołania z niego placówki Stowarzyszenia. // S.436/pf.s dn.31.ub.m./.

IX. SŁUCH

a/ Sprawy graniczne :

Powiat Suwalski :

Dnia 2. b. m. wysiadłony został z Litwy Panek Bartoszuk z żoną i czworgiem młodszych dzieci / wyznania prawosławnego, narodowości rosyjskiej, pochodzi ze wsi Piotrowszczyzna gm. Kleszczewo pow. białostockiego / Wysiadłony zapisał się na Litwie od r. 1912 i nabył tam w parcelacji 40 morgów ziemi, dotąd niespłaconej podatku wiejskiego. Bartoszuk twierdzi, że wysiadłono go jako obywatela polskiego, nie wyjechał jednak na ręce nikomu wysiadłania / Telefon 17217 z dn. 3. b. m. / -

b/ Szpiegostwo :

Powiat Suwalski :

Wywiad litowski interesuje się obecnie 24 Baonem K.O.P.. Ostatnio spłoszona została przy przekraczaniu granicy z Litwy do Polski nieznana kobieta, która uciekła, pozostawiając koszyk z chlebem, gazetą i notatką w języku rosyjskim. Notatka zawierała szereg pytań co do dyslokacji wspomnianego baonu. -

Dnia 24. ub. m. władze sądowe przekazały sprawę Kazimierza Pudłowskiego, przybyłego w lutym b. r. z Litwy. Pudłowski przysięgł się do aresztowania szpionów litewskich Krakowskiego i Maksymowicza i był świadkiem oskarżenia w ich sprawie. Obecnie stwierdzono, że był on również szpionem i konfidentem wywiadu litewskiego. / S. 436/pf. z dn. 31. ub. m. / -

Dnia 18. ub. m. władze sądowe przekazały sprawę Sienkiewicza Adama vel Zdobycha Alfreda, która wynikała ze sądu woj. Sienkiewicz Józef, jest funkcjonariuszem litewskiej policji politycznej i kilkakrotnie opisywany był przez niego w celach szpiegowskich w Polsce. / S. 407/pr. z dn. 31. ub. m. / -

c/ Gwałty i inne wydarzenia :

Powiat Sokółski :

Dnia 31. ub. m. w Sokółce spalony dom mieszkalny i skład pałacu i wózek, owala Dębina w Sokółce. Straty wynoszą około 155

tyśiącej złotych.- / Tel. 15818 /.-

b/ Przestępczość kryminalna :

Powiat Bielski :

Dalsze dochodzenie w sprawie ujętego bandyty Aleksandra Bajki, osadzonego w więzieniu białostockim, ustaliły, że w puszczy białowieskiej grasowała w ostatnich latach zorganizowana banda, kierowana przez Bajkę. W związku z powyższym zostali aresztowani: Zachar Bondar, Ignacy Arcimowicz, Paweł Kieroszewski, Jan Grabiec i Marek Holkowicki, poszlakowany także o przynależność do K.P.O.B. W czasie rewizji u aresztowanych odebrano ogółem 6 karabinów 5 rewolwerów i znaczną ilość ładunków karabinowych i rewolwerowych. Dotychczas osadzone w więzieniu 12 członków bandy Bajki, likwidowanie której podaje się stan bezpieczeństwa w powiecie i przyczyni się niewątpliwie do szybkiej pacyfikacji puszczy. KKKKK

W nocy z dn. 28 ub.m. z cerkwi we wsi Augustowo gm. Wyszki, skradziono kielich srebrny, dwie chustki, tacę miedzianą i obrus z płótna samodzielnego, wartości ogólnej około 150 złotych.-

We wsi Tuszemla gm. Masiewo dnia 29.ub.m. uderzeniem w głowę kołem pozbawił życia pijanego i awanturującego się Michała Oniszcza - mieszkańca tejże wsi Paweł Łastowski / S. 782 z dn. 23 ub.m. /.-

Powiat Sokółski :

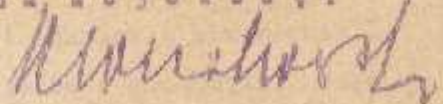
Dnia 30.ub.m. w lesie w odległości 3 kilometrów od Sokółki znaleziono zwłoki Konstantego Szczęsnowicza, m. Sokółki, zabitego w dn. 29.ub.m. wystrzałem z rewolweru. Sprawy karze nie ujawniane. / BP. 2972. /.-

Powiat Szczęsnyński :

St. przewodnik Orzechowski i post. Strykowski i Piotrowski z załogi posterunku P.P. w Radziłowie - powracając dnia 30.ub.m. z Sądu Pokoju w Szczęsnyńsku natrafili na stronie trzech osobników których chcieli wylegitymować. Kiedy wspomniani osobnicy zgodzili się do policjantów strzelać, wówczas ostatni odpowiedzieli również strzałem, wskutek czego osobnicy ci uciekli. Zarządzone niezwłocznie poszukiwania doprowadziły do ujęcia dn. 31.ub.m. uciekłych na terenie

powiatu białostockiego przez funkcjonariuszy P.P. z załogi posterunku w Goniądzu. Zatrzymanymi są: Gabryel Pardo z Łomży cy pow. łomżyńskiego, Oudnik Franciszek wieśniak z Patałowa pow. łomżyńskiego i Berent Józef z Łomży, ostatni dwaj demerterzy wojskowi. W chwili zatrzymania nie posiadali oni broni ładnej jednak przystali się do ostrzelania str. przodownika Orzechowskiego i towarzyszących mu policjantów oraz wskazywali ukryte w krzakach - jeden rewolwer J. Stęgar z dwoma nabojami, kol. ty niemiecki karabin i 72 naboje do karabinu. Wszystkich - przekazano władzom sądowym. / BP. 3018. / -

Za. H o j e w s d e :

Naukownik Wydziału Bexp. Publ.:

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

L. B.P. 895/T.

Przedmiot: Sytuacyjne sprawo-
zdanie tygodniowe Nr. 8. za
czas od 5. do 11. czerwca br.

42
Białystok dnia 11. czerwca 1927.

Do Tajne

1: według rozdzielnika :/

Przesyłam do wiadomości sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
tut. Urzędu Wojewódzkiego za czas od dnia 5 do 11. czerwca 1927. r.

Za Wojewodę:

[Signature]
Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Otrzymuje:

1: Jak w sprawozdaniu sytuac. Nr. 6.:/

SYTUACYJNE SPRAWOZDANIE TYGODNIOWE Nr. 8.
za okres od dnia 5 do 11. czerwca 1927 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

V Sytuacja w przemyśle włókienniczym w Białymstoku i okręgu wyjaśniona została na konferencji delegatów obu stron, odbytej przy udziale Inspektora Pracy w dniu 4.VI.b.r.. Trwający od dnia 24.maja b.m. strajk włókienniczy zlikwidowany został kompromisowo przyznaniem robotnikom przemysłu włókienniczego wszystkich kategorii podwyżki 17 % do norm płacy, określonych w umowie z dnia 25.X.1926. Nie wyklucza to jednak możliwości drobnych konfliktów w omawianej gałęzi przemysłu z tego względu, że zarobki robotników w poszczególnych fabrykach nie są jednokowe i normowane są w zależności od koniunktury pracy danej fabryki.-

Sprawa wyborów do rad miejskich miast niewydziałonych i rad gminnych nie spowodowała dotąd poważniejszego ożywienia w życiu politycznym, które w okresie sprawozdawczym pozbawione było bardziej charakterystycznych momentów. Więcej ożywiony był ruch zarodowy, stający się coraz widoczniej terenem rywalizacji Ch. Demokracji, P.P.S. i P.P.S. Lewicy.-

Zaistniałe ostatnio w kraju wydarzenia, a mianowicie katastrofa wybuchu prochowni w Krakowie i zamordowanie w Warszawie posła pełnomocnego Z.S.S.; H. Wojkowskiego na nastroje ludności nie oddziaływały destrukcyjnie.-

Stan bezrobocia ulegał w dalszym ciągu powolne zaniejszenie się liczby bezrobotnych, co nawiązuje nie powstała wyłącznie w przyrodzonym związku z letnim okresem robót sezonowych.-

-.-.-.-.-

III. Ruch polityczny

Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Powiat Szamotyński :

Dnia 5.b.m., w sali domu parafialnego odbyło się w Grajewie pierwsze zebranie informacyjno - organizacyjne Stronnictwa-Pracowicieli na mian Antoni Chaciński z Warasawy, sekretarz generalny Ch.D., który wskazywał ujemne strony życia organizacyjnego społeczeństwa polskiego i podnosił brak świadomości narodowej wśród tego społeczeństwa, czego dowodem były przebieg i wynik wyborów do Rady Miejskiej w Warasawie, gdzie komuniści, sądząc o oddanych na uniwersalną listę komunistyczną 50 tysięcy głosów, moglibyliby uzyskać 27 mandatów. Wskazywany przez mówcę brak świadomości narodowej, według jego przekonania, przyniesie może głośniejsze jeszcze wyniki w wyborach do rad miejskich na prowincji i rad gminnych.

Na skutek wezwania Chacińskiego i b.poska Zyskowskiego z Grajewa do Koła lokalnego Ch.D. zapisało się 27 osób z podród 200 obecnych na zebraniu. / S.325/P.z dnia 7.b.m./.-

Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Grodzieński :

Stronnictwo, nieposiadające dotychczas wpływów w powiecie grodzieńskim, czyni tutaj przygotowania do wstąpienia pracy organizacyjnej. Praca ta, jak dotąd, nosi charakter wystąpień poszczególnych zwolenników Stronnictwa. / S.627/III.z dnia 7.b.m./

Powiat Ostrowski :

Instruktor Stronnictwa na powiat ostrowski, Sierota Franciszek zwołał dnia 26.ub.m.w. sali Słupca zebranie organizacyjne Koła lokalnego, odbyte przy udziale około 40 osób, które zadeklarowały swe przystąpienie do Stronnictwa.-

Ogólnie wpływy Stronnictwa Chłopskiego w powiecie stale wzrastają wskutek wpływów P.P.S. "Wyzwolenia". / S.629/Pr.z dnia 8.b.m./.-

Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".Powiat Białostocki :

Dnia 5.5.38. w Dolinowie odbył się wiec P.S.L. "Piast", zwołany przez kierownika sekretariatu okręgowego, Huczenia, który m. in. podkreślił, że stronnictwo jego interesowało się przychylnością do osoby Marszałka Piłsudskiego jako Głowy Państwa, brytycznością natomiast do obozu, popierającego nas zastrzeżeni Marszałka Piłsudskiego. Dalej mówiąc stwierdził, że dr. Polakiewicz, którego zarzucał brak skrytyczności orientacji politycznej, wskazywał na jego przeszerconie się od stronnictwa do stronnictwa.

Wreszcie Huczenia omówił sprawę rychłych wyborów do samorządów, Miejskich - około 400 osób. / S. 897/p. z dnia 1.6.38. /

Powiat Grodzieński :

W związku z wyborami do rad gminnych, działalność organizacyjną na rzecz P.S.L. "Piast" rozpoczął w powiecie Leon Knobelendorff, b. kierownik organizacyjny tego Stronnictwa w okręgu grodzieńskim.

Stądże z dotychczasowych spostrzeżeń, jako Knobelendorff nie będzie zwalczana przez Partję Pracy i egzekutywę grodzieńskiego Związku Naprawy Rzeczypospolitej. / Własne /.

Partja Pracy.Powiat Łoskiński :

Wydaństwo dwutygodnika "Naszej Ziemi", organu Związku Drobnych Rolników / pomocniczej organizacji Partji Pracy / wysyła bezpłatnie do gmin większą ilość egzemplarzy pisma, jedynącego sobie pożyteczność wśród włościanstwa. / S.Pr. 827/III. z dnia 7.6. /

Powiat Łoskiński :

Reorganizowane w ub. okresie sprawozdawczym Koło Partji Pracy w Łosku czyniwej działalności nie przejawiało. / S. 514/p. z dn. 7.6.38. /.

- 4. -

Polskie Stronnictwo Katolicko - Ludowe.

W Suwałkach otwarty został powiatowy sekretariat Stronnictwa, którego kierownikiem jest Władysław Górski, rolnik z Suwałk. - / S.454/pr.z dn.7.b.m./.-

III. Ruch zawodowy.

Powiat Szamotyński :

Istniejący w Grajewie oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Włókienniczego postanowił rozwiązać się, motywując decyzję swą w tym względzie tem, że nikła ilość robotników branży gumowo - taśmowej i zawodów pokrewnych, nie pozwala na utworzenie przy Zarządzie Głównym Związku oddzielnej sekcji, tembar-dziej, że robotnicy nazwanej branży przemysłowej zorganizowani są w oddzielnym Związku. Ponadto powzięcie decyzji przypisano nieakt zarządu głównego Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Włókienniczego, który po zlikwidowaniu strajku włókienniczy w Łodzi nie powiadomił swych oddziałów o decyzji komisji arbitrażowej.

Członkowie rozwiązanego oddziału 30 głosami przeciwko 1, postanowili przyłączyć się do Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Niciarskiego z Centralą w Łodzi, - / Podpisana 26 /.- / S.2452 z dn.2.b.m./.-

Powiat Łomżyński :

Instruktor Ch.D.na okręg Łomżyński, Jan Sarnecki usiłuje zorganizować w Łomży oddział Chrześcijańskiego Związku Zawod. rolników i górców. Zwolane przez niego dnia 1.b.m.zesłanie organizacyjne nie dało pozytywnego rezultatu. / S.514/p.z dn.7.b.m./.

Powiat Białostocki :

Dnia 2.b.m.w lokalu OKH.PPS.w Białymstoku odbyła się konferencja garbarzy pod przewodnictwem Szubady, na wniosek którego postanowiono wziąć od właścicieli garbarni 30 % podwyżki płac. Obecnych około 50 osób. / S.627/p.z dnia 8.b.m./.-

Powiat Grodziski :

Okręgowa Rada Chrześcijańskich Związków Zawodowych w Grodnie zwołała dnia 27.V.b.r. konferencję zarządów poszczególnych związków chrześcijańskich w związku ze spodziewanymi wyborami do Rady Miejskiej.-

Na wniosek Rady uchwalono poczynić kroki w kierunku skłócenia na czas kampanji - przedwyborczej wszystkie organizacje polskie i wystawienia przez nie wspólnej listy. Wykoniony w tym celu komitet porozumiewawczy w składzie - Majewski, Twardowski i Ziarnoch - porozumiewał się z przedstawicielami Stowarzyszenia Urzędników Państwowych i Partji Pracy, do porozumienia jednak nie doszło, gdyż organizacje te nie powzięły dotąd określonej decyzji co do stanowiska, jakie zajęć mają w sprawie wyborów.-

Na propozycję Rady Chrześc. Zw. Zaw. odzwisała odmownie Okr. Rada Klasowych Związków Zawodowych.-

Dnia 4.b.w. odbyło się w Grodnie zebranie członków miejscowego oddziału Z.Z.K. Przemawiali Krauze, Bartoszewicz i Antoszewicz, wypowiadając się zgodnie przeciwko projektowi komercjalizacji kolei państwowych. Ponadto Krauze informował zebranych o przebiegu pertraktacji Zarządu Głównego Z.Z.K. z Rządem w sprawie podwyżki uposażenia kolejarzy.- Obecnych około 30 osób.-

Dnia 29.V.b.r. Gonarło Michał, b. sekretarz grodzkiej Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych zwołał zebranie robotników tartacznych w Jesiorach, zorganizowanych w lokalnym oddziale Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Drzewnego.-

Na zebraniu tem wybrano do zarządu oddziału Piklarskiego Jana - prezes, Lasotę Stanisława - sekretarz i Marcinkiewicza Władysława - skarbnik, oraz uchwalono rezolucję, domagającą się usunięcia Buchbindera Henryka ze stanowiska kierownika tartaku firmy "Danoiger Holz Export" /zarsuosa mu się znęcanie nad robotnikami :/ podwyżki płac i ubezpieczenia na wypadek choroby. Ponadto w rezolucji wyrażono protest przeciwko pogwałceniu przez zarząd tartaków ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy.-

Zarząd oddziału Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Drzewnego w Jesiorach zabiega o otwarcie tamże filji Kasz. Chorych, względnie szpitala.-

Sekretarz Okręgowej Rady Chrześcijańskich Zw. Zawod. w Grodnie, Majewski Aleksander usiłował zorganizować w związku chrześcijańskim robotników tartacznych w Rybnicy gm. Porzecze, jednak bezskutecznie.-

Zauważyć należy, że w Rybnicy pracuje jako robotnik tartaczny Stankiewicz Edward, organizator P.P.S. Lewicy w Grodnie, który stara się założyć tutaj oddział Zw. Zaw. Przemysłu Drzewnego pod egidą P.P.S. Lewicy. / S.827/III. z dn. 7. b.m. /.-

Powiat Suwalski :

Dnia 4. b.m., odbyło się w Płocicznie zebranie członków oddziału Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Drzewnego, na którym omawiano sprawy organizacyjne i sprawę urlopów wypoczynkowych. - / S.454/ prze dnia 7. b.m. /.-

IV. Ruch wyrotowy i lawica nielegalna.

Powiat Grodzieński :

Akcja Grodzieńskiego Komitetu Okręgowego K.Z.M.Z.B. dotycząca nie została wznowiona. Według informacji konfidancyjnych, Epstejn Dawid i Kusnierzyka Dwógra wybitniejsi członkowie tego O.K. usunęli się od pracy aktywnej, rzekomo w oczekiwaniu na instrukcje CIEŻEŻB co do podziału pracy i planu dalszej akcji.-

Ogólnie organizacja K.P.Z.B. i K.M.Z.B. w powiecie grodzieńskim nie przejawia ostatnio działalności zewnętrznej; nie stwierdzono również, by działały one organizacyjnie.-

Natomiast uzyskano informacje, że bieżąco nielegalniej B.W.R. Bromady, powielakowaci o działalność antypaństwową i okazyjący się represyj ze strony organów bezpieczeństwa publicznego, unika się do Rosji Sowieckiej. Informacja ta potwierdza fakt nocnego do Rosji w pierwszych dniach b.m. wybitnych w swoim czasie działaczy B.W.R. Bromady w guście beractwa. - Zgłoszono również i Denikowiczówny Marii, zamieszkałą w która u siebie legi-

tymanoje członkowskie B.W.R.Brwaś, które ustatuiło im jako przejeżdżenie granic, a w Rosji służyć na dowód przydatności do kompartii. Nielegalnie również wyjechali do Rosji z gminy łamieńskiego Bulka Andrzej i Maciuk Antoni. b.członkowie horka B.W.R.Br.wa wsi Kłoczek. -

Z miejsca stałego zamieszkania wysłannicy wyjechali pod pretekstem poszukiwania pracy w Wileńszczyźnie, w rzeczywistości jednak, jak ustalono, bezpośrednio udali się do Z.S.S.R. / S.Pr. 827/III. z dn. 7. b.m. / -

Powiat Wołkowyski :

Zewnętrznych przejawów działalności komunistycznej w powiecie nie było. -

W toku prowadzonego dochodzenia w sprawie wycucenia druków komunistycznych około Wołkowysku z podlegu pospiesznego dnia 4. IV. b.r. uzyskano materiały, pozwalające wnioskować, że druki te wypracowane zostały przez jednych z podległych sowieckich funkcjonariuszy dyplomatycznych, których nazwisk dotychczas nie ustalono. -

Wynikły w sprawie organizacji komunistycznych potwierdzenia tutaj. Informacja, podana w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. 5. o zamierzonej ucieczce do Rosji skrypcistów i posostających pod śledztwem członków tych organizacji. Ostatnio uciekli znajdujący się pod nadzorem policji Siewko Paweł i Zdobko Tamas ze wsi Dobromela, Jarnolit Michał, Łotysz Filip i Machalski Wasył ze wsi Krupy ostatni trzej są z wieku poborowym i usłani zostali na żołd przy wojskowej. / S.Pr. 515 z dn. 7. b.m. / -

Powiat Białostocki :

W dniu 2. b.m. na płożach w jednej z dzielnic m. Białegostoku kradzież czerwonej uskuteczniono napisy: "Żądamy uwolnienia wszystkich więźniów politycznych, Niech żyje Partja Komunistyczna, praca i Bóg". Zrzęzione niezwłocznie po ujawnieniu przestępstwa dochodzenie doprowadziło do ujęcia Witaszchera Josefa, zamieszkałego w Białymstoku przy którym znaleziono zabrudzony kradzieżowy czerwony papier. W toku dalszego dochodzenia zostali zatrzymani Wiatupski Janekiel m. Gródka, który przybył do Białegostoku przed 5-ciu ty-

godności i nie może wyjaśnić celu przybycia oraz Stieckiego,
Chaim.-

Wszystkich z materiałami oskarżenia przekazano władzom sądo-
wym.-

Dnia 5.b.m. rozrzucono w Białymstoku kilkanaście egzemplarzy
odessy p.t. "Do towarzyszy robotników i robotnic przemysłu włó-
kniastego", wyd. przez O.K.K.P.Z.B. datowanej Wilno, czerwiec 1927 r.
Odessa wzywa włókniersy do wytrwania w strajku i zerwania z ugo-
dą ^{z P.P.S.} P.P.S.-

Dnia 6.b.m. na skutek informacji konfidenjonalnych zatrzyma-
ny został w Białymstoku Szagun Jerzy Vel Kłasonowski, pseudo
"Maksimow" i "Stefan", posługujący się fałszywym dowodem oso-
bistym i książeczką wojskową na nazwisko Kłasonowskiego Stefana.
Zatrzymany jest sekretarzem O.K.K.P.Z.B. Białystok.-

Ze znalezionych przy nim i w sąmowianach przez niego mieszkac-
niu materiałów wynika, że O.K.K.P.Z.B. Białystok w obwili obecnej
prowadzi akcję, skierowaną: 1/ do przyspieszenia zwołania Woje-
wódzkiej konferencji delegatów Klasowych Związków Zawodowych i
wprowadzenia konspiracyjnie do nowej Rady Okręgowej Kl.Zw.Zawod.
delegatów O.K., jako rzekomych delegatów "Bundu", 2/ skoordyno-
wania oderwanych akcji strajkowych włóknierszy, metalowców i ro-
botników przemysłu budowlanego w ogólną akcję strajkową.-

Ponatem wspomniane materiały rzucają pewne światło na dzie-
łalność KPP'u, organizację O.K. i działalność frakcji czerwonych
w związkach klasowych - włókienniczym / filja bundowska /,
metalowców i garbarzy i jako takie wykorzystane zostaną dla
dalejszych dochodzeń.-

Szagun z materiałami oskarżenia przekazany został P.Prokur-
torowi przy S.O. w Białymstoku. / S.897/p.s dn.8.b.m./.-

W nocy z dnia 9.b.m. rozrzucono w Białymstoku około 30 egzem-
plarzy pisanej ręcznie i odbitej na szapirografie / w żakobnej
obwódce / odessy białostockiego Komitetu Miejskiego K.P.Z.B. na-
stępującej treści: "Dnia 7.VI. został zamordowany w Warszawie
przez agenta panującej reakcji faszystowskiej w Polsce towarzysza
Hojkow. Jest to jedno ogniwo z łańcucha nieustannych przygotowań
wojennych przez rząd faszystowski Północnego pod przewodni-
ctwem Anglii przeciwko Z.S.S.R. Ludu robotnicy Białostoku!

147

Twoją odpowiedzialność musi być - zapewnienie walki przeciwko reakcji i faszyzmu pod przewodnictwem Partii Komunistycznej.
Niech żyje ^{ruski} robotnik - ochotnik."

Powiat Bielski :

Stwierdzono, że we wsi Szczyty gmina Orla prowadzi agitację przeciwko płaceniu podatków Grzegorz Szarażo i Potopa Fimofiejuk, co do których materiały oskarżenia przekazano Podprokuratorowi II rewiru pracy S.O. w Białymostku. - / S.Pr. 811 z dnia 6 bm.

V. Kryzys w przemyśle bezrobotnie strajki.

Powiat Grodzieński :

Z dnia 7. b.m. w Grodnie było bezrobotnych: górników - 1, metalowców - 43, robotników przemysłu budowlanego - 58, robotników przem. drzewnego - 49, robotników wykwalifikowanych - 574, niewykwalifikowanych - 444, robotników rolnych - 9, pracowników uszyskowanych - 127, ogółem 1307 bezrobotnych. Z zasobów korektażu: z akcji natawowej - 78 osób, z akcji doradziej - 141 osób.

W związku z podpisaniem umowy między Rządem i konsorcjum francuskim w sprawie przejęcia przez to konsorcjum wytwórni sucharki w Grodnie, nastąpił na krótko przebudowa wytwórni i uruchomienie jej po wprowadzeniu maszyn z Francji, co wpłynie wydatnie na zmniejszenie się bezrobocia w Grodnie. / S.Pr. 827/ III z dn. 8. b.m. / -

Powiat Augustowski :

W punkcie ten w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym Nr. 7.

Dnia 8. b.m. odbyło się posiedzenie walne zebranie Związku Robotników Przemysłu Drzewnego w Augustowie, na którym omawiano sprawę ewentualnego strajku w zakładach "Lipowiec". Po dyskusji uchwalono: 1/ wystąpić ponownie do dyrekcji zakładów z żądaniem podwyżki płac o 30 % i domagać się udzielenia odpowiedzi do dn. 9. b.m. ostatecznie; 2/ gdyby w tym czasie dyrekcja nie udzieliła

odpowiedzi lub też odpowiedział odmownie, proklamować strajk we wszystkich oddziałach zakładów przemysłu drzewnego "Lisowiec"; 3/ wybrać komisję strajkową, złożoną z dziesięciu osób.

Na temże zebraniu postanowiono domagać się od dyrekcji zakładów wyłączenia z pracy robotników - szwedów, których zachowanie się względem robotników polskich wywołuje liczne antypatye. / S. 450/pf. z dn. 9. b. m. /.-

Północ Oostrowski :

Strajk robotników tartaku w Dalszkem nie został zakończony. Dnia 28. V. br. przybył do tartaku delegat Centrali Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Krakowie. Wyraził on swe niezadowolenie prezesowi miejscowego oddziału Związku Drzewniaków, że strajk rozpoczęty został bez uprzedniego powiadomienia się z Centralą, wezwał robotników do niedawania posłuchu agitacji komunistycznej i nieprzeszkadzania robotnikom, chcącym przystąpić do pracy.-

Nadto tego, że podejmowane przez zarząd tartaku pertraktacje z robotnikami nie dały rezultatu, dnia 3. b. m. wszyscy robotnicy zostali zwolnieni z pracy, a jednocześnie wyniewieziono ich mieszkania z domach, należących do tartaku.-

Na miejsce zwolnionych przyjęci być mają nowi robotnicy.

Wydane zostały odpowiednie zarządzenia w przewidywaniu skłóceń. / S. 527/P. z dn. 8. b. m. /.-

Powiat Białostocki :

Ad sprawozdanie sytuacyjne tygodniowe Nr. 7.

Z inicjatywy Starosty i Inspektora Pracy odbyła się dn. 4. b. r. wspólna konferencja delegatów i fabrykantów. Doprowadziła ona do kompromisowego zlikwidowania strajku. Strajkujący uzyskali 17 % podwyżki do norm płacy, określonych w umowie z 25. 11. 1926. r.-

Dnia 7. b. m. uruchomione zostały w Białymstoku i okręgu wszystkie objęte strajkiem fabryki włókiennicze, za wyjątkiem fabryki wyrobów pluszowych Bakiera w Białymstoku, której zarząd oświadczył, że przysługujące 17% podwyżki nie obowiązują, gdyż przysługują w r. ub. robotnikom fabryki podwyżkę o 40% więcej niż w innych fabrykach włókienniczych.-

Wg

Do dnia 10.6.38, strajk nie został zlikwidowany; strajkuje
230 robotników. - / B.887/p.1 dn.8.6.38. / -

-.-.-.-.-

VI. Ruch narodowosocialistyczny.

a/ Litewski :

Powiat Suwalski :

Starostwo w Suwałkach zgrupowało następującą informację
w sprawie litewskiego Komitetu Obrony Ziemi Okupowanych:

Organizacja lokalna K.O.Z.O. na terytorjum Polski niezale-
śnie od doświadczeń wykonywania zleceń Centrali Kowieńskiej,
prowadzą z własnej inicjatywy akcję antypaństwową według ogólnych
wytycznych tej Centrali. Akcja ta jest szeroko finansowa-
na. Kwoty pieniężne, których wysokość wywiadowi własnemu nie
jest znana, pośrednio z Centrali mieli pobierać: Wielki Kasi-
siers ze wsi Wojtkienie, gminy Sejny, Balunas Wincenty ze wsi
Poluńce, gm. Krasnopol, Gaspaka Wicława Zofja, kierowniczka ochro-
ny litewskiej w Sejnach i Kalinowski Wincenty ze wsi Krajwia-
ny, gminy Kadaryszki. Część pobranych przez nich pieniędzy zar-
żyta została na wypłacenie zapomóg rodzinom litwinów, osądzo-
nych w latach 1925 i 1926 przez Sąd Okręgowy w Suwałkach w art.
108 i 109 K.K. za zdradę kraju, względnie innym skazanym, po zwol-
nieniu ich z więzienia. -

W drodze wywiadów ustalono, że do lokalnych organizacyj
K.O.Z.O. należą: 1/ Leszczyk, którego imię i bliższe dane perso-
nalne narazie nie są znane, ze wsi Klejwy, gm. Krasnopol,
2/ Żekówna Eugenja, 3/ Baranowska / imię nieznane /, ze wsi
Wojcieliński, gm. Andrzejewo, 4/ Krakowska Weronika ze wsi Tran-
poliszki, gm. Andrzejewo, / żona skazanego przez S.O. w Suwałkach
w dniu 29.IV. 27.r. z art. 108 K.K. na 2 lata twierdzy Wincentego
Krakowińskiego /, konfidentka dtwa 24 Isonu K.O.P., 5/ Prolejkowa
Marja ze wsi Gębajsa, gm. Andrzejewo, 6/ ka. Włodzisław z Polu-
ńki, 7/ ka. Dworzanowski Piotr z Sejna, 8/ Wincenty Kikunowski
Piatruszewice z Sejna, 9/ Julian Porzania z m. Sejna, 10/ Jan

Pietruszkiewicz ze wsi Babelo, gm. Krasnowo, 11/ Sikorski /widoczne nieustalone /ze wsi Dusznica, gm. Krasnowo, 12/ Czepulewicz Franciszek ze wsi Nowonady, gm. Krasnowo, 13/ Kołpakiewicz Jerzy z m. Sejn, 14/ Antoni Sikorski, zamieszkały w Suwałkach przy ul. Emilji Piłster 25, 15/ Marija z Kołpakiewiczów Miławska, s.m. w Suwałkach przy ul. Krzywej 113, 16/ Aniołowski Antoni ze wsi Poraszanie, gm. Kadaryński, 17/ Masowski Jan ze wsi Kojołieliszki, gm. Andrzejewo.-

Obserwację nad wymienionymi wyżej osobami zarządzono.-

Nadług doniesień konfidenancyjnych osoby te pozostają również na usługach wojskowego wywiadu litewskiego, którego siedziba i struktura w powiecie suwalskim przedstawiać się mają następująco:

1/ Organizacja K.O.Z.O. w Lubowie otrzymuje jakoby informacje wywiadowcze od - 1/ Kalinowskiego Wincentego z Krejwian, gm. Kadaryński, 2/ Aniołowskiego Antoniego z Poraszany, gm. tejże nazwy, 3/ Sędziwy Eugenji, 4/ Baranowskiej i 5/ Masowskiego Jana z Kojołieliszek, gm. Andrzejewo, 6/ Prolejkowej Marii z Galkinajna, 7/ Krakowskiej Heroniki z Trampoliszek, gm. Andrzejewo.-

Nieustalanie od tych osób prowadzi wywiad Scaffar August przy pomocy wdowy Andrelewienowej.-

2/ Org. K.O.Z.O. w Rudwiciu informacja: Wielkolia Kaciński ze wsi Kołtokienie, gm. Sejny, 2/ Balunas Wincenty z Poluniec i 3/ Szatkowski Józef ze wsi Barbiński, gm. Krasnowo.-

3/ Org. K.O.Z.O. w Łodziajach posługuje się: Miłowską Marią i Sikorskim Antonim z Suwałk. Z organizacją pozostają w kontakcie: 1/ ks. Dworaczewski, Zofja Czepulewiczówna i Wincenty Pietruszewicz.-

Z innego źródła otrzymano informację, że pozostający w ścisłej łączności z ks. Dworaczewskim i innymi litewskimi działaczami w powiecie suwalskim - Jan Maksimowicz, Wincenty Wilkiel ze wsi Machalany, gm. Baraniki, udają się często nielegalnie na Litwę do wsi Kociuby, gdzie bywają u Komendanta Straży litewskiej Gabryśia który z swej strony wysyła kurpiów do Jana Maksimowicza.

Otrzymywane informacje potwierdzają zgodnie, że litewskiej straż granicznej znane są osoby pozostające na usługach wywiadu litewskiego i że ułatwia ona tym osobom przekraczanie

49

granicy.-

Stwierdzono wrzaski, że aresztowanie na terytorjum Litwy w kwietniu b.r., Sokołowskiego Józefa, m.w. Kreniany, konfidenta 24. Baona K.O.P. nastąpiło wskutek zademonstrowania go wysiadowi litawskiemu przez Kalinowskiego W. i Krenian, go. Kadarzski. -

Balans dochodzenia i wysiady trwają. / S.415/Pr.z dn.31. V.b.r./.-

b/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Dnia 5.b.m. odbyło się zebranie grodzieńskiego hurtka T-za Szkoły Białoruskiej, na którym omawiano sprawy organizacyjne. Na uwagę zasługuje oświadczenie Kiszewicza Filipa, który podkreślił, że ci członkowie hurtka, którzy w swoim czasie należeli jednocześnie do b.B.W.R.H. i z tej racji dotychczas korzystali z przywileju niepłacenia składek członkowskich na rzecz T-za Szkoły Białoruskiej, powinni składki te wpłacić za czas od likwidowania B.W.R.Hr. do chwili obecnej.-

Zorganizowane przez Białoruską Radę Narodową w kilku miejscowościach powiatu oddziały "Praswiety" działalności nie prowadzą. -

Zauważono, że b. działacze likwidowanej B.W.R.H., nie chcą stracić poparcia wśród ludności prowadząc agitację na temiejszeniem podatków. Tego rodzaju agitację ujawniono ostatnio w gm. Bersaty, gdzie dnia 29.V.br. na zebraniu gromadzkim w Bersatach wybrano Kosiłowicza Mikołaja, b. prezesa hurtka i sekretarza komitetu gminnego B.W.R.H. w Bersatach, jako delegata do odnośnych władz skarbowych i administracyjnych, w których poczynił na siebie obowiązek zaniejszenia podatku, nałożonego na wieś Bersaty, Kosiłowiczowi i M. Na koszt podróży zebrano dla Kosiłowicza 50 zł. / S.627/III. z dnia 7.b.m./.-

Powiat Bielski - Podlaski :

Sekretarz hurtka Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury w osadzie M. Naruska, gm. Masieno, Piotr Borowski i skarbnik tegoż hurtka Mikołaj Kryszan posiadawili oficjalnie Bersaty

w Białym o swem wystąpieniu z B.I.G.I K. / S.Pr.811 z dn.8. b.m. /.-

o/ żydowski :

Powiat Grodzieński :

Dnia 29.V.br. z inicjatywy adwokata Leinwandhendlera odbył się w Grodnie konferencja porozumiewawcza organizacyj żydowskich, na której omawiano sprawę prowadzenia jednolitej kampanii wyborczej do Rady Miejskiej. Obecnych - około 30 osób. Konferencja do ugodnienia zdań nie doprowadziła. / S.827/III z dn.7. b.m./.-

Powiat Szczuczynski :

W związku z stracaniem jednego z członków biblioteki im. Perca w Szczuczynie opalonej przez elementy komunistyczne syjonisci i ortodoksi wystąpili przeciwko kierownictwu tej biblioteki, pomawiając je o tolerowanie demagogicznej składowej żydowskiej. / E.325/P z dn.7-b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

W Wołkowysku powstała lokalna organizacja "Hatschewitot Syjonistycznej Partji Pracy " Hitechducht " z inicjatywy posła Lewinsona. Zarząd organizacji stanowią: Dittowski Jankeł, dotychczasowy wojskowy, podejrzany o szpiegostwo na rzecz bolszewików, 2/ Lew Motel, lewicowy poalej-sjonista, 3/ Kapłan Motel i 4/ Zylbermanówna Cyrypa, nauczycielka. Koło liczy około 50 członków.

W dniu w Wołkowysku zorganizowane zostało Koło organizacji skutońskiej "Hassomer - Hecair " Kierownikami Koła są: inż. Baran Efraim, Dawid Tropp, dentysta, Dawid Hubar, przemysłowiec. / S.Pr.515 z dn.7.b.m./.-

Powiat Białostocki:

Okręgowy Komitet "Bundu" zwołał dnia 4.b.m. w Białymostku sejm w sprawie Rady Miejskiej. Mówcy Saul Goldman, Abram Jelis Zabaczyński Benjamin i Flomenbaum Benjamin podkreślili konieczność podjęcia skonsolidowanej walki ludności pracującej w Białymostku o rozciągnięcie niedołączanej Rady Miejskiej i rozpięcie

nowych wyborów. Obecnych około 250 osób. / S.897/p. z dn. 8.3.38. /.-

Dnia 31.V.br. poseł Izak Grubba wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. " 30 lat syjonizmu 1897 - 1927 " .Prelegent podniósł zasługi organizacji syjonistycznej, pokazane dla sprawy odbudowy Palestyny. Obecnych około 300 osób. - / S.897 /p. z dn.8.3.38. /.-

d/ rozsyłki :

Powiat Grodzieński :

Dnia 2.3.38. odbyło się w Grodnie zebranie członków Rozsyłkowego Towarzystwa Dobroczynności. Prezes Gogman Borys ułożył sprawozdanie o działalności T-wa za ostatnie miesiące i przedstawił program pracy, przewidujący urządzenie szeregu imprez dochodowych na rzecz T-wa. / S.Pr.827/III. z dn.7.3.38. /.-

VII. Ruch społeczny i spółdzielczy.

Powiat Białostocki :

W dniach 4.i 5.3.38.odbył się w Białymstoku wojewódzki zjazd ochotniczych straży ogniowych, obecny liczący przez ochotnicze strażnie ogniowe na wszystkich powiatów Województwa. / S.897/p. z dn.8.3.38. /.-

Powiat Sokolski :

Na dni Białany powstało Koło Związku Włodzimierz Wilejski, do którego wchodzi: Antoni Baliński - prezes, Jan Spisak - wiceprezes, Genowefa Bernackówna - sekretarz, Paweł Olifer - skarbnik, Stefan Szumienny - bibliotekarz. / S.13900 z dn.3.38. /.-

Powiat Augustowski :

W gminie kutubidzińskiej powstała organizacja P.W. wsiach Janówka, Kopien i Podcisówka. -

Żywe zainteresowanie wśród ludności w Augustowie budzi sprawa wyborów do Rady Miejskiej. Głoszone są nadzieje o zwycięstwie

niemcejsia ogólnopolskiego Związku wybranego. Zbliżył się do
ja artystów Stanisławów, faszystów, na stanowisko burmistrza An-
toniego Antoniewicza dotychczasowego burmistrza. / 3.448 z dn.
6.10. / -

Powiat Grodzieński

Dnia 29.7.38. wybrany został nowy zarząd oddziału Związku
Strzeleckiego w Brzostowicy Wielkiej w składzie: Prezes Antoni
Kalinowski Kaspery - wiceprezes Stanisławski Jan -
sekretarz, Zyk Marcin - skarbnik. -

We wsi Koczewniki gm. Hornia powstała Koła Zm. Młodzieży
Wielkiej, którego prezesem jest Wierschowski Bronisław. / 3.
337/III z dn. 7.10. / -

Zarząd Obr. Zm. Strzeleckiego w Grodnie odbył ze stano-
wiska komandanta obwodu Białystok Reorganizacja Władysław i mianu-
na jego miejsce Kłasiński Maciej oraz rozwiązał zarząd o-
wodu kobieleckiego i wyznaczył na kierownika obwodu - Rebeckiego
Jana. Zytory nowego zarządu odbędą się dnia 12.8. / 12.8.10.

VIII. R O Z D Z I E .

a/ Sprawy graniczne :

Starostwo w Kolnie uzyskało informację, że członkowie orga-
nizacji "Sturmabteilung" i "Der Landesverein" z miejscowości
Białystok, Jan i Edmund rozwiązyli się. Członkowie zaś ich
wielu z nich do organizacji "Stallhelm", których wa-
żniejszych miejscowościach około 200 członków. / 3.396 z dn.
8.10. / -

Konfident Starostwa w Augustowie doniósł, że w okolicy 15
7 Prusy Wschodnie / zakupione majątek ziemski dla Hadenburga
z majątku tym grupowane są konie, uzbrojenie i sprzęt do służby
dla organizacji P.N. / 3.448 / 22 z dn. 6.10. / -

Dnia 5.10. na odcinku granicznym Sławy patrol sławny
ze strażnicy Sławy przy granicy z rejonem wódzkiego dróg po-
jeżdżał. W miejscowości Sławy jeden obywatel dróg na drodze

patrolowej. Jeden z nich nie zważał na znak życia, drugi jeszcze
był. Ostatniego zabrała policja lit., wystawiając przy zabitym
posterunek. Krótko pogłoski, że policjanci ci popełnili samobój-
stwo, chociażże jednak brak. / K.O.P.2194/III.T./ -

Dnia 4.b.m. na pododrożku granicznym Orany utonął w rzecce
Hercosanie szeregowiec Stowski Ignacy, rocznika 1905 ze strażni-
cy Smolnicki. / K.O.P.2193/III.T./ -

b/ Zatrzymania :

Dnia 31.V.br. w pow. wys.-mazowieckim zatrzymany został
mieszkaniec Wławy Berkowicz Izko podejrzany o napiegiostwo. Za-
trzymanego po wykorzystaniu go przez Sam. Ref. Inf. D.O.K.III.
w Grodnie, dnia 7.b.m. z aktami sprawy przekazano komendzie Kxb
Pow.P.P. w Wławie. / S.379 z dn.7.br./ -

Dnia 3.b.m. zatrzymany został w okolicy Bawak obywatel
szwajcarski Kurt Jakob Emil Bruderer, posiadający przedawniony
i niemeldowany paszport szwajcarski. Przy rewizji u zatrzymane-
go znaleziono notes z adresami osób politycznie podejrzanych
/ także kilku wojskowych z garnizonu suwalskiego / Bruderera
przekazano Sam. Ref. Inf. D.O.K.III. w Grodnie. / S.454 z dn.7.
b.m./ -

c/ wybitniejsze wydarzenia :

W związku z zabójstwem posła Z.S.D.R. Wojkows w Naraszwie
w powiatach grodzieńskim, wołkowyskim, białskim i białostockim
przeprowadzono szereg rewizji u wybitniejszych szeregów
ronyjskich, bez wyników. / Szczegółowo donosiłem w sprawozda-
niach telefonicznych z dn. 9. i 10.br./ -

Pociąg ze szlakami posła Wojkows przebył szlak na terenie
Województwa Białostockiego punktualnie według rozkładu i w sa-
pełnym porządku, o czym donosiłem Ministerstwu w sprawozdaniu
telefonicznym L. RP.352/1. z dn.10.br./ -

Przestępstwo kryminalne:

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 3.br. około Hincydowa zatrzymany został przez miejscow-
nego osobnika, uzbrojonego w rewolwer, mieszkaniec wsi Ostrołęk

Gdańsk Konstanty. Napastnik zażądał od Galsasa okazania dokumentów osobistych, po czym pozwolił mu swobodnie odejść. Zarządzone natychmiast obłąka doprowadzić do ujścia napastnika. Brodzka Franciszka, sam. w Grajewie, przy którym znalaziono rewolwer systemu "Nagun" z siedmioma nabojami. Brodzka zeznał, że w okolicy Wyszynia spotkał się wraz z postulowanymi za przestępstwa kryminalne Stanisławem Amuszkiewiczem vel Janiszewskim, oraz mieszkańcem wsi Wydzuszy, gm. Hań - Piętkoszem Franciszkiem w celu omówienia szczegółów, dotyczących utworzenia bandy rabunkowej, która działać miała na terenie powiatów ostrołęckiego i szczeszyńskiego. Punktem zbornym dla bandy miała być kryjówka ziemna w pobliżu folwarku Dzierżbina gm. Stawiski pow. koluskiego. Za Amuszkiewiczem i Piętkoszem zarządzono pościg. / L. RP. 2322 3100 /.

Powiat Koloszyński :

W dniu 2. b. n. mieszkaniec wsi Daszkowice, gm. Podgórze - Bryś Aleksander, poruszając furankę z Koloszyńska do domu, napadnięty został koło wsi Buzedze, gm. Biskupice - przez Aleksandra Hęgielowskiego i Antoniego Zielickiego, sam. w wsi Łepienica, gm. Izabelin, którzy wrabowali na 200 zł. Sprawców rabunku aresztowano i przekazano władzom sądowym.

Zawołano do :

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

KIEROWNICTWO BIAŁOSTOCKIE.

Białystok, dnia 18 czerwca 1927 r.

L. B.P. 681/1.

Do

Prezesa: Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr. 6 za czas od 12.
do 18. czerwca 1927 r.

/: według rozdzielnika

Tajne

Przesyłam do wiadomości sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
ze terytorium Województwa na czas od dnia 12 do 18. czerwca
1927 roku.

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

Za Wydział:

/: Jak w sprawozdaniu Nr. 6.

za okres od dnia 12. do 18. czerwca 1927 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Sytuacja w przemyśle włókienniczym i metalurgicznym w Białymstoku i okolicy została już całkowicie wyjaśniona; w dniu 10 b.m. w tych gałęziach przemysłu wszystkie drobne konflikty zostały kompromisowo zlikwidowane. Zmniejszenie nastąpiło natomiast w przemyśle drzewnym w powiatach augustowski i ostrowskim, przyczyna w powiecie ostrowskim / tartak w Dalekowie / ze strony robotników zastosowany został strajk, a ze strony Starostwa konieczne represje oraz ochrona zakładu przemysłowego i ciężkość pracy. W ruchu zawodowym, społecznym i narodowościowym bardziej charakterystycznych zjawisk nie zauważono; ruch polityczny uszczuplać nieznacznie przejawy kampanji przedwyborczej do instytucji samorządowych i rad Etn. Chorych, nie odznaczając wzrostu zasadniczego układu sił organizacyj politycznych.

Bezrobocie zmalało nieważnie i według ścisłych danych nie przekracza 7500 bezrobotnych w całym województwie.

II. Ruch polityczny.

a/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie."

Powiat Ostrowski :

Prezes Komitetu Powiatowego P.S.L. "Wyzwolenie" w Ostrowi Mazowieckiej, Roman Janowski zwołał dnia 6.b.m. zebranie organizacyjne we wsi Janienica. Po zasmakowaniu zebranych w liczbie 25 osób o programie Stronnictwa, Janowski omawiał sprawę wyborów do instytucji samorządowych, a posatem m.in. omawiał kontakty z przelomem majowego, wskazywał kier katolicki w uprawianiu polityki z naciskiem na brak udziału ludności

o Polacy oraz zachęcał do zapisywania się własian do P.S.
L. "Wyzwolenie" i Związku Strzeleckiego.-

Na zebraniu tem wybrano dwóch delegatów na zjazd Stron-
nictwa w Warszawie, / dn. 11 i 12.b.m./.- / S.539/p.z dn. 14
b.m./.-

b/ Włoszadzka Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Zostyński :

Instruktor W.O.M. Szczepański Egmont z Kolna prowa-
dził akcję propagandową w gminie Śniadcow.- / S.536/p.z dn.
14.b.m./.-

c/ Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Powiat Buszowski :

Dnia 8.b.m. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego
Koła Stronnictwa w Buszowie przy udziale delegatów z War-
szawy Jana Barzeckiego, instruktora i Antoniego Chacińskiego,
sekratarza generalnego Stronnictwa.-

Pierwszy z nich omawiał potrzebę organizowania się spo-
łeczeństwa polskiego pod sztandarami Ch.D., przyocem udawadnia-
jąc jedynie Ch.D. staje w obronie kościoła, siary i zasad moral-
nych oraz w obronie chrześcijańskiego polycia rodzin, będą-
cych podstawą rozwoju państwa.-

Antoni Chaciński zwracał uwagę zebranych na grożące Pol-
sce niebezpieczeństwo ze strony Rosji, Niemiec i organizacji
komunistycznych wewnątrz kraju.-

Obecnych na zebraniu około 100 osób; efektywnych dla
Stronnictwa wyników zebranie nie dało.-

W Grajewie zasięszano powstało powiatowe Koło Ch.D., do
którego zarządu weszli: Apolinary Lejtnar, -prezes, Jan
Zyskowski - wiceprezes, Kazimierz Łęczyński - sekretarz.-
/S.535/p. z dn. 14 b.m./.-

Powiat Łoski:

54

Dnia 12. b.m. odbył się wiec Ch.D. w Kolnie, zwołany z inicjatywy Okręgowego Zarządu Ch.D. w Łomży.

Przemawiali red. Stefan Kucorowski i nauczyciel miejscowego gimnazjum Nowak. Pierwszy z nich wygłosił program i dążeń Ch.D., oraz zaznaczył, że Stronnictwo jego zwalcza Rząd Naraszkę Piłsudskiego, gdyż dostadł on do władzy drogą zamachu obrojnego i po trupach żołnierszy polskich. Wreszcie podniósł, że stronnictwa lewicy dążą do odwrócenia kościoła od państwa i wprowadzenia ślubów cywilnych w kościołach katolickich, co godzi w podstawy religji i moralności.

Nowak uzasadnił słuszność zwalczania przez Ch.D. Kam Chorych, jako instytucji biurokratycznych i wybitnie lewicowych.

Na przemówienia Kucorowskiego i Nowaka replikował krótko mianem Kolna Jarowski, członek P.S.L. "Wyzwolenie". Po wiecu zorganizowane zostało w Kolnie Koło lokalne Ch.D., liczące około 30 osób.

Zarząd koła stanowią: Nowak, nauczyciel gimnazjalny, Ba-mach, kierownik spółdzielni w Kolnie, Stanisławski Maciej i Bogucki Maciej. /B.107 z dn. 14. b.m./.

Powiat Łomżyński:

Ch.D. w powiecie działała organizacyjnie na wsi, bez widoczniejszych wyników. /B.535/p.z dn. 14. b.m./.

.....

d/ Polskie Stronnictwo Katolicko-Ludowe.

Powiat Ostrowski:

Dnia 12. b.m. w Bługowiedle odbył się wiec Polskiego Stronnictwa Katolicko-Ludowego, zwołany przez posła Bronisława Grelusa.

Pod omówienie programu Stronnictwa, poseł scharakteryzował wyniki rządów stronnictwa prądicy, a w szczególności rządów gabinetu posła Wincentego Witosa, przypisując mu cały ogrom

niemczęść, jakie przed przejęciem wojny nawiedziły państwo polskie. -

Stowarzyszenie Stronnictwa Katolicko-Ludowego do Zjazdu Warszawskiego Piłsudskiego poseł Greiss określił jako przychylny i rzeczowy. Obecnych na wiecu około 300 osób. / E.532/p.z dn.14.b.w./

e/ Stronnictwo Chłopskie :

Powiat Bielski :

Dnia 12.b.w. odbył się w w.Ciechanowcu wiec Stronnictwa, zwołany przez posła dr.Polakiewicza Karola, który zarządek klucowi katolickiemu wykorzystywanie kościołów dla działań politycznych stronnictwa prawicy, omówił sprawę reformy rolnej w ujęciu swego Stronnictwa i wreszcie poruszył szereg spraw lokalnych. Między innymi poseł Polakiewicz odniósł się, że jeden z funkcjonariuszów posterunku P.P. w Ciechanowcu sporyścił protokół za wzniesienie okrzyków na cześć Marszałka Piłsudskiego. W tej sprawie Starosta w Bielsku zarządził dochodzenia. Obecnych na wiecu około 200 osób. - / E.522 z dn.14.b. w. / -

Powiat Ostrołęcki :

Jak doniósł w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym Nr.6, działalność Piotrowskiego, prezesa Komitetu Powiatowego Stronnictwa Chłopskiego w Ostrołęce, jako burmistrza, wywołała poważny rozdźwięk w Radzie Miejskiej w Ostrołęce. Rozdźwięk ten stale narasta. Do opozycji przeciwko Piotrowskiemu przystąpili się obecnie radni żydowscy i część radnych z jego własnego obozu, wobec czego istnieje możliwość skłócenia Piotrowskiego przez Radę ze stanowiska burmistrza, tembardziej, że popierający go dotąd ze względów taktycznych Komitet Powiatowy P.S.L. "Wyzwolenie" w Ostrołęce postanowił anulować Piotrowskiego bezwzględnie. / E.334/Pr.z dn.13.b.w./ -

Powiat Wysokie - Maszwickie:

Data 6.b.m. wsi Płonka Kościelna, gm. Kowalewiczowska odbył się wiec sprawozdawczy p. Józefa Janowskiego przy obecności około 300 osób.

Rozstrzygnięto sytuację polityczną i gospodarczą kraju i wyjadł powody, dla których Związek Ludowy-Narodowy zwalona są władze Rządu Marcjuszka Piłsudskiego.

Data 12.b.m. odbył się wiec sprawozdawczy p. Józefa Janowskiego i Arciszewskiego Michała, których przesłuchania były identyczne, jak wyżej przesłuchanie p. Janowskiego na wiecu w wsi Płonka Kościelna. Obecnych około 500 osób.

Na obu wiecach posłowie rozdawali bezpłatnie ulotki p. t. "Dla czego zwalony Rząd obecny", wydane przez Zarząd Główny Związku Lud.-Narod. / S.405/pf.s. dn.15.b.m./.

---9---

8/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Augustowski :

W Komitecie Powiatowym P.P.S. w Augustowie powstały nieporozumienia i tarcia, spowodowane przez usunięcie w zarząd br. z tegoż Komitatu i partji według Okręgu.

Udrożnienie stosunków w Komitecie zajęł się OKR.PTS. w Bieżyntoku. / S.468/pf.s. dn.14.b.m./.

---9---

9/ Polska Partja Socjalistyczna Lewica.

Działalność P.P.S. Lewicy na terenie tut. Województwa uważa się za zauważną zmniejszenie się kolportażu wydawnictw partyjnych do poszczególnych miasteczek w związku z kłopotami finansowymi Centrali partji.

Działający w powiecie grodzieńskim na rzecz P.P.S. Lewicy Starosta Edward po kilkutygodniowym pobycie w Łodzi w Rybnicy, gm. Porzeczkiej w powrocie przedstawił się do Grodna, gdzie ja-

koby zaangażowany został do pracy komunistycznej. / 3.851/
III. o dniu 14.b.m. i słownie /.-

I/ Organizacja faszystów polskich.

Wspomniany w aut.sprawozdaniu tygodniowym Nr.4. Dyk, de-
legat "Centralnego Dyrektoriatu Stronnictwa Faszystów Pol-
skich" nadal prowadzi propagandę faszystowską w powiecie
wołkowyskim; skoro jego nie znajduje żadnego poślucha u osób
z którymi konferuje. / 3.515/pr.: do.14.b.m./.-

III. Robot zawodowy.

Powiat Szamotyński :

Dnia 11.b.m. odbyło się w Górzynie zebranie członków
oddziału Zw.Zagod.Robotników Przemysłu Odzieżowego, na któ-
rem wybrano nowy zarząd w składzie: Nochla Bogus-przesen,
Abram Rubinson - wiceprzesen, Froim Borkowski - sekretarz,
Lajba Margolit - skarbnik. Obecnych - 19 osób.

W dniach 9 i 10 maja w majątkach Grabowo i Bołomy
odbyły się zebrania organizacyjne kół folwarcznych Zw.Zag.
Robotników Rolnych H.P., zwołane przez instruktora Jana Sien-
wickiego, który od nowoconstępujących do Związku członków po-
bierał składki w wysokości 5 zł.50 gr.od masł. ordynarjaj-
szu i 2 zł.50 gr.od robotnika dółkowego.- / 3.335/P.: do.
14.b .m./.-

Powiat Grodzki :

Dnia 11.b.m.w Grodzie odbyło się walne zebranie człon-
ków Związku Pracowników Instytucyj Użyteczności Publicznej
przy udziale Preisa, delegata Centrali Związku z Warszawy.

Preis w przemówieniu swoim zaznaczył że Centrala Zwią-
ku Katolickiego pomaga mu ustąpienie Głowacki Michała ze
stanowiska sekretarza Oddziału. Replikując o przedświaniu

56

delegata Freisa, Gonarka odpowiadał, że ustępuje ze stanowiska sekretarza do czasu wyjaśnienia stawianych mu zarzutów, mimo tego, że wiele orzeczków Oddziału damaga się oś niego pozostawia, na najniższym stanowisku. Na podniesione przez niektórych orzeczków obawy, że ustąpienia Gonarka w czasie najważniejszych rokowań z Magistratem i Komisją arbitrażową w sprawie zlikwidowania trwającego nadal satargu pomiędzy pracownikami miejskich instytucji użyteczności publicznej i Magistratem m. Grodna, pogorszyć może sytuację pracowników, delegat Freis odpowiadał, że interwenjował w sprawie satargu w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej, gdzie obiecano mu załatwienie sprawy do 16.b.m.-

W ten sposób zdecydowane zostało usunięcie z urzędu niekompromitowanego etycznie Gonarka z organizacji politycznych i zawodowych w Grodnie i powiecie.- / S.851/III.z dn. 14.b.m./.-

Powiat Suwalski:

Dnia 8.b.m. w lokalu Klubu Robotniczego w Suwałkach odbyła się sesja Rady Kl.Zw.Zawod. konferencja międzymiastkowa w sprawie urzędzenia stowodu święta kobiet pracujących dn.19.b.m. Na konferencji tej omówiono także sprawę ewentualnych wyborów do Rady Miejskiej i międzymiastkowe sprawy organizacyjne.- / S.466/pr.z dn.15.b.d./.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 12.b.m. w teatrze kolejowym na stacji Ostrołęka odbył się wiec kolejowy, zwołany przez miejscowy oddział Z.Z.K. przy udziale Nielepkowiona, delegata zarządu okręgowego Z.Z.K. w Warszawie. Omawiano sprawy uposażenia, uzurudowania ochronnego, opłat za światło elektryczne i projekt komercjalizacji kolei państwowych, prace któreś wypowiadano się bez zastrzeżeń.-

Projektowany przez Radę podwyżkę uposażenia kolejarzy o 8% uznano za niedostateczną w odniesieniu do wzrostu kosztów utrzymania o 48%.- Przewodni na najpóźniej odbyć w Warszawie w sierpniu br. warszawski zjazd kolejarzy wybrano jako

delegata Józefa Stanisława, prezesa Oddziału Z.Z.R. w Ostrołęce.
Obecnych - około 100 osób. / S.334/pr.z dn.13.b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 11.b.m. odbyło się w Wołkowysku zebranie organizacyjne oddziału Zw.Zaw.Pracowników Przemysłu Spożywczego, zwołane przez organizatorów tegoż Panszika Kazimierza i Ławutynskiego Dawida.

Do zarządu Oddziału liczącego 32 osz. zostali powołani: Kwiatkowski Otton, Szewach Dawid, Halczyński Chaim, Baker Liba, Brzezinski Janekiel, Tajchblatt Mojżesz i Adamkiewicz Zofja, wszyscy powołani na element komunikujący z całego wiośkowstwa wołkowyskiego, stać się może terenem działania komunistów.

Podobnie przedstawia się sprawa z organizowaniem pracowników komunistów Krawickiego Władysława, I. Jelonkiewicza i J. Winkura oddziałem Zw.Zaw.Robotników i Robotnic Przemysłu Odrzutowego w Wołkowysku. Zwołane przez nich dnia 11.b.m. zebranie organizacyjne nie doszło do skutku, następne zwołane ma być w dniu 18.b.m.

Dnia 13.b.m. odbyło się w Wołkowysku coroczne zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich, na którym, po przyjęciu do wiadomości sprawozdań zarządu i komisji rewizyjnej, wybrano nowy zarząd w składzie: Gref Salom, Smaszewicz Aron, Szewachowicz Abram, Urynowski Izaak, Jurewicz Nachman, Babie Hirsch, Kapłan Samuel, Sayf Lejser, Sulkowski Benjamin, Kaganowski Abram i Murasteja Mordechel. - / S.335/pr.z dn.16.b.m./.-

IV. Duch wysrotowy.

Powiat Grodzieski :

W związku z zabójstwem pana Z.S.S.R. Wojkowskiego w Garaszynie, w nocy z dnia 9.b.m. w Grodzisku wywieziono dwa ciężkie transporty w napłaceniu w języku polskim i rosyjskim: " Z.P.Z.B. Cześć pamięci tow. Wojkowskiego. Śmierć mordarcom " jeden - i napłaceniu

57

w języku rosyjskim i żydowskim: " K.P.E.B. Press z wojny.
Press z rękami od E.B.E.B." - drugi. -

Tajsa noc w kilku dzielnicach miasta rozrzucono kilka-
nastka egzemplarzy odbitej na maszynografii, pisanej w języ-
kach polskim i żydowskim odezwą O.K.P.E.B. Grodno z dnia
sierpnia 1937 r., dotyczącej w treści zatargu angielsko - so-
wieskiego. / tłumaczenie odezw w sądownictwie /.-

Konfidencjonalnie uzyskano informacje, że sprawcami
wymienienia transparentów i rozrzuconia odezw byli posenia-
jący pod oskarżenie policji komunistki Stanisławski Edward,
Rabinowicz Szmul, Łoniewski Elżbieta, Kosnierzycka Dziejna, Szacka
Obaja i Badacz Rachela, oraz, że autorem odezw jest Łoniewski
Elżbieta, który w ostatnich dniach objął wieloletnią funkcję sekre-
tarsza O.K.P.E.B. Grodno. -

Na podstawie tych informacji przeprowadzono dnia 11.8.37
w mieszkaniach wymienionych rewizje, które rezultatów nie da-
ły. Dochodzenie trwa. / E.881/III z dn. 14.8.37. /.-

Powiat Suwalski:

Wdrożono dochodzenia przeciwko Lejbie Szleciuchowski-
mu / brata skazanego przez Sąd i odbywającego obecnie karę
więzienia za działalność komunistyczną Golliba Szleciuchow-
skiego /, poszukiwanemu o działalność komunistyczną. / E.
465/pr. z dnia 15.8.37.-

Powiat Ostrowski:

W nocy z dnia 5.8.37. rozlepieno i rozrzucono w Proku
kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych 2-ich edycji,
notowanych w poprzednich sprawozdaniach tygodniowych. Docho-
dzenie wdrożono. - / E.532/p. z dn. 14.8.37. /.-

Powiat Górkowycki :

Przejawów zewnętrznej działalności komunistycznej w po-
wiecie nie notowano. Przeprowadzone w sprawie kolportażu w dniu 1.
maja br. odezw komunistycznych koło wsi Kukielki, gm. Szajdło-
wskiej dochodzenie wykazało, że sprawcą kolportażu był Wło-
dzimierz Dzienski, mieszkający w Brzostawie, pow. gro-

działającego, aresztowany w dniu 1/V.b.r. i osadzony w więzieniu w Grodnie. Sprawę przekazano właściwemu sądownemu śledztwu.

W nieaktywnych dotychczas rejonach komunistycznych siędziszczynie i Łyskowskie działalność ucichła. Jedynie z rejonu zelwianskiego wywiad konfidenancyjny sygnalizuje o nawiązaniu kontaktu ze Słonimem przez jacejkę K.P.Z.B. z Barodzińskimi, która otrzymała miała więzenny transport odzieży i wydawnictw komunistycznych.

Skład personalny jacejek K.P.Z.B. w gminie Łyskowskiej został ustalony; prowadzone dochodzenia zniwierały do uzyskania wymaganych przez władze sądowe dowodów rzeczowych, otrzymanie których spodziewane jest via Różana, Wojsce, Poleskiego / pow. Kozowski /. / S.515/pr. z dn. 14.b.m./.

Powiat Bielski - Podlaski :

Konfidenancyjnie ustalono, że w Bielsku zorganizowana została jacejka K.P.Z.B., co potwierdza również znaleziona u aresztowanego dnia 6.b.m. w Białymstoku Szaguna Jerzego ps. Makimowa, sekretarza O.K.K.P.Z.B. Białystok notatka o wyjeździe delegata tegoż O.K. do Bielska. Dochodzenie wdrożono. / S.822 z dnia 14.b.m./.

.....

58

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Grodzieński:

W związku z trwającą w przemyśle garbarskim w Krynkach satargiem ekonomicznym, miejscowy oddział Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Garbarskiego zwołał dnia 7 bm. zebranie wszystkich członków. Przewodził na zebraniu Blacher Hochim, Najmanowicz Walenty i Tenkin Jakób, którzy skłotyli wprowadzenie w odbytych z właścicielami garbarni konferencji.-

Po szerokiej dyskusji wyrażono w obawie przed lożeniem zgody na obniżenie płac robotniczych w garbarniach o 12%, wobec czego satarg należy uważać za slikwidowany. Stan bezrobocia w Grodzie i powiecie dnia 14 bm. przedstawiał się następujący: w Grodzie górników - 1, metalowców - 46, robotników budowlanych - 58, drzewnych - 51, wykwalifikowanych - 571, niewykwalifikowanych - 442, robotników rolnych - 6, pracowników umysłowych - 121; w Krynkach - 18 bezrobotnych, ogółem - 1307 bezrobotnych /S.851/III.s dnia 14 bm./.-

Powiat Suwalski:

Z powodu braku surowca ma być wstrzymana na przeciąg 2-ech miesięcy praca w tartaku Płocicznie, zatrudniającym około 230 robotników. Dotychczas zwolniono 35 robotników; spośród zwolnionych najdłużej zatrudnienie przy budowie domu dla zarządcy tartaku /S.456/pr- s dnia 15 bm./.-

Powiat Ostrowski:

Ad punkt ten w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym
Nr.8.

Zarząd tartaku w Dalekiew przy użyciu personelu administracyjnego, nowych robotników sprowadzonych z Małkini i tych robotników spośród strajkujących, którzy zgodzili się pracować na nowych warunkach, uruchomił tartak.-

Strajkujący i nieprzyjści do pracy rozpoczęli sabotaż i stosowanie przymusu strajkowego wobec pracujących. W dniu

8 bm. obłądali oni wszystkie ścieżki, wiedące z okolicznych wsi przez las do tartaku i pobili spieszących do pracy Gajkowskiego Jana, Sarnackiego Władysława, Włońskiego Władysława, Knobika Aleksandra z Małkini /ciężkie uszkodzenie ciała/, Prysa Marjana i Kraka Stanisława. Główniejszymi sprawcami pobicia są: Radowski Jan, Dyoniziak Walenty, Zakrzewski Sylwester, Wyrzykowski Stanisław, Pachmara Julian i Dziak Antoni.-

Pod presją i terorem strajkujących robotnicy, którzy do pracy przystąpili, porzucili ją w dniu 13 b.m. Strajkuje ogółem 98 robotników. Winnymi wywołania długotrwałego strajku są: prezes lokalnego oddziału Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Drzawnego Drozdowski, podejrzany o działalność komunistyczną i zarząd tartaku, który powołuje i niezdecydowanie potraktował żądania robotników.-

Celem złagodzenia strajku i zapobieżenia ewentualnym ekscesom, Starosta ostrowski zarządził policyjne ochronę tartaku i pracy w nim oraz pociągnięcie do odpowiedzialności sądowej winnych lekkiego pobicia i aresztowania winnych pobicia ciężkiego. Aresztowani zostali za pobicie Knobika dwaj sprawcy tegoż, trzeci zaś, Dyoniziak zbiegł do Wyszkiwa, podlegając za nim zarządzone.-

Aresztowanych przesłano Sądziemu śledczemu w Ostrowi Mazowieckiej. Ponadto starosta telefonicznie zaprosił Inspektora Pracy w Łomży do przyjazdu i przeprowadzenia na miejscu pertraktacji z robotnikami /3.843/p. z dnia 14 bm. i 557/p. z dnia 15 bm./.-

Powiat Augustowski:

Ad punkt ten w sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych Nr.7 i 8.-

Nobis tego, że dyrekcja zakładów przemysłu drzawnego w Lipowcu /około Augustowa/ w oznaczonym przez robotników terminie tj. do dnia 9 bm. włącznie nie udzieliła odpowiedzi na ich żądanie 30% podwyżki, robotnicy ci w liczbie

250 dnia 10.bm. przystąpili do strajku, który do dnia 17 bm. nie został zlikwidowany. Wybrana przez strajkujących komisja strajkowa zapowiada akcję strajkową aż do zwycięstwa.

/: S.468/pf. z dnia 14.bm.:/-

Powiat Łostyński:

Bezrobocie w Łosie i powiecie uważa się należy przyswaj. mniej, obecnie za całkowicie zlikwidowane /S.536/p. z dnia 14.bm./--

---oOo---

VI. Wybory do samorządów.

Powiat Augustowski:

Dnia 12 bm. odbyło się w Augustowie przedwyborec. zebranie inteligencji pracującej. Postanowiono dążyć do zdobycia 6-ciu miejsc w nowej Radzie Miejskiej m. Augustowa i ustalono listę kandydatów. /S.468/pf. z dnia 14. bm./--

Powiat Szczuczyński:

Zainteresowanie do rad miejskich w powiecie wzrasta. W okresie sprawozdawczym odbyło się kilka zebrani w sprawie wyborów. Zarówno ze strony społeczeństwa polskiego, jako też żydowskiego krystalizuje się dążenia do utworzenia bloków wyborczych i wystawiania wspólnych list, po jednej z obu stron, do czego jednakże zapewnienia nie dojdzie. /S.335/p. z dnia 14. bm.

Powiat Wołkowyski:

Ortodekszi, sjonisci, Zw.Zawodowy Rzemieślników Żydowskich, organizacje handlowe, bankowe i dobroczynne utworze prawdopodobnie blok wyborczy żydowski przy wyborach do Rady Miejskiej w Wołkowysku. Istniejące dotychczas nieporozumienia wewnątrz bloku, wywołane wysunięciem kandydatur Kapłana i Barana rozwiązane zostały cofnięciem tych kandydatur. Zainteresowanie wyborami ze strony ludności polskiej jest znacznie mniejsze. Na sebraniu poruszającym w dniu 11 bm. osiągnięto porozumienie

co do którego wejda Ch.D., Zw.Lud.Mar., bezpartyjni mieszcza-
nie i Zawodowe Zjednoczenia Polskie /kolejarze/.
/S.615/pr. z dnia 14 bm./.

Powiat Kolneński:

Rozpoczęta już kampanja przedwyborcza do rad miejskich
i gminnych nie jest skoordynowana. Ze strony organizacji pol-
skich i tydowskich nie wysunięto jeszcze ustalonych kandydatów
/S.107/pr. z dnia 14.bm./.

Powiat Bielsk-Koński:

Na odbytych kilku zebraniach przedwyborczych w Bielsku
podnoszono konieczność utworzenia silnego bloku organizacji
polskich.-

Organizacje tydowskie dotąd działają rozbitnie.-

/: S.622 z dnia 14 bm.:/.

-----oOo-----

VII. Ruch narodowościowy.

a/białoruski

Powiat Grodzieński:

Hurtki Twa Szkoły Białoruskiej w wsi Hołownoss, gm.
Skidel przesłał Okręgowemu Zarządowi Twa w Głębokiem 650 zł.,
zebranych na rzecz gimnazjum białoruskiego w Głębokiem.
/vKasne/.

Hurtki Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w powiecie pro-
wadziły niemal wyłącznie wewnętrzną działalność organizacyj-
ną, kładąc szczególny nacisk na tworzenie bibliotek i orga-
nizowanie sekcji oświatowo-teatralnych.-

Nacisk działalności Twa wśród ludności białoruskiej
szerzonego posłuchu nie znajduje.-

Dnia 8 bm. bawił w Grodnie poseł Jeremiasz Fabjan /Bia-
loruski Związek Włościański "Białoruski Sojuz"/, gdzie od-
był konferencje z posełem Baranowem, nauczycielem Fiedornikiem

i innymi, b. członkami organizacji ewerowskich.-

Pobył podła Jeremiasa w Grodnie związany jest ściśle z namierzaniem Białoruskiego Związku Włościańskiego - przetrwania swej działalności na teren grodzieńszczyzny.-

/: 3.851/III. z dnia 14.bm./.-

Powiat Szack Podlanski:

Istniejące w powiecie hurtki Twa Szkoły Białoruskiej odbyły swą działalność. Odbyły one 8 zebrań i urządziły dwa wieczorki społeczne. /3.822 z dnia 14.bm. i własne/.-

b/ żydowski

Powiat Ostrowski:

W związku z zarządzeniem wybrani do Rady Miejskiej organizują „Jomistyczna w Ostrowi Nasowieckiej” zwłoka dnia 11 bm. wice przedwyborczy, na którym „Bund” wystąpił opozycyjnie.-

Konkretnych uchwał nie powzięto. /3.539/p. z dnia 14 bm./

Powiat Grodzieński:

Towarzystwo „Yos” w Grodnie zorganizowało „tydzień propagandowy”. /3.851/III. z dnia 14.bm./.-

c/ litewski

Powiat Suwalski:

Wzrostło dochodzenie przeciwko Dziermajce z Krajwian i Tomaszewiczowi z Grygaliemek, gm. Kudzaryński, pociągającym o działalność antypaństwową /sprawa L.O.2.O./.-

Wzrostło również dochodzenie przeciwko kilku litwinom z gm. Krasnowo i Sajwy, podejrzanych o uprawianie szpiegostwa na rzecz Litwy. /3.466/pr. z dnia 15.bm./.-

d/ rosyjski

Powiat Grodzieński:

Dnia 9 bm. /obchód „Dnia kultury rosyjskiej”/ kolonja rosyjska w Grodnie urządziła babcięstwo w cerkwi, zaś dnia 12.

bm. przedstawienie i koncert w teatrze miejskim. /S.851/III.
z dnia 14 bm./.-

Działalność Rosyjskiego Zjednoczenia Narodowego w Pol-
sce nie amłazła w Odrobie gruntu i oparcia, wobec czego się
rozszerzyła się nasuwając.-

Członkowie Zjednoczenia szczególnie wrócili do Rosyjskie-
go Towarzystwa Dobroczynszości, gdzie znajdują możność realnej
pracy filantropijnej, szczególnie zaś gravitują do Patrijotycz-
nej Partji Rosyjskich Ponaterenców. /L.BP.800/T./.-

-----oOo-----

VIII. Ruch społeczny i spółdzielczy.

Powiat Augustowski:

Dnia 12. bm. w Augustowie odbyło się walne zebranie człon-
ków oddziału Związku b. Ochotników Armji Polskiej, na którym
załatwiono bieżące sprawy organizacyjne i przyjęto do wiad-
omości sprawozdanie z działalności zarządu na miesiąc ubiegły.
/S.468/pr. z dnia 14.bm./.-

Powiat Suwalski:

W dniach 10 i 11 bm. ks. Oraczeński wygłosił w Suwał-
kach dwa odczyty n.t. "Walka o siłność".
/; S.466/pr. z dnia 15.bm./.-

-----oOo-----

Dział Spółdzielczości na terenie Województwa Biało-
stockiego obchodzony był prawie we wszystkich ośrodkach
większych skupisk.-

IX. R ó s y j a :a/ Rosja:

W związku z zabójstwem pociągu Hojowa przeprowadzono rewizje w następujących emigrantów rosyjskich, monarchistów:

w powiecie białym : Timofieja Gona, zasłaneckiego
w Białowieży, uczestnika zjazdu monarchistów rosyjskich
w Baryżu r. 1926, bawiącego czasowo od kilkunastu dni w
Warszawie; ks. Uściwołoda Grusidskiego, zam. w Białowieży,
gdzie zatrudniony jest przy eksploatacji drzewostanu;
Pawła Skerta, Karłiera Stefaniowicza, zamieszkałych w Biał-
owieży; Aleksandra Płotnikowa-Golubowskiego, pracownika
Polskiej Spółki Drzewnej "Century", zam. w Hajnówce, a prze-
bywającego obecnie na wycożnach letnich z rodziną w Gie-
łochówku; Andrzeja Bistrowa vel. Hrudzina, zam. w Zastawie,
gm. Białowieża; ks. Pawła Białskiego, zam. w Białym Podlas-
ku. / E. 823 z dn. 14.8.33. /

w powiecie grodzieńskim :

Trusowa Elerjana, b. gen. armji rosyjskiej, Michłowa
Witalijana, Michłikowa Aleksandra, Radczenko Pawła, Tajanko
Michłowa i Trofimiuk Hilarago, członków Patrijstycznej Par-
tii Ros. Poratierowców oraz w lokalu Rosyjskiego T-wa
Dobroczynności w Grodnie. / E. 831/III z dn. 14.8.33. /

w powiecie wołkowyskim:

u kilku zamieszkałych tutaj b. oficerów b. armji ro-
syjskiej i wariakowców.

w powiecie białostockim:

u dra Rosnatowskiego Aleksandra, zam. w Białymstoku.

Rewizje te wyników nie dały. / EP. 852. /

b/ Przesyt:

Dnia 7.8.33. policja w powiecie kolneńskim zatrzymała
przesyt znacznej wartości składający się z materiałów

jednolitych i gwałtownych. Przewyższał z arystokratą
Kondowiczem Matuszkiem przekształcono Urzędowi Głównemu w Włocławku
cis.

c/ Natomiast wydział:

Powiat Włocławski:

W dniach 11 i 12. maj nad częścią powiatu włocławskiego
przeszła burza, która wyrządziła znaczne uszkodzenia na
kioskach i budynkach. Na wsi Januszkowice go. brzeskiego
uległo zniszczeniu 10 domów mieszkalnych i 16 zabudowań
gospodarskich, ocenianych na sumę 12 tysięcy zł. W gminie
piaskowskiej grad zniszczył znaczne obszary nasionów.

Poszkodowani właściciele wyrażają przekonanie, że odwa-
żne władze przyjdą im z pomocą pieniężną i w materiale bu-
dowlany. / E.515/Pr. z dn. 14. b.m. /.

Powiat Białostocki:

Dnia 17. b.m. fabryce włókienniczej b. ci. Salachter
w Białymstoku wskutek wadliwego zabezpieczenia motoru elek-
trycznego zapaliła się od iskier wata. - Powstały stąd po-
żar zlokalizowały straż ognie. Uszkodzone watały ma-
ny przedsiębierstwa - włókiennicze. Stracił również nie ustalono.
W czasie pożaru powstała panika wśród robotników, zatrudnionych
w salach drugiego piętra, wskutek czego pięć z nich doznało
lekkich obrażeń ciała.

d/ Przewidywanego kryminalna:

Powiat Ostrołęcki:

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym
Nr. 8.

Przeprowadzona w związku z aresztowaniem Dorożyńskiego
działka dochodzenia doprowadziła do aresztowania w posterunku
kolonistów Franciszka Pienkasa, mieszkańca wsi Tyduły, powiatu
ostrołęckiego. Z zeznań Pienkasa wynika, że zamieszkiwał

planował napad rabunkowy na nadleśnictwo w Mysocy. Pledka-
na z materjałami oskarżenia przesłano władzom sądowym, za
Anuszkiewiczem zaś zarządzone dalsze pościgi. / S. 334/pr.
z dn. 13. b. m. /.-

Powiat Suwałski :

W nocy na 11. b. m. z czynnej linii telefonicznej Suwał-
ki - Krasnopol, na 5 klm. od Suwałk został zerwany i skradziony
drut telefoniczny długości około 100 m., wartości 50 zł. -

Powiat Grodzieński :

W dn. 5. VI. br. w wsi Strzelce, gm. Bernaty, pow. Grodno,
podczas urzędowej zabawy w domu Kocha Mikołaja, wynikła bój-
ka, w trakcie której zabity został wystraszony z rewolweru
Gryśko Władysław, w. wsi Tuchowice, powiatu Żukowskiego. Spraw-
cę zabójstwa Łukasz Mikitę oraz współuczestników bójki Ro-
ko Włodzisław i Kaczenie Jana, w. wsi Strzelce aresztowa-
no. -

Powiat Surowski :

W dniu 6 b. m. mieszkaniec wsi Płanowskiego gm. Bałda,
Henryk Hiczykowski usiłował zabić dwóch wścibskich z rewol-
werek Wacława Bednarcowicza, mieszkańców tejże wsi, lecz
strzały chybiły. Powyższy wypadek miał miejsce podczas wspól-
nej bójki. -

Powiat Bielski - Podlaski :

Zbiegły dn. 10. b. m. z aresztu prewencyjnego z Bielska
Wacław Jurecki, ujęty został przez posterunek P.P. w Siemiaty-
czach dnia 13. b. m. i tegoż dnia przesłany władzom sądowym. -
/ S. 322 z dn. 14. b. m. /.-

Za Sołtysa :

Naczelnik Wydziału Esp. Pobl.

WYDZIAŁ WYDAWNICZY.

Bratysława, dnia 25 czerwca 1937 63

W. P. 1937/1.

Wzrost: Spracowanie sytuacji
wzrostu do czasu od 19 do 25.
roku 1937 roku.

Tajne

No

/: według rozdziału :/

Pracownik w zakresie sytuacji spracowania tygodniowa
Nr. 10 za okres od 19 do 25 czerwca 1937 roku.

Za J. J. J. J. J.

M. W. H. H. H.

Wzrost :

Wzrost: Wydział Wzrost. Publ.

Wzrost: Wydział Wzrost. Publ.
Wzrost: Wydział Wzrost. Publ.

Sygnalizacja sprawozdanie tygodniowe Nr 10.

za czas od dnia 19 do 25. czerwca 1927 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

W przemysle włókienniczym i budowlanym w białostockim okręgu przemysłowym zaistniał w okresie sprawozdawczym stary konflikt, prowadzący zakładowe strajki, z których większe nie zostały zlikwidowane. Strajk w Dalskiem, który w okresie poprzednim był przedmiotem interwencji Starosty i organów policyjnych, wszelkimi sposobami uniknięty, wytworzył taką sytuację, że Starosta nie odczekał samodzielną ochroną zakładów przemysłowego i oświeżonej pracy swoich strajkujących, się strajk w zakładach przemysłu drzewnego w Liposnie pow. augustowskiego przyjął charakter strajku politycznego.

Wybory do samorządów wiejskich i gminnych odnotowały znaczne odroczenie polityczne ludności polskiej i żydowskiej, samorząd nie wystąpił organizacyjnie zawodowych, istnienie znaczących wpływów P.S.L. "Piast" w powiecie augustowskim, niejasne, nieprzepracowane należało, wpływy P.P.S. w powiatach białostockim, augustowskim i szawelskim i wreszcie istnienie bloku P.S.L. "Piast" i O.H.D. w powiecie białostockim. Naogół zainteresowanie wyborami ze strony ludności robotniczej nie jest wielkie.

W stanie bezrobocia na terenie województwa poważniejsze zmiany nie nastąpiły.

Zamieszanych wypadków politycznej i kryminalnej nie odnotowano.

---+---+---+---+---+---+---

II. Ruch polityczny.

a / Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Białak - Podlaski:

Powiat Jankowski Józef swolał dnia 16.6.27. wieś sprawozdawczą w powiecie Narawka, gm. Wąsanie, odbyły się udziały około 300 osób.

W przemówieniu swem podkreślił on wielką konieczność wprowadzenia w życie okólnika p. Ministra Dobruckiego o ustroju szkolnictwa narodowościowego wnosząc społeczeństwo do podjęcia obrony Ojczyzny przed znakiem krzyża i wiary. Najlepszego zainteresowania nie wywołał. /: S.Pr. 866 z dnia 21. b. m. /.-

b/ Włoszadzka Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Kys.-Mazowiecki:

Dnia 19. b. m. w Łapach odbył się przedwyborczy wiec H.O.M. Przemawiał ogólnie o ideologii monarchistycznej Stefan Bruyewski sekretarz lokalnego Koła H.O.M. Za zakłócenie spokoju publicznego podczas wieca policja aresztowała protokół przemówień Stanisława Ła-pińskiego, m. łap. / S. 11044 z dn. 20. b. m. /.-

Powiat Kolneński:

Dnia 12. b. m. instruktor H.O.M. Zygmunt Szczerpański uwołał wiec we wsi Burayn, gm. Jedwabno. Na ogólnikowe przemówienie Szczerpańskiego replikował Tadeusz Wądołowski, rolnik, który oświadczył m. in., że obłędnie w związku z wyborami falanga płatnych agitatorów kałamucuje nieświadomą ludność i radził, by ci agitatorzy wzięli się do prawdziwej pracy. / S.Pr. 423 z dn. 21. b. m. /.-

c/ Stronnictwo Chłopskie

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 18. b. m. Wydział Powiatowy w Ostrołęce uchwalił jednogłośnie zawiesić w urzędowaniu burmistrza m. Ostrołęki, Kazimierza Piotrowskiego / vide wyjątkowe sprawozdanie tygodnika „Nr. 2, uznając jego działalność polityczną i gospodarczą jako burmistrza za szkodliwą dla interesów miasta i państwa - i wystąpić do R. do Wojewódzkiego z wnioskiem o złożenie Piotrowskiego z urzędu burmistrza. -

Opierając się na uchwałę Wydziału Powiatowego, Rada Miejska samorząd odb. i specjalne powiadomienie oślem wyrażenia Piotrowskiemu ostatecznej decyzji. -

Dnia 12.b.m. Piotrowski /Przew. Kom. Pow. Str. Chłopskiego w Ostrołęce /zwolał wiec organizacyjny Stronnictwa Chłopskiego w mst. Dąbrówka, gm. Nasiadkowskiej.-

Na odbycie bezpośrednie po wiecu zebraniu ujętów zaufania Stronnictwa, Piotrowski ustalił listę kandydatów tegoż do rady gminnej. Wybory do tej rady, które odbyły się kilka dni później, przyniosły Piotrowskiemu i Str. Chłop. zupełną porażkę.- / S. 354/Pr.z dn.20.b.m./.-

Powiat Białostocki:

Wiec wyborczy Stronnictwa Chłopskiego odbył się:

1/ Dnia 9.b.m. w Kępszynie. Przewodził kierownik Sekretariatu Wojewódzkiego Stronnictwa w Białymstoku, Kosiba Piotr i Lewko Bronisław. Obecnych około 200 osób.-

2/ Dnia 14.b.m. w Goniądzu. Przewodził Kosiba Piotr. Obecnych około 400 osób.-

3/ Dnia 14.b.m. w mst. Zaciule gm. Trzcianna. Przewodził Kosiba Piotr i Konstanty Tęgus. Obecnych około 60 osób.-

4/ Dnia 19.b.m. w osadzie Michałowo. Przewodził Halicko Aleksander i Górski Jan. Obecnych około 60 osób.-

5/ Dnia 19.b.m. w Zrypcie przy udziale Kosiby Piotra.

W wszystkich wypadkach mówcy nawoływali zebranych, by wybierali na swych przedstawicieli do samorządów takich ludzi, którzy istotnie zdolni są bronić interesów robotników i chłopów; akcentowali doniosłość sanacyjnych poczynan Marceja Pilsudskiego oraz P. Ministra Składkowskiego i wypuklali program Stronnictwa Chłopskiego.- Ponadto na wiecu w osadzie Michałowo Halicko wypowiedział się ujemnie o polityce rolnej Ministerstwa Rolnictwa. / S. 388/Pr.z dn.22.b.m./.-

Powiat Szczuczynski:

Powiatowe Koło Stronnictwa w Szczuczynie zwolało także wiec dnia 12.b.m. Przewodził Bogus, kierownik miejscowej szkoły powszechnej, który słożył sprawozdanie z przebiegu obrad pierwszego Kongresu Str. Chł. odbytego w Warszawie dnia 5.b.m.- Obecnych około 100 osób. / S. 360 z dn.20.b.m./.-

- 4 -
d/ Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Powiat Wołkowyski:

Posiódł dr. Tadeusz Dymowski wyjechał wieczorem 15.b.m. w Sochaczew i Wołkowysk, na których omawiał szczegółowo sytuację wewnętrzną i zewnętrzną Państwa, kładąc nacisk na stan gospodarczy kraju, którego cały stan według przekonania posła wynika bezpośrednio z niskiego poziomu i niskiego rozwoju rolnictwa. - / S.515/Pr. 21.b.m./ .-

Powiat grodzieński :

Okręgowy Sekretariat Ch.D. w Grodnie przystąpił do organizowania oddziałów nowych w Mostach i Zimnie. Przy oddziałach tych utworzone były także również oddziały lokalne Ch.Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewno-Budowlanego. / S.Pr.227/III. 21.b.m./ .-

e/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie"

Powiat Szczeszyński:

Organizacje Stronnictwa w powiecie otrzymały oddział Centrali, omawiający kampanię wyborczą do instytucji samorządowych. / S.360 z dn.20.b.m./.-

Powiat Ostrowski :

W związku z wyborami do rady gminnej odbył się dnia 19.b.m. w Porębie wiec P.S.L."Wyzwolenie". Prezowali Janowski Roman, prezes Komitetu Powiatowego Stronnictwa w Ostrowi i Równie i Nagossen; określali obowiązki ciążące na wyborcach w odniesieniu do ich własnych interesów i rozwoju Stronnictwa. Obecnych około 300 osób. / S.588/p.z dn.23.b.m./.-

f/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Grodzieński:

Niesłusznie prawnie od roku sekretariat P.S.L."Piast" w Grodnie rozpoczął obecnie pracę organizacyjną w powiecie. Dnia 12.b.m. basik z m.Wołpę delegat omawianego sekretariatu - Szczerkowski Jan, b.ur.-członek oddziału Banku Państwa w Grodnie, który w mieszkaniu Kwiecińskiego Juliana odbył konferencję z członkami stronn-

niotką. Na dzień 26.b.m.zapowiedziane zostało w Wołpach zebranie organizacyjne P.S.L."Pisak". / S.Pr.897/III, z dn.21.b.m./.-
Powiat Suwalski:

Trwający okres wyborów sędziów i rad gminnych dowiódł, że wpływ P.S.L."Pisak" w powiecie suwalskim jest dość znaczący, a w niektórych miejscowościach powiatu nawet dominujący. / S. 486/Pr. z dn.21.b.m./.-

Powiat Białostocki:

Zapowiedziany na dzień 16.b.m.w Dobryniemiu Kościelnym wieś P.S.L."Pisak" nie odbył się z powodu nieprzebiegu sędziów. -

Z tegoż przyczyną nie odbył się także zapowiedziany na dzień 19.b.m.jazd P.S.L."Pisak" w Białymstoku. / S.268/p. z dn.22 .b.m./.-

g/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Suwalski:

Obchód "Dnia Kobiet" w dniu 19.b.m.odbył się jedynie w Suwałkach i ograniczony został ze względu na niepogodę do akademii w lokalu sekcji. - / S.486/Pr. z dn.21.b.m./.-

Powiat Augustowski:

Główny przywódca P.P.S.w powiecie augustowskim, Piotr Baliński ogłosił wystąpienie z partji z powodu różnicy zdań, powstałej na tle kampanji wyborczej do Rady Miejskiej w Augustowa. Baliński stanowczo formował wniosek utworzenia polskiego bloku wyborczego, wniosek ten jednak obalony został przez większość organizacji augustowskiej P.P.S., która postanowiła iść do wyborów samodzielnie. / S.486/pf. z dn.22.b.m./.-

Powiat Łomżyński:

Na program odbytego w Łosy dnia 19.b.m. "Dnia Kobiet" wstąpiły: przemówienia okolicznościowe miejscowych działaczów P. P.S., Świątńskiego Antoniego i Dr. Gębarzewskiego, ak-

denja i wieści o uroczystości. / S.555/p.s. dn.20.b.m./.-

Powiat Ostrowski:

Dnia 19.b.m. odbył się przedwyborczy wiec P.P.S. w Ostrowie Mazowieckiej. Przeszawiali dr. Gmurzecki z Łomży i Bednarski z Ostrowa. Skreślili oni program P.P.S. odnoszący się do zagadnień życia samorządowego i własności w ujęciu P.P.S. atomunk samorządów do kwestji społecznej, a zarazem wyposiadali się na wystawianiem przez P.P.S. oddzielnej listy kandydatów do Rady Miejskiej. gdyż według ich przekonania przedstawiciele innych ugrupowań politycznych nie dają dostatecznej rękojmi, że będą w nowej radzie interesów robotniczych. / S.558/p.s. dn. 23.b.m. /.-

b/ Partja Pracy :

Powiat Łomżyński :

Dnia 16.b.m. przybyły z Warszawy członkowie Zarządu Głównego Partji Pracy, redaktor Halewski wygłosił w Łomży odczyt na "Historja powstania, rozwoju i program Partji Pracy". Tegoż dnia wybrany został zarząd lokalnego Koła P.P., składający się z 12 osób, który postanowił wydać w Łomży własny organ partyjny p.n. "O lepsze jutro". / S.555/p.s. dn.20.b.m./.-

Dnia 23.b.m. przy udziale delegata Obwiespolu z Poznania Makolapskiego odbyła się w Białymstoku konferencja porozumiewawcza przedstawicieli Ch.D., Obwiespolu i P.S.L. "Kwiat" z sprawie wyborów do Rady Miejskiej.-

Ze względu na nieprzygotowanie się uczestniczących w konferencji delegatów wspomnianych stronnictw, konkretnych uchwał nie powzięto. Sprawy utworzenia wspólnego bloku wyborczego, propagandy prasowej i t.p. omówione być mają w Poznaniu z okazji ogólnego - krajowego Zjazdu Straży Pożarnych, na który zaproszone stronnictwa wysyłać swych delegatów. / Szamne/-

Polska Partja Socjalistyczna Lewica.

Stwierdzenie w Białymstoku przykazuje w drodze konfidencji w tej

okólnik sekretariatu głównego P.P.S. Lwów Nr. 327/27.9 sprawa organizacji samoobrony partyjnej / odpis okólnika z załącznikami / / S. 337 z dn. 21.6.38. /.-

III. Doch. wyrotowy.

Powiat Wołkowyski:

Zawziętych przejawów ruchu wyrotowego nie zanotowano. Władzom konfidencom informuje o widocznym rozpręgnięciu organizacji komunistycznych na terenie powiatu. W wyniku prowadzonych od dłuższego czasu dochodzeń ustalono, że uciekł w roku 1925 przed aresztowaniem instruktor kłapackiego podrejonu K.Z.M.Z.B. Maciejuk Konstanty, mieszkaniec wsi Kłapacz, gm. Świsłocz, delegowany został przez C.K.K.P.Z.B. do Województwa Południowego, gdzie aresztowany został w Pławach i wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 21.7.38. skazany został na 5 lat więzienia. - Na Poleniu Maciejuk działał pod innym nazwiskiem. -

Z dalszego ciągu ~~wskazywany~~ odnotowany jest wzrost emigracji nielegalnej do Rosji Kowieńskiej. W okresie sprawozdawczym uciekli do Rosji: Kardas Józef i Bojko Jan ze wsi Leszczyniec, gm. Jałowa, Prędko Piotr ze wsi Monolaki, gm. Podorostki i Gajdul Aleksander ze wsi Polonki, gm. Świsłocz. Odpowiednie zarządzenia zostały wykonane. / S. 515/pr. z dnia 21.6.38. /.-

W dniach 23.6.38. w Międzyrzeczu i Łanach wyniesiono transparenty komunistyczne, a pierwszą wypadła z napisem w języku białoruskim, a druga bez napisu. / S. 516 /.-

Powiat Grodzieński:

Z dnia 18.6.38. na osiedle Skidła-Lida w odległości 3 km. od Skidła wyniesiono transparent komunistyczny z napisem "Prost i Mały terror. Żądaj uwolnienia więźniów politycznych". Dochodzenie udrożono. -

Według informacji konfidencomalnych kierownictwa stanowiska w C.K.K.P.Z.B. Grodno nie zostały dotąd objęte. Stanowiska te

objęci mają komunistów zwalniani z więzień.

W tym celu grodzieńska organizacja WPP w celu nabycia i zwalniania wybitniejszych członków K.P.B.R. - W ostatnich dniach przeprowadziła ona zbiórki składek wśród organizacji komunistycznych w Grodzie i powiecie. Z zebranych w ten sposób pieniędzy w dniu 14.V.b.m. wychodził 200 zł. na Łomaszewicz Marię, stanowiąc datę 14.V.b.m. przez Sąd Okręgowy w Grodzie na dwa lata więzienia tym pociągającego hasa poprawy.

Łomaszewicz zwalniona została z więzienia przed kilka dni.

Osoba "WPP" czyni starania o zwolnienie z więzienia Kuznińskiego Hirska i Strensko Mikołaja, po zwolnieniu których O.I. obawiający się być następujące: Łomaszewicz Marija - wydawała pracy wśród kobiet narodowości białoruskiej, Strensko Mikołaj - wydawał pracy w frakcjach oszczędnych i związków zawodowych, / szczególnie wśród białorusinów /, Kuzniński Hirsch - żydowski związek zawodowy. / S.Pr.897/III. z dnia 21.b.m. /.

Powiat Kolneński :

Dnia 15.b.m. wywiad konfidencki, prowadzony wśród członków b.K.P.Ch., uzyskał odpisy zaproszeń na okazję się odbyć 20.b.m. zebranie partyjne nielegalnej K. P. Ch. w Białymstoku. Odpowiednie zarządzenia poczynione. / S.350 z dnia 20.b.m. /.

Powiat Białostocki :

Aresztowany dnia 11. b.m. w Białymstoku pod zarzutem kierowania napisów treści komunistycznej na płotach Kas Sajon. Dnia 12. b.m. z materiałem oskarżenia został przesłany do sądu.

Dnia 20.b.m. z lasu około m. Zabłędowo znaleziono 10 wplaty odessy O.K.E.M.E.B. z roku 1926, notowanej w tej sprawie z r. 1926. / S.898/p. z dnia 22.b.m. /.

9

88

17. Ruch zawodowy.

Powiat Suwalski:

W Suwałkach powstał oddział Centrali Drobnych Kupców i Handlarzy w Polsce, do którego zarządu wchodzi: Kucharski Jakób, Gruchandler Isaac i Tropka Jakób, pierwsi dwaj prawni sjonizści, trzeci zaś komunistyczny bundowiec. Z uwagi na jego osobą działalność oddziału poddana została pomszemu nadzorowi.

Nowopowstały oddział stanie się niewątpliwie silną placówką ruchu żydów, w których rękę spoczywa niemal wyłącznie handel w powiecie suwalskim. /: S.18069 z dnia 13.bm.:/-

Powiat Łomżyński:

Rada Żydowskich Związków Zawodowych w Łomży urzędowała dnia 15 bm. akademiaż iacobną ku uczczeniu pamięci Hersza Lekerta, zamordowanego za działalność socjalistyczną w r.1902 w Wilnie przez ochranię rosyjską działacza żydowskiego. W przemówieniach okolicznościowych podnoszone zasługi Lekerta jako organizatora i wybitnego członka "Bundu" na terenie Wilna, a zarazem organizatora żydowskiego ruchu zawodowego w Wilnie. /: S.555/p. z dnia 20 bm.:/-

Powiat Wołkowyski:

Intensywnie na terenie powiatu związki zawodowe odbyły kilka zebrań w sprawach organizacyjnych i w związku z wyborami do instytucji samorządowych. /: S.515 z dnia 21.bm.:/-

Powiat Białostocki:

Dnia 17 bm. odbyło się w Białymstoku walne zebranie Stowarzyszenia Urzędników Państwowych, na którym uchwalono następujące rezolucje: Zebrani 1/ składają stanowczy protest a/ przeciwko systemowi stałego bugatelicowania służących z istotnych postulatów, wyrażanych przez Główny Zarząd S.U.P., b/ przeciwko postępowaniu Rządu, które wytworzyło zubożałą warstwę urzędników stałe głodzących i upodlegzonych, zamiast stworzenia następujących w pracy państwowej-tędrzej;

obywateli i rozwoju nielicznej stosunkowo inteligencji samodowaj; w/ przeciwnie nierównomiernemu i niezgodnemu z duchem ustaw traktowaniu poszczególnych grup pracowników państwa zależnie od chwilowej konjunktury, wywołującemu niezadowolenie wśród różnych kategorii pracowników tak szkodliwa dla harmonijnej pracy państwowej. 2/ Domaga się kategorycznie a/ przeciwdziałania ludzeniu przez prasę młodoświadomości warstw społeczeństwa tendencyjnymi informacjami o rzekomej podwyżce uposażenia pracowników państwowych i temsamem szkodliwemu wpływaniu na wzrost cen artykułów pierwszej potrzeby i szkoda przedawaszystkieni dla tychże pracowników; b/ niezwłocznego przystąpienia do drugiej części programu uśmierzania administracji tj. do podniesienia realnej wartości płac umiarkowanych oraz zapewnienia stałości pracy i zaopatrzenia materialnego urzędników dotychczas bez własnej ich winy nieustalonym. 3/ Zwracają uwagę na ujemne skutki, które dalsze odkładanie "na później" zasadniczego uregulowania własnych z punktu widzenia potrzeb ogólnopaństwowych spraw urzędniczych za sobą niewątpliwie pociągnie.-

Identyczną co do treści rezolucję uchwalili dnia 20 bm. oddział S.U.P. w Wołkowysku /własne/.-

Dnia 9 bm. w lokalu Zw."Praca" w Białymstoku odbyło się zebranie związku dozorców domowych, na którym prezes Władysławski Józef i sekretarz Korbut Włodek składyli sprawozdanie ze zjazdu ogólnokrajowego delegatów związku, odbytego w Warszawie w dniach 5 i 6 bm. Obecnych - około 40 osób. - /3.939/p. z dnia 17 bm./.-

Dnia 16 bm. odbyło się w Białymstoku zebranie Związku Szewców. Omawiano sprawę nieatenowania się pracodawców do umowy i zapieczętowania zarobków w stosunku 1 zł. od pary obuwia I kat. i 50 gr. II kat. Postanowiono zastosować bojkot względem niedotrzymujących umowy pracodawców.

Dnia 19 bm. odbyło się zebranie Związku Baśniadziuków Żydowskich. Przewodniczył Wider Hirs. Przemawiali Kiszewski, Finkel i Warhaftig. Omówiono sprawy podatkowe i posta-

nowiane przesłać Ministerstwo Skarbu memoriał w kwestji re-
wizji wymiarów podatku zwłaskowego od r.1905 o 400%. Obecnych
około 300 osób. /: S.988/p. z dnia 22.bm.:/-

Powiat Szczytyński:

Dnia 19 bm. w Grajewie odbyło się zebranie członków od-
działu Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Sztelnego, na którym prezes
Buczek odczytał list Centrali Związku w sprawach organizacyj-
nych. Tęże prezes Buczek i sekretarz Jaworski zgłosili prze-
życzenie się pełnionych funkcji zwłaskowych z powodu wydalenia
ich z fabryki. Obecnych - około 30 osób./S.360 z dnia 20.bm./.

Powiat Grodzieński:

Były sekretarz grodzieńskiej Okręgowej Rady Klasowych
Zw.Zaw., Gonerko Michał, który ostatnio był sekretarzem od-
działu Zw.Zaw. Pracowników Inst.Użyteczności Publicznej, a któ-
rego to stanowiska dnia 11 bm. na skutek ładania delegata
Centrali Związku w Warszawie Preisa ustąpił /vide sprawoda-
nie tygodniowe Nr.9/, na ostatnim zebraniu oddziału przyjęty
został porównie na sekretarza tegoż oddziału. Fakt ten o tyle
jest charakterystyczny, że delegat Preis zastrzegł się wyraż-
nie, iż w wypadku, gdyby Gonerko nie ustąpił ze stanowiska
sekretarza, oddział przez Centralę zostanie rozwiązany /S.897/
/III. z dnia 21.bm./.-

-----oCo-----

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Szczytyński:

Dnia 20 bm. w fabryce wyrobów gumowo-żelazowych Hepnera
w Grajewie zastrajkowało 38 wykwalifikowanych robotników,
którzy domagają się 30% podwyżki dotychczasowych płac.-

Robotnicy niewykwalifikowani do strajku nie przystępi-
li. Przebieg strajku spokojny. /: S.359/p. z dnia 20 bm.:/-

Powiat Ostrowski:

Ad punkt ten w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym
Nr.9.

Na skutek zaproszenia Starosty dnia 15 bm. do tartaku w Dalekier przybył Inspektor Pracy 40 Obwodu z Łodzi, która interwencja doprowadziła do likwidacji strajku.-

Strajkujący przystąpili do pracy na warunkach określonych przez Zarząd tartaku. Dla ochrony tartaku i ciągłości pracy oraz zapobieżenia ewentualnym ekscesom ze strony wyjazdnych robotników, Starosta zarządził postawienie nadzoru w tartaku 4-ech funkcjonariuszy policji. /S.570/p. z dnia 18 bm.

Powiat Grodzki:

Dyrekcja państwowej fabryki tytoniowej wypowiedziała z dnia 18 bm. pracę 25 robotnikom, przyjętym na okres urlopów robotników stałych. /S.897/III. z dnia 21.bm./.-

Powiat Augustowski:

Strajk w zakładach przemysłu drzewnego w Lipowcu trwa w dalszym ciągu. Strajkujący niezależnie od podwyżki, żądają wyrządzenia przez dyrekcję zakładów ugody na to, że przyjeżdżanie i wydalanie robotników odbywać się może za zgodą i aprobatą zainteresowanych związków zawodowych /S.498/pf. z dnia 21 bm./.-

Celem uruchomienia elektrowni/dostarczającej światło miast/ma być obsługa wojskowa z 1 p. ułanów Krachowickich /S.454/pf. z dnia 20 bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 14 bm. w Białymstoku strajkowało 250 robotników budowlanych, którzy wysunęli żądanie ustalenia norm płacy dziennej do: murarzy I kat. 16 zł., II kat. 14 zł., cieśli I kat. 12 zł., II kat. 10 zł., robotnicy niewykwalifikowani 6. Ponadto strajkujący domagają się, by opłaty do Kasy Chorych Funduszu Bezrobocia wnieśli przedsiębiorcy.-

Tegoż dnia w lokalu OKRPPS odbyło się pod przewodnictwem Zaczaroczka zebranie strajkujących. Po dłuższej dyskusji postanowiono strajk utrzymać i rozszerzyć na cały okręg przemysłowy. Uchwały w tym kierunku zapadły także na zebraniach strajkujących w dniu 20 bm.- Teren strajkowego na osobie Kucharczyka Ma

Na skutek zaproszenia Starosty dnia 15 bm. do tartaku w Dalekiew przybył Inspektor Pracy 40 Okręgu z Łosy, którego interwencja doprowadziła do likwidacji strajku.-

Strajkujący przystąpili do pracy na warunkach określonych przez Zarząd tartaku. Dla ochrony tartaku i ciągłości pracy oraz zapobieżenia ewentualnym ekscesom ze strony wydanych robotników, Starosta zarządził pozostawienie nadal w tartaku 4-ech funkcjonariuszów policji. /S.570/p. z dnia 18 bm./

Powiat Grodziski:

Dyrekcja państwowej fabryki tytoniowej wypowiedziała z dnia 18 bm. pracę 25 robotnikom, przyjętym na okres urlopów robotników stażych. /S.897/III. z dnia 21.bm./.-

Powiat Augustowski:

Strajk w zakładach przemysłu drzewnego w Lipowie trwa w dalszym ciągu. Strajkujący niezależnie od podwyżki, żądają wyrażenia przez dyrekcję zakładów zgody na to, że przyjmowanie i wydawanie robotników odbywać się może za zgodą i aprobatą zainteresowanych związków zawodowych /S.498/pf. z dnia 22 bm./.-

Celem uruchomienia elektrowni /zastarczającej światło dla miast/ ułoża na byd obsługa wojskowa z 1 p. ułanów Kresowickich /S.494/pf. z dnia 20 bm./.-

Powiat Biskupski:

Dnia 14 bm. w Białymstoku zastrajkowało 250 robotników budowlanych, którzy wysunęli żądanie ustalenia norm pracy dziennej do: murarze I kat. 16 zł., II kat. 14 zł., cieśle I kat. 12 zł., II kat. 10 zł., robotnicy niewykwalifikowani 6 zł. Ponadto strajkujący domagają się, by opłaty do Kasy Chorych i Funduszu Bezrobocia uiszczali przedsiębiorcy.-

Tegoż dnia w lokalu OKRPPS odbyło się pod przewodnictwem Zaczarowskiego zebranie strajkujących. Po dłuższej dyskusji postanowiono strajk utrzymać i rozszerzyć na cały okręg przemysłowy. Uchwały w tym kierunku zapadły także na zebraniach strajkujących w dniu 20 bm.- Teroru strajkowego na osobie Zaczarowskiego Wła-

70

dyskawa dnia 15 bm. dopuścili się - Gierasimowicz Jan, Czołbik Józef, Zimnoch Antoni i Zimnoch Bolesław oraz w tymże dniu na osobie Mieloszarka Ignacego ze Starosiele - Fiedorow Piotr, Awasiejew Bazyli, Martynow Nikołaj, Ditkowski Józef, Polanek Jan, Borkowski Dominik, Majzker Hirs, Bielenak Stefan, Tolsdorf Stanisław, Jaromik Władysław, Zidarajew Stefan i Sztolberg Piotr. Przeprowadzone przeciwko nim dochodzenie i materiały oskarżenia przekazano władzom sądowym.-

Dnia 10 bm. zastrajkowało 200 robotników fabryki dykt Hasbacha w Dojlidach Fabrycznych. Strajkujący przystąpili do pracy dnia 17 bm. po uzyskaniu 12% podwyżki, zamiast żądanych 17%.-

Dnia 15 bm. w lokalu OKRPP w Białymstoku odbyło się zebranie strajkujących robotników fabryki kapeluszy Nowika pod przewodnictwem Pinczaka, na którego wniosek wyznaczono Zawłotowskiego, Pinczaka, Braussa i Szczawińskiego jako delegatów strajkujących na zapowiedzianą w dniu 20 bm. przez Inspektora Pracy konferencję delegatów obu stron. Strajkujący żądają uregulowania zarobków zaległych i wypłaty podwyżki płac, określonej w arbitrażu rządowym.-

Dnia 9 bm. zastrajkowało 76 robotników fabryki sukna Kulikowskiego i Amiela w Białymstoku. Strajkujący wysunęli żądania: uregulowania zarobków zaległych i wypłacenia na przysługę 3/4 bieżących zarobków w ciągu każdego 4-tygodni, resztę zaś po upływie tego czasu; po uwzględnieniu ich żądań przystąpili strajkujący dnia 17 bm. do pracy.-

Notowany w sprawozdaniu tygodniowym Nr.8. strajk robotników fabryki wyrobów pluszowych Bekiera w Białymstoku definitywnie nie został zlikwidowany. Zarząd fabryki godzi się na przyznanie 10% podwyżki dla robotników tygodniowych i 7% dla robotników akordowych. Strajkujący żądają 17% podwyżki dla robotników wszystkich kategorii.-

Dnia 15 bm. zastrajkowało 85 robotników fabryki kociów Zasnik i Goldparba w Michałowie z powodu niedotrzymywania

przez fabrykantów warunków zbiorowej umowy i niewypłacania
zaległych zarobków. /S.988 z dnia 22.bm. i S.939 z dnia 17.
bm./.-

Powiat Kolneński:

Z powodu usieruchomienia walca drogowego przez Stowa-
rzenie Nadzoru kotłów w Warszawie przerwane zo-
stały roboty drogowe. Zastanawiam, że wspomniane Stowa-
rzenie nie uważało za wskazane zbadać stan kotła
przed rozpoczęciem robót, tylko w czasie trwania tych-
że. Wskutek tego obecnie, na przednioku, kilkadzie-
się osób pozostało bez pracy na przeciąg kilku tygodni
/: S.Pr.423 z dnia 21 bm.:/-

-----oOo-----

VI. Wybory do samorządów.

Powiat Ostrowski:

Dnia 14.b.m. zastępca burmistrza m.Ostrowi, Gracjan Kamiński zwołał wiec przedwyborczy, na który przybyło około 500 osób. Mówcy wypowiadali się ogólnie za utworzeniem polskiego bloku wyborczego. Wystąpienie opozycji P.S.L. "Wyzwolenie" z Romanem Janowskim /prezes Komitetu Powiatowego P.S.L. "Wyzwolenie" w Ostrowi/ na czele przeciwko b.członkom Rady Miejskiej doprowadziło do rozwiązania wiecu przez zastępcę Starosty, wobec czego konkretnych uchwał nie powzięto.-

W dniu 16.b.m. burmistrz m.Bróku, Józef Wójcicki zwołał sebranie przedwyborcze w celu utworzenia bloku chrześcijan. Wskutek rozbieżności zdań sebranie wyników nie dało. Obecnych około 150 osób. / S.570/p.z dnia 18.b.m./.-

Z przebiegu dotychczas urządzonych wieców ludzieś nastrojów ludności można wnioskować, że do Rady Miejskiej w Ostrowi zgłoszone zostaną 4 listy: bloku ludności chrześcijańskiej, bloku P.P.S. i P.S.L. "Wyzwolenie", względnie oddzielne obu stronnictw, bloku sjonistów i ortodoksów i "Bundu". / S.598/p.z dn.23.b.m./.-

Powiat Kolneński :

Wybory do samorządów spowodowały ożywienie życia politycznego i społecznego ludności w powiecie. W Kolnie zgłoszono 5 list wyborczych: 2 żydowskie - jedna bloku ortodoksów, misrachintów i sjonistów, druga rzemieślników żydowskich; 3 polskie: robotników repr.przez nauco-Rota, grupy lewicowej rolników, repr.przez Pomichowskiego i grupy prawicowej rolników, reprezentowanej przez Ciołkowskiego.-

W Stawiskach zgłoszono 4 listy: 2 żydowskie i 2 polskie. / S.Pr.423 z dn.21.b.m./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 14.b.m. odbyło się ogólne zebranie wyborcze w Zabłudowie. Przewodniczył radny Józef Obukowicz; przemawiali - Szykiewicz Michał i Kamiński Feliks, którzy potępiali działalność so-

tychczasowej Rady Miejskiej i spowodowali wybranie podkomisji wyborczej w składzie 15 osób. Zadaniem podkomisji było techniczne opracowanie szczegółów akcji wyborczej. Obu tych - około 20 osób.

Dnia 16.b.m. odbyło się w Zabłudowie wyborcze zebranie obywateli. Przewodniczył radny Obukowicz. Przemawiał dr. Tomaszewski, który uzasadniał potrzebę utworzenia polskiego bloku wyborczego.

Dnia 17.b.m. odbyło się w Zabłudowie powtórne zebranie wyborcze obywateli. Ustalono dwie oddzielne listy kandydatów: rolników i garbarzy oraz kupców.

Żydzi wystawili również dwie listy kandydatów do Rady Miejskiej w Zabłudowie, z mianowicie: kupców, rzemieślników i garbarzy.

Dnia 18.b.m. w synagodze w Zabłudowie odbyło się zebranie wyborcze, zwołane przez Związek Rzemieślników Żydowskich. Przewodniczył Józef Milewicz, przemawiał Wileński Szmul z Białogostowa. Ustalono, że rzemieślnicy żydowscy pójdą do wyborów samodzielnie.

Dnia 19.b.m. w Michałowie odbyło się zebranie wyborcze, zwołane przez Koło Rolnicze. Przewodniczył Stankiewicz Andrzej z Michałowa, przemawiał Karpyta Adam ze wsi Pienki. Ustalono następującą listę kandydatów do rady gminnej: 1/ Stankiewicz Andrzej, 2/ Stankiewicz Jan, 3/ Ostrowski Bazyl z wsi Pienki, 4/ Dąbrowski Władysław z wsi Głęboki Kocioł, 5/ Nowik Grzegorz z Nowej Wólki, 6/ Kencoczek Michał z wsi Majdan, 7/ Potocki Stanisław z wsi Kobylanki i 8/ Bereda Bazyl z Nowej Woli.

Poza tem omawiano na zebraniu sprawę utworzenia w Michałowie Kasy Stefczyka.

W dniu 19.b.m. odbyły się wybory wójtów i członków rad gminnych w 6-ciu gminach powiatu.

W gminie Białostoczek: na 2506 osób uprawnionych do głosowania, głosowało 475. Do rady gminnej wybrano: 7 bezpartyjnych, 2 z bloku P.S.L. "Piast" i Ch.D., 1 Str.-Chłopskiego, 1 z B.N.P.Ch. i 1 z B.N.R.M.

Na wójta i zastępcę znaczną wysokością głosów przeszli kandydaci bloku P.S.L. "Piast" i Ch.D.

W gminie Szarna Wieś: Uprawnionych do głosowania 1204, głosowało

Powiat Augustowski :

Dnia 19.b.m. odbyło się w Augustowie drugie z kolei zebranie przedstawicieli poszczególnych ugrupowań w sprawie utworzenia ogólnego bloku wyborczego. Do bloku tego przystąpili rolnicy z Augustowa i przedmieść, chrześcijańskie organizacje robotnicze, kupcy i inteligencja zawodowa, natomiast przeciwno blokowi wypowiedziały się Klasy Związków Zawodowych.

Na pierwszym zebraniu doszło do spychi pomiędzy Piotrem Halickim, przedstawicielem P.P.S. i Związku Kółek Rolniczych i Stanisławem Stankiewiczem, przedstawicielem Obwiespolu i Zw. Lud. Narod. Halicki oświadczył publicznie, że Stankiewicz jako posiadający opinię złodzieja, nie powinien brać udziału w życiu publicznym. Na zarzut ten Stankiewicz reagował słabo i konsekwencji z nich nie wyciągnął.

Ostatecznie doszło do porozumienia w sprawie bloku wyborczego, na którego liście znalazzono pięciu kandydatów inteligencji. Stankiewicz zamierza wystawić listę oddzielną.

Powiat Szczytyński :

Dnia 19.b.m. odbył się w Radziłowie wiec przedwyborczy. Ogólnie o obowiązkach wyborców mówili Wincenty Sobolewski, nauczyciel, Jankajtys Maksym, kierownik szkoły powszechnej i ks. Dołęgowski. Podobne wiece odbyły się w Grajewie, Szczytnie i Rajgrodzie. - / S.360 z dn.20.b.m./.

.....

VII. Ruch narodowościowy.

a/ białoruski :

Powiat Grodzieński :

Burki T-wa Szkoły Białoruskiej we wsiach Piessczanka i Dubno urządziły w dniu 12.b.m. odczyty i wieczorki sceniczne. / Główna /.

Zauważono, że b.cłonkowie B.B.Z.H. rozpoczęli kontragitację przeciwko pracy organizacyjnej T-wa Białoruskiego "Prasnieta".

. / .

Dnia 14.b.m.bawił w Grodnie ka.poseł Adam Stankiewicz w ce-
lu zorganizowania tutaj lokalnego sekretariatu swego Stronnictwa-

W ciągu dnia odbył^{on} dwukrotnie konferencje z miejscowymi
działaczami białoruskimi Jakimowiczem Nikołajem b.prezesem powia-
towego Komitetu B.W.R.H.i "Jedności Robotniczej" w Grodnie, Pie-
dorkiem Włodzimierzem, nauczycielem szkoły powiatowej i innymi.

Portraktacje te pozytywne dla ka.poseła Stankiewicza wyni-
ków nie dały; wszacy, do których wracał się ka.Stankiewicz, odmó-
wili mu współpracy. / S.Pr.897/III.z dnia 21.b.m./.-

b/ Sydowski :

Powiat Białostocki :

Dnia 18.b.m.sjonista J.Bergier wygłosił w Białymstoku od-
czyt n.t."Walki międzypartyjne u żydów w starożytności". Prole-
gant gromił żydów, że w przeciwnieństwie do szych przedków sprawie
walk partyjnych, szczególnie z socjalizmem, poświęcają troskę o je-
zyk i ziarrę. Obecnych - około 150 osób.-

Tegoż dnia w Białymstoku odbył się wiec sjonistyczny n.t.
"Wychowanie młodego pokolenia i o szkole hebrajskiej". Przemawia-
li J.Bergier, A.Ajnsztejn i A.L.Urynowski, którzy podkreślali, że
młodzież żydowska może się uczyć wszystkiego i w różnych językach,
lecz powinna przedewszystkiem znać swój język ojczysty./hebrajski/

Dnia 18.b.m.w Białymstoku Zarządowe Zjednoczenia Szkół Żydw-
skich urządziło wiec z powodu rozpoczęcia akcji, "Nasz obowiązek
szkolny". Przemawiali Tabaczynski, Flomenbaum i Barkner. Występo-
wali oni przeciwko rozbudowie żydowskich szkół wyemancypowanych i fi-
nansowej akcji palestyńskiej, przywołującej uprasy lokalne ze
szkole dla ogółu ludności żydowskiej. Obecnych - około 200 osób.-

Dnia 19.b.m.odbyło się w Białymstoku zebranie członków Twa
Dobroczytności "Hagaa", na którym wybrano nowy zarząd.-

Tegoż dnia odbyła się akademja w Białymstoku ku uroczoniu
rocznicy śmierci literata żydowskiego Michilebena. / S.988/p.
z dn.22.b.m./.-

Powiat Szarnobudzki :

Dnia 19.b.m.w Grajanie odbyło się zebranie organizacji

"Habele - Pioneer", na którym wybrano zarząd w składzie: Dawid Białostocki, Miodła Kardyś i Moniko Wikon. / S.360 z dn.20.b.m./

Powiat Ostrowski :

W dniu 19.b.m."Bund" zwołał wiec przedwyborczy w Broku. Przemawiał Demusz z Warszawy, który atakował organizacje sjonackie, nasywając je organizacjami wyzysku klasy robotniczej. Obecnych - około 150 osób. / S.588/p.z dn.23.b.m./.-

Powiat Kolneński :

W dniach 15 i 16 b.m.odbyły się w Kolnie przedwyborcze zebrania organizacyj żydowskich. / S.Pr.423 dn.21.b.m./.-

VIII. Ruch społeczny i spółdzielczy.

Powiat Żemżyński :

Dnia 19.b.m.w m.Henogrodzie odbyła się uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod budowę muzeum kurpiowskiego oraz obchód dziesięciolecia pracy oddziału kurpiowskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Aktu poświęcenia dokonał ks.Krysiak, okolicznościowe przemówienia wygłosili inż. Pędziuch z Warszawy i Dardański, rolnik z Henogrodu.-

Dnia 17.b.m.w inicjatywy Okręgowego Towarzystwa Robotniczego w Łomży odbył się tamże zjazd powiatowy delegatów organizacyj ruchu społeczno-rolniczych, na którym omawiano sprawę wyborów do instytucji samorządowych w powiecie, przyszan akcentowano konieczność prowadzenia kampanji wyborczej wyzyczenia pod hasłami gospodarczości. / S.555/p.z dn.21.b.m./.-

Powiat Grodzieński :

W dniach 15.i 16 b.m.ks.Opracawski wygłosił w Grodzie dwa odczyty na temat: 1/ "Dzisiejsza walka o władzę", 2/ "Ustojona siła męczyzny i kobiety". Prelegent udawałniał m.in., że działałność stronnictw politycznych sakał interesom ludności pracującej i potępiał wchodzenie chrześcijan w związki krwi z żydami.

/ S. Pr. 397/III. z dn. 21. b. m. /.-

Powiat Augustowski :

Dnia 19. b. m. w Żojkach. gw. Balla - Wielka odbyło się zebranie młodzieży wiejskiej przy udziale 125 osób, inspektora samorządu gminnego i delegata władz wojakowych.-

Przedmiotem obrad były sprawy przysposobienia wojakowego.- / S. 498/pf. z dn. 22. b. m. /.-

Powiat Białostocki:

Dnia 19. b. m. w Białymstoku odbył się zjazd wojewódzki delegatów Kółk Żojek Młodzieży Wiejskiej przy udziale 716 delegatów, na którym wybrano zarząd wojewódzki Żojek w składzie:

Stanisław Dąbrowski, instruktor Kółek Rolniczych, Jan Dec' prof. szkoły rolniczej w Supraślu, Płocki z Jurowiec, Dancuta z Sokółki, Kopeć z pow. sokólskiego, Bryszewiczówna, Działko Bolesław i Olczewski w. z powiatu białostockiego.

Własne.- /.

X. R ó z n o c.

Sprawy sądowe

Powiat Suwalski:

Dnia 15 bm. Prokuratorowi przy S.O. w Suwałkach przesłani zostali z materiałami oskarżenia: Stabulewski Piotr, oskarżony z art.109 K.K., Litwak Mojśiej, przybyły z Litwy, oskarżony z art.108 K.K. i Dobkiewicz vel Najman Jan, oskarżony z art.275 K.K. i pozwolowany o szpiegostwo na rzecz Litwy.
/: 3.486/Pr. z dnia 21.bm.:/-

Ważniejsze wydarzenia.

W nocy z dnia 15 na 16 powiatem Kolneńskim przeszła burza gradowa. W gminie Łyse zniszczone zostały w 90% zasiewy na przestrzeni kilkuset morgów. We wsi Murawy, gm. Rogieńskie od wderzenia pioruna spłonęły 4 zabudowania gospodarskie.-
/: S.Pr.423 z dnia 21 bm.:/-

Powiat Ostrowski:

W dniu 15 bm. podczas kąpielii na rzece Bugu obok m.Br. z dzieci należących do kolonii Zakładu Robotniczego Tow.Pr. jaciół Dzieci w Warszawie /ul.Czerwonego Krzyża Nr.20/ utonęło 4 chłopców: Roman Żydko lat 9 /Warszawa, Grójecka 90/, Stefan Wróbel lat 13 /Warszawa, Syrokomli 2/, Stanisław Kowalewski /Grójecka Nr.59/ i Lucjan Marszner /Płocka Nr.25/.

Zwłoki Stefana Wróbla i 2-ech innych wykładowe.-

Obecną przy kąpielii przełożoną zakładu Helenę Ajnenkówną, która pomógł na pomoc tonącym i sama poszła tuż, przechodzący przypadkowo brzegiem rzeki Bug nieszkodliwie m. Brzuku Władysław Nadzelaś uratował /: 3.570/p. z dnia 18 bm.:/-

Przemysłnictwo.

Na odcinku granicznym Druskiéniki w rejonie strażnic Przechodzi dnia 13 bm. przytargmaso przemysł. Przemysłowcy zbi-

74

pozostawiając: 222 m. sukna, 340 szt. flaszek pływ przeciwko
odeiskom i piegom, 84 szt. mydła i t.p., przypuszczalnej warto-
ści 3000 zł. Przemysł odesłano do urzędu celnego w Oramach.
/K.O.P. 2290/III/Tja. z dnia 15 bm./.-

Przestępczość kryminalna.

Powiat Białostocki:

Z gabinetu fizycznego państw.-gimnazjum króla Zygmunta
w Białymstoku, dn. 24. b.m.
Augusta, mieszkańcy sprawy ukradli mikroskop z 3 obiektywami fir-
my "C. Reichert-Wien", 1 rurkę "Röntgena" i 2 soczewki od
spektroskopu, ogólnej wartości 1200 zł. Kradzieży dokonano
przypuszczalnie pomiędzy godz. 14 dnia 23 a godz. 8 dnia 24 bm.
Żadnych uszkodzeń zapór, tamujących dostęp do wspom. lokalu, nie
skonstatowano. - /BP.2371. z dnia 25 bm./.-

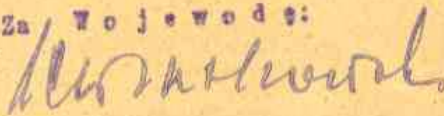
Powiat Ostrowski:

Sprawców dokonanego w dniu 24/5.br. na osobie Ostrow-
Łomta napadu rabunkowego na mieszkańca m. Ostrowi Jankla Cie-
łaka, któremu, zabrano z kieszeni 470 zł. gotówki i worek ko-
niczynny wartości 80 zł. -

Sprawców napadu w osobach: Józefa Łowickiego i Franciszka
Szymbańskiego, mieszkańców wsi Sulęcina-Włodziański, gm. Konorowo,
powiatu ostrowskiego ujto. /BP.3300./ -

Białystok, dnia 21 czerwca 1927 roku. -

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bosp. Publicznego.

75
WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Białystok dnia 2. sierpnia 1927 r.

L. B.P. 1153/T.

Tajno

Przedmiot: Sprawozdanie sytuacyjne tygodniowe Nr. 11. za czas od 26. czerwca do 2. lipca 1927 roku.

Do

/: Według rozdzielnika :/

Przesyłam w załączeniu sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 11. za czas od 26. czerwca do 2. lipca 1927 roku.

Za Wojewodę:

Wice-Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

Wysyła:

do rozdzielni w sprawozdaniu
tutaj. Nr. 6.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 11.
z-a czasu od dnia 26. czerwca do dnia 2-go lipca 1927. r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Sytuacja w przemyśle włókienniczym i budowlanym białostockiego okręgu przemysłowego uległa zmianom o tyle, że zlikwidowane zostały prawie wszystkie konflikty, jakie powstały tutaj w poprzednim okresie sprawozdawczym. Strajki w zakładach przemysłu drzewnego w powiatach ostrołęckim i augustowskim zostały kompromisowo zakończone, natomiast zastrzyła się sytuacja w przemyśle drzewnym powiatu grodzieńskiego.

Wybory do samorządów miejskich i gminnych poza podkreśleniem już przesennie spostrzeżeniami, odżyły blok ugrupowań polsko-żydowskich w Sejnach i skoordynowane współdziałanie w akcji wyborczej ludności polskiej i rosyjskiej /prawosławnej/ w powiecie wołkowyskim.

Zainteresowanie ludności katolickiej uroczystością w Wilnie było znaczne, również prawdopodobnie znaczny będzie udział tej ludności w fest. Województwa w uroczystości.

Agitacji przeciwko udziałowi ludności białoruskiej i litawskiej w omawianej uroczystości nie zauważono.

Stan bezrobocia uśwętrza się dalsze wahania, dając w wyniku zmniejszenie się liczby bezrobotnych w poszczególnych powiatach Województwa.

Przejazd P. Prezydenta Republiki i Marszałka Piłsudskiego przez teren Województwa Białostockiego na uroczystość wileńską odbył się w należytych porządkach.

II. Ruch polityczny:

a/ Partja Pracy.

Powiat Grodzieński.

Dnia 26.VI. w lokalu Związku Strzeleckiego w Grodnie odbył się zjazd wojewódzki delegatów Kół Partji Pracy. Przewodniczył poseł Łaskiewicz Kazimierz. Przemawiali poseł Łaskiewicz, dr. Jacuński, Hoffmann, dyrektor gimnazjum z Suwałk oraz Zimnoch i Twardowski, do niedawna wybitniejsi działacze Chrześcijańskiej Demokracji w powiecie grodzieńskim. Na zjeździe odbytym przy udziale 32 delegatów, omówiono sprawy organizacyjne i wybrano zarząd wojewódzki. Pozyskanie Zimnocha i Twardowskiego dla Partji Pracy uważa się za znaczny sukces posła Łaskiewicza, albowiem Zimnoch i Twardowski, posiadają rozległy wpływ w lokalnych chrześcijańskich związkach zawodowych.

Ogólnie Partja Pracy w powiecie grodzieńskim szybko wzrasta organizacyjnie, przyciągając do swych organizacji nawet element b.B.W.R.H. Ostatnio mężami zaufania Partji Pracy zostali Kościelica Mikołaj, b. prezes hurtka i sekretarz Komitetu gminnego B.W.R.H. w Barztach i Bodnar Edward, b. kierownik szkoły powszechnej w Barztach, a obecnie kierownik takiejże szkoły w Porzeczu, wybitniejszy w swoim czasie działacz B.W.R.H.

Nie jest oczywiście wykluczona możliwość że będą się on starali urabiać w organizacjach Partji Pracy grunt dla ideologii B.W.R.H., na co zwrócono uwagę prowadzących wywiad organów. / S. 940/Pr. z dn. 28.VI.br./.-

Powiat Łomżyński :

Dnia 19.VI.b.r. odbyło się w Łomży zebranie członków lokalnego Koła Partji Pracy, na którym wybrano zarząd Koła. / S. 536/p. z dn. 23.VI./.-

b/ Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.Powiat Sokółski:

Akcję organizacyjną na rzecz stronnictwa w gminie dębowo-
skiej prowadzi kierownik sekretariatu w Sokółce, Jaświkko.

/ S.655/tjn.z dn.28.VI.br./.-

Powiat Grodzieński:

Grodzieński sekretariat okręgowy Ch.D.działał wyłącznie
na gruncie związków zawodowych w Grodnie i powiecie. / S.

940/Pr.z dn.28.VI.br./.-

Powiat Białostocki :

Dnia 28.VI.br w Starosielcach odbył się przedwyborczy
wiece posła dr.Tadeusza Dymowskiego,który wyjaśniał rolę samo-
rządów w życiu państwowem,oraz donosił o odbywających się
wyborów przedstawicielstw samorządowych dla rozwoju życia na-
rodowego i społecznego i wywał zebranych do wybierania ludzi
dzielnych i społecznie wyrobionych. / S.1020/p.z dnia 30.VI.
br./.-

-----oo000-----

c/ Związek Ludowo - Narodowy.Powiat Białski :

Dnia 26.VI.br.poseł Jankowski Józef zwołał wiec w Bran-
sku,odbyty przy udziale około 250 osób.-

Poseł scharakteryzował panujące obecnie stosunki pomię-
dzy Polską i Rosją,wyjaśniał szkodliwą dla ludzkości ogólnie,
a Polski w szczególności działalność komunistów,omawiał wra-
żający w Rosji terror masowy względem niewinnej ludności i
wywał zebranych do bezwzględnej walki z komunizmem. / S.Pr.
858 z dnia 28.VI.br./.-

-----oo000-----

d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat Szczeczyński :

Dnia 26.VI.br.w osadzie Wąsosz odbył się wiec P.S.L."Wyzwolenie" przy udziale posła Anusza Antoniego i Bronisława Lendo, kierownika sekretariatu powiatowego stronnictwa w Grajewie. Poseł Anusz wyjaśniał istotę ustroju parlamentarnego i rolę Marszałka Piłsudskiego w walkach o niepodległość Polski, poczem omawiał dodatnie wyniki rządu Marszałka Piłsudskiego. Przemówienie posła kilkakrotnie przerywała opozycja Ch.D., krzykliwa i nieskoordynowana. -

Drugi z kolei mówca, Lendo Bronisław omawiał sprawę wyborów do samorządów, nawoływał zebranych ^{do} głosowania na listę P.S.L."Wyzwolenie" i uzasadniał konieczność uniezależnienia się włościan i robotników od kapitału żydowskiego drogą organizowania kooperatyw rolniczo-handlowych. -

Wiec zakończono okrzykami na cześć Marszałka Piłsudskiego i przywódców P.S.L."Wyzwolenie". Obecnych na wiecu - około 600 osób. -

-----ooOoo-----

e/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Bielski :

Działka organizacyjnie w zachodnich gminach powiatów, narazie bez znaczących wyników. / S.Pr.356 z dn.28.VI.br./.-

Powiat Sokółski :

Kierownik sekretariatu Stronnictwa Chłopskiego w Sokółce, Józef Stelmaszuk zwołał wiec przedwyborczy dnia 26.VI.br.w Nowym Dworze. Zebrani na wiecu w liczbie około 300 osób nie uwzględniłi najniejszego zainteresowania się przemówieniem Stelmaszuka i po upływie kilkunastu zaledwie minut od chwili rozpoczęcia wiecu udali się gromadnie na zgromadzenie wyborcze

Ogólnie, ludność prawie we wszystkich gminach powiatu odno-
si się nieufnie do kampanji wyborczej stronnictw politycz-
nych. Jedynie w gminie dąbrowskiej znajduje pewien posłuch
akcja wyborcza Ch.D., prowadzona przez km. dziekana Józefa
Gaula z Dąbrowy i księży Salesjanów z Różanogostoku, przy
współudziale studentów Kirejowyka z Wiedźnianowa i Bujnow-
skiego Walerjana z Suchodolina. / S.635/tjn. z dn.23.VI.br. /.

Powiat Białostocki :

Na wiecu przedwyborczym Stronnictwa Chłopskiego w Sta-
rosielcach dnia 26.VI.br. Kosiba Piotr, kierownik sekretarja-
tu wojewódzkiego stronnictwa w Białymstoku, wywiał zebranych,
aby na burmistrza wybrali jednego z pośród miejscowych oby-
wateli, a nie wyznaczonego przez Starostwo. / S.1026/p. z dn.
30.VI.br. /.-

-----ooOoo-----

f/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat Kolneński :

Przez OKR.PPS.w Łomży, dr. Czarniecki zwołał dnia 26.VI.
w Kolnie wiec przedwyborczy, na którym ograniczył się do wy-
jaśnienia znaczenia samorządów dla rozwoju życia społeczne-
go i państwowego. / S.Pr.441 z dn.23.VI.br. /.-

-----ooOoo-----

g/ Polska Partja Socjalistyczna Lewica.

Uzyskano tutaj w drodze konfidenecjonalnej okólnik PPS.
Lewicy / Sekretariat Generalny / Lp.1126/27. z dnia 18.VI.
/ odpis okólnika w załączeniu /.-

Powiat Białostocki :

Dnia 26.VI.br. odbył się w Starosielcach wiec przedwy-
borczy P.P.S. Lewicy przy udziale Horyana Jana z Werszawy.

/ Krochmalna 85 m.16./, który potępiał działalność stronnicy
prawicy, wskazywał na ujemne strony postępnego Rządu Marszałka
Piłsudskiego i starał się wreszcie udowodnić, że mostolewizm
Marszałek Piłsudski trupami robotników utarował w r.1926, do-
skonałi drogę do władzy, dla sprawy robotniczej dotychczas
nie nie uczynił, a przeciwnie - współdziałał z reakcją. /S.
1020/p.s. dn.30.VI.br./.-

-----ooOoo-----

b/ Włocławska Organizacja Monarchistyczna
/ Wszzechstanowa /.

Powiat Wys.-Mazowiecki:

Dnia 19.VI.br.odbył się w Sokolach wiec W.O.M.

/ wszzechstanowej/, zwołany przez Poniatowskiego Zygmunta,
członka sekretariatu głównego W.O.M. / Warszawa, Traugutta 3/
Poniatowski w przemówieniu swem krytykował ustrój parlamen-
tarny, przedstawiając mu ustrój monarchistyczny. Na wniosek
jego uchwalono rezolucję, domagającą się aby 1/ majątki naby-
te niewłaściwą drogą przez dygnitarzy państwowych, skonfisko-
wać na rzecz Państwa; 2/ Marszałek Piłsudski rozwiązał Sejm
i Senat. W rezolucji ponadto podkreślono: "Przez z partyjni-
ctwem. Żądamy króla. Żądamy reorganizacji wszystkich urzędów,
zmniejszenia i uproszczenia jednolitych podatków, obsadzenia
urzędów bezpartyjnymi urzędnikami. Niech żyje Marszałek Pił-
sudski. Niech żyje przyszły król Polski." Rezolucję uchwalono
do jednomyślnie. / 446/pf.s dn.22.VI.br./.-

-----ooOoo-----

79
III. Ruch zawodowy.

Powiat Suwałki :

Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Spożywczego w Suwałkach wydał od pracodawców bezwzględne przestrzeganie 8-mio godzinnego dnia pracy i zniesienia pracy nocnej w piekarniach w soboty. / S.509/Pr.w dn.28.VI.br./.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 26.VI.br.odbyło się w Wołkowysku zebranie członków lokalnego oddziału Z.Z.K.w sprawach organizacyjnych i wyborów do rady miejskiej.Zebrani wypowiedzieli się jednomyślnie przeciwko projektowi komercjalizacji kolei państwowych,postanowili utworzyć związkową kasę oszczędnościową i uchwalili rezolucję,domagając się od Rządu rychłej poprawy bytu kolejarzy.Zebranie odbyło się przy udziale delegata Zarządu Głównego Z.Z.K.,Stężewskiego. Jako delegat na zjazd ogólny Z.Z.K.wybrany został Zdanowicz Michał.W kwestji wyborów do rady miejskiej zdecydowano głosować solidarnie na odrębną listę P.P.S. / 315/Pr.z dn.28.VI.br./.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 19.VI.br.odbyło się w Grodnie zebranie członków oddziału Chrześcijańskiego Związku Doszorców Drogowych.Po złożeniu przez Majewskiego,sekr.Okr.Rady Chrześc.Zw.Zawod.sprawozdania ze zjazdu ogólnokrajowego doszorców domowych w Warszawie uchwalono: 1/ Zwrócić się do Inspektora Pracy o przyspieszenie zawarcia umowy zbiorowej z właścicielami nieruchomości na rok 1927/28; 2/ spowodować zwołania Komisji sanitarnej dla sprawdzania stanu higienicznego mieszkań doszorców domowych; 3/ zwrócić się do policji,aby nie zmuszała doszorców domowych do zamiatania ulic w czasie nabożeństwa w dniu świąteczne.-

Dnia 20.VI.br.na posiedzeniu Okręgowej Rady Chrześcijań-

3
skich Zw. Zawod. uchwalono powołać do życia Chrześc. Związek Robotniczy, a następnie omówiono program działalności sekretarzy i instruktorów chrześcijańskich w związku do lipiec br. -

Dnia 22.VI.br. do tartaku w wsi Zaniemeńsk, gm. Mosty przybył sekretarz Okr. Rady Chrześc. Zw. Zawod. Majewski aleksander w celu zorganizowania lokalnego oddziału Chrześc. Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Drzewnego. Ponieważ w Zaniemeńsku posiada firmę drzewną "Hogolit" i właścicielem tartaku Kamieniecki Mordko, a miejscowi robotnikami istnieje zatarg na ile podwyżki płac Majewski usiłował skłonić do zatarg ten kompromisowo, co mu się jednak nie udało. -

Robotnicy zagrozili strajkiem, gdyby żądania ich nie zostały uwzględnione. -

Dnia 26.VI.br. za zezwoleniem Starosty Majewski urządził w Zaniemeńsku walne zebranie robotników tartacznych, odbyte przy udziale około 100 osób. Naskutek jego wezwania do organizującego się związku przystąpiło około 80 osób. Na przesiedzeniu zarządu związku powołano Włodkiewicza Szymona. Do traktowanego związku przystąpili tylko ci robotnicy, którzy mają zatarg z zarządem firmy drzewnej i tartaku i już od kilkunastu dni nie pracują. Pozostali robotnicy / około 400 / przeważnie pozamiejscowi do strajku i nowoorganizowanego związku nie przystąpili. Zarówno firma drzewna "Hogolit", jakoteż zarząd tartaku - odmawiają przyjęcia do pracy strajkujących robotników / bezrolni i makorolni włódcianie miejscowi / na których miejsce wprowadzeni zostali robotnicy z Grodna. -

Dnia 21.VI.br. odbyło się w Grodnie zebranie sekcji Chrześc. Związku Robotników Tytoniowych, na którym dokonano wyborów delegatów - chrześcijan / delegacja fabryczna / do dyrekcji fabryki gdyż dotychczas w skład delegacji fabrycznej wchodził nami tydzień. Przemawiał sekretarz związku Ryba Rafał. Obecných - 20 osób. / S.946/Pr. z dn. 28.VI.br. / -

Powiat Łomżyński

80

Dnia 25.VI.br. w Domu Ludowym w Łomży odbyło się z inicjatywy Okręgowej Rady Kl.Zw.Zawod. zebranie ogólne robotników przy obecności około 200 osób. Przemawiał prezes komitetu bezrobotnych, radny miejski Franciszek Bryniewicz. Wyjaśnił on, że w obliczu obecnej zasadniczo kwestja bezrobocia w Łomży nie istnieje, aktualną jest natomiast kwestja niewystarczalności zarobków.

Na wniosek przewodniczącego Rady, Antoniego Świątkowskiego uchwalono rezolucję domagającą się rozwiązania rady miejskiej w Łomży jako niedołężnej i niezdolnej do racjonalnego zarządu gospodarką miejską. / E.588/p.s. dn.28.VI.br./.-

Powiat Szczytny

W dniach 21 i 25.VI.br. odbyły się w Szczytnie zebrania członków miejscowego oddziału Zw.Zaw.Rzemieślników Żydowskich w sprawie wyborów. Konkretnych uchwał na zebraniach tych nie powzięto. / E.369/p.s. dn.27.VI.br./.-

Powiat Białostocki

Dnia 16.VI.br. w Czarnej Wsi odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Zw.Zawod.Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem Sulechowskiego Stanisława. Przemawiali Musiał Piotr i Macanko Roman Omawiano sprawę 20% podwyżki płac, urlopów i wyborów 2-ech delegatów oddziału do Okręgowej Rady Kl.Zw.Zawod. w Białymstoku. Ponadto poruszano sprawę wyborów do rady gminnej. Obecnych - około 250 osób.

Dnia 26.VI.br. w Białymstoku odbyło się zebranie służby domowej / zwięzek /. Przewodniczył i referował sprawy kasowe i organizacyjne sekretarz Korbut. Najniejszych uchwał nie powzięto. - / E.1020/p.s. dnia 30.VI.br./.-

IV. Ruch wywrotowy.

Powiat Wołkowyski:

W ostatnich dniach zauważono ożywienie się działalności antypaństwowej w gminach międzyszeckiej i szelwskiej, sąsiadujących z powiatami słonimskim i kosowskiem. Natomiast działalność ta przejawiała się wywieszaniem transparentów z napisami treści antypaństwowej dnia 20.VI. koło folwarku Walerjapol. gminy międzyszeckiej i koło wsi Korolin, gm. szelwskiej.- W drodze przeprowadzonych wywiadów ustalono, że w drugiej połowie czerwca br. organizacja komunistyczna we wspomnianych gminach lustrował instruktor KPZB z Jaziornicy, powiatu słonimskiego, Sićko, brat Sićki, przebywającego w więzieniu słonimskim. Lustracja Sićki doprowadziła do wspomnianego wyżej ożywienia działalności komunistycznej. W czasie dokonywanej lustracji Sićko propagował tworzenie czynnych i uzbrojonych grup młodzieży komunistycznej, zadaniem których ma być prowadzenie dywersji na wypadek konflikte zbrojnego pomiędzy Polską i Sowieciami. Wywiady i dochodzenia trwają. /: S.515/Pr. z dnia 28.VI.br.:/-

Powiat Bielecki:

Uzyskano ze źródła konfidenckiego informacje, że podejrzany o przynależność do kompartji Wygodzki Maszko, nauczyciel szkoły żydowskiej w Orli, pozostaje w kontakcie z osadzonymi w więzieniu białostockim komunistami i, że uzyskany przez niego fundusz z przedstawienia amatorskiego w Orli dnia 24.IV.br., przeznaczony oficjalnie na rzecz niezależnych uczniów miejscowej szkoły żydowskiej, przekazany został więźniom komunistom. Dochodzenie w tej sprawie wdrożone..

Doprowadzony do Starestwa w Bieleku dnia 23.VI.br. Basyl Baziuk, mieszkaniec wsi Krzywa, gminy Pasyski, wydalony z Rosji, dokąd przekroczył granicę w drodze nielegalnej w kwietniu br., zeznał, że granicę przekraczał na odcinku po-

wiatu krasnienickiego razem z Eljaszem Szadejko, w wsi Krzywa. Oba po przejściu granicy zostali zatrzymani i odesłani do G.P.D. w Żytomierzu. Po dłuższym przetrzymaniu także w więzieniu, Baziuka przesłano przez granicę do Polski, Szadejko natomiast przedstawiono w Rosji, jak wspomnieli Baziuk z tego powodu, że groziła mu kara ciężkiego więzienia za działalność komunistyczną w Polsce. Szadejko Eljasz istotnie należał do organizacji komunistycznej i w roku 1925 był aresztowany i przekazany władzom sądowym, które oddały go pod dozór policji. Korzystając z tego Szadejko zbiegł do Rosji Sow. przed rozprawą sądową.

Równocześnie z Baziukiem doprowadzono do Starestwa w Bielsku Piotra Krawczuka, mieszkańca wsi Paperki, gm. Orla, lecz ten żadnych informacji nie udzielił. /: S.Pr.956 z dnia 28.VI.br./

Powiat Grodzieński:

W nocy z dnia 20.VI.br. na krzyżu przydrożnym, na drodze prowadzącej ze wsi Mołownice do wsi Koniuszy, wyszczozono transparent z napisami w języku rosyjskim: "Protestujemy przeciwko zabójstwu pośła Z.S.B.R. Wójkowa. Przeciw faszystowskim zwierzchom represjani. Przeciw dyktaturę Piłsudskiego. Niech żyje dyktatura proletariatu. Niech żyje światowy pożar rewolucji K.P.Z.B. -

Sprawy wywieżenia nie zostali dotąd ujawnieni.

/: S.940.Pr. z dnia 28.VI.br./

Powiat Kolbedziński:

Pozostająca z polecenia władz sądowych pod nadzorem policji Wendla Lipkiewics, oskarżona o działalność komunistyczną, zbiegła w drodze nielegalnej zagranicę z zamiarem wyjazdu do Argentyny. /: S.Pr.441 z dnia 28.VI.br./

Powiat Sokółski:

Zauważono dotychczas komunistów do opuszczenia oddziału so-

kółskiego Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Odzieżowego. W celu udaremnienia tych dążeń wydano odpowiednie zarządzenia.
/: S.655/tja. z dnia 28.VI.br./.-

-----oOo-----

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Grodzieski:

W dniu 28.VI.br. stan bezrobocia w powiecie grodzieskim przedstawiał się następująco: w Grodnie - bezrobotnych górników 1, metalowców 51, robotników przemysłu budowlanego 59, drzewnego 50, rob. niewykwalifikowanych 435, wykwalifikowanych 485, rolnych 6, pracowników umysłowych 126, razem 1213; w Krynkach 15 bezrobotnych; w Łunnie - 60 bezrobotnych, ogółem w powiecie 1288 bezrobotnych.-

Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej 44 osoby, z akcji doraźnej 128 osób. Nastroj wśród bezrobotnych spokojny.
/S.940/Pr. z dnia 28.VI.br./.-

Dnia 27.VI.br. w tartaku Kamiera Mordki w Zaniemiensku, gminy Mosty zastrajkowało 30 robotników, zmuszonych do przerwania pracy terorem strajkowym. -

Sprawców teroru zatrzymano i z materiałami dochodzenia przekazano władzom sądowym.-

Tegoż dnia w fabryce zapalników "Marjos" w Grodnie zastrajkowało 34 robotników, którzy żądają 20% podwyżki płas i przestrzegania przez zarząd fabryki postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy.-

Wskutek braku materiału, wyrabianego przez objęte strajkiem oddziały, fabryka została unieruchomiona całkowicie. Inspektor Pracy wdrożył interwencję./Tel.945/Pr./.-

Powiat Szczuczyński:

Strajk robotników fabryki gumowo-łańcuchowej Heppera

w Grajewie, o którego wybuchu doniosłem w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym Nr.10. w okresie sprawozdawczym nie został zlikwidowany. Przebieg strajku spokojny. /S.369/p.
z dnia 27.VI.br.:/...

Powiat Augustowski:

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym
Nr.10.

Na odbytej dnia 24.VI.br. z inicjatywy Starosty w Augustowie konferencji delegatów strajkujących i przedstawicieli dyrekcji zakładów drzewnych w Lipowie doszło do kompromisowego zlikwidowania strajku. Strajkujący uzyskali 20% podwyżki płac. Odpowiednia umowa została obustronnie podpisana. Zakłady uruchomiono w dniu 27.VI.br. /: S.510/pf. z dnia 25.VI.br./...

Powiat Białostocki:

Dnia 21.VI. w lokalu OKRPPS w Białymstoku odbyło się zebranie strajkujących robotników działu wyrobu kapeluszy fabryki Nowika. Przewodził Pinczak, który oznajmił zebranym, że na konferencji u inspektora Pracy zarząd fabryki wyraził zgodę na podwyżkę płac o 17% dla tych robotników, którzy zarabiają mniej, niż 30 zł. tygodniowo i, że ten zarząd zakomunikował delegacji strajkujących, że jeżeli strajkujący do dnia 23.VI.br. do pracy nie przystąpią, uruchomi fabrykę. Uchwał nie powzięto, strajk trwa nadal.

Rozpoczął dnia 16.VI.br. strajk robotników budowlanych w Białymstoku i okręgu zlikwidowany został dnia 22.VI.br. Strajkujący przystąpili do pracy na dotychczasowych warunkach, z wyjątkiem od umowy z poszczególnymi przedsiębiorcami.

Dnia 24.VI.br. zastrajkowali w Białymstoku nauczyciele żydowskich szkół powszechnych z powodu nieotrzymywania pensji za okres 4-o miesięczny. Strajk rozpoczął się został na podstawie uchwały Związku Zawodowego Nauczycieli Żydowskich.

Data 27.VI. zastrajkowało w Białymstoku 20 stolarzy w fabryce mebli Fuksmana i S-ki. Strajkujący żądają od 30 do 50% podwyżki płac, zależnie od kategorii pracy.-

Data 27.VI.br. unieruchomiono w Białymstoku fabrykę maszyn i narzędzi rolniczych Pułaskiego i Lustrzika z następujących powodów. dnia 8.VI.br. robotnicy żądali 25% podwyżki płac, właściciele fabryki odpowiedzieli odmownie, zgodzili się natomiast na wprowadzenie pracy akordowej, na co robotnicy się nie zgodzili. Bez pracy pozostało 48 robotników.-

Data 27.VI.br. w Białymstoku zastrajkowało 34 robotników fabryki wyrobów tekstylnych Gottliba. Strajkujący żądają 25% podwyżki płac.-

/: 3.1020/p. z dnia 30.VI.br.:/-

-----000-----

VI. Wybory do samorządów.

Powiat Augustowski:

Ad punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym
Nr 10.

Reprezentantowi Obwiespolu i Zw.Lud.Nar. Stankiewiczowi udało się nie tylko doprowadzić do rozbicia bloku wyborczego ugrupowań polskich, lecz także przeciągnąć na swą stronę kilka z podród tych osób, które wybitnie współdziałały przy tworzeniu tego bloku, a między innymi ks. Wojciecha Chojnowskiego i Czesława Niemiryasa, powiatowego komisarza ziemiańskiego. Wynikiem rozbicia bloku będzie wystawienie trzech list polskich. Klasowe Związki Zawodowe wystawiły oddzielne listy reprezentowane przez Andrzejewskiego Feliksa, osobnika o niejasnej przeszłości i samogłębokiej opinii, podejrzanego o przynależność do organizacji komunistycznej. Ludność tygodnia zgłosiła dwie listy: bloków postępowego i zachowawczego.

Wybory do rad gminnych w powiecie zostały ukończone. W gminach wschodnich, jak Hołynka i Wołkowiczewo wybrano do rad kilku notowanych sympatyków b. K.P.Ch., natomiast w gminach zachodnich, jak Bargłów i Kolnica - kilku czynnych członków P.S.L. "Wyzwolenie".-

Nasgók do rad gminnych weszli nowi ludzie, co zaś dotyczy wójtów, to przesłano wybrano dotychczasowych: /S.515/ /pf. z dnia 28.br./.-

Powiat Suwalski:

Wybory wójtów i do rad gminnych przeprowadzane są w dalszym ciągu. W gminie Barziki kilka miejsc w nowej radzie uzyskało Stronnictwo Chłopskie. W Sejnach do rady miejskiej zgłoszono 2-ie listy polsko-żydowskich bloków, zachowawczego i radykalnego. Pierwszy uzyskał 11 mandatów / 7 polaków i 4 żydów/ drugi 1 mandat /polak/. Żydzi głosowali na obie listy. /: S.509/Pr. z dnia 28.VI.br.:/-

Powiat Wołkowyski:

W dniu 26.VI.br. odbyło się w Wołkowysku przedwyborcze zebranie żydów,wołane przez organizację sjonistyczną, na którym postanowiono przyłączyć się do narodowościowego bloku żydowskiego i wyłonić komitet wyborczy.-

Tegoż dnia w Wołkowysku odbyło się przedwyborcze zebranie ludności prawosławnej. Zebrani postanowili oddać swe głosy na listę bloku chrześcijańskiego. /S.515/Pr. z dn. 28.VI.br./.-

Powiat Grodzieński:

W związku ze zbliżającymi się wyborami do rad miejskich w Krynkach i Skidlu odosuwane jest ożywienie się życia politycznego i zawodowego.-

W Skidlu miejscowy związek właścicieli nieruchomości utworzył blok wyborczy ze Związkiem Drobnych Kupców. Bun-

dowskie związki zawodowe skupią prawdopodobnie około swojej listy radykalny element biakorwski. /S.940/Pr: z dnia 28.VI.br./.-

Dnia 28.VI.br. odbyły się powtórnie wybory burmistrza i zastępcy w Druskiénikach. Na burmistrza 11 głosami na 12 radnych wybrano Markiewicza b. pułkownika; na zastępcę w drugim głosowaniu - Mielniczuka, kandydata prawicy.-
/S.940 Pr. z dnia 28.VI.br.:/-

Powiat Łomżyński:

Akcja wyborcza do instytucji samorządowych w powiecie wydatniła znaczne wpływy P.S.L. "Wyzwolenie" i P.S.L. "Piast" wśród mas wiejskich i nieznaczne wpływy Ch.D. ogólnie w powiecie. /S.588/p. z dnia 28.VI.br./.-

Powiat Łomżyński:

Do rady miejskiej w Stawiskach wszedło 8 tyłów i 4.ohra.
/S.441/Pr. z dnia 26.VI.br./.-

Powiat Ostrowski:

Dnia 23.VI.br. odbył się w Ostrowi Mazowieckiej przedwyborczy wiec rolników, który, prowadzony szmatystycznie, nie doprowadził do powzięcia jakiegokolwiek uchwały względnie konkretnego określenia stanowiska wyborczego zebranych.

Powiat Białostocki:

Dnia 26.VI.br. w m. Supraślu odbył się wiec wyborczy, zwołany przez komitet obywatelski "Praca". Przemawiali Roman Młyński i Jan Dec, którzy nawoływali zebranych do głosowania na listę Br.1. bloku narodowego. Obecnych około 400 osób.-

Tegoż dnia odbył się wiec wyborczy w Goniądzu. Przemawiał Leuczewski, członek Wydziału Sejmiku Powiatowego. Mówił o sprawach i działalności Sejmiku, kampanii wyborczej i t.p. Obecnych około 100 osób.-

Dnia 26.VI.br. odbyły się wybory wójtów i do rad gminnych w dalszych 7-miu gminach powiatu.-

84

W gminie Cherecz na 3100 osób uprawnionych do głosowania, głosowało 413. Na wójta i zastępcę przeszli kandydaci bezpartyjnych. Do rady gminnej wybrano 8 kandydatów Ch. D., 2 Stronnictwa Chłopskiego i 2 członków BWRHromady.

W gminie Dojlidy głosowało 215 osób, uprawnionych do głosowania 1897. Na wójta i zastępcę wybrano bezpartyjnych, zaś do rady gminnej: 9 bezpartyjnych, 1 z PSL "Fiat" i 2 ze Stronnictwa Chłopskiego.

W gminie Gródek głosowało 651, uprawnionych do głosowania 2102. Wybrano do rady gminnej 3 bezpartyjnych, 3 członków BWRHromady i 6 żydów ortodoksów / 1 asymilator /.

W gminie Kaliszówka na 2020 uprawnionych do głosowania, głosowało 440 osób. Wybrano do rady gminnej 5 z P.S.L. "Fiat" i 7 ze Stronnictwa Chłopskiego.

Wyborów wójta nie było.

W gminie Michałowo uprawnionych do głosowania 2137, głosowało 847 osób. Wyborów wójta nie było. Do rady gminnej przeszli kandydaci: 4 bezpartyjnych, 4 żydów - sjonistów, 1 Ch.D., 1 P.P.S. i 1 "Bundu".

W gminie Zabłudowo głosowało 978, uprawnionych do głosowania 3500 osób.

Na wójta wybrany został kandydat PSL "Fiat", na zastępcę - bezpartyjnych.

Do rady gminnej zostali wybrani: 7 z PSL "Fiat", 3 członków BWRHromady, 1 bezp. i 1 członek b.N.P.Ch.

W gminie Zawyki głosowało 197, uprawnionych do głosowania 1655 osób. Wyborów wójta nie było. - Do rady gminnej wybrano 10 członków Ch.D., 1 z PSL "Fiat" i 1 bezpartyjnego.

Zainteresowanie się wyborami i frekwencja głosujących były większe w gminach z ludnością mieszaną / polacy, białorusini, żydzi /, słabsze zaś w gminach, zamieszkałych przez ludność polską / 3.1020/p. z dnia 30.VI.br. /.

Powiat Wym. Masowski:

Dnia 19.VI. odbyły się wybory wójta i do rady gminnej w Wymokiem Masowieckim. Na wójta wybrany został Gołaszewski Feliks z Gołzów, dotychczasowy wójt, na zastępcę - Mysłkowski Józef z Mysłk / 3.446/pf. z dnia 22.VI.br. /.

VII. Buch narodowościowy.

a/ białoruski.

Powiat Grodzieński :

Okręgowy Zarząd T-wa Szkół Białoruskiej w Grodnie, stwierdza, że w ostatnich tygodniach działalność hufców T-wa w powiecie słabnie, zdecydował rozciągnąć w najbliższym czasie intensywną propagandę pracy kulturalno - oświatowej. W tym celu szkoła kulturalno - oświatowa wspomnianego zarządu objeżdżać na poszczególnie wsie w powiecie, urządzać wie - czorki sceniczne i odczyty. -

Zamierzenia Towarzystwa Białoruskiego "Pradzieta" dotychczas nie przyniosły widocznych rezultatów. Nowa organizacja T-wa w powiecie nie powstała. -

Agitacja o charakterze antypaństwowym wśród ludności białoruskiej szerzona jest przez b.c członków BWRHromady, kolportujących szeroko i bezpłatnie, wileńską "Hasę Prawdę". W niektórych wsiach element b.B.W.B.H. - niezadowolony z sołtysów, którzy wyznaczeni zostali z urzędu z powodu niezatwierdzenia przez Starostwo sołtysów z wyboru, zaangażowanych w działalność antypaństwową, prowadzi agitację w kierunku nieubliżania przez wsie wyznaczonych sołtysów. Tego rodzaju agitacja obserwowana jest wyraźnie we wsi Zamościany, gm. Berest, gdzie w dniu 5.VI.br. Sidlarszies Konstanty, b. prezes hufca BWRH, w tejże wsi zwołał u siebie w domu nielegalne zebranie mieszkańców wsi, przeważnie b.c członków i sympatyków B.W.B.H. - w celu omówienia^{onówienia} spraw gromady wiejskiej. -

Na zebraniu tem, odbytem bez wiedzy i udziału sołtysa Dsiezkieszies Stanisława i ujawnionem w drodze wywiadu dopiero dn. 13.VI., uchwalono sprzedaż wspólnej łąki i pastwisk, oraz omówiono inne sprawy, związane z gospodarką wiejską. -

Podnoszone były również sprawy polityczne, a m.in. wypowiadano się jakoby za uiszczeniem podatków. -

Dochodzenie przecisko winnym udrożono. -

b/ Żydowski :

Powiat Ostrowski :

Dnia 26.VI. w Ostrowi odbył się przedwyborczy wiec "Bundu" pod przewodnictwem Sygiera Jankla, oszołowego kandydata do Rady Miejskiej z listy bundowskiej. Przemawiali: Damszner z Warszawy, b. sekretarz Klasowych Związków Zawodowych w Sm. Ostrowi, Inerfeld, radny m. st. Warszawy i miejscowy działacz Jagodnik. Pierwszy z nich uzasadniał potrzebę blokowania się robotniczych grup żydowskich wokół Bundu i z całą bezwzględnością krytykował żydowskie stronnictwo prawicy.-

Inerfeld zaręczał sjonistomłączenie się z reakcyjnymi grupami polskimi w walce z klasą robotniczą i wzywał zebranych do stworzenia bloku wyborczego P.P.S. "Bundu". Wreszcie Jagodnik wypowiedział się za utworzeniem ogólnego bloku wyborczego Żydów. / S. 600.T. s. dn. 28.VI.br./.-

Powiat Białostocki.

Dnia 25.VI. odbyło się w Białymstoku walne zebranie ogólninacji sjonistycznej, na którym wybrano J. Gryźbana, Bedekera, dr. Rotalskiego, Szapiro, Szypora i Kauna jako delegatów na 8-ty sjonistyczny zjazd krajowy.

W dniach 22 i 23 VI. odbył się w Białymstoku wojewódzki zjazd delegatów T-wa "Tarbutt" pod przewodnictwem A. Szkarłata. Przemawiali - dr. Kacelnicki, Brawer, Urynowski i sekretarz organizacji sjonistycznej Bachrach. Pierwszy z nich skłotył sprawozdanie z działalności T-wa na terenie Województwa Białostockiego. Urynowski wygłosił referat o programie nauczania w szkołach hebrajskich i zadaniach T-wa "Tarbutt". Brawer mówił o wychowaniu młodzieży żydowskiej w szkołach hebrajskich. Wreszcie Bachrach reasumował wyniki zjazdu i dzia-

VIII. Ruch społeczny i spółdzielczy.

W dniach od 26. do 28. VI. br. we wszystkich ośrodkach miejskich tutejszego województwa odbyły się akademie i uroczystości związane ze sprawowaniem świąt Juliusza Słowackiego.

Powiat Grodzieński :

Organizowane zostały oddziały związku strzeleckiego:
1/ we wsi Skopinaka, gm. Hornica, liczący 20 członków, prezes Józef Szlamko, mieszkaniec osady Józefówka, gm. Hornica;
2/ w m. Perceoszu, liczący 28 członków. / S. 240/Pr. z dn. 28. VI. br. /.-

Powiat Białostocki.

Na zebraniu ogólnym białostockiego Koła Związku Inwalidów Wojennych R.P. dnia 26. VI. br. wybrano nowy zarząd Koła o składzie: prezes - Snieżko Witold, członkowie - Bałdys Stanisław, Małowski Władysław, Prokopowicz Antoni, Kurpiś Władysław, Prochowiec Antoni. Przewodniczył delegat bylgoskiego Koła Związku, Krozowicz, rtm. rezerwy.

Dnia 26. VI. br. w Wasilkowie odbyło się zebranie rolników na którym postanowiono założyć w Wasilkowie kasę oszczędnościową. / S. 1029/p. z dnia 30. VI. br. /.-

-----ooOoo-----

IX. Różne :

a/ Prasa :

Dotychczasowy redaktor i wydawca żargonowego dziennika "Idiszer Kurjer" w Białymstoku, Ierael Satejnsapir złożył w Starostwie białostockim deklarację na wydawanie również w Białymstoku pisma dziennego p.n. "Kressen - Kurjer" /Kurjer Kresowy / w żargonie, którego będzie odpowiedzialnym redaktorem. / S. 34747 z dn. 22. VI. br. /.-

76

kalności T-wa "Tarbutt". Omawiając przebieg njasdu, targowcy
dziennik białostocki "Das Neue Leben" w numerze 143 z dnia
23.VI. podaje, że w Województwie Białostockim znajdują się
28 szkół hebrajskich początkowych ze 151 klasami i 4456 ucznia-
mi 4 hebrajskie szkoły średnie i 8 domów dziecięcych, utrzymywa-
nych przez T-wo "Tarbutt" kosztem 600 tys. złotych, na które
składają się opłaty szkolne, subwencje samorządowe, dochody
z ofiar i organizowanych przez T-wo imprez. Do zarządu okręgowo-
go T-wa na zjeździe wybrano: Urynowskiego i dr. Kacnelsona z
Białegostoku, Sokowiejskiego z Grodna, Iwańskiego ze Skonina,
Nowogrodzkiego ze Wołkowyska, Litwera z Ostrożki, dr. Dejzmana
z Suwałk, Suchanickiego z Indur, p.w. grodziańskiego i Koryla-
ka z Sokółki. Siedzibą egzekutywy zarządu okręgowego jest
Grodno, miejscem posiedzeń plenarnych - Białystok. - Biało-
stoccy członkowie egzekutywy i plenum tworzą wydział pomocy
prawnej dla wszystkich zakładów T-wa Tarbutt na terenie Biało-
stoczek Okręgu Szkolnego /S.1020/p. z dnia 30.VI.br./.-

Dnia 25.VI.br. w Zabłudowie odbyło się zebranie wyborcze,
zwołane przez miejscowy Zw. Żydowski Garbarzy i Rzemieślników.
Przewodniczył Josel Milewski, Hirsz Wider -/Białystok/ i inni,
którzy nawoływali zebranych do utworzenia ogólnego żydowski-
go bloku wyborczego. Obecnych około 500 osób.

Powiat Wołkowyski:

Na zebraniu przedwyborczym organizacji sjonistycznej
w Wołkowysku dnia 25.VI.br. postanowiono utworzyć ogólny ży-
dowski blok wyborczy /S.515/Pr. z dnia 28.VI.br./.-

87

waru z zasadki po stronie niemieckiej Piotr Sadowyński z wsi Kutlak, gm. Wólka, który powracał nielegalnie z terytorjum Niemiec, dotąd udał się również w drodze nielegalnej celowo okrajanie od jakiegoś niemca pieniądze za przemycone towary. Dochodzenia trwa.

Dnia 26.VI.br. znaleziono w bagażu zwłoki Piotra Sadowyńskiego, mieszkańca wsi Osinki, gminy Jeleniewo, zamordowanego siemierę, przez brata, którego aresztowano i przekazano władzom sądowym. / S.509/Pr.z dn.28.VI.br./.-

Powiat Grodzieński :

Dnia 26.VI.br. w nocy we wsi Wanieliki, gm. Kamionka zamordowany został mieszkaniec tejże wsi Jan Olachnowicz. Zabójstwa z zemsty dokonał Zdanowicz Władysław, m. wsi Wanieliki, którego ujęto. / Tel.47./.-

Powiat Wys.-Mazowiecki:

W dniu 20.VI.br. wyw.-Kom.P.P. w Wys.-Mazowieckim aresztowali w Białymstoku Jagera Słomę, oskarżonego o rozprucie kasy ogniobronnej magistratu w Olachanowcu-Bielakim, który uciekł z aresztu policyjnego w Białym Podlaskim. / S.446/pf.z dn.22.VI.br./.-

Powiat Ostrowski :

W dniu 24.VI.br. wystrzałem z dubeltówki postrzelony został na wsi Ostrow-Bemsta, na terenie powiatu Konżyńskiego, Jan Smakosz, mieszkaniec wsi Turbin Borowy, gm. Lubotyń, którego dostarczono do szpitala w Ostrowi. Smakosz tegoż dnia zmarł. Zabójca, Wabraniak Aleksander, mieszkaniec tejże wsi uciekł. Pościg za nim zarządzone.

Powiat Białostocki :

Dnia 23.VI.br. na skradzież mieszkańcy wsi Zajmy, gm. Zabłudów, pow. białostockiego - Jadwigi Koszowskiej, z łomą przyległą do mieszkania na pomoc wystawienia okna, ukradziono garderobę, artykuły spożywcze i pieniądze na ogólną

sumę 2.565 zł.-

Sprawy niezwani, dochodzenie trwa.-

W nocy dn. 23. VI. br. na zakodę Krugmana Benjamina, s
wodu kupca, zam. w Białymstoku przy ul. Legionowej 1, skrad
no z mieszkania z szafy 920 dolarów. Podejrzany o krad
Juszyński Josel ukrywa się.- Pościg za nim zarządzony.-

Białystok, dnia 1. lipca 1927. r.

Z a W o j e w o d ę :

Z. I.

Wz. Naczelnika Wydziału Bezp. Publ

P. P. S. *América y Polaco*.

L. p. 1126/27.

Kraków, dnia 18. czerwca 1927.

O k 6 1 n 1 k

Do

Okręgowych, Powiatowych i Miejscowych Komitetów PPS Lewicy

Scenowi Towarzyze

Zwracamy się do Pana w niniejszym w kilku sprawach aktualnych, polecając Panu najsoisielejze zautonomowanie się do naszych wskazeń.

Ostrzeżenie przed prowokacją.

Zdarsza się, że w niektórych miejscowościach występują wobec naszych miejscowych organizacji osobnicy niemający z naszą partią nic wspólnego a podający się za przedstawicieli partji. Naprzykład doszło do naszej wiadomości, iż na terenie Zagłębia Dąbrowskiego starał się organizować jakiś osobnik odczyty pod firmą PPS. Lewicy. Osobnik ten nie jest nam znany, zatem w jego zamiarach kryją się nieczyste zamiary. W innych wypadkach przychodzą do Komitetów miejscowych ja- cych wyświadczyć, którzy podają się za wydelegowanych przez Komitet Wy- konawczy i żądają aby im zwoływano zebrania i wiece. Należy sobie zdać dokładnie z tego sprawy, że żyjemy w czasach kiedy we walce z organizacjami rewolucyjnymi bywa stosowany system prowokacji w nie- których naszych organizacjach u.n.p. w Łodzi, Bielsku i t.d., dlatego wypadkach i tepienie z miejsca prowokacji. Ktokolwiek legitymuje się że ma coś wspólnego z nami, ten musi wykazać się piśmienną upoważnie- niem, zaś wosytskich innych "emisariuszy" należy podzić precs.

Gay PPS. Lewica, a partja komunistyczna to jedno.

Nasi politycyani przeciwnicy z PPS, pracownicy, czynownicy rządowe, a wreszcie stronnictwa burżuazyjne chcą nas za wszelką cenę zniszczyć od samego początku powstania PPS. Lewicy innemu nam, żeśmy się sama- stowaliśmy komunistami. Ze organizacja nasza jest częścią partji komu- nistycznej. Jest to bardzo uproszczona gra-pozbawid PPS. Lewicę legal- nosci, zepchnad ją do podziemi nielegalnej pracy, zapelnid wiedzienia dzialaczami naszymi, a koniec koncem zlikwidowad nasza, tywidomo roz- wijajaca się partję. Szczególnie w ostatnich czasach cala prasa od monarchistycznej poczynszy, a na poprosowskiej stodozyswszy ogłaszajac wyniki wyborow do Rad Kam Chorych i Rad Miejskich, nie robi w żadnym wypadku najnijszej różnicy między PPS, Lewicę, a partję komunistycz- ną, leos wazadnie podaje nam za komunistow stura się wrodid we wazy- atkich, żeśmy się częścią komunistycznej partji.

Jest to nikczemna robota reakcji i socjal-ugody. Przedewszystkiem różnicach natury zasadniczej, o czym w najbliższej przyszłości pomówimy na łamach "Robotnicza" - są tak ważne, iż o identyczności PPS. Lewica i partji komunistycznej nie może być mowy. Jak wiadomo, partja komunistyczna jest sekcją III. Międzynarodówki, gdy natomiast PPS. Lewica nie jest sekcją żadnej z istniejących Międzynarodówek nie należy, a o tej tak do grochu Partji. Nie przeczymy, iż od czasu do czasu tworzymy z partją komunistyczną, a także z innymi robotniczymi partjami jak np. z N.S.P.P. (Polska) Syon lewica, bloki wyborcze, zgłaszamy na w. Międzypartyjnym Komitecie Amnystyjnym, że dla ściśle określonych celów będziemy i na przyszłość występowali łącznie z komunistami, zachowując całkowitą niezależność i samodzielność organizacji, co atoli nie może być rozumiane jako ugody i programy obu partji.

Blatego polecamy naszym komitetom okręgowym, powiatowym i miejskim, aby na terenie swego działania postępowali zawsze w myśl powyższych wywodów. Jeśli w jakimkolwiek wypadku PPS, Lewica występowałaby w sposób, który nie jest zgodny z tym, co jest wyżej powiedziane, to należałoby takie wyłączenie prosić przez przesłanie zgodnych z ustawami przepisami sprostowań. Towarzystwo należy stosować, gdyby nas

podawano za jakąkolwiek inną partję polityczną.-

W sprawie Kongresu PPS.Lewicy.

Z powodu aresztowań krakowskich musieliśmy odroczyć termin Kongresu wyznaczony już na Zielone Świąta bież. roku. Zdając sobie sprawę z tego że jest to kwestja piękna, że Kongres ma zadawać o rzeczach niesłychanie doniosłych, postanowiliśmy mimo wszelkich trudności zwołać Kongres jeszcze w bież. roku. O dokładnym terminie i miejscu Kongresu doniesiemy Wam nieco później, na razie dajemy tylko suchą wskazankę dla uniknięcia zapytywań ze wszelkich stron.

Z proletarjackim pozdrowieniem.

Przewodniczący:

Pieczęci

Sekretarz generalny:

L E W I C A

Komitet Wykonawczy PPS.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

89
Białystok dnia 9 lipca 1927 r.

Tajne

L.: B.P. 1230/T.

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozda-
nia tygodniowe za czas od 3. do
9. lipca 1927 roku

Do

/: według rozdzielnika :/

W załączeniu przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
tut. Urzędu Wojewódzkiego za czas od 3 - 9. lipca 1927 roku.

1 ark.

Z a W o j e w o d z y :

Przyjmuje:

jak rozdzielnik w sytuacji-
sam sprawozdanie Nr. 6. :/

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności

Sytuacja w przemyśle włókienniczym w Białymstoku i okręgu zasadniczym zmianom nie uległa. Powstał sprzeczny tutaj konflikt pomiędzy Związkiem Maszynistów i Związkiem Wielkiego Przemysłu / właścicieli przedsiębiorstw / na tle ekonomicznym, który chociaż dotąd nie został zlikwidowany, nie wpłynął jednak w niczem na normalny bieg pracy w zakładach przemysłu włókienniczego.

Trwający od dnia 16. czerwca br. strajk robotników przemysłu budowlanego w powiatach białostockim i grodzieńskim, związany z ogólnym w Polsce strajkiem robotników budowlanych, w okresie sprawozdawczym został kompromisowo zlikwidowany. Znacznej poprawie uległa konjunktura w przemyśle włókienniczym i drzewnym, pogorszyła się natomiast w przemyśle chemicznym i garbarskim podstawowymi dla powiatu grodzieńskiego. Nieznaczny spadek cen na niektóre artykuły pierwszej potrzeby nie zmniejszył aktualności sprawy podwyżki płac robotników i pracowników państwowych. Sprawa ta szczególnie aktualną jest w powiatach komaryńskim, grodzieńskim, suwalskim i białostockim, gdzie stan bezrobocia, wysoki w miesiącach zimowych, widocznie się obniżył wskutek zatrudnienia bezrobotnych dotychczas przy niskich zarobkach.

Ważniejszych wydarzeń i bardziej charakterystycznych momentów w ruchu politycznym, narodowościowym i zawodowym nie notowano.

II. Ruch polityczny.

a/ Polackie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.Powiat Łomżyński :

W dniach 26. i 27. czerwca br. w lokalu Towarzystwa Rzemieślniczego w Łomży staraniem Okręgowego Sekretariatu Ch.D. odbył się dwudniowy kurs chrześcijański - apolityczny przy udziale posłów Błażejewicza Tadeusza i Bitnera Macieja oraz profesora Gołęba i generalnego sekretarza Ch.D. Chacińskiego. Protektorat nad kursem objął i kurs otworzył ks. biskup łomżyński, Łukomski. Jako prelegentów przemawiali: Poseł Błażejewicz, który zobrazował wpływ kościoła katolickiego na kulturę i rozwój narodu polskiego. Poseł nawoływał uczestników kursu do przestrzegania zasad kościoła i religii rzymskiej, i przeciwstawienia się namachowi socjalistów i komunistów na śluby kościelne. Wreszcie poseł Błażejewicz wskazywał na ujemne skutki politycznego odróżniania się społeczeństwa i uzasadniał nagłą potrzebę konsolidacji narodowej.

Ks. profesor Szmagielski z Warszawy, mówiąc o roli rodziny w życiu społecznym i narodowym, podkreślał nieodzowność związku małżeńskiego i wagi opieki rodzicielskiej nad dziećmi. Ks. prałat Bogacki wygłosił odczyt o destrukcyjnych wpływach sekciarstwa na życie społeczne i narodowe.

Poseł Bitner wyjaśniał wagę przestrzegania zasad katolickich w życiu państwowym, zaznaczając, że chociaż Rząd obecny nie popiera tych zasad, to jednak naród samodzielnie powinien kochać się w nich. Wskazywał na konieczność ożywienia pierwiastki cywilizacji chrześcijańskiej. Profesor Gołęb w obszernym referacie o potrzebie i podstawach organizacji młodzieży katolickiej, podkreślał konieczność izolowania młodzieży od wpływów socjalistycznych, komunistycznych i wyrotowanych. Wreszcie sekretarz Chaciński zwracał uwagę na obecność społeczeństwa polskiego w odniesieniu do niebezpieczeństwa zagradającego Państwo i temat społeczeństwa ze strony ataku faszystów i komunizmu. W kursie uczestniczyło w obu dniach

około 500 osób. /: S.17917 z dnia 2.b.m.:/-

g1

b/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Grodziski :

Dnia 26.VI.br.w Kołpie odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego Koła P.S.L."Piast",zwołane przez Szasurkowskiego Jana z Grodna. Zebranie wyników nie dało. Obecnych - 22 osoby. /: S.Pr.974 z dn.5.b.m.:/-

c/ Polaka Partja Socjalistyczna "Lewica".

Komitet Wykonawczy P.P.S.Lewicy w Czechowicach / Pszczelicach / delegował w celach organizacyjnych na teren Województwa Białostockiego instruktora Kazimierza Pietscha,który bawił w okresie sprawozdawczym w Łapach,Białymstoku i Łomży i stąd wyjechał do Województwa Polaskiego. Pietsch na tym terenie zebrań nie zwoływał. / Własne /.-

W dniu 6.b.m. w Łapach miał miejsce kolportaż odezw, Z.Z.K.Lewicy/P.P.S.Lewicy /,wezujących kolejarzy do strajku o poprawę bytu. Odezw przewieszone zostały prawdopodobnie w Pruszkowa. / Starostwo/-

d/ Włoszciańska Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Wysoko-Mazowiecki :

Dnia 26.VI.br.odbył się wiec W.O.M./ Wszechnianowej / w Wysokim -Mazowieckim.Przewoźnik Poniatowski Węgierski, członek Głównego Sekretariatu W.O.M. w Warszawie,który podnosząc dodatkowo strachy ustroju monarchistycznego, wskazywał na narastające w Polsce partyjniectwo,nieuzasadniony ucisk ludności ze strony administracji państwowej i policji i t.p.,mogące mieć miejsce tylko przy ustroju parlamentarnym. Na wniosek Poniatowskiego uchwalono rezolucję,domagającą się rozwiązania Sejmu i Senatu,konfiskaty nabytych nieuczciwą drogą majątków urzędniczych i poselskich,wprowadzenia dwukrotnego podatku w ciągu roku,nadania większych praw Starostwu,a rozwiązania sejmików powiatowych i rad gminnych.-

Wiesie zakończono okrzykami: "Niech żyje Marzałek Pilsudski",
"Niech żyje przyszy król polski", "Pracę z partyjniństwem".
Obecnych na wiesie - około 300 osób.

Dnia 23.VI.br.w Łapach odbył się wieś W.O.M./Wasechata-
nowej/ przy obecności około 500 osób. Przemawiał instruktor
W.O.M. na powiat Wys.-Mazowiecki, Bragwosy Stefan, który wygła-
szał zebranych do głosowania na listę Zjednoczenia Polskich Orga-
nizacyj. / W.O.M./.

Ogólnie w powiecie Włoszczowska Organizacja Monarchistyczna
na werata organizacyjnie. / S.453/pf.z dn.23.VI.br./.

Dnia 29.czerwca br.odbył się wieś W.O.M. / Wasechata-
nowej/ na wsi Kobylin Borzysy. Przemawiał instruktor Bragwosy
Stefan. Dowodził on wyższości państwa ustroju monarchistyczne-
go nad ustrojem parlamentarnym i przeprowadził rezolucję, do-
magającą się od Rządu przeprowadzenia plebiscytu celem usta-
lenia formy rządów w Polsce. Wnoszono okrzyki: "Niech żyje
król". Obecnych na wiesie około 1000 osób. / S.453/pf.z dn.6.
b.m./.

e/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Białe-Podlaski:

Ad punkt ten w tyt.sprawozdaniu tygodniowym Nr.9.
Podniesiony przez puka dr.Polakiewicza Karola na wiesie w
Ciechanowcu dn.12.czerwca br.zarzut, że jeden z funkcyjnarj-
szów posterunku P.P.w Ciechanowcu sporządził protokół za
wnoszenie okrzyków na cześć Marzałka Pilsudskiego, jak wy-
kazało przeprowadzone dochodzenie, nie odpowiada prawdzie.
W istocie sprawa przedstawia się następująco: W lipcu 1926
podczas zebrania członków Stowarzyszenia Spółdzielczego "Ba-
nik", na którym byli obecni posterunkowi P.P.Władysław Ben-
dzio i Marceli Sienicki na skutek zaproszenia przewodniczą-
go, Jana Tchórczewskiego, mieszkającego Ciechanowca, pow.Wysoko-
Mazowieckiego, Józef Marjan Piotrowski w przemówieniu swe-
m obliżył funkcyjnarjusza policji i za to sporządzony został
przeciwko niemu protokół policyjny. / S.Pr.900 z dn.1.b.m.

92

Powiat białostocki :

Dnia 28.VI.br. odbył się przedwyborczy zjazd Stronnictwa Chłopskiego w Przasianach. Przedmiotem zgromadzenia o wyborach i obowiązkach wyborców Komitet Piotr, kierownik Sekretariatu Wojewódzkiego Stronnictwa w Białymstoku. Obecnych na zjeździe około 1000 osób. / B. 1935/p. z dn. 7. b. m. /.

2/ Partja Pracy :

Powiat grodzieński :

/ Widać sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 11. /.

Na odbytym dnia 26. czerwca br. Zjeździe wojewódzkim zjazdu delegatów Koła Partji Pracy wybrano zarząd wojewódzki Partji w składzie: poseł Łaszkiewicz Kazimierz - prezes, Filipowicz, prezes Rady miejskiej w Białymstoku - wiceprezes, prof. Kędzierzki z Grodna - sekretarz, Major, dyrektor szkoły niemieckiej w Łomży, Rycklicki z Ostrołeki, Hoffman, dyrektor seminarjum nauczycielskiego w Suwałkach, Szayrnski rolnik z powiatu suwalskiego i dr. Jacuski z Hajnówki - członkowie zarządu. Ponadto jedno miejsce w zarządzie zostało zarezerwowane dla przedstawiciela Koła Partji Pracy w Grodnie. Jako zastępcy zostali wybrani: Kocyk, - białorusin, rolnik z Milejczyca, pow. białostocki, Portasziński z Białegostoku, Kazimierczyk Wincenty, rolnik ze wsi Boża i Zdanowicz, rolnik ze wsi Kamionka, pow. grodzieński. Zjazd wysłał depesze hołdownicze do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Marszałka Pikułskiego, P. Wiceprezesa dr. Bartla i ka. biskupa Bandurakiego, wyraził uznanie dla pracy społecznej i politycznej szynowagb klubu P.P. i uchwalił szereg rezolucyj, na pierwszy plan których wysunął protest przeciwko samowolnemu zaliczeniu miast Grodna, Łomży i Suwałk do miast niewydzielonych. Dużo wrażenie na uczestnikach zjazdu wywarło przemówienie białorusina, rolnika Kocyka, który zaprotestował przeciwko pogólnianiu oskarżenia Białorusinów o niełojalny stosunek do państwa polskiej i podkreślił że 1/ białorusini chcą, by Polska

była potężna, pragnęła dla jej dobra, ale żądała trakto-
wania ich narówni z innymi obywatelami Państwa; 2/ białorusi-
ni żądają, aby Państwo Polskie wykazało istotne zainteresowanie
sprawami całego rolnictwa kresowego; 3/ popierać będą Partję
Pracy, gdyż sąjaka ona żyłeliwe stanowisko względem ludności
białoruskiej na kresach. / S.Pr.974/III.z dn.5.b.m.i własne /.

g/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie".

Powiat ostrowski :

Dnia 26.VI. odbył się w Ostrowi Mazowieckiej wiec przed-
wyborczy P.S.L. "Wyzwolenie" pod przewodnictwem Romana Janow-
skiego, prezesa komitetu powiatowego stronnictwa w Ostrowi.
Pierwszy przemawiał redaktor Hóg z Warszawy, który m.in. wyraził
ubolewanie, że stronnictwa lewicy nie idą skonsolidowanie do
wyborów do samorządów, o co należy w pierwszym rzędzie winić
P.P.S., która do wyborów tych stanęła samodzielnie.

Następny mówca, Roman Janowski krytykował działalność do-
tychczasowej rady miejskiej m. Ostrowi, a w szczególności bur-
mistrza Wiercickiego i wiceburmistrza Kamińskiego Gracjana.
Obecnych na wiecu około 600 osób. / S.B01/p.z dn.30.b.m./.

h/ Chrześcijańsko-Narodowe Stronnictwo Rolnicze.

Z inicjatywy poseła Oziminy Wojciecha dnia 29. czerwca
b.r. w Pieskach, powiatu wołkowyskiego odbyło się zebranie
członków miejscowego Kółka Rolniczego pod przewodnictwem pre-
zesa Jakowickiego. Poseł Oziminy i Jakowicki wzywali zebra-
nych, aby do rady gminnej wybrali ludzi, znających potrzeby
rolnictwa. /: S. Pr.515 z dn.5.b.m.:/. -

83

1/ Polska Partja Socjalistyczna.

Powiat wys.-mazowiecki:

Dnia 23.VI.br. odbył się wiec przedwyborczy P.P.S. w Łepach. Przemawiał ogólnie o znaczeniu samorządów dla ruchu socjalnego oraz intencjach wyborów Dąbrowski Mieczysław. Obecnych - około 250 osób. / S.453/pf.z dn.26.VI.br./.-

Powiat kolneński :

Dnia 3.b.m. w osadzie Jedwabne odbył się wiec P.P.S. zwołany przez precesu OKR.PPS, Łomża, dr. Ozarneckiego, który charakteryzował ujemną dla interesów mas pracujących działalność posłów prawicy ogólnie, a prawicowych posłów z ziemi łomżyńskiej w szczególności. Przy omawianiu wyników rządów przed przełom majowym, dr. Ozarnecki stwierdzał, że gdyby wytworzony przez te rządy stan rzeczy nie został odwrócony przez Marszałka Piłsudskiego w maju ub.r., Polska stoczyłaby się na dno przepaści. Wezwaniem zebranych, by nie poszli obecnie na łap szumnych hasł prawicy i wniesieniem okrzyków na cześć Marszałka Piłsudskiego i socjalizmu, Ozarnecki wiec zakończył. Obecnych na wiecu około 800 osób. / S.Pr.452 z dn.5.b.m./.-

Powiat białostocki :

Dnia 3.b.m. odbył się przedwyborczy wiec P.P.S. w Osie Wsi przy obecności około 600 osób. Przemawiali członkowie O P.P.S. Białystok Muzyński, Reginella, Macanko Roman i Dzie nas.- Przemówienia ich dotyczyły programu P.P.S. ogólnie, i odnośnie zagadnień samorządowych w kwestjach socjalnych w szczególności. / S. 1058/p. z dnia 7.b.m./.-

.....

III. Wybory do samorządów.

Powiat suwalski :

Wybory do samorządów w powiecie zakończone zostały w dniu 28.VI.br. - W gminie Krasnowo do rady gminnej wybrano 3 litwinów i 4 polaków. Starosta unieważnił wybory w gminie Sejwy; następne wybory odbyły się w dniu 7.b.m. / E.519/Pr. z dnia 5. b.m./.-

Powiat Augustowski :

Dnia 2.b.m. odbył się w Augustowie wiec przedwyborczy P.P.S., na którym przemawiali: wiceprezydent m. Suwałk Gadał Hawrzejnec i Zakrzewski, nadzysciółka z Warszawy. Mówcy wzywali zebranych do głosowania na listę P.P.S. i podnosili szkodliwą gospodarkę dotychczasowej Rady Miejskiej i Magistratu w Augustowie. W czasie trwania wieceu kolportowano ulotkę p. t. "Głosuj na P.P.S.".-

W dniu 3.b.m. tj. w dniu wyborów odbyła się w Augustowie przedwyborczy wiec bloku polskiego reprezentowanego przez Halickiego Piotra, który wystąpił z P.P.S. w okresie przedwyborczy w skutek nieprzychylnego ustosunkowania się tejże do wspomnianego bloku, przez Halickiego utworzonego.-

W przemówieniu swem na wiecu Halicki wyjaśnił powody wystąpienia swego z P.P.S., podkreślając, że nie może pozostać w partji która proteguje i wysuwa na odpowiedzialne stanowiska ludzi moralnie skompromitowanych, do których rzędu należy w Augustowie mąż samfania PPS. Okró, który na stanowisku kierownika miejscowej Kasy Chorych popełnił nadużycia pieniężne.-

Na zaręty te replikował Gadał, zapewniając Halickiemu nie usprawiedliwienie się do tychczas z deflektów, wykazanych w bilansie zarządczości przez spółdzielnię rolniczo - handlową.-

Jeden z gorliwych pracowników organizatorów wyborczego bloku polskiego w Augustowie posyłany później przez Stankewicza, obecnego powiatowego Obwiepola / vide sytuacyjne sprawozdania tygodniowe Nr. 10 i 11. / dla bloku Obwiepola, Zw. Lud. Har-

zwolacz

i Ch.D., ks. Chojnowski trzeci z kolei wiec wyborczy dnia 3. b.m. w Augustowie. Występował on specjalnie przeciwko kandydatom list P.P.S. i bloku polskiego, których nazywał oszronymi wyrotowcami, kłamczuchami niejądami samet i demagogię.

Komitet wyborczy bloku Obwiespolu, Zw. Lud. Narod. i Ch.D. / blok polsko-katolicki /, wydał odezwę, skierowaną w treści przeciwko Feliksowi Ardziejewskiemu / PPS / i Piotrowi Halickiemu / blok polski /. W odpowiedzi Halicki wydał imiennie podpisaną odezwę, w której zarzuca kandydatom bloku polsko-katolickiego Stanisławowi Stankiewiczowi, Felicjanowi Krzawakiemu, Michałowi Dymowskiemu, Lucjanowi Wiczorynskiemu, Antoniemu Antoniewiczowi i Józefowi Rotenbergowi nieszczerłość, niemoralne prowadzenie się i popełnienie różnych afier.

Exemplarze traktowanych odezw, których treść jest dosadnym przyczynkiem do charakterystyki kampanji wyborczej do rady miejskiej w Augustowie Ministerstwu przedkładam. / S.524/pf. z dn. 4. b.m. /.

Wybory do Rady miejskiej w Augustowie odbyły się dnia 3. b.m. Na ogólną liczbę 5501 osób uprawnionych do głosowania głosowało 4019/73%.

Najbardziej niezadowoleni z wyniku wyborów są Żydzi, których stan posiadania w radzie zmniejszył się obecnie z 9-ciu do 3-ciu mandatów. Dostrzegane są nawet tendencje zakłócenia wyborów. / S.526/pf. z dn. 5. b.m. /.

Powiat Ostrow Mazowiecka:

Zgłoszono 10 list kandydatów do rady miejskiej w Ostrowi, a mianowicie: plemię ostery - żydowskie, fikcyjne, 5 - "Bandu", 6 - żydowskiego bloku narodowego, 7 - PPS., 8 - "Jedności Polskiej" / utworzenie której nie weszli do bloku polskiego Zjednoczenia Gospodarskiego /, 10 - Polskiego Zjednoczenia Gospodarskiego, 11 - "Zjednoczonej Demokracji", / PSL. "Wyzwolenie" /, / S.601/pf. z dn. 30. b.m. / W okresie przedwyborczym do rady miejskiej w Ostrowi odbyło się 20 wieców, z tem 2 - PPS., 3 - "Wyzwolenie", 1 - Zw. Lud. Narod., 3 - "Band", 10 - innych ugrupowań żydow-

skich 2-mieszczan. Wybory odbyły się dnia 3.b.m. Mandaty przypadły w udziale: "Bund" - 1, blok żydowski - 9, P.P.S. - 7, bezpartyjni mieszczaństwo - 1, zjednoczenie chrześcijan - 5, P.S.L. "Wyzwolenie" - 1.-

W gminach wybrano przeważnie dotychczasowych wójtów, zaś do rad gminnych kandydatów stronnictw lewicowych. W gm. Zagęby - Koscielna, Dmochy - Gliniki i Orle wybory odbędą się powtórnie, ponieważ pierwszy raz nie doszły do skutku. / S. 609/ p. z dn. 6.b.m./.-

Powiat wja. - mazowiecki :

Wybory do rad miejskich i gminnych w powiecie przesady względnie spokojnie. Do nowych przedstawicielstw samorządowych weszli przeważnie ludzie, znani ze swych umiarkowanych poglądów politycznych wskutek czego, zabarwienie polityczne tych przedstawicielstw większymi zmianami nie uległo. / S. 453/ p. z dn. 28.VI.b.r./.-

Powiat kolneński :

W dniu 29.czerwca br. odbyły się wybory do rady miejskiej w Kolnie. Polacy i żydzi uzyskali po 6 mandatów, w tem PPS. - 2, Ch.D. - 2, bezpartyjni - 2, ortodoksi - 2, sjonisci - 3, i żydzi bezpartyjni - 1.-

W czasie kampanji wyborczej, za wyjątkiem PPS., wysuwano przeważnie hasła gospodarcze. / S. 452 z dn. 5.b.m./.-

Powiat białostocki:

Dnia 26.czerwca br. odbyły się wybory do rady miejskiej w Zabłudowie, dnia zaś 29.czerwca - w Choroszu, Knyszynie, Starych Siołach, Supraslu i Surazu.-

W Zabłudowie: na 1667 uprawnionych do głosowania, głosowało 1329 osób. Mandaty przypadły - 4 lewicy żydowskiej, 1-bloki "Piasta" i Ch.D., 3-bloki lewicy polskiej, 4-bloki prawicy żydowskiej, 1- bezpartyjnym.-

W Choroczcy : uprawnionych do głosowania 1371, głosowało 953 os. Mandaty uzyskała lista kompromisowa, w tem Ch.D.-6, Partja Pracy - 1, Stronnictwo Chłopskie - 1, Sjonści - 3, ciemni b.B.W.R.H.-1, bezpartyjni. Przypadła oddzielna lista bezpartyjnych.-

W Knyce : na 2215 uprawnionych do głosowania osób, głosowało 1540, Mandaty przypadły - 4-bezpartyjnym żydom, 4-bezpartyjnym polakom, 4- blokowi Ch.D. i "Piasta".-

W Staronielcach: uprawnionych do głosowania 1611, głosowało 960 osób, Stronnictwo Chłopskie uzyskało - 1, Ch.D.-6, P.P.S., Lewica - 4, bezpartyjni - 1, mandat.- Przypadła lista składowanych P.S.k. i T.S.k.-

W Supraslu : głosowało 1237, uprawnionych do głosowania 1555 osób. Mandaty uzyskały bloki - lewicy polskiej - 8, żydowski narodowy - 1, Ch.D. i W.P.R.-3.-

W Suraszu : głosowało 518, uprawnionych do głosowania 695 osób. Mandaty przypadły: Ch.D.-5, żydom bezpartyjnym - 1, P.S.L. "Piast" - 3, Partji Pracy - 1, P.P.S.- 1, Przypadły listy bezpartyjnych i ciżkich.-

We wszystkich wypadkach głosowało ponad 73% uprawnionych do głosowania.-

Dnia 30. odbyły się wybory wójta w Goniądzu oraz wybory do rad gminnych w Goniądzu i Trzciannem.-

W gm. Goniadz: na 2621 os⁶b uprawnionych do głosowania, głosowało 1417. Na wójta i zastępcę przeszli kandydaci Stronnictwa Chłopskiego. W radzie gminnej Stronnictwo Chłopskie uzyskało - 10 mandatów, bezpartyjni - 2.-

W gm. Trzcianna - uprawnionych do głosowania 2975, głosowało 600 osób. Do rady gminnej przeszli kandydaci: Ch.D.-4, Stronnictwo Chłopskiego - 4, Sjonistów - 3, "Bundu" - 1.-

Ogólnie przypadło: monarchistom-1, Ch.D.-32, P.S.L. "Piast" - 31, Str. Chłop.-41, P.P.S.-1, bezpartyjnym - 32, b.B.W.R.H. - 4, b.B.W.R.H.-9, ortodoksem - 6, sjonistom - 9, "Bundowi" 2.-

Na wójtów i zastępców w 9-ciu gminach powiatu wybrano kan-

na 168
mandatów
w 14 gminach
powiatu

dydatów - bezpartyjnych - P. Ch. D. - 3, P. S. L. "Kiaat" - 3, Str.
Obkop. - 3, / S. 1058/p.c dn. 7. b. w. / -

Powiat grodzieński :

Zainteresowanie wyborami do samorządów dużo wśród ludności
żydowskiej, mniejsze wśród białoruskiej, znikome wśród ludności
polskiej! -

Bundowskie związki zawodowe w Skidlu zwołały ogólny wiec
przedwyborczy dnia 25. czerwca br. W Erynkach związki zawodowe
pozostające pod wpływami "Bundu" i organizacji sjonistycznej
utworzyły oddzielne komitety wyborcze, które prowadzą intensywną
agitację. Do Komitetu bundowskiego p.p. "Ogólny Związek Po-
botniczy" weszli: Gotlib Dawid, Elaczer Moschir, Szafir Jakób,
Frużanski Mojżesz, Zuc Abram, Naliber Wolf i Tarkin Jakób do
komitetu sjonistycznego: Nysel Bendet, Tarkowski Macys, Zuchow-
ski Jankele i Lublinski. Komitet bundowski skupi prawdopodobnie
około siebie również elementy wyrotowe. W Indurce odbyły się
zebranie przedwyborcze dnia 26. czerwca, zwołane przez grupę ro-
botników chrześcijan i dnia 28. czerwca "przez oddział bundow-
skiego Zw. Zaw. Robotników Freemysku Odrzeżonego. Agitację przedwy-
borczą ze strony elementów b. B. W. R. H. prowadzono w gminie barzta-
skiej. / S. Pr. 974/III. z dn. 5. b. w. / -

Powiat wołkowyski :

W gminach ruch przedwyborczy jeszcze się nie rozpoczął.
W Wołkowysku i Świątocy w kampanji wyborczej biorą udział
wszystkie istniejące tam organizacje polityczne, zawodowe i naro-
dowościowe. -

O ile jednakże w Wołkowysku kampanja ta toczy się niemal
wyłącznie, za wyjątkiem P. P. S. i T. Z. K. o. na gruncie narodowości-
wym i odwołania rasy i wyznaniowej chrześcijan i żydów /pra-
wosławni zablokowali się z polską grupą katolicką :/. o tyle
w Świątocy w kampanji przedwyborczej na pierwszy plan wysuwane
są pierwiastki walki klasowej i partyjnej. Komunistyczne elementy
żydowskie i chrześcijańskie w Świątocy tworzą zwarty blok,
zmuszając w ten sposób umiarkowane warstwy chrześcijańskie i

żydowskie do tworzenia przeciwwagi we wspólnym bloku, do którego wchodziła ze strony żydów ortodoksi i ogólnie - w rozbiór sjonistów - prawi. -

Elementy wyrotowe w Świsłoczy wyrażają nadzieję uzyskania około 40 % mandatów w nowej radzie. W wysunięciu przez nie kandydaci Jakusz, Owsiński, Gajduk i Kaplan pozostają pod śledstwem, jako oskarżeni z art. 102 K.K. o działalność komunistyczną. - W Wołkowysku elementy radykalne nie uszczelniały dotąd tendencji wzięcia udziału w wyborach. -

Dnia 2. b. m. odbyło się w Wołkowysku zebranie przedwyborcze Związku Kupców i Związku Rzemieślników Żydowskich, zaś dnia 3. b. m. także zebranie, zwołane przez Birona i Kapłana Samuela, przedstawicieli narodowościowej grupy żydowskiej. /: S.Pr. 515 z dn. 5. b. m.:/

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Szczeciński:

Strajk robotników fabryki wyrobów gumowo-taśmowych Hepnera w Grajewie /vide tygodniowe sprawozdania sytuacyjne Nr.10/ w okresie sprawozdawczym nie został slikwidowany. Właściciel fabryki zdecydowanie odrzuca żądania robotników. Okres strajku od 20.VI. do 3 bm. zaliczył on strajkującym jako płatny urlop wypoczynkowy. Na zebraniu w dniu 3 bm. strajkujący postanowili w dniu 4 bm. zarejestrować się jako bezrobotni w magistracie m. Grajewa, gdyby w dniu tym do pracy nie przystąpili. Zaznaczam, że od dnia 3 bm. strajk nabiera właściwie wszelkich cech lokautu, gdyż niskie płace robotników z jednej i wielkie zapotrzebowania na wyroby fabryki z drugiej strony całkowicie warunkują tędanę przez robotników podwyżkę...

Z dotychczasowego stanowiska właściciela fabryki wynika, że chce on zmusić strajkujących do przystąpienia do pracy a niesmieszonych warunkach. Przebieg strajku spokojny. /S.375 z dnia 4 bm./...

Powiat Suwalski:

Dnia 4 bm. wybuchł strajk włoski w Tartaku Płociensko. Do strajku przystąpiło 130 robotników, którzy domagają się podwyżki dotychczasowej skali płac o 20 do 25%, zależnie od kategorii pracy. Strajkiem kieruje lokalny oddział Klasowego Związku Zaw. Robotn. Przemysłu Drzewnego. Przebieg strajku spokojny /L.BP.3516/...

Powiat Łomżyński:

W ostatnich dn. czerwca z zapomóg państwowych korzystało w Łomży 17 osób. Jak już donosiłem w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych, kwestja bezrobocia w Łomży obecnie nie istnieje, temniemniej jednak położenie zatrudnionych dorywczo bezrobotnych jest krytyczne z powodu niskich płac zarob-

97

wych /S.602/po z dnia 4 bm./..

Powiat Grodzieński:

Strajk 24 robotników oddziałów nasypalnego i maczalnego w fabryce zapalaszanej "Marjos" w Grodnie, który wybuchł w dniu 27. czerwca br. /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.11/ dotąd nie został zlikwidowany. Usieruho-mione początkowo inne oddziały fabryki obecnie są już czynne. Przebieg strajku, którym kieruje grodzieński oddział Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Chemicznego, upokojony. Również nie został dotąd zlikwidowany strajk 30 robotników w tartaku Kamiera Mordki w Zaniemeńsku /strajk wybuchł dnia 27. VI.br./. Kieruje strajkiem nowoorganizowany w Zaniemeńsku oddział Chrześcijańskiego Związku Robotników Drzewnych..

W dniu 5 bm. stan bezrobocia w powiecie grodzieńskim przedstawiał się następująco: w Grodnie bezrobotnych metalowców 35, robotników budowlanych - 39, drzewnych - 39, nie-wykwalifikowanych - 333, wykwalifikowanych - 432, rolnych - 4, pracowników umysłowych - 111, razem 993; w Krynkach -wykwalifikowanych - 12, niewykwalifikowanych 12; ogółem w po-wiecie 1017 bezrobotnych /w porównaniu ze stanem z dnia 28 czerwca br. o 271 bezrobotn. mniej/. Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej 44 osoby, z akcji doradczej - 120 osób./S. Pr.974/III. z dnia 5 bm./..

Powiat Białostocki:

Dnia 28.VI.br. w Białymstoku nastrajkowali stolarze, zatrudnieni w drobnych warsztatach stolarskich. Strajkuje około 50 osób; strajkujący żądają od 30 do 50% podwyżki płac, zależnie od kategorii pracy..

Dnia 28.VI.br. przystąpili do pracy strajkujący robotnicy oddziału wyrobu kapeluszy w fabryce Nowika w Białymsto-ku /vide zyt. sprawozdanie tygodniowe Nr.10/ po uzyskaniu od 7 do 17% podwyżki płac..

Strajkowało 248 robotników.

Dnia 4 bm. slikiwowany został strajk robotników w fabryce Łasika i Glikfelda w Michałowie.-

Strajkujący w liczbie 85 przystąpili do pracy na następujących warunkach: 55% sumy zarobkowej fabryka wypłacać będzie co dwa tygodnie, resztę zaś co 8 tygodni.-

Tegoż dnia przystąpili do pracy strajkujący robotnicy /34/ fabryki metalurgicznej Gotliba w Białymstoku po uzyskaniu 16% podwyżki płac /8.1058/p. z dnia 7 bm./.-

W dniu 6 bm. pod przewodnictwem Starosty w Białymstoku odbyła się konferencja w sprawie żądań ekonomicznych, wysuniętych przez zatrudnionych w przemyśle włókienniczym maszynistów, w której uczestniczyli obwodowy Inspektor Pracy oraz delegaci Związku Wielkiego Przemysłu i Związek Maszynistów. W wyniku konferencji żądania maszynistów uznano za niesaktualne, gdyż nie wyczerpali oni będących w ich posiadaniu środków do uregulowania płac, a w pierwszym rzędzie Zw.Maszynistów nie prowadził bezpośrednich pertraktacyj z tymi pracodawcami, u których maszyniści, aduntem Związku, są pokrzywdzeni.-

W dniu 7 bm. slikiwowany został strajk w fabryce maszyn i narzędzi rolniczych Lusterbika i Paulskiego w Białymstoku /45 rob./. Strajk trwał od 27.VI.br.Strajkujący uzyskali 15% podwyżki płac /Starostwo/.-

-----0000-----

V. Ruch wywrotowy.

Powiat Ostrów Masowiecka:

W nocy z dnia 2 bm. w Zarębach Kościelnych i Małkini oraz w nocy z dnia 4 bm. w Broku rozstruszczone kilkadziesiąt egzemplarzy odczytu p.t. "Towarzystwa obłepi", wydanej przez GKKPP, datowanej .. czerwiec 1927 r. Dochodzenie wdrożone.

98

/S.609/p. z dnia 6 bm. i 610/p. z dnia 7 bm./. Egzemplarz
odeszły Ministerstwu przedkładać.

Powiat Grodzieski:

Zewnętrznych przejawów działalności komunistycznej
w Grodzie i powiecie nie zauważano, natomiast obserwowana
jest akcja MOBRu w kierunku uzyskiwania funduszy za kaucje
za osadzonych w więzieniu komunistów. Kilka kaucyj już sko-
ńczono. Zwolnieni z więzienia za kaucję komunistów przystępują
do pracy organizacyjnej, aby wyrównać straty, poniesione
przez partię w czasie ostatnich likwidacji, a że są to prze-
ważnie wyrobieni i wybitniejsi działacze, liczyć się przeto
należy z możliwością rozrostu organizacji KPZB w powiecie
grodzieskim i sąsiednich.

Spostrzeżono również, że komunistów odhychają obecnie
zebrania pod gołym niebem, zdala od osiedli ludzkich. Dnia
26.VI.br. ujawniono tego rodzaju zebranie na cmentarzu ży-
dowskim około m. Indurty. W zebraniu brali udział pozosta-
cy pod obserwacją komunistów: Szyplisz Leon, b. prezes gmin-
nego komitetu b. BURH. w Indurcie, Masłowicz Józef, sekre-
tarz tegoż komitetu i Zelmanówna Rachela, sekretarka oddzia-
łu Zw.Zaw. Robotników Przemysłu Odrzutowego w Indurcie.
Uczestników zebrania zatrzymano, zwołano ich jednakże z
uwagi na to, że przeprowadzona u nich rewizja osobista dała
wynik negatywny.

/: S.Pr.974/III. z dnia 5 bm./.

Powiat Wołkowyski:

Zewnętrzne występowanie komunistyczne w gminie między-
rzeckiej w okresie poprzednim i prowadzone w związku z tem
dochodzenia nasuwają przypuszczenie, że w niektórych wsiach
wspomnianej gminy rozszerzane hurtki b. BURH. istnieją i
działają nadal. Przeprowadzone ostatnio wywiady wykazały, że
pod naciskiem kierowniczych elementów organizacji KPZB.
w Rudawce i Jasiorańcy, pow. słonimskiego /w Rudawce nieja-

ki Paweł, w Jesionicy Siółko/ element b. BWRH w niektórych wsiach gmin selwiańskiej i międzyszeckiej podjęk namowu pracę organizacyjną i agitacyjną.-

We wsiach tych organizowane są kadry hurtków, jako nielegalnej lewicy, kierowanej przez KPZB. Istnienie takich kadr ujawniono we wsiach Iwaszkiewice, Bezwodne, Konzele, Rudawice, Obornice i Pawłowice, gm. międzyszeckiej oraz we wsiach Korolin, Zblany i Borowice, gm. selwiańskiej. Zatrzymany Mikucik Mikołaj ze wsi Iwaszkiewice zeznał, że omawiane kadry urządzały nielegalne zebrania i prowadziły agitację za wytrwaniem przy b. BWRH. oraz kolportowały literaturę komunistyczną. Wreszcie stwierdzono, że przywódca istniejącego sądu hurtka b. BWRH. w Korolinie dnia 1.V.br. urządzili nielegalną demonstrację, w czasie której niesiono czerwony transparent i śpiewano pieśni komunistyczne.-

Dochođenje w powyższych sprawach wdrotone.-

/: S.Pr.515 z dnia 5 bm./.-

-----oOo-----

VI. Ruch zawodowy.

Powiat Szczeczyński:

Dnia 3 bm. odbyło się w Grodnie zebranie członków lokalnego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Szkłanego. Po omówieniu spraw organizacyjnych, postanowiono w sprawie akcji o podwyżkę płac odnieść się do Centrali Związku Obcych - 18 osób./S.375/P. z dnia 4 bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 6 bm. w Starosielcach obok stacji kolejowej nalepiono dwa egzemplarze odezwy ZEK Lewicy, dat. w czerwcu br. i nawołującej kolejarzy do strajku /Urząd Śledczy/.-

Dnia 26.VI.br. w Czarnej Wsi odbyło się zebranie członków oddziału Zw.Zaw.Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem

Sukoszyńskiego Stefana. Przemawiali Macanko i Muszyński. Zdo-
wydowano, że strajku z podwyżką płac w niejałocowych tartakach
państwowych rozpoczynąć nie należy z powodu słabości organi-
zacji. Obecnych około 300 osób.

Dnia 3 bm. w Białymstoku odbył się Wojewódzki Zjazd drob-
nych kupców i handlarzy żydowskich.

Do prezydium zjazdu weszli: Wysocki, Szeremski i Wzasa-
z Białegostoku i adwokat Bugała z Warszawy. Na zjeździe re-
presentowane były miasta - Suwałki, Grodno, Grajewo, Gródek,
Wołkowyż, Kaysyn, Jasionówka, Trzcianne i Bodki /pow. białski.
Adwokat Bugała omawiał sprawy organizacyjne i podatkowe, zazna-
czając w ostatnim wypadku, że nierównomiernie nakładane i
niekiedy nie dościągnięte przez urzędy skarbowe podatki pochy-
biają być drobnego kupiectwa. Adwokat Kobryński z Warszawy za-
znaczał, że bezcelowe sprawowanie do kraju fachowców
finansowych z Ameryki /kierownik/, którzy nie przynoszą państwu
korzyści, a pobyt ich w Polsce związany jest z olbrzymimi wy-
datkami.

Dnia 4 bm. w Związku "Praca" w Białymstoku odbyło się pod
przewodnictwem adwokata Rejsharda zebranie robotników fabryki
tytoniowej. Obecny na zebraniu poseł Dymowski Tadeusz oświad-
czył, że wniesie interpelację do Sejmu w sprawie zapowóg dla
bezrobotnych; redukcji w fabryce tytoniowej. Również poseł
Dymowski zapewnił uczestni-^{omów} w zebraniu dozorców domowych,
że w sprawie niewypłacania im należności przez właścicieli
domów będzie interwenjował u władz centralnych. Wreszcie
zapewnił tychże dozorców, że Klub Ch.D. zabiega o wydanie
ustawy o ochronie praw dozorców domowych. Obecnych - około
200 osób. /: S.1058/p. z dnia 7 bm.:/-

-----o0o-----

VI. Ruch narodowościowy.

a/ białoruski:

Powiat Bielski - Podlaski:

Pozostający od dłuższego czasu w stagnacji hurtak Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury w Hrubej - Narowie przedstawia obecnie dość ożywioną działalność.

Dnia 26. czerwca br. przybył do H. Narowa instruktor Zarządu Głównego B.I.G.K. z Wilna Piotr Paweł Karasz, gdzie wygłosił odczyt o narodowościowym ruchu białoruskim i znaczeniu społeczno-ekonomicznej działalności. Odczyt Karasza nie był pozbawiony charakterystycznych momentów politycznych. Zaznaczył on m.in., że unja Polski z Litwą nie przyniosła korzyści białorusinom. Następnie zarządek Hrubosławski Pismudskiemu niedotrzymanie danych białorusinom obietnic w czasie wojny polsko - bolszewickiej i niewłaściwość ze względu na polską politykę narodowościową wyznaczenia na dowódcę białoruskiej gen. Biał. Bałachowicza, którego nazwał zdradą sprawy białoruskiej. Wreszcie Karasz nawoływał białorusinów do organizowania się w organizacjach kulturalno-oświatowych i społeczno-gospodarczych, gdyż tylko w ten sposób osiągnąć można lewicowanie mas białoruskich i stworzyć ruch odrodzenia narodowego. Karasz zastrzegł się, iż paronki poczynania białorusinów iść winny po drodze ewolucji, wolnej od wpływów komunistycznych. Obecnych na odczycie około 400 osób.

Bezpośrednio po odczycie odbyło się zebranie członków hurtka Instytutu na którym wybrano sekretarza i skarbnika Piotra Kabaca i Teodora Skapię na miejsce ustępujących Piotra Barowskiego i Mikołaja Krzyżanina / Z.Pr. 920 z dn. 5.6.36. /.

b/ litewski.

Wśród ludności litewskiej w powiecie grodzieńskim szerzona jest agitacja nieprzychylna dla państwowości polskiej. W ubiegłym roku w związku z skutkami agitacji wzięły udział w licznych jednostkach litewskich z powiatu. 2 gm. marcińskanckiej do Wilna na broszy. Wobec tego nie wyjechał gdyż proboszcz parafii Marcińskanckiej

21
ce, ks. Rukas Antoni i proboszcz parafji Koble, ks. Czajla Anto-
ni nie tylko, że sami nie wyjechali, lecz odmawiali od wyjazd-
owych parafjan. / S.Pr. 974/III. z dnia 5.b.m./.-

c/ Żydowski :

Dnia 3.b.m.dr.8h. Żydowski wygłosił w Białymstoku od-
czyt not. "Humanizm a Żydzi". Obecnych na odczycie - około
500 osób. - / S.1058/p. z dn. 7.b.m./.-

VIII. R ó ż n e :

Sprawy graniczne:

Powiat szczuczyński :

Dnia 26.VI.br. odbyła się pielgrzymka do Giechowaldy
w Prusach Wschodnich z powodu 50-lecia objawienia Matki Bo-
żej w Giechowaldzie. W pielgrzymce wzięło udział około 45 osób,
przeważnie mieszkańców Grajowa i okolicznych powiatu. Władze
niemieckie czyniły pielgrzymce wszelkie dogodności. / S.375/p.
z dnia 4.b.m./.-

Powiat suwalski :

W nocy dnia 29.VI.br. postrawiony został w ręce przez
funkcjonariusza w Kasnej Straznicy Celnej Jan Bibonicki, mieszkaniec
Włajny, w czasie przekraczania granicy z Niemiec do Polski
z przemytem spirytusu denaturowanego. -

W związku z procytostcią koronacji Obrazu Matki Boskiej
Ostrobramskiej w Wilnie, władze litewskie zamknęły ze swej
strony granicę przy użyciu silnego kordonu wojska i policji, by
całkowicie uniemożliwić ludności z Litwy wzięcie udziału w u-
roczystości. / D.519/Pr. z dn. 5.b.m./.-

Powiat grodzieński :

Podobnie zamknęły władze litewskie granicę na odcinku

powiatu grodzieńskiego. Ponadto ludność w strefie granicznej została ostrzeżona, że obywatele litawscy, którzy w jakikolwiek sposób wezmą udział w uroczystości wileńskiej, wydaleniu zostaną z rodzinami z granic Litwy. - W strefie tej kolportowano pogłoski, że przybyłych z Litwy pętników władze polskie aresztują i internują. Wreszcie stwierdzono, że na terytorjum Litwy kolportowano w znacznej ilości odeszy, namołujące ludność do jednności z Polką i wzięcia udziału w uroczystości wileńskiej. Odeszy te polska litewska konfiskowała i winnych kolportażu aresztowała.
/ S.Pr.974/III. z dn.5.b.m./.-

Przejazd Pana Prezydenta Rzplitej i Pana Marszałka Piłsudskiego.

Przejazd Pana Prezydenta Rzplitej z Wilna dnia 4.b.m. oraz P. Marszałka Piłsudskiego do Wilna dnia 2.b.m. i z Wilna dn. 4.b.m. przez teren Województwa białostockiego odbyły się w należytym porządku. Szczegóły zgłoszonym w sprawozdaniach telefonicznych.

Sprawy wyznaniowe:

W dniach 29/VI. i 3.b.m. odbyły się wykłady religijne Stow. Badaczy Pisma Św. w Białymstoku przy obecności w obu wypadkach około 40 osób. / S.1058/p. z dn.7.b.m./.-

Dnia 12.VI.br. w maj. Mogilowie gm. Łyskowskiej pow. wękrowskiej odbył się chrzest 16-tu członków Sekty baptystów. Obrządku chrztu dokonał duchowny Sekty Prystupa Dmitrijusz ze wsi Smolnica pow. prużańskiego. / S.Pr.515 z dn.5.b.m./.-

Organizacje Przystosowania Wojskowego:

Oddział Związku Strzeleckiego w Dąbrówce Kościelnej pow. wyszawieckiego rozwiązał się wskutek agitacji, prowadzonej przeciwko niemu przez miejscowego proboszcza. / S.463 pf. z dn. 6.b.m./.-

Aresztowania :

Dnia 28.VI.br. na stacji Czeremcha w pow. Białskim aresztowa-
no Michała Iwanowa, pochodzącego z Rosji, legitymującego się
kziszczką wojskową na nazwisko Sidoru Basakaja z pow. Koszowskie-
go Wojew. Połесьkiego. Przy aresztowaniu znaleziono rewolwer sys-
temu "Parabellum" z nabojami, 77 sztukich i 75 dol. - Wyżsi wstę-
pnego dochodzenia pozwalają przypuszczać, że Iwanow jest daleko-
celem komunistycznym, przysłanym z Rosji do Polski w celach wy-
cjalnych. Dochodzenie trwa; aresztowanego przekazano władzom
sądownym. / S.Pr. 920 z dn. 3. b.m. /.

Przestępstwo kryminalne:Powiat białostocki:

W dn. 3. b.m. niesławieni dotąd sprawcy rozpruli kasę ognio-
trwałą w mieszczącej się na piętrze lokalu Gottlieba Iwasia
w Białymstoku. W kasie gotówki i innych wartościowych przedmio-
tów nie przeszukiwano. Po wyrznięciu podłogi z lokalu Gottlieba
kucharze przedstawili się na parter do biura Twa dla "Głębi-
nowego transportu" "Sienker i Ska", skąd po rozpruciu kasę ognio-
trwałą zabrali około 20 tysięcy zł. w dolarowych banknotach amery-
kańskich i w efektywnej walucie niemieckiej, złotych rublach car-
skich, dolarach i złotych polskich. Dochodzenie trwa.

Dnia 3. b.m. w Białymstoku dwóch wystarczająco z rewolweru por-
tobioną została zycia Jadwiga Kondratowiczówna, nauczycielka
państwowej szkoły rzemieślniczo-przemysłowej. Sprawca zabójstwa
21-letni Józef Machlewicz b. uczeń wspomnianej szkoły usiłował
popchnąć samobójstwo. Stan jego jest ciężki. Machlewicz prawdo-
podobnie zemsolid się na Kondratowiczównę na postawienie mu sęd-
noży z wykładanego przez nią przedmiotu, w skutek czego nie uzyska
promocji w roku szkolnym 1926/27. / BP. /

Powiat kolneński

Dnia 3. b.m. w mi. Gorzyczyn gm. Czerwona-Góra Stanisław wy-
strząsem z rewolweru pozbawił zycia Portek Mariannę i postawił

24
nam siebie. Tło zabójstwa erotyczne. / B.P.3504. /

Powiat Łomżyński :

W Łomży dnia 1. lipca 1927 r. zemsta Julian Szabrowski z osady
Butki wystrojeny z rewolwera pozbawił życia Szejnowskiego
Tadeusza właściciela restauracji w Łomży. Zabójca uciekł
/ B.P.3536 /.-

Powiat Bielski :

Dnia 3. b.m. usiłowało dokonać napadu na plebanję w Do-
manowie czterech ubrojenych w rewolwery osobników. Napast-
nicy uciekli, aponowieni przez gospodynię probostwa. Docho-
dzenie trwa. / B.P.3530 /.-

Ważniejsze wydarzenia :

Dnia 5. b.m. we wsi Koniuchy gm. Podorost pow. wołkow-
yckiego wzięto pod ogień przez nieletnich pastuchów
Sokołowskich trzy zabudowania gospodarskie; straty wynoszą oko-
ło 18 tys. zł.-

Dnia 8. b.m. w tartaku państwowym w Czarnej - Wsi pow.
wołowskiego, z nieustalonej przyczyny aponowiony - wzięto
pod ogień i przetrącono drzewo; straty wynoszą około 40 tys.
złoty -

Dnia 6. b.m. na linii Podorost - Prużana w pow. wołko-
wskim pomiędzy wsiami Zieleniewice - Szeplacy, nieznani
sprawcy przerwali linię telefoniczną i skradli około 800 m.
przewodu. / B.P. /.-

Analizator dnia 9. lipca 1927 r.

Za Wojewodę :

102

ODZETWO BIALOSTOCKIE.

Białystok dnia 16 lipca 1927 r.

B.P. 1226/T.

Tajne

dotyczy: Sytuacyjne sprawo-
zanie tygodniowe Nr. 13, za
od 10 do 16 lipca 1927 r.

Do

/: według rozdzielnika :/

W załączeniu przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
Nr. 13 za czas od 10 do 16 lipca 1927 roku. -

1 zał.

Za Wojewodę :

13

rozdzielnik w sytuac.
sprawozdaniu Nr. 6 /

p.n. Naczelnik

Wydziału Bosp. Publ.

za czas od dnia 10 do 16 lipca 1927 roku.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Trwający okres wyborów do instytucji samorządowych osłabił widocznie organizacyjną działalność stronnictw politycznych w których czynniższymi były jedynie Stronnictwo Chłopskie i Wszechstanowa Organizacja Monarchistyczna.

Ruch samodowy, zamknięty w życiu wewnętrznym związków zawodowych, słabszy był niż w poprzednich okresach sprawozdawczych. Na intensywności zyskał natomiast ruch wywrotowy którego zasadniczymi momentami były - kolportaż ^{plakatu} afiszy i propaganda przeciwpolska, pozostająca w związku z zabójstwem ^{postr} Wojskowskiego oraz dążenie do odbudowania siłki partyjnej w powiatach grodzieńskim i wołkowyskim i utworzenia komitetu bezrobotnych w Białymstoku. Dzień 11. lipca br. jako rocznica zajęcia Mińska przez wojska sowieckie przesłana na całym terenie Województwa Białostockiego zupełnie spokojnie bez przejawów zewnętrznej działalności komunistycznej.

W powiatach grodzieńskim, białostockim i wołkowyskim obserwowano dalsze objawy nielegalnej emigracji do Rosji. Wdrożono odpowiednie dochodzenia celem wyjaśnienia charakteru tej emigracji.

II. Ruch polityczny

a/ Stronnictwo Chłopskie

Powiat Szczuczynski:

Dnia 10. b. m. w Szczuczynie odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego przy udziale Komisyj Piotra kierownika sekretariatu wojewódzkiego Stronnictwa w Białymstoku i Bogusza sekretarza koła powiatowego Str. Chłop. w Szczuczynie. Obecnych oko-

300 osób.

W przemówieniu swem Kosiba zaznaczył, że komisyjny okręg wyborczy nie ma w obecnym Sejmie przedstawicieli mas chłopskich, gdyż masę tę odrzucone zostały przez posłów prawicy i P.S.L. "Piast". Następnie mówca wyjaśniał przyczyny, która spowodowała, że wystąpienie Marszałka Piłsudskiego w 1926 r. było koniecznością dzisiaj, skreślił stosunek Stronnictwa Chłopskiego do Rzeczy i zachęcał zebranych do organizowania się w Str. Chł.

Bogusz omawiał wyjątkowo stosunki lokalne. Na wiecu uchwalono następującej treści rezolucję: Zebrani . . . 1/ wyrażają hołd Prezydentowi Rzeczypospolitej Polakom i Marszałkowi Piłsudskiemu; 2/ domagają się rozwiązania Sejmu i Senatu i rozpisania nowych wyborów; 3/ wzywają polskie stronnictwa ludowe do utworzenia wspólnego bloku wyborczego; 4/ domagają się, by Rząd w jednomyślny sposób tępił komunistów i monarchistów; 5/ żądają bezpłatnej i jednolitej szkoły; 6/ Stronnictwo Chłopskie wyłącza nasza ze organizacji wszystkich właścicieli powiatu szczeczyńskiego; 7/ wyrażają pogardę posłowi Nitkowi głównemu odrępcy interesów mas chłopskich. Przekład wiecu - spokojny. - /: S.391 z dnia 12. b.c./.

b/ Włościańska Organizacja Monarchistyczna

/ Wasechuranowa /.

Powiat Komisyjny.

Instruktor W.O.M. Szczepański Zygmunt z Kolna dnia 10 b.c. zwołał w Zambrowie wiec propagandowy odbyty przy małym okro- 300 osób. Przemówienie Szczepańskiego poza ktytyką ustroju ludo- krytycznego i przedstawianiem temy ustroju monarchistycznego, badej charakterystycznych momentów nie zawierało. Na wywołanie przez niego okrzyk "Niech żyje król" odpowiedzieli okrzykiem "Przeć z królem". Ratując sytuację Szczepański podjął mówić o zasługach i poczynaniach Marszałka Piłsudskiego w dziele odbudowy państwa. Na zakończenie zwołał okrzyk "Niech żyje Marszałek Piłsudski", powtórzony przez zebranych kilkakrotnie. / S.642/p.

12.b.m./

Powiat Wysoko-Mazowiecki

Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa w Łapach liczy ponad 100 członków i prowadzi w dalszym ciągu skuteczną w wynikach swoją organizacyjną i propagandową na terenie całego powiatu. / S.476/pf. z dn. 12.b.m. /

a/ Partja Pracy

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Koło lokalne Partji Pracy w Cieszanowie liczące w maju br. około 60 członków powoli rozpada się z powodu braku zaufania członków do zarządu koła a przede wszystkim Krawczyka Stanisława, członka o niestałej przeszłości i Piotrowskiego Józefa Marjana osobnika politycznie nieustraszonego i uchodzącego ogólnie za warcholę. / S.476/pf. z dnia 12.b.m. /

d/ Polska Partja Socjalistyczna Lewica

Powiat Białostocki:

Kilka samowolnych ostatnio faktów udaje się wskazywać że w Starosielcach istnieją ukonspirowane organizacje P.P.S. Lewicy i Z.S.R. Lewicy, dla których z Warszawy i Krakowa przesyłane są pocztą wydawnictwa partyjne i związkowe. Wyniady wórozoń. / S.1088/p. z dn. 14.b.m. /

e/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Wyzwolenie"

Powiat szczeciński:

Dnia 10.b.m. odbyło się zebranie organizacyjne lokalnego koła P.S.L. "Wyzwolenie" we wsi Rudkażewo-Przechwiał k. Łondo Bronisław, prezes powiatowego koła Stronnictwa w Grajewie. Na członków koła zapisano się około 30 osób zarządu nie wybrano. Iżegor dnia Łondo zwołał następne zebranie organizacyjne.

we wsi Ławak. Na członków kółka zapisało się 10 osób; do zarządu weszli: Stanisław Zajaczkowski - prezes, Andrzej Kosmowski - sekretarz, Lechak Stanisławski - starosta, Stanisław Gysulski - i Józef S. - członkowie / S.391 z dn.12.b.m./.-

III. Ruch zawodowy.

Powiat grodzieński :

Dnia 5.b.m. w Krynkach odbyło się ogólne zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Skórszennego. Przewodził sekretarz oddziału Nochim Blachar, który podniósł, że kryzys płac zarobkowych w przemyśle skórzanym spowodowany został skutkiem napływu robotników ze wsi. Obecność - około 60 osób. / S.Pr.1010/111. z dn.12. b.m./

Powiat Augustowski .

Dnia 10.b.m. odbyło się w Augustowie zebranie członków Zn.Zaw. Robotników Przemysłu Skórszennego wyłącznie w sprawach organizacyjnych. / S.544/pł. z dn.12.b.m./.-

Powiat Wzn.-Macowiecki:

Wpisyw partyj i liczebność związków zawodowych w Łapach przedstawiają się następująco: Z.Z.R. / PPS./ 256 członków, P.Z.R. / Ch.D./ 145 członków Z.Z.R. / KPR. prawica / 86 członków. / S.476/pł. z dn.12.b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 9.b.m. w Wołkowysku odbyło się zebranie członków Związku Drobnych Kupców, na którym przemawiał instruktor Centrali Związku, Berliner Daniel z Warszawy. Poruszył on sprawy podatkowe i nakreślił program pracy Komisji szacunkowej przy miejscowym Urzędzie Skarbowym.-

Tegoż dnia odbyło się w Wołkowysku zebranie Związku Kupców Żydowskich. Przemawiali Baran, Mendelblum, Siroh, Pola-

czek i buder obok innych w sprawie wyborów do rady miejskiej m. Wołkowyska. - / S.Pr. 515 z dn. 12.6.20. / -

Powiat białostocki :

Dnia 10.6.20. w Białymstoku odbyło się zebranie pracowników krawieckich i szewskich pod przewodnictwem Niebarga Zolika. Omawiano sprawy organizacyjne. -

Tegoż dnia w Białymstoku odbyło się zebranie sekcji spożywczo-kolonijalnej. Związku Kupców. Przewodniczącym XXXXXXXX Ebersztejn Jakób. Do nowego zarządu sekcji zostali wybrani: Ebersztejn, Lysstryng, Egier, Lipnik, Koczkowski Kapno, Akterwajn i Biskupicki. -

Dnia 10.6.20. w lokalu C.K.R.P.P.S. w Białymstoku odbyło się pod przewodnictwem Abramowicza zebranie robotników budowlanych. Na wniosek przewodniczącego zebrania w liczbie około 40 osób odrzucili propozycję P.T.S., by pracujący robotnicy przemysłu budowlanego odstąpili 3 dni pracy w tygodniu na rzecz bezrobotnych. / S. 1080/p. z dn. 14.6.20. / -

IV. Wybory do samorządów.

Powiat grodzieński :

W miastach Krynki, Skidel i Indera organizacje żydowskie prowadzą intensywnie kampanję wyborczą. -

Dnia 8.6.20. bundowski komitet wyborczy "Ogólnego Związku Robotniczego" zwołał wiec w Krynkach. Przemawiali Jakób Szapir i Gotlib Dawid z Krynki oraz Tabaczynski Benjamin, prezes C.K. "Bundu" w Białymstoku, który poddał bezwzględnej krytyce działalność dotychczasowej rady miejskiej w Inderze, a także występował przeciwko grupom wyborczym ortodoksałów i sjonistów. Obecnych na wiecu około 30 osób. -

W Inderze zgłoszono 8 list wyborczych. -

Zainteresowanie ludności polskiej wyborami na ogół słab-

ba. - /: S.Pr. 1010/III. z dnia 12.6.m./-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 9.6.m. odbyło się w Wołkowysku przedwyborcze zebranie Związku Rzemieślników Żydowskich. Przemawiali Abram Szwachowicz, Benjamin Sentkiewicz i inni, po których przemówieniach i szerzej dyskusji ustalono nazwiska 10-ciu kandydatów do Rady Miejskiej. -

Dnia 7.6.m. w Wołkowysku odbyło się przedwyborcze zebranie "Bundu", zwołane przez Iwa Herasia, członka C.K. "Bundu" w Białymstoku. Na zebraniu tem konkretnych uchwał nie powzięto, a zdecydowano jedynie zwołać ogólny wiec "Bundu" w Wołkowysku dnia 9.6.m. Na odbytym w tym dniu wiecu przemawiali Szlosberg z Wołkowyska i Eggelbaum, radny z Wieruszki, którzy wyjaśniali szczegółowo rolę "Bundu" w pracach instytucyj samorządowych. Na wywody ich, godzące także w sjonistów, unikował replikować Rubinowicz Mojżesz, sjonista, jednakże tłum na wiecu zebrany mówić mu nie pozwolił. -

Dnia 10.6.m. odbył się w Wołkowysku wiec przedwyborczy robotników i pracowników chrześcijan. Przemawiał przedstawiciel pracowników kolejowych Gąsienyński, który uzasadniał konieczność utworzenia chrześcijańskiego bloku wyborczego. Zebrani przytoczone przez niego argumenty uznali za słuszne. -

Ponadto w dniach 7. i 9.6.m. w związku z wyborami do rady miejskiej w Wołkowysku odbyło się kilka mniejszych zebrań grup żydowskich i chrześcijańskich. - / S.Pr. 515 z dn. 12.6.m. /.

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Szczytyński:

Strajk w fabryce wyrobów gumowo-taśmowych Hepnera w Grajewie /vide sprawozdanie tygodniowe Nr.12/ nie został dotąd zlikwidowany. Przebieg strajku spokojny. /S.391 z dn. 12 bm./.-

Powiat Grodzieński:

Trwający o-d dnia 27.VI.br. strajk 30 robotników tartaku Kwinera Mordki w Zaniemońsku, gm. Mosty został zlikwidowany dnia 4 bm. Strajkujący przystąpili do pracy na warunkach poprzednich.-

Strajk w fabryce zapalczanej "Marjon" w Grodnie trwa nadal /vide sprawozdania sytuacyjne tyg. Nr.11 i 12/. Aby nie wstrzymywać pracy, zarząd fabryki na czas strajku przysłał kilku nowych robotników na miejsce strajkujących.-

W dniu 12 bm. robotnicy pozostałych oddziałów fabryki wskutek agitacji PPS Lewicy rozpoczęli strajk właski na poparcie akcji strajkowej robotników oddziałów maszynowego i maszynowego. Dyrekcja fabryki dnia 13 bm. ogłosiła strajkującym, że za dwa tygodnie fabryka zostanie zamknięta.-

Zmiany w stanie bezrobocia na terenie powiatu nie nastąpiły. /: S.Pr.1010/III. z dnia 12 bm. i BP.3694/-

Powiat Suwalski:

/Vide tygodniowe sprawozdanie sytuacyjne Nr.12/

Strajk 130 robotników tartaku w Płociesznie został zlikwidowany dnia 12 bm. Strajkujący uzyskali od 18 do 22% podwyżki płac, zależnie od kategorii pracy. /S.542/Pr. z dnia 12 bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 11 bm. zastrajkowało 64 robotników fabryki włókienniczej Moritza w Michalowie. Strajkujący domagają się natychmiastowej wypłaty 20% należności zarobkowych, które

niały im być wypłacone do dnia 2 br.-

Stan bezrobocia na terenie powiatu białostockiego według danych z dnia 2 br. przedstawia się następująco: w Białymstoku bezrobotnych - 2685, Supraślu - 128, Michałowie - 257, Wasilkowie - 99, Gródku - 371, Starewielcach 137, Czerwymstoku 166 i pozostałych miejscowościach powiatu - 76, ogółem w powiecie 3919 /na dzień 1.VI.br. było 4992 bezrobotnych/.-

Z liczby tej przypada na robotników tytoniowych - 34, włókienniczych - 1902, robotników budowlanych - 177, przemysłu metalurgicznego - 177, rolniczych - 5, wykwalifikowanych - 574, nie wykwalifikowanych - 762, pracowników umysłowych - 288.-

Z funduszu bezrobocia korzysta 642 robotników i 15 pracowników umysłowych, z zapomóg doradczych 72 osoby. /S.1089/p. z dnia 14 br./.-

-----CO-----

VI. Ruch wyrotowy i lewica nielegalna.

Powiat Grodzieński:

W Grodnie i powiecie obserwowana jest ożywiona działalność organizacyjna KPZB, co pozostaje w bezpośrednim związku ze zwolnieniem z więzienia kilku wybitniejszych komunistów. Zwolnieni, prawie wszyscy, weszli w skład OK KPZB Grodno, który szczególną uwagę zwraca na organizowanie czerwonych frakcyj w więzieniach, związkach zawodowych klasowych w Grodnie, Skidlu i Krynkach.-

Odpowiednie dochodzenia wdrożono /S.Pr.1015/III.z dn. 12/VII.br./.-

Powiat Ostrołęcki:

Klub poselski b.NPCh. w ostatnich czasie przysyłał pod tą fałszywą osobą w powiecie wydawnictwa partyjne. Jednym z odbiorców i kolporterem tych wydawnictw był Jan Wyrębek, mieszkaniec wsi Zawady, gm.Wach, którego aresztowano dnia

9 bm. i z materiałami oskarżenia oraz dowodami rzeczowymi /wydawnictwa - odeszy pt. "Manifest" i "Bracia Chłopi"/ przekazano sądziemu śledczemu w Ostrołęce.-

W nocy z dnia 5 bm. na drogach Ostrołęka-Warszawa i Ostrołęka-Lomża nieujawnieni sprawcy rozrzucaili kilkadziesiąt egzemplarzy odeszy CKKPP p.t. "Towarzysze Chłopi" /notowanej w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. /: S.380/P. z dnia 11.bm.:/-

W nocy z dnia 13 bm. na st.kol.Ostrołęka przychwycony zostali na gorącym uczynku rozrzucaania odesz konwiktów-nych, nawołujących kolejarzy do strajku: Bocian Herasz, Chaim Naka i Wolf Rejchman, m.Ostrołęki /Urz.Śl./.-

Powiat Wołkowski:

Uzyskano w drodze konfidenjonalnej informacji, że w m-ku Dereszynie, pow.łomżyńskiego odbył się na 25 bm.konferencja komitetu rejonowego KPZB. przy udziale delegata organizacyj KPZB w Jeziornej i innych. Odpowiednie zarządzenia poczynione /: S.Pr.515 z dnia 12 bm.:/-

Powiat Łomżyński:

Starostwo w Łomży uzyskało poufne informacje, że łomżyńska organizacja ZMKw. otrzymała większy transport literatury konwiktowskiej do kolportażu. Przedsięwzięto odpowiednie środki celem uniemożliwienia kolportażu i zlikwidowania organizacji. /S.642/p. z dnia 12 bm.:/-

Powiat Suwalski:

Dnia 6 bm. pod adresem Władysława Dermejki ze wsi Studzianny-Las, gminy Giby nadesłano egzemplarz odeszy klubu poselskiego Niezależnej Partji Chłopskiej p.t. "Bracia Chłopi". Odesza do adresata nie dotarła. /: S.542/Pr. z dnia 12.bm.:/-

Kilka egzemplarzy tejże odeszy pod adresem poszczególnych osób przesłano pocztą z Warszawy do powiatów biel-

skiego i białostockiego /wrazem/.

Powiat Kolneński:

W dniu 7 bm. rozrzucone w Kolnie kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych Zech edycji, wyd. przez CKPT, spotowanych w tut. sprawozdaniach sytuacyjnych. Dochodzenie udrożone. /S.Pr.457 z dnia 9 bm./.

Powiat Białostocki:

Komunisty w Białymstoku pośrednio przez komunistyczny element bundowskich związków zawodowych dąży systematycznie do utworzenia specjalnego, międzyzwiązkowego komitetu bezrobotnych, czemu skutecznie przeciwstawia się "Bund" i PPS.

-----oOo-----

Dnia 11.bm. do Starostwa w Białymstoku doprowadzony został drugi etapowy Iljuta Juljan, syn Daniela i Ireny, urodz. w r.1905 we wsi Mielanski, gm.Gródek i tamte ostatnio zamieszkały, wyznania prawosławnego, narodowości białoruskiej, b.członek BWRHromady. Iljuta zatrzymany został dnia 7 bm. w strażnicy granicznej za usiłowanie przekroczenia granicy do Rosji Sowieckiej i uchylanie się od służby wojskowej.

Dnia 12 bm. tą samą drogą doprowadzony został Bazyl Teodor, syn Jana i Aleksandry, ur. w r.1902 we wsi Nowosielski, gm. Gródek i tamte zamieszkały, wyzn.prawosławnego, nar.białoruskiej, b.członek BWRH., którego zatrzymano dnia 9 bm. w strażnicy granicznej za usiłowanie przekroczenia granicy do Rosji Sowieckiej.

Zachodzi podejrzenie, że usiłowali oni przedostać się do Rosji i zaciągnąć się tam do oddziałów wojskowych. Osiedleno ich w miejscu stałego sadziszkania i poddano doświadczeniom nadzorcy /S.1089/p. z dnia 14 bm./.

-----oOo-----

VII. Ruch narodowociowy.

108

a/ białoruski

Powiat Grodzieński:

Sekcja dramatyczna przy Zarządzie Okręgowym Twa Szkoły Białoruskiej w Grodnie uzyskała drugą nagrodę na odbytych w dniu 2 bm. w Grodnie konkurs. zespołów dramatycznych - polskiego, białoruskiego, żydowskiego, rosyjskiego i ukraińskiego za doskonałe odegranie utworu scenicznego "Lekarze i lekarze".

Posatem organizacje białoruskie w Woj. Białostockim innej działalności nie przejawiały /własne/.

b/ żydowski

Powiat Białostocki:

Dnia 10 bm. odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie sprawozdawcze organizacji sjonistycznej, na którym sprawozdanie z ogólnego zjazdu sjonistycznego, odbytego w Warszawie w dn. 3 - 5 bm., złożyli delegaci na ten zjazd Lifszyc, Abram i Leder Lejzer. Obecnym około - 200 osób. /:L.1089/p. z dnia 14.bm./.

Powiat Wyszakowski:

W osadzie Ciechanowice ukonstytuował się zarząd stowarzyszenia sportowego "Makkabi" w składzie: Lejb Szneler - prezes, Moazko Kagan - wiceprezes, Hersh Goleb - sekretarz, Jankiel Pełchowiec - skarbnik, Chaim Winer - gospodarz /L.476/pf. z dnia 12 bm./.

VIII.

a/ Ruch społeczny.

Powiat Augustowski:

Dnia 10 bm. w gminie Szosbro-Głazanka odbyło się zebranie młodzieży w sprawach przysposobienia wojskowego. Zebrani w liczbie około 150 osób postanowili przystąpić do dwuletniej organizacji p.w. /S.544/pf. z dnia 12.bm./.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 6 bm. ks. Orzechowski wygłosił w Ostrołęce odczyt o roli narodu polskiego w życiu międzynarodowym, w którym podkreślał, że naród polski jest jednym z najbardziej pracowitych narodów świata. Odczyt utrzymywany był całkowicie w tonie apolitycznym /S.380/p. z dnia 11.bm./.-

-----oCo-----

b/ Ruch wyznaniowy.

W czasie od 27 do 30 czerwca br. przebywali w Filipowie, pow.suwalskiego, gdzie istnieje parafia marjawicka, biskupi marjawicki Kowalski i Prochniewski oraz księża Przestecki i Kaczyński z Płocka. Biskup Kowalski oprawił nabożeństwo w miejscowej kaplicy marjawickiej i wygłosił kazanie, skierowane w treść przeciwko kościołowi katolickiemu oraz odczytał list pasterski "O wejściu wiernych do nieba", nawołujący wyznawców marjawityzmu do odłączenia się od katolików, którzy nie są prawdziwymi wyznawcami Chrystusa /S.542/Pr. z dnia 12 bm./.-

Dnia 10 bm. w Białymstoku Stowarzyszenie Badaczy Pisma Sw. urządziło wykłady dot. "Kto wierzy w Jezusa Chrystusa" /S.1089/p. z dnia 14 bm./.-

-----oCo-----

IX: R ó z n o :Powiat Bielski - Podlaski:

W dniu 7.b.m. do Bielska zostali do Starostwa w Bielsku Jan Radziszewski, mieszkaniec Bielska i Aleksander Lickiewicz m. Bielski, zatrzymani pod zarzutem usiłowania przekroczenia w drodze nielegalnej granicy pierwszy do Niemiec, drugi do Rosji. Podczas rewizji osobistej u Lickiewicza znaleziono legitymację oszkoniowską B.B.U.B.U. na jego nazwisko wydaną. Według zeznań Lickiewicza, miał on po przedostaniu się do Rosji wykorzystać tę legitymację przy zabiegach u władz sowieckich o prawo pobytu. / B.P. 956 z dnia 13.b.m. / -

Najbliższe wydarzenia :Powiat Ostrołęcki :

W dniu 10.b.m. w więzieniu w Ostrołęce więźniowie kryminalni Franciszek Drodz, Jan Wyszynski, Antoni Łukasiewicz i Stanisław Grądkiewicz usiłowali wywołać ogólny bunt więźniów. Natychmiastowa interwencja policji zlikwidowała awanturę w zarodku. Awantura trwała godzinę. Wyłamali drzwi w jednej z cel. / S. 380/p. z dnia 11.b.m. / -

Powiat Sokółski :

Dnia 9.b.m. Komendant Posterunku P.P. w Odelsku przedownik Remba Bolesław, będąc w pościgu za desertorem Koszowskiem Andrzejem, napotkał żołnierza Oboryka Józefa, podobnego z wyglądu do wspomnianego desertera. Nazwany przez niego przed Rembą okrzykiem: "Stój, ręce do góry" - Oboryk padł na ziemię i ukrył się w trawie. Z obawy, że ze strony żołnierza padną strzały, gdyż deserter Koszowski narywał się z karabinem, przed Rembą wystrzelił do Oboryka 4 razy z rewolweru, raniąc go lekko w prawy bok. O wypadku powiadomiono władze sądowe i zarządcono dochodzenie. / L.P. 3618 / -

Przestępczość kryminalna:

Powiat Kawałski :

Dnia 7. b. m. na tle nieporozumienia majątkowych Józef Cotał z kolonii Sejwy zamordował siekierą swą żonę Weronikę -

Dnia 10. b. m. na szlache granicznej, w pobliżu wsi Tłumowice, gm. Głbys zamordowany został pobiciem bagniet w brzocho Stanisław Grabowski. / Z. 542/Pr. z dn. 12. b. m. /.

Powiat Kolneński :

W dniu 4. b. m. we wsi Łuby, gm. Rogiżnica - Wielkie podczas bójki na zabawie ciężkie uszkodzenia ciała zadano Józefowi S. - wstec do wsi Rogiżnica Wielkie i Ignacemu Piłkowi ze wsi Osar- nocin, gm. Drodowo. Piątek ran i ciężeń odniesionych ran zmarł w szpi- talu. Sprawcy aresztowani. / Z. Pr. 473 z dn. 13. b. m. /.

Powiat Wys.-Mazowiecki:

W dn. 8. b. m. we wsi Jamiołki - Godeleby, gm. Tokocki, na tle porachunków charakteru erotycznego porażono zostają Leokadia i Maria Pioszczatowskie. / Z. 475/pf z dn. 12. b. m. /.

Zaproszkała w majątku Piłkowskiego, gm. Pociągowa Woznioka Jani- na jadąc rowerem nastąpiła się na nieśloną przez właściciela Zawadzkiego żonę skutkiem czego przecięła sobie gardło i po- mroziła ścierd na miejscu.

Zawadzkiego zatrzymano i wdrożono dochodzenie całym wy- szczyłm wypadku. / Urn. 31 /.

Powiat Białostocki :

W dniu 5. lipca r. b. na powracającą z Białegostoku do domu mieszkankę maj. Dobrzyńską, gm. Zabudów, pow. białostockiego, Hajduk Aleksandrowa pomiędzy wsiami Protasy a Borowiki dokonany został napad przyciem nieznanymi dotychczas złodziejami, obalający ją na ziemię, grabować jej 52 zł. gotówką oraz stał jedwabny wartości 48 zł. - / Z. 3699 /.

P o ż a r y :

Dnia 12.b.m. w niewiadomej przyczynie spłonęła domoszcznia elektryczna w Zabudowie, powiatu białostockiego. Ofiar w ludziach nie było. -

Dnia 13.b.m. w wsi Blochy, gm. Długosiodło, pow. ostrowskiego spłonęło 9 domów mieszkalnych i 13 stodół. Wypadków z ludźmi nie było. Na miejsce pożaru wyjechał Starosta ostrowski, celem przyjęcia pogorzelców z doraźną pomocą. Wyniosłości strat na razie nie ustalono. - / BZ.3718 / -

Ustalono że uszkodzenie linii telefonicznej na szlaku Podgórsk - Białystok w powiecie wódkiwyskim, o czym donosiłem w sytuacji sprawozdaniu tygodniowym Nr.12, nastąpiło wskutek obalenia się sprężyniaka szopy tel. Drut stracony został przez przejeżdżających furmanką niemalowanych dotąd osobników. -

Białystok dnia 16. lipca 1937 roku.

Z a K o j e w o d e :

Naczelnik
Wydziału Bezp. Publ.

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Białystok, dnia 4^{go} lipca 1927 r.

L.: B.P. 1369./T.

Przedmiot: Sytuacyjna sprawozdanie tygodniowe Nr.14, za czas od 1^{go} do 23 lipca 1927 r.

Do **Tajno**

/: według rozdzielnika.:/

Przesyłam w załączeniu sytuacyjna sprawozdanie tygodniowe Nr.14, za czas od 1^{go} do 23 lipca 1927 roku.

1. zał.

Z a W o j e w o d z y :

22. Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

Ruch polityczny w okresie sprawozdawczym, podobnie, jak w poprzednich okresach, był słaby, co pozostaje w przyczynowym związku z rozpoczynającym się okresem robót polnych. Również ruch zawodowy nie był intensywny, a notowane jego przejawy w większości wypadków wiązały się ściśle z kampanją wyborczą stronnictw politycznych.

Na czołko spraw narodowościowych wysunęły się sprawy żydowskie jako przejawy walki klasowej w zachodnich powiatach Województwa i ruchu speyficyzacji narodowościowego w powiatach wschodnich gdzie ludność żydowska w wyborach do samorządów blokom chrześcijańskim przeciwstawiła wyborcze bloki żydowskie.

We wszystkich gałęziach przemysłu sytuacja naogół pomyślna. Poprawie uległa konjunktura w przemyśle włókienniczym, urrewnym i skórzanym. Sytuacja ekonomiczna bez zmian, ceny na artykuły pierwszej potrzeby utrzymują się na stałym poziomie.

Bezrobocie świadczy o dalszym wahaniam, dającym w wyniku nieznaczne obniżenie cyfry bezrobotnych. Stan bezpieczeństwa publicznego - pomyślny.

II. Ruch polityczny.

a/ Polskie Stronnictwo Chrześcijańskiej Demokracji.

Powiat Augustowski:

Pracę organizacyjną na rzecz Chrześcijańskiej Demokracji w powiecie augustowskim rozpoczął Szczawiński Wiktor z Warszawy, instruktor stronnictwa na okręg wyborczy Grodno - Suwałki - Augustów.

Dnia 13. b.m. Szczawiński zwołał zebranie organizacyjne

w osadzie Sztabin. Obecnych na zebraniu około 20 osób.-

Przemówienie Szczawińskiego, skierowane przeważnie przeciwko P.P.S. i P.S.L. "Wyzwolenie" przyjęte zostało przez zebranych prawie obojętnie. / S.558/p. z dn.19.b.m./.-

Powiat Grodzieski :

Dnia 17.b.m.odbył się wiec Ch.D. w Grodnie przy udziale wspomnianego wyżej Szczawińskiego Wiktora. Przemawiali oprócz Szczawińskiego Jastrzębski, ks.Sawoniewski, Zimnoch i Twardowski.-

Szczawiński oskarżał Rząd Marszałka Piłsudskiego o walkę z Izbałą parlamentarną, czego dowodu doszukiwał się w fałdzie zamknięcia sesji Sejmu i Senatu. Pozostali mówcy omawiali sprawy wyborcze, nawołując zebranych do głosowania na listy chrześcijańskie. Obecnych na wiecu około 100 osób.- / S.1047/Pr.z dn.19.b.m./.-

b/ Stronnictwo Chłopskie..

Powiat Sokólski :

Instruktorzy lokalni stronnictwa Piasecki i Płonki zwołali wiec organizacyjny we wsiach Kuplisk i Budno.-

We wsi Kuplisk na członków koła zapisało się 13 osób z pośród których wyłoniono zarząd w składzie: Olchanowski Jan - prezes, Bielski Kazimierz - wiceprezes, natomiast ludność wsi Budno, poruszająca pod wpływem P.S.L. "Wyzwolenie" odmówiła należeń do Stronnictwa Chłopskiego.- / S.692/Tjn. z dn.19.b.m./.-

Powiat Szczuczyński :

Dnia 17.lipca b.r.w osadzie Wasosz odbył się wiec Stronnictwa Chłopskiego, zwołany przez Bogusza Piotra, nauczyciela szkoły powszechnej i kierownika sekretariatu powiatowego stronnictwa w Grajewie. W przemówieniu swem Bogusz skreślił program Stronnictwa Chłopskiego, szczególnie w odniesieniu do

reformy rolnej, szkolnictwa i kościoła. Między innymi na-
oczył on, że Stronnictwo Chłopskie dały do tego, aby wojewo-
wie i starostowie wybierani byli przez ludność.

Po wzniesieniu okrzyków na cześć Prezydenta Rzeczypospo-
litej, Marszałka Piłsudskiego i Ministra Spraw Wewnętrznych
gen. Składkowskiego, zebrani na wiecu w liczbie około 200
osób uchwalili rezolucje w redakcji Bogusza, następującej
treści: "Zebrani ... 1/ wyrażają cześć i hołd Prezydentowi
Rzeczypospolitej Polskiej i Marszałkowi Piłsudskiemu; 2/ do-
magają się rozwiązania Sejmu i rozpisanie nowych wyborów;
3/ wzywają wszystkich właścicieli powiatu szczeczyńskiego do
porzucenia stronnictw chjeno-piasta i "Wyzwolenia" i wstę-
pienia do Stronnictwa Chłopskiego; 4/ dają bezpłatnej i jedno-
litej szkoły; 5/ wyrażają pogardę posłowi Wincentemu Witoso-
wi, głównemu zarządcy interesów chłopskich."

Na zarazty Bogusza, dotyczące P.S.L. "Wyzwolenie" usiło-
wał w czasie trwania wiecu replikować Lendo Broniaków, sekre-
tarz powiatowego Koła P.S.L. "Wyzwolenie" w Grajewie, jednakże
tłum nie pozwolił mu mówić.

Po wiecu odbyło się w osadzie Wąsosz organizacyjne ze-
branie koła Stronnictwa Chłopskiego. Zapisało się około 30
osób na członków koła którego zarząd stanowią: Bednarewicz
Józef - prezes, Wiaszniewski Gabryel i Soliński Jan - wicepre-
zesi, Szybański Julian - sekretarz, Wojciechowski Franciszek -
skarbnik . / S.401/p.2 dn.19.b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 10.b.m. poseł dr. Polakiewicz Karol zwołał wiec
w Erzmiennej Kościelnej, na którym wyjaśniał zebrany tech-
niczne strony wyborów do samorządów. Następnie dodał, że w wy-
nikach dla nas pracujących poczynaniom Rządu Marszałka Pił-
sudskiego przeciwstawiać zgubne dla Państwa rządy posła Win-
centego Witosa. Za spraw lokalnych poseł poruszył niespra-
wiedliwe jakoby wymierzanie kar przez sądziego pokoju w Zel-
wie, oraz nadmierne pobieranie pieniędzy przez duchowieństwo

katolickie w powiecie na świadectwa kościelne i wprowadza-
nie do kościoła polityki przez duchowieństwo.-

Co do sądsiego pokoju w Zelwie, poseł Polakiewicz nale-
cał zainteresowanym pisać skargi do P. Ministra Sprawiedli-
wości, Meyzutowicza, zastrzegł się jednak, że nie wierzy, by P.
Minister Meyzutowicz, jako obazarnik, mógł im cośkolwiek po-
móc.-

Zastępujący miejscowego proboszcza, ks. Nowicki z Woko-
wyska przy pomocy około 50 zgromadzonych kobiet usiłował
śpiewem pieśni "Zdrowaś Marja " przetrwać przemówienie posła
Polakiewicza, na którego i policji interwencję ks. Nowicki
wraz ze wspomnianymi kobietami saniechał opozycji i z wiecu
się usunął.-

W dniach 15. 17 i 18 b.m. poseł Polakiewicz odbył wiece
przedwyborcze w Zelwie, Podoroszku i Jakówce. / S.Pr. 515 z dn.
19.b.m./.-

c/ Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Bielski - Podlanski:

Dnia 16.b.m. poseł Jankowski Józef zwołał wiec we wsi
Winną Poświętną, gm. Skórzec.-

Omówił on sprawę wyborów do przedstawicielstw samorzą-
dowych, stan wojny gospodarczej pomiędzy Polską i Niemcami
oraz wyznał zebranych do przeciwstawienia się wszelkim sa-
machom ze strony lewicy na śluby kościelne. Obecnych około
200 osób.- / S.Pr. 973 z dn. 21.b.m./.-

d/ Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa.

Powiat Łomżyński :

Dnia 17.b.m. odbył się w osadzie Rutki przy obecności
około 400 osób wiec M.O.W., zwołany przez instruktora Organi-
zacji Szczepańskiego Zygmunta z Kolna, który przemawiał n.t.

/ .

III. Ruch zawodowy.

Powiat Suwalski:

Dnia 17 bm. Okręgowa Rada Klasowych Związków Zawodowych w Suwałkach zwołała także zebranie bezrobotnych, na którym uchwalono urządzić w dniu następnym demonstrację bezrobotnych przed Magistratem pod hasłem: pracy i zasiłków. Demonstracja ta nie odbyła się.
/: B.547/Pr. z dnia 19 bm.:/-

Powiat Grodzieński:

Dnia 15 bm. w Jeziorach odbyło się zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego przy udziale delegata Okr. Rady Kl. Zw. Zaw. w Białymstoku, Macanko Romana i delegata takież Rady w Grodnie, Krasinśkiego Kazimierza.-

Obok spraw związanych z wyborami do rady gminnej w Jeziorach, omawiano sprawy organizacyjne.-

/: S.1047/Pr. z dnia 19. bm.:/.

Powiat Białostocki:

Dnia 17 bm. w Czarnej Wsi odbyło się pod przewodnictwem Sulczyńskiego Stanisława zebranie członków miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego. Przemawiali Krasinśki, buchalter kooperatywy "Praca" i członek Okręgowej Rady Kl. Zw. w.w Białymstoku, Macanko Roman.- Pierwszy z nich ilustrował szkodliwość dla nas pracujących działalność stronnictw pravic.-

Macanko Roman omawiał sprawę urlopów robotniczych, przebieżem zaznaczył, że urlopy te w tartakach państwowych udzielane są z wyraźnym pomijaniem dotyczącej ustawy i, że w celu uregulowania tejże sprawy przybyć ma do Czarnej Wsi Inspektor Pracy.-

Przy poruszeniu wypadków wiedeńskich, Macanko stwierdzał, że zorganizowani socjaliści w Wiedniu osiągnęli całko-

wite zwycięstwo nad burżuazją.- Obecnych na zebraniu - około 50 osób.-

/: S.1130/p. z dnia 21.bw.:/-

-----200-----

IV. Wybory do samorządów.

Powiat Wołkowyski:

Dnia 11 bm. odbyło się w Wołkowysku przedwyborcze zebranie Związku Kupców Żydowskich. Przewodniczył i referował Efros, kandydat czołowy Związku do rady miejskiej m. Wołkowyska.-

Pozatem odbyły się zebrania i wiece przedwyborcze w Wołkowysku:

Dnia 12 bm. ZSK.; przemawiał prezes Grzelak Aleksander

dnia 12 bm. Związku Ludowo-Narodowego; przemawiał Olechowski Konstanty;

dnia 13 bm. organizacji ajor'atycznej; przemawiali Lew i Baran Szołom;

dnia 14 bm. "Bundu"; przemawiał Szlosberg.

Dnia 17 bm. odbyły się wybory do rady miejskiej w Swisłoczku. Głosowało 1282 osoby na 1712 osób uprawnionych do głosowania. W nowej radzie żydzi uzyskali 9 miejsc, chrześcijanie 3 miejsca /S.Pr.515 z dnia 19.bw.:/-

Powiat Grodzieński:

W Krynkach dnia 9 bm. odbyło się zebranie rzesiedników żydowskich, z przebiegu którego wynika, że utworzą oni wspólny blok wyborczy ze sjonistami. Następnego dnia odbyło się także zebranie przedwyborcze chrześcijan, na którym burmistrz Carewicz Paweł nawoływał zebranych do głosowania na listę bloku chrześcijańskiego.-

./.

Dnia 16 bm. odbyło się w Krynkach zebranie przedwyborcze, zwołane przez organizację sjonistyczną i odbyte przy udziale około 150 osób.-

W Skidlu w okresie sprawozdawczym odbyły się zebrania przedwyborcze, zwołane przez organizację prawych poalejsjonistów i lokalny oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Odzieżowego.-

Na pierwszym zebraniu przemawiał działacz sjonistyczny, Chmielnik z Białegostoku, na drugim - Poczyniuk Lejzor, prezes Związku Odzieżowego i Wakanan Maks, nauczyciel żydowskiej szkoły powszechnej w Skidlu.-

W obu wypadkach mówcy wzywali zebranych do zwalczania organizacyj burżuazyjnych i głosowania na listy robotnicze. /: S.1047/Pr. z dnia 19.bm.:/-

Powiat Kolneński:

W dniu 13 bm. odbyły się w Kolnie wybory burmistrza i radników magistratu. Wybrani zostali: Kościelski Feliks - Benba Wolf - wiceburmistrz, Ciołkowski Józef i Lejba Gynowicz - radnicy. /: S.493/Pr. z dnia 20.bm.:/-

Powiat Białostocki:

Dnia 17 bm. Stronnictwo Chłopskie zwołało w Michałowie wielkie przedwyborcze do rady gminnej. Przewodniczył Leonisz Antoni, który wyjaśniał zebrany konieczność uniknięcia rozproszenia głosów polskich przez utworzenie jednego bloku wyborczego. Na zebraniu wyłoniono komitet wyborczy bloku chrześcijańskiego w składzie: Stefan Sierada, Jan Maksimuk z Nowej Woli, Józef Dmitrjuk, Piotr Ambroży i Teodor Wawryniuk ze wsi Pienki, Józef Aksienuk i Tomasz Połocki z Kobylanki, Jan Wawryniuk z kolonii Krynica, Jan Popkawski ze wsi Sokole, Michał Kononczuk ze wsi Majdan, Stanisław Dąbrowski i Jan Janoszak ze wsi Baranów, Jan Chrusanowski ze wsi Oziabka, Teodor Kuryko ze wsi Kuryki, Józef Dąbrowski ze wsi Planty, Józef Warentuk i Maksym Wawulski ze wsi Mo-

Łeiska, Jan Tarasiewicz z kolonii Rochental oraz Aleksander Kostocki, Antoni Białucha i Józef Omerko z Michalkowa. Komitet zaproponował Żydom i Niemcom przystąpienie do bloku, dając im 4 miejsca w radzie.

Wobec tego, że Żydzi żądają dla siebie 5 miejsc, do porozumienia nie doszło. /: S.1230/p. z dnia 21 bm./-

V. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodzieński:

Dnia 16 bm. wskutek otrzymanych informacji poufnych o przebieganiu pracy strażniczej wsi Rewki, gminy Skidel, Michno Józefa transparentów komunistycznych, przeprowadzona została u niego rewizja, podczas której odnaleziono czerwony transparent z napisami treści antypaństwowej. /:S.1047/Pr. z dnia 19 bm./.

Powiat Szczuczynski:

W dniu 17 bm. w wsi Giby, gminy Szczuczyn na szosie, prowadzącej ze Szczuczyna do Grajewa rozrzucono kilkadziesiąt egzemplarzy odezw komunistycznych, a mianowicie: 1/ odezwy pt. "Wojna - wojnie", wydanej przez KCKPP w lipcu br., datowanej w Warszawie; 2/ odezwy pt. "Do walki o poprawę bytu, do walki z korniejelizacją kolei, do walki z dyktaturą Łaszytowską", wadanej przez KCKPP, datowanej w Warszawie, czerwiec 1927 r.; 3/ ulotki pt. "Wojna - wojnie", wydanej przez KCKPP w lipcu br. w Warszawie.

Kilkanaście egzemplarzy tychże odezw rozrzucono dnia 18 bm. w Grajewie. Sprawy kolportażu w obu wypadkach do tychczas nie zostały ujawnione. /: S.402/p. z dnia 18 bm.:/

Powiat Łomżyński:

Dnia 15 bm. w Łomży w pobliżu kossar 33 pp. i w Zas-

bronie rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy KCCKP pt "Towarzysze Chłopi", dotowanej w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych.

Dochodzenie wdrożone. /S.660/p. z dnia 19.bm./.-

Powiat Kolneński:

W nocy z dnia 14 bm. na drodze Szczuczyn - Stawiski rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw komunistycznych, powyżej wyszczególnionych edycji. /S.493/Pr. z dnia 20.bm./

Powiat Ostrowski:

Dnia 17 bm. na przewodach telefonicznych linii Oryłów - stacja Oryłów niejawieni dotąd sprawcy wywiesili transparent komunistyczny z napisami: "Prasa z wojną z ZSSR", "Prasa z mordem pośła Wojtowa", "Prasa z faszysmem", "Wara od Z.S.R.R.", "Wara od Chłai", "Biech tyje KPP i ZMR".
Dochodzenie trwa. /S.646/T. z dnia 21 bm./...

Powiat Białostocki:

13 bm. na dworcu w Białymstoku został zatrzymany J. Chłai, zamieszkały stałe w Białym Podlaskim jako podejrzany o działalność komunistyczną...

Zatrzymanego w celu następnym z materiałami dochodzenia przekazano do dyspozycji Komendy Pow.P.P. w Białym Podlaskim.

CHŁAI JAN 1900

Dnia 13.bm. w drodze etapowej doprowadzeni zostali do Komendy Pow.P.P. w Białymstoku Sawicki Piotr, syn Romana i Marii, urodzony w roku 1900, kawaler, wyznania prawosławnego, białorusin, zamieszkały w wsi Zaloki, gm.Gródek i Grześ Jan, syn Daniela i Julji, kawaler, urodzony w roku 1900, wyznania prawosławnego, białorusin, zamieszkały w gminie Gródek, obaj byli członkowie zlikwidowanej

117

BWRHromady.-

Wymienionych zatrzymano w strefie granicznej pod zarzutem usiłowania przekroczenia granicy do Rosji Sowieckiej w drodze nielegalnej.-

Po przeprowadzeniu dochodzenia osiedlono ich w miejscu stałego zamieszkania i oddano pod ścisły nadzór policji. W ciągu ostatnich dwóch tygodni zatrzymano w strefie granicznej pięciu b. członków BWRHromady z gminy Gródek. -

Wstępne dochodzenia, przeprowadzone na granicy i w Białymstoku, nie dostarczyły dowodów, mogących wskazywać na istnienie bezpośredniego związku pomiędzy usiłowaniami ucieczki do Rosji Sowieckiej zatrzymanych i werbunkiem wchodzącym do powstańców od - działków białoruskich, temniemniej jednak istniejących w tym kierunku podejrzeń nie usunęły.-

Z uwagi na to, Starosta białostocki zarządził w gminie Gródek ścisłe dochodzenia i wywiady.

/: S.1130/p. z dnia 21.bw.:/-

-----oOo-----

VI. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Grodzieński :

Rozpoczęty w dniu 27.VI.b.r. strajk robotników oddziałów nasypalnego i maczalnego w fabryce zapalniczej "Marjon" w Grodnie / vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.18 / trwa nadal. Dyrekcja fabryki w celu skłonienia strajkujących / 24 robotników / do podjęcia pracy, ogłosiła dnia 13.b.m., że fabryka za dwa tygodnie zostanie unieruchomiona, pomimo to jednak strajkujący od swych żądań nie odstąpili i pracy nie podjęli. Rozpoczęty dnia 12.b.m. w innych oddziałach strajk włoski pracy w fabryce nie powstrzymał. Strajkiem kieruje Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Chemicznego, a właściwie lokalny komitet P.P.S. Lawicy, pod którego wpływami związek ten się znajduje. -

Z ramienia komitetu działa komunistyczny Zajęz Antoni. - Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie dnia 19.b.m. przedstawiał się następująco: w Grodnie bezrobotnych - 34, metalowców, 31 robotników przemysłu budowlanego, 37- przemysłu drzewnego, 218-niewykwalifikowanych, 423 - wykwalifikowanych 4/ robotników rolnych i 120 - pracowników umysłowych, w Krynkach 23 bezrobotnych, ogółem w powiecie - 997 bezrobotnych.

Z zasiłków korzystał z akcji ustawowej 33 osoby, z akcji doraźnej 106 osób. / S.1047/Pr. z dn.19.b.m./.-

Powiat Szczuczynski :

Strajk w fabryce wyrobów gumowo - taśmowych Hepnera w Grajewie / vide tut. sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 12/ nie został dotąd zlikwidowany. Przebieg strajku spokojny. / S.401/p.z dn.19.b.m./.-

Powiat Białostocki:

Z dniem 22.b.m. w fabryce wyrobów włókienniczych Nowika w Białymstoku zwolniono 120 robotników oddziałów przedsiębiorstwa wykonawczych. Zwolnionym wyznaczono inną pracę w dniu 3 bm. -

Ograniczenie pracy we wspomnianej fabryce spowodowane zostało zmianami, jakie zaszły w związku ze śmiercią właściciela fabryki Nowika i przejęciem tejże przez spadkobierców

Dnia 14.b.m. zlikwidowany został strajk 64 robotników fabryki włókienniczej Moritza w Michałowie. Strajkujący przystąpili do pracy po wypłaceniu im zaległych zarobków. Strajk trwał od 11.b.m. / S.1130 z dn.26.b.m./.-

990 200 400 600 800 1000 1200 1400 1600 1800 2000

VII. Ruch narodowościowy.

a/ białoruski:

Powiat grodzieński :

Hurtki Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Masalanach, Skidlu, Krynkach i Indurze zorganizowały w okresie sprawozdawczym wieczorki sceniczne i odczyty, niepozbawione momentów politycznych.~

W całym powiecie obserwowane jest duże zainteresowanie się ludności białoruskiej wyborami do samorządów. Zwłaszcza czynniejsze elementy b.B.W.R. Brodady prowadzą ożywioną kampanię przedwyborczą.

Sędząc z nastrojów ludności białoruskiej i małego zainteresowania się wyborami ze strony ludności polskiej, liczyć się należy z możliwością uzyskania przez białorusinów większości w nowych przedstawicielstwach samorządowych. / S.1047, Pr. z dn.19.b.w. i własne /.-

b/ żydowski :

Powiat Biakostocki:

Dnia 20.b.m.odbyła się w Biakymatoku akademja żałobna z powodu 23 rocznicy śmierci wodza sjonistów, dr.Teodora Hercja.Przewodniczył Rapner Wolf, przemawiali: wiceprezes Rady Naczelnej Organizacji Sjonistycznej w Polsce Izak

Bergier z Wilna i członek miejscowej organizacji syjonistycznej, Lipman Rosental. - Bergier skreślił działalność i zasługi dr. Hercla w dziale odbudowy Palestyny, Rosental zaś ilustrował szereg ważniejszych epizodów z życia prywatnego dr. Hercla. Obecnych na akademii - około 500 osób. -

Dnia 16.b.m. odbyło się w Białymstoku walne zebranie członków Żydowskiego Akademickiego Koła Białostockian, na którym wybrano nowy zarząd w składzie: Klementynowski Hersz - prezes, Sernin Josel - wiceprezes, Glikfeld Mojżesz - skarbnik, Nachimowski Rubin - sekretarz, Ryszowski Matys, Ostrowski Fajwel i Prajski Józef - członkowie zarządu. -

Dnia 17.b.m. odbyło się w Białymstoku zebranie członków T-wa Dobroczyńności "Linus - Hojlin" w sprawie urządzenia kwesty ulicznej na rzecz T-wa w dniu 19.b.m. -

Dnia 20.b.m. w Białymstoku odbyło się zebranie członków Funduszu "Kieren - Hejsod", na którym po odczytaniu sprawozdań okresowych wybrano nowy zarząd w składzie: Wolf Hejner, Josel Dobkin, Abram Lifszyc, Jakób Szapiro, dr. Izak Róztanski, Łazar Szcaupakiewicz, Mina Zylberdyk, Middel Lifszyc, Fordko Wojtkowski. - / S.1130/Pr. z dn.21.b.m./.-

.....

VIII. Różne :

a/ Zatrzymania :

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 13.b.m. w m. Sokoły zatrzymany został Szafranowski Stanisław, podejrzany o działalność anty-żydowską. Szafranowskiego 15.b.m. z materiałami dochodzenia przekazano do dyspozycji Komandy Powiatowej P.P. w Baranowie. - / S.490/pf. z dn.19.b.m./.-

b/ Wypadki na pograniczu.

W dniu 18.b.m. postrzeleni zostali na odcinku granicznym powiatu suwalskiego przez straż celną / własną / przy przekraczaniu granicy polsko - niemieckiej przemytnicy Antoni Przemielawski i Żabicki z których pierwszy, po przewiezieniu do szpitala. zmarł. / S.547/Pr. z dnia 19.b.m./.-

o/ Odczyty :

Dnia 14.b.m. w sali Klubu Akademickiego w Grodnie redaktor Tadeusz Winiarski Długostowski wygłosił odczyt n.t. "Anglia a Rosja". Prelegent scharakteryzował historyczne stosunki Anglii królewskiej i Rosji carskiej, dzięki harmonii których państwa te żyły z sobą w jak najlepszej zgodzie i wspólnie prowadziły podbój ludów w Europie i innych częściach świata. Stosunki te zdanem prelegenta, nie uległy zmianie dopiero wtedy, gdy w Rosji rewolucja obaliła carat, i ustanowiła dyktaturę proletariatu. Obecnie Anglia zwalcza Rosję Sowiecką nie tylko dlatego, ponieważ ostatnia jednoczy uciśnione narody do walki z wysyskiem angielskim. Wogóle przemówienie Długostowskiego nacechowane było sympatją dla Rosji Sowieckiej. Obecnych na odczycie - około 150 osób. / S.1047/Pr. z dn-19.b.m./.-

d/ Ruch wyznaniowy.

Dnia 17.b.m. w Białymstoku Stowarzyszenie Badaczy Pisma Św. urządziło zbiorowe odczyty i wykłady treści religijnej, na których było obecnych około 40 osób. / S.1130/p. z dnia 21.b.m./.-

e/ Unikowanie wykolejenia pociągów.

W czasie o dnia 19 do 21.b.m. na terenie powiatu białostockiego i białskiego ujawniono trzy wypadki unikowania wykolejenia pociągów przez podłożenie na torze kolejowym bądź podkładów, bądź też innych rozmiarów kamieni, a mianowicie:

1/ Dnia 19.b.m. o godz. 3.30 przed zamkniętym sygnałem

wejściowym stacji kol. Białystok zatrzymał się pociąg transytowy Nr. 781, przybyły z Warszawy. Podczas postoju maszynista Rychlewski Antoni zauważył na torach przed ochraniaczami parowozu nowy podkład, który, jak stwierdzono, pochodził ze składu zapasowych podkładów, znajdującego się w odległości około 500 mtr. od miejsca podłożenia podkładu. -

2/ W dniu 20. b. m. na 52 klm. szlaku kolejowego Knyszyn - Modki, pow. białostockiego zdążający z Białegostoku do Grajewa pociąg towarowy Nr. 98, najechał na położony w poprzek toru podkład kolejowy. Podkład ten strzucony został z szyn przez znajdujące się przy parowozie ochraniacze. Uszkodzeń nie było. -

3/ W dniu 21. b. m. o godz. 4^{ej} rano obsługa pociągu osobowego Nr. 815 zauważyła na 24 klm. szlaku kolejowego Hajnówka - Naręka - Naręka umieszczony pomiędzy szynami kamień wagi około 15 klg. Pociąg został zatrzymany i kamień usunięty. -

W żadnym z powyższych wypadków sprawców dotąd nie ujawniono. -

Wdrożono energiczne dochodzenie zelem ustalenia, czy w wypadkach tych zachodzi możliwość sabotażu, czy też organa bezpieczeństwa mają tutaj do czynienia ze szkodliwymi wybrykami pastuchów. Sprawozdanie o wynikach dochodzenia Ministerstwu przedłożyć. - / U. S. 1379 z dn. 22. b. m. / -

-.-.-.-

P o ż a r y

Dnia 17. b. m. około Grabowicy Starej w powiecie ostrowskim spłonęło około 2-ch morgów drzewostanu w lesie państwowym. Przyczyn pożaru nie ustalono. -

Dnia 18. b. m. w nadleśnictwie krasnopolskim, pow. suwalskim ^{na przestrzeni} go spłonął drzewostan około 3 klm. Pożar wniecony został przez pastuchów. -

-.-.-.-

Przestępczość kryminalna.

Powiat suwalski :

Po przeprowadzeniu kontroli przez władze pocztowe i dochodzenia karnego przez policję, aresztowany i przekazany władzom sądowym został Zdzisław Adamski, kierownik urzędu pocztowego w Szypliskach, który popełnił szereg nadużyć, a między innymi skradł kilka czeków dolarowych z listów amerykańskich i po sfałszowaniu podpisów adresatów, czeki te zrealizował w Banku Wileńskim w Suwałkach. / B. 547/Pr. z dn. 19. b. m. /.-

Powiat grodzieński :

Dnia 19. b. m. wykawiono z Niemna około wsi Prasygodziów, gm. Wierchlińskiej trupa nieznanej płci. Na głowie trupa stwierdzono liczne rany od uderzenia, na plecach zaś przyszyty korpek z kamieniami, co dowodzi, że zachodzi tutaj wypadek morderstwa. - Dochodzenie wesocho. / BP. 3787 /.-

Dnia 12. b. m. w okolicy majątku Brzostowica - Wielka, odnaleziony został trup Łagody Piotra, mieszkańca tegoż majątku. Jak stwierdzają sekcja zwłok, Łagoda zamordowany został ostrym narzędziem. Sprawcę zabójstwa żuk Aleksę Łarockiego, mieszkańca Chorwacii, pow. wołkowyskiego ujęto i przekazano władzom sądowym. Zabójstwa dokonano na tle zemsty. -

Powiat szczuczyński :

Dnia 10. b. m. na torfowiskach w miejscowości "Rudaia", położonej w odległości 3 km. od Radziłowa, znaleziono zwłoki Henryka Grabowskiego, lat 24, mieszkańca wsi Oserwonki, gm. Radziłowo znanego policji kłusownika. Grabowski został postrzelony w czasie polowania na torfowisku i zmarł wskutek odniesionych ran przed przybyciem policji. / BP. 3785 /.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 13. b. m. na tle nieporozumień osobistych podczas pracy zab. ty został Korol Walerjan, lat 26, zamieszkały w Izabellinie - przez brata, Buzylago, lat 16. Zabójcę aresztowano. / B.P. 3748. /.-

Powiat Koneński :

Dnia 11. b.m. w odległości 3 km. od osady Mienna w po-
lu odnaleziono trupa mieszkańca tejże osady. Eugenjusza Cho-
montowicza, lat 24, który, jak ustalono, został zamordowany
/ B.P. 3746 /.-

Białystok dnia 4. lipca 1927.r.

Z a W o j e w ó d ę :

Naczelnik Wydziału Bess. Publ.

Z. I.

GOVERNORAT BIAŁOSTOCKI.

Białystok, dnia 10. 7. 1927. r.

L. B.P. 1441/T.

121

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozda-
nie tygodniowe Nr. 15. za czas
od dnia 24 do 30. lipca 1927 roku.

Tajne

Do

/: według rozdzielnika :/

Przesyłam w załączeniu do wiadomości sytuacyjne sprawozda-
nie tygodniowe Nr. 15. za czas od dnia 24. do 30. lipca 1927 roku.

1 ark.

Za W o j e w o d ę :

Wysyła:

do rozdzielnika w sytuac.
sprawozdaniu tyg. Nr. 6.

z. Naczelnik Wydziału Zesp. Publ.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

W przemyśle włókienniczym okręgu białostockiego nastąpiła znaczna poprawa konjunktury. W związku z tem większość przemysłowców w okresie sprawozdawczym sdołała uregulować robotnikom kwasy zaległych zarobków. Poważniejszych konfliktów w tej gałęzi przemysłu nie było. Również w innych powiatach Województwa nowe strajki nie miały miejsca, natomiast, nie zostały zlikwidowane: strajk w fabryce tytoniowej w Grodnie, trwający od dnia 27. czerwca br. i strajk w fabryce wyrobów gumowo-taśmowych Repnera w Grójewie, trwający od dnia 20. czerwca br. i posiadający w chwili obecnej wszelkie znamiona lokantu.

Ruch polityczny, który prawie całkowicie wyczerpuje akcja wyborcza stronnictw do samorządów oraz ruch zawodowy bardziej charakterystycznych momentów nie odskłoniły. W ruchu narodowo-socjalnym obserwowane są ożywienia i nie działalności T-wa Szkoły Białoruskiej w powiecie grodzieńskim, oraz zyskująca na intensywność akcja palestyńska organizacji syjonistycznych. Stan bezrobocia ogólnie we wszystkich powiatach tut. Województwa zniżający się. Stan bezpieczeństwa publicznego pomyślny.

II. Ruch polityczny.

a/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat grodzieński :

Dnia 24. b. m. odbyło się w Grodnie zebranie członków i sympatyków Chrześcijańskiej Demokracji, na którym przemawiali kł. Sawoniewski i Czugunczyk. Pierwszy z nich w obszernym referacie omówił znaczenie i działalność chrześcijańskich związków zawodowych, przedstawiając ich pozytywną dla mas pracujących działalność, dostrzegając ich rolę w walce klasowej

związków zawodowych i demagogię ich przywódców. Następnie mówca scharakteryzował komunistyczny ruch zawodowy w Rosji Sowieckiej i takż ruch faszystowski we Włoszech, uznając walory ostatniego. Przy omawianiu stosunku społeczeństwa do ruchu spółdzielczego w Polsce, ks. Sawoniewski podkreślił brak zainteresowania się tym ruchem ze strony robotników. Wreszcie ks. Sawoniewski oznajmił, że chrześcijańskie związki zawodowe w Grodnie zamierzają utworzyć t.zw. "Giełdę pracy", której zadaniem będzie ułatwianie porozumienia pomiędzy pracodawcami i bezrobotnymi.

Człowiek nawoływał wszystkich, bez różnicy - robotników chrześcijańskich do skupiania się pod sztandarami Chrześcijańskiej Demokracji. Obecnych na zebraniu około 100 osób. / S. 1087/Pr. z dn. 20.b.m./.

b/ Związek Ludowo - Narodowy.

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 24.b.m. w Wysokiem-Mazowieckiem odbyła się konferencja Związku Ludowo-Narodowego przy udziale p. Arcechowskiego Michała i redaktora Starczaka, którzy przemawiali n.t. "Działalność Narodowej Demokracji w czasie zaboru rosyjskiego, w czasie wojny, po wojnie i obecnie". Obecnych na konferencji - około 80 osób. / S. 503/pf. z dnia 26.b.m./.

Powiat Ostrow-Mazowiecka:

Bawiący na letnisku w Długosiodle członek sekretariatu głównego Związku Lud.-Narod., Daniel Nowak z Warszawy, wygłosił tamże dnia 24.b.m. odczyt n.t. "Rocznica grunwaldzka". Obecnych na odczycie - około 40 osób. / S. 664/T. z dn. 27.b.m./.

c/ Stronnictwo Chłopskie.

123

Powiat Sokólski :

Instruktor Stronnictwa Chłopskiego, Płocki Franciszek zorganizował koło Stronnictwa we wsi Trofimówka, gminy Janów. Prezesem koła, liczącego 10 członków, jest Sotjar Wiktor. -

W innych miejscowościach powiatu za wyjątkiem gminy suchowolskiej, organizacyjna i propagandowa działalność Stronnictwa Chłopskiego przynajmniej narazie pozostała bez wyników. -

W gminie suchowolskiej, objętej w swoim czasie działalnością B.W.R. Bromady, w okresie sprawozdawczym powstały koła lokalne Stronnictwa Chłopskiego w następujących wsiach: 1/ Kiszczany, liczy 12 członków, prezes Józef Kryston; 2/ Krzywólka 15 członków, prezes Klimowicz Julian, wiceprezes Rydzewski Antoni; 3/ Chodorówce Małe, 20 członków, prezes dotąd nie został wybrany; 4/ Trzyszcze, 10 członków, prezes Tomaszewski Albin, wiceprezes Sulim Emiljan; 5/ Chodorówce - Stare, 30 członków, prezes Kościłko Wincenty, wiceprezes Praytka Antoni; 6/ Woleń - 21 członków, prezes Szymański Kazimierz, wiceprezes Kucejko Sylwester; 7/ Olaszanka, członków 25, prezes Kucejko Jan, wiceprezes Boćwiński Jan. Wyszczególnione koła zorganizowane zostały przez instruktora Stronnictwa Chłopskiego, Płockiego Franciszka. / S. 719/T. z dnia 26.b.m./.

Powiat Szczuczynski :

W gminie Wąsosz, będącej w swoim czasie terenem działania N.P.CH., Stronnictwo Chłopskie, reprezentowane przez Bogusza Jana, rozpoczęło pracę organizacyjną i akcję twórczą wpływowego tutaj P. S. L. "Wyswolenie". - / S. 417/p. z dn. 26.b.m./.

d/ Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa.

Powiat Żemtyński :

Dnia 24.b.m. instruktor M.O.W. Zygmunt Szczepański zwołał wiec we wsi Kołaki. Zebranych - około 300 osób. Między innymi

Stępieński dowodził, że w Polsce istnieje wycisk partyjny
stosowany przez posłów i senatorów i: że Marszałek Piłsudski
położył nieocenione zasługi dla sprawy Wyzwolenia i odzyska-
nia Rzeczypospolitej. Przemówienie swe zakończył okrzyka-
mi: "Niech żyje Piłsudski", "Niech żyje król i monarchja".
Na wiecu uchwalono rezolucję, domagającą się konfiskaty na-
rzesz inwalidów wojennych wszystkich nielegalnie nabytych
majątków przez posłów, senatorów i ministrów. Przemówienie
Stępieńskiego większego wrzenia na zebranych nie wywarło.
/ B.P. 3912 /.-

a/ Polaka Partja Socjalistyczna.

Powiat Łomżyński :

W OKR.P.P.S. w Łomży zarysowały się wpływy P.P.S.
Lewicy, która zarzuca Świątowskiemu i Bryniewiczowi przy-
wódcom P.P.S. i klasowych związków zawodowych w Łomży i
powiecie ugodowość w postępowaniu z miejscowymi władzami
w kwestjach z bezrobociem związanych. / S. 578/p.s. dn.26.
b.m./.-

III. Ruch zawodowy.

Powiat Grodzieski:

Dnia 19 bm. w lokalu Żydowskiego Towarzystwa Akademickiego w Grodnie odbył się wiec robotników fabryki tytoniowej, należących do związku klasowego. Przewodniczył Hajszan Łazarz, przemawiali: Karasiński, delegat Centrali Związku Robotników Tytoniowych w Warszawie oraz Ryba Rafał, Skowronski, Atlas Małcha i Wojnaś z Grodna.

Karasiński oznajmił, że Rząd przystąpił do w najbliższym czasie do reorganizacji produkcji w państwowych fabrykach tytoniowych, poczem dowodził, że robotnik polski upadający jest coraz gorzej. Nigdy tego przypisywał wrogiej ofensywie kapitalizmu przeciwko robotnikom przy braku przeciwdziałania ze strony organizacji robotniczych. Następnie mówcy przystąpili do odczytania pod adresem dyrekcji państwowej fabryki tytoniowej w Grodnie, której zarzuceni przedstawicielom biłakcyjne i niewłaściwe postępowanie z robotnikami. Następnie Skowronskiego uchwalono rezolucję, domagającą się przychylnego traktowania robotników przez dyrekcję fabryki tytoniowej, przestrzegania ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy, zmniejszenia płacy dziennej i wprowadzenia płacy tygodniowej. Zebrani zastrzegli w rezolucji, że w razie nieuwzględnienia przez zarząd fabryki ich żądań, przystąpią do strajku.
/s. S. 1987/Pr. z dnia 26 bm.:/-

Powiat Sierpeński:

Dnia 17 bm. w majątku Ławek, gminność odbyło się zebranie Związku Robotników Rolnych, zwołane przez instruktora Związku, Siennickiego Jana z Ławy. Obecnych - około 50 osób. Siennicki uzasadniał konieczność organizowania się w Związku robotników rolnych celem podjęcia z większą własnością niemiecką skutecznej walki o poprawę bytu. Efektów

organizacyjnych zebranie nie dało. /3.417/p. z dnia 26. bm./.

Powiat Białostocki:

Dnia 21 bm. w lokalu CKPPS w Białymstoku odbyło się pod przewodnictwem Moszalewskiego zebranie robotników budowlanych. Omawiano sprawę robót akordowych, przegłoszono uchwałę o zwiększeniu zarobków akordowych przy zatrudnieniu większej ilości bezrobotnych robotników przysyłanych budowlanego i zwiększeniu liczebności Zw.Zaw.Robotników Budowlanych. Odpowiednie zapytania przedstawione zostały przedsiębiorcom w dniu 25 bm. - Następnie podrozważano wystosowanie się przedsiębiorców do pismem o umowę zbiorową odułając wypłaty zarobków. W tej kwestji uchwalono bojkotować tych przedsiębiorców, którzy zalegają robotnikom z wypłatą zarobków. -

Dnia 24 bm. odbyło się w Białymstoku zebranie Zw.Kupców w sprawach organizacyjnych. Wybrano nowy zarząd Związku, uchwalono protest przeciwko powstaniu w Białymstoku Związku Drobnych Kupców. /3.1172/p. z dnia 28.bm./.

-----000-----

Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Grodzieński:

Strajk robotników w fabryce zapakowania "Marjon" w Grodnie trwa w dalszym ciągu /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.14/. Dnia 22 bm. o godz.10 m.30 strajkujący urządzili w obrębie fabryki demonstrację, w której udział wzięło około 40 osób. Robotnicy, porzucając pracę, przyszyli do kantoru fabryki, gdzie komunistyczny członek PPS Lewiny, Zajezer Antoni odczytał im pismo Centralnego Sekretariatu Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Chemicznego w Czechowiczach. W piśmie ten wspomniany Sekretariat domaga się dla robotników fabryk zapakowania podwyżki płac o

35%. Ponadto Zajosow wyjechał z robotniczy przybyli do kasa-
toru w tym celu, żeby nadmienić państwu wśród nich
solidarność i zdecydowanie wytrwania przy wysuniętych teza-
zach. Demonstracja odbyła się spokojnie. Pracujący robot-
nicy fabryki stosują nadal strajk włoski.

Stan bezrobocia w Grodu i powiecie w dniu 26 bm.
przedstawił się następująco: w Grodu bezrobotnych acia-
lowców 39, robotników budowlanych 38, niewykwalifikowanych
323, wykwalifikowanych 457, rolników 5, pracowników uszko-
dzonych 125, razem 977 bezrobotnych; w Trykach 29 robotników
wykwalifikowanych; ogółem w powiecie 1006 bezrobotnych.
P.U.P.P. przydzielił z ostatnich dniach 11 bezrobotnych do
kafeterii w Grodu, 3 do cegielni "Stawickawów" i 7 do fabry-
ki maszynowej "Marjos".

Komisję komisarzy z której ostatniej 24 osoby, z
których doradcy 98 osób. /S.1087/Pr. z dnia 26 bm./

Powiat Sandomierski

Strajk w fabryce gumowo-łaskowych Hupera w Wroclawie
/vide tuż. oprowadzenie zyt.tyg. Nr.12/ nie został dotąd
zlikwidowany. /S.417/p. z dnia 26 bm./

V. Ruch wyrotowy.

Powiat Włocławski

Do 10 bm. w Żukowie około m.ka Żukowa patrol policyj-
ny odnalazł rozrywki z powodu portretu Pana Prezydenta
Rzeczypospolitej z naklepkami na nim napisem "Miś-
czyje K.P.Z.B." Bezpośrednie dochodzenie udrożono. /S.Pr.515/
z dnia 26 bm./

Powiat Ostrołęcki

W nocy z dnia 23 bm. zauważeni dotąd sprawy roz-
prawili w Ostrołęce kilkanaście egzemplarzy odezw komuni-

stycznych 2-eh edycji, a mianowicie odeszy pt. "Wojna woj-
nie", wydanej przez KCKPP w lipcu br. i odeszy pt. "Towarzy-
sze i Towarzyski", wydanej przez KO-ZMKM, w lipcu br.
/egzemplarz ostatniej Ministerstwa przedkłada/-
/S.359/p. z dnia 25.bm./-.

Powiat Kolneński:

✓ Dnia 24 bm. rozrzucono w Kolnie kilkanaście egzemplarzy
odeszy komunistycznych, wydaj wspomnianych edycji.
/S.518/Pr. z dnia 26 bm./.

Powiat Szczuczynski:

✓ W nocy z dnia 17 bm. w Grajewie rozrzucono kilkanaście
egzemplarzy ulotki komunistycznej p.t. "Wojna wojnie", noto-
wanej w tyt.sprawozdaniu tygodniowym Nr.24. Takież ulotki i
w tymże dniu rozrzucone zostały w gminie Rudna, gdzie dnia
24 bm. aresztowano sprawców rozrzućania, Jęka Ciesielskiego i
Taruskiego Władysława. Aresztowanych przekazano z materia-
łami oskarżenia władzom sądowym. /S.417/p. z dnia 26 bm./-.

Powiat Łomżyński:

W nocy z dnia 19 bm. w osadzie Zniszów rozrzucono kil-
kanaście egzemplarzy odeszy komunistycznej pt."Wojna wojnie",
sprawcy nie ujawnieni. /S.678/p. z dnia 26 bm./-

Powiat Grodzieński:

Dnia 26 bm. w Grodnie szkoła mostu kolejowego znalazła
no 8 kg. bibuły komunistycznej, zawierającej także okólniki
KCKPZB. pras list pisany przez niejakiego Bielskiego, który
prosi o pieniądze na pokrycie wydatków, związanych ze straj-
kiem chemicznym /prawdopodobnie w fabryce zapalniczej "Mar-
jos" / w Grodnie. List adresowany jest na Wilca Bielaki tego
nadesłania pieniędzy do Związku Chemicznego w Grodnie, ul.
Piłsudskiego 17. Dochodzenie trwa. /U.S./-

Powiat Białostocki

W sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr. 14. doniosłem, że Starosta w Białymstoku zarządził szczegółowe dochodzenia w gminie Gródek w związku z zatrzymaniem na granicy polsko-sowieckiej w lipcu br. 5 białorusinów w tej gminie zamieszkałych. Dochodzenia te ustaliły dotąd, że niejaki Sierżan Paweł, członek b. B.W.R.H., mieszkaniec Gródka, który sbiegł do Białorusi Sowieckiej i przebywa tam obecnie na kursach komunistycznych, komunikuje się z b. członkami BWRHromady w gminie gródeckiej zamieszkałymi i, przedstawiając im świetne warunki życia i łatwość znalezienia pracy w Rosji, namawia ich do nielegalnej emigracji. Sierżan Paweł koresponduje z Wasilenką Aleksym, zamieszkałym we wsi Kule i Czyżewskim Aleksandrem, zam. we wsi Kruszmiany, gm. Hołynka, pow. grodzieńskiego, wybitniejszymi działaczami b. BWRHromady i KPZB. Korespondencja dla Czyżewskiego przesyłana jest przez Sierżana do Gródka, do kogo jednakże, tego narazie nie ustalono. Ruch białoruski na terenie gm. gródeckiej koncentruje się w Gródku i łączy się z takimże ruchem w gminie Hołynka, pow. grodzieńskiego, skąd przybywają często do Gródka wspomniani wyżej Czyżewski, Wasilenko i inni. Stwierdzono, że wypadki nielegalnego wyjazdu młodzieży białoruskiej do Rosji Sowieckiej w gminie Hołynka nie miały miejsca, wobec czego nie ulega wątpliwości, że wypadki wyjazdu nielegalnego młodzieży białoruskiej z gm. Gródek pozostaje wyłącznie w związku z agitacją Sierżana.

Zmierzam przytem, że wyjazd posiada znamiona emigracji ekonomicznej.

Zbiegających do Rosji w celu poszukiwania pracy władze sowieckie przerzucały z powrotem przez granicę, uważając ich za materiał nieodpowiedni dla celów politycznych, nieodświadczeni i nieumiejący się wykazać pracę w organizacji komunistycznej w Polsce. Świadczy otem szumnie zatrzymanego

za nielegalne przekroczenia granicy Sawickiego Piotra, który
 oznak, że komendant G.P.U. proponował mu wstąpienie na kurs
 komunistyczny i obiecał szewców na zamieszkanie w granicach
 Z.S.S.R., lecz uwarunkował to przeprowadzeniem przez Sawickie-
 go wywiadów na pograniczu w okolicy Stokpców co do liczebno-
 ści stacjonowanych tutaj oddziałów wojskowych, ilości arasz-
 towanych członków BWRH, oraz nastrojów ludności. Wyniki wy-
 wiadu dać miały komendantowi G.P.U. ocenę wartości Sawickie-
 go. Inaczej natomiast postępuje władza sowiecka z osobni-
 kami mogącymi wykazać się pracą w organizacjach komunistycz-
 nych w Polsce. Osobnicy tacy otaczani są przez G.P.U. troskli-
 wą opieką i nie jest wykluczonym, że po przeszkoleniu bywa-
 ją przydzielani do powstańczych oddziałów białoruskich.

Treścią w drodze konfidennej uzyskano informa-
 cję, że GPU, prawie wszystkim osobnikom, których przeszedł
 z powrotem przez granicę, proponuje prowadzenie płytkiego
 wywiadu /szpiegostwo/ i udziela im odpowiednich wskazówek.
 /: S.1172/p. z dnia 28 bm.:/-

-----oOo-----

VI. Wybory do samorządów.

Powiat Grodzieński:

Dnia 19 bm. odbyły się wybory do rady gminnej w Łaszy.

Polacy uzyskali 3 mandaty, białorusini 9.-

Dnia 20 odbyły się wybory do rady gminnej w Inčurze;
 polacy uzyskali 8 mandatów, białorusini 7. W wyborach do ra-
 dy gminnej w Hołynie białorusini zdobyli większość mandatów.
 /własne/-

Powiat Wołkowyski:

Akcja wyborcza absorbowwała całkowicie działalność stre-
 nictw politycznych w powiecie w okresie sprawozdawczym. Więk-

szcze zebranie przedwyborcze zwołała PPS dnia 24 bm. w Wołkowysku, gdzie wybory do rady miejskiej odbędą się dnia 31. bm. Chrześcijańska Demokracja i Związek Ludowo-Narodowy idą do wyborów we wspólnym bloku pod hasłem jedności chrześcijańskiej. Z ugrupowań żydowskich najchętniej około wyborów zabiega "Bund", który prawie odczyszczenie w Wołkowysku urządza zebrania i konferencje przedwyborcze. W kampanji wyborczej do rady miejskiej w Wołkowysku, gdzie początkowo rysowały się możliwości utworzenia bloków wyznaniowych /chrześcijańskiego i żydowskiego/, zaszły wskutek namiętności poszczególnych jednostek tego rodzaju przeobrażenia, że zgłoszono 5 list ze strony ludności chrześcijańskiej i tyleż list żydowskich.

W dniu 24 bm. odbyły się wybory do zgromadzeń gminnych w 8-miu gminach powiatu. W gminie Świsłocz do zgromadzenia gminnego na 150 członków wybrano 50 katolików, 2 spośród prawosławnych wybrano 5 zwolenników b.BWRHromady. W gminie Krzemienickiej w zgromadzeniu gminnym większość uzyskało Stronnictwo Chłopskie. /S.Pr.515 z dnia 26 bm./.-

Powiat Koluński:

Dnia 24 bm. w gm. Jadwabne odbyły się wybory wójta i do rady gminnej. Wójtem wybrany został wójt dotychczasowy, zaś do rady gminnej obok bezpartyjnych rolników wszedł dwóch przedstawicieli inteligencji /S.518/Pr. z dn.26 bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 24 bm. odbyły się wybory wójta i zastępcy w gminie Krypno. W zgromadzeniu brały udział 844 osoby; przeszli kandydaci bezpartyjnych.-

Tegoż dnia odbyły się wybory do rady gminnej w Michałowie. Głosowało 1380 osób. Wybrano - 2 radnych - PPS, 1 - PSL, "Wyzwolenie", 3-b.BWRH. i 2-Ch.D., na zastępców zaś 3 bezpartyjnych, 1 - P.P.S., 2-Ch.D.-

24 bm. we wsi Juchpowiec Kościelny odbyło się zebranie przedwyborcze, zwołane przez P.S.L."Piast". Przemawiali - Humeniuk, kierownik sekretariatu wojewódzkiego P.S.L."Piast" w Białymstoku i Łoś Dominik, członek Rady Sądu Powiatowego ogólnie na temat obowiązków wyborców /S.1172/p.z dn. 28 bm./.-

VII. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski :

Powiat Grodzieński :

Sjonista dr. Wdowiński z Warszawy staraniem organizacji sjonistycznej w Grodnie wygłosił tamże dnia 21. b.m. odczyt n. t. "XV. Kongres Sjonistyczny". Prelegent skreślił składki zmarłego dr. Hercla dla ruchu sjonistycznego, zobrazował akcję i zadania ruchu sjonistycznego w kierunku odbudowy Palestyny, która za lat 30 zamieszkać ma być winna w wielkoności przez ludność żydowską i wyjaśnił pokrótce program XV. Kongresu sjonistycznego", który odbyć się ma w Londynie i w którym weźmie udział około 3200 delegatów. - Obecnych na odczycie - około 100 osób. / S.1087/pr. z dnia 26. b.m./.-

Powiat Augustowski :

Dnia 20. b.m. w Augustowie odbyła się akademja żałobna ku czci twórcy sjonizmu, dr. Teodora Hercla. Przemówienia okolicznościowe wygłosili Zaklikowski i Rudnicki. Obecnych - około 400 osób. / S.570/pf. z dn. 26. b.m./.-

Powiat Wołkowyski :

Dnia 20 b.m. w Wołkowysku i innych miejscowościach powiatu obchodzone była przez ludność żydowską 23 rocznica śmierci dra Hercla. / S.Pr. 515 z dn. 26. b.m./.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 24. b.m. członkowie Stowarzyszenia "Tarbut" w Ostrołęce rozegrać mieli tamże mecz piłki nożnej z drużyną sportową z Kolna.

O godz. 12-ej w czasie trwania największego ruchu na ulicach miasta, kiedy ludność chrześcijańska tłumnie wychodziła z kościoła, skauci żydowscy urządzili formalną pochód przez miasto ze śpiewami i biciem w bębny. Do pochodu przyłączyły się gawiedź żydowska i elementy komunizujące. Wobec tego, że

pochód zakłócał spokój publiczny. Starosta zarządził roztępienie pochodu i przeprowadzania dochodzenia przeciwko winnym w tym wypadku. / S. 389/p.z dnia 25.b.m./.-

Powiat Szczytyński :

Dnia 20.b.m. w Grajewie odbyła się akademja żałobna ku czci dra Hercła przy udziale dr. Emanuela Olszwangiera delegata organizacji sjonistycznej w Londynie.-

Dnia 19.b.m. na zebraniu Stowarzyszenia skarbowego "Hacofo" w Grajewie wybrano nowy zarząd w składzie: Radoch Boreg - ^{prezes} skarbnik, Finkielman Dawid - wiceprezes, Samachowski Boreg - skarbnik, Najman Rubin - sekretarz. / S. 417/p.z dnia 26.b.m./.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 20.b.m. w Wysokim-Mazowieckim odbyła się akademja żałobna ku czci dra Hercła. Przemawiali R. Głazyski i Z. Czerniawski. / S. 503/pf.z dn. 26.b.m./.-

Powiat Ostrow - Mazowiecki:

Dnia 24.b.m. dr. Glekso w Warszawie wygłosił w Czytanie odczyt n.t. "Wieczna tajemnica kobiet".

Powiat Komąński :

Organizacja sjonistyczna w Komąni urządziła dnia 20.b.m. akademję ku czci dra Hercła na której przemówienia wygłosili prezes organizacji Abram Domowicz, Tasseł Ciechanowicz i Abram Mizrach. / S. 678/p.z dn. 26.b.m./.-

Powiat Białostocki :

Organizacja sjonistyczna w Białymstoku czyni przygotowania do przedkongresowego wiecu na który dokonane zostaną wybory delegatów na mający się odbyć w Londynie XV Kongres Sjonistyczny. / S. 1172/p.z dnia 28.b.m./.-

p/ Litewski:

Dnia 7.b.m. we wsi Purbiżki gm. Krasnowo odbyło się zebranie miejscowego oddziału T-wa Sw. Kazimierza zwołane przez instruktora T-wa, Bronisława Leśkiewicza, absolwenta kursów in-

strukturach T-wa w Wilnie. Leskiewicz przemawiał ogólnie o miłości bliźniego, zaś uczeń seminarjum litewskiego w Wilnie, Piotr Hojtalin, m. Durbiański przytaczał wyjątki z historii powstachnej. Ponadto na zebraniu wybrano nowy Zarząd oddziału i uchwano sprawę pożyczki na zakup narzędzi rolniczych. / S.555/p.s. dn.26.b.m. /

c/ białoruski :

Powiat grodzieński :

W dniu 24.b.m. odbyło się w Grodnie zebranie Zarządu okręgowego T-wa Szkoły Białoruskiej przy udziale m. Dworoszyna, delegata Zarządu Głównego.

Na wniosek uchwalono dla pracy organizacyjnej T-wa Szkoły Białoruskiej w powiatach grodzieńskim i sokólskim zaangażować specjalnego instruktora, którego z wybraniem Józef Balicki był prezes komitetu powiatowego B.B.R. Romady w Grodnie. Ponadto uchwalono założyć w Grodnie Waligarnię T-wa i poczynić zabiegi celem uzyskania pozwolenia na otwarcie gimnazjum białoruskiego w Grodnie. / własne /

Powiat Białostocki :

Dnia 24.b.m. we wsi Książka Wólka, gm. Wasilków instruktorka Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury Anastazja Szumak wygłosiła odczyt n.t. "Język białoruski na widowni życia kulturalnego w przeszłości". Prelegentka skreśliła datę je historyczna ludu białoruskiego oraz wywaga zebranych do czynnego udziału w życiu organizacyj białoruskich. Obecnych na odczyt - 20 osób. / S.1172/p.s. dn.28.b.m. /

VIII. Rozmowa

a/ Wyrok Sądów :

W dniu 19.b.m. Sąd Okręgowy w Suwałkach rozpatrywał w trybie post. pomniania dawnego sprawę Stanisława Sądowskiego oskarżonego o zabójstwo swego brata, Piotra /wid. sytuacji/

a/ ZatrzymaniePowiat Bielski - Podlaski

W wyniku dalszej akcji oczyszczania puszczy białowiejskiej z elementów przestępczych zatrzymano Sidora Lisieckiego z Kropiwnik, Juliana Samosuka i Włodzka Wójcika z Krzyżów. W Białowieży pod zarzutem współdziałania w swoim czasie z bandytą Bajko Aleksandrem. Zatrzymani przysięgli się do przetrwania Bajki i dostarczenia mu amunicji karabinowej. Wszyscy przekazano do dyspozycji Sędziego Śledczego II. resir w Bielsku - Podlaskim.

d/ Szpiegostwo

W dniu 23.6.36 zatrzymany został w Białowieży pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Rosji Sowieckiej Tomarkin Paweł obywatel rumuński, przybyły do Polski z Berlina. W czasie dokonanej u niego rewizji znaleziono notatkę o treści: Wynika, że Tomarkin specjalnie interesował się osobą generała rezerwy Bułak - Białochowicza. Ponadto Tomarkin zbierał informacje o ruchu monarchistycznym w związku z zabójstwem pociągu Wójcika.

Podaje się on na kuzyna Józefa Gorewicza, generalnego inspektora firmy "Century" w Białowieży, który przebywał obecnie na kuracji w Karlsbadzie. Zatrzymany Tomarkin przekazany został sędziemu śledczemu II. Resir w Bielsku, który zastosował względem niego areszt preventywny i dnia 25.6.36, aktę sprawy odesłał do prokuratora przy S.O. w Białymstoku. /S. 993/Pr. z dn. 26.6.36./

e/ Stowarzyszenia społeczne i organizacje p.w.

W Stawcach szkolnikiem zostały wyznaczone:

- 1/ Lokalny oddział Zrzeszenia Patronatów Młodzieży w Siedrze. Zarząd lokalny stanowią: Czesława Mieczkowska, Anna Czerwona, Stefania Paszkiewiczówna, Wiktoria Juszczyńska, patronka: A. Ordziejewski. / B.P. 3906/.

- 2/ Lokalne koło Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Sidrach:
w skład zarządu koła wchodzi: ks. Jan Lewkowicz - patron,
Antoni Borkowski - prezes, Józef Gutowski, Bronisław Szar-
kowski, Dominik Ziaziurko i Stefan Biernacki, członkowie.
/ BB. 3907 /.-
- 3/ Lokalne koło Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej w Rozedran-
ce St.: zarząd: ks. Apolinary Aleksandrowicz - patron, Jan
Szamreta - prezes, Jan Sielawski, Adolf Biergiel, Henryk
Szamreta, Edmund Skowik i Jan Gładź - członkowie. / BP.
3908 /.-

-.-.-.-.-.-

W następujących miejscowościach pow. sokólskiego powsta-
ły oddziały Związku Strzeleckiego:

- 1/ w Zdrojach, gm. Korycin. Zarząd: Teodor Denkow - prezes, Wincenty
Mróz - sekretarz, Jan Kozłowski - skarbnik.
- 2/ w Suchowoli: Zarząd: Jan Pietraszek - prezes, Józef Karny -
sekretarz, Czesław Zieniak - skarbnik.
- 3/ we wsi Babiń, gm. odelskiej Zarząd: Stanisław Gruszecki -
prezes, Jan Budko - sekretarz, Jan Głazarowicz - skarbnik.
/ B.P. 3909-11 /.-

-.-.-.-.-.-

f/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Ostrów-Jazowiecka:

Pomocnik sekretarza urzędu gminnego w Branszczyku, Bolesław
Witkowski po przeniesieniu go do urzędu gminnego w Komorowie
wykraść część aktów z urzędu gminnego w Branszczyku w celu
zatarcia śladów defraudacji sum skarbowych. Sprawę przeciwko
Witkowskiemu skierowano do sądziego śledczego w Ostrowi, który
zastosował względem Witkowskiego areszt prewencyjny. / S. 664.
T. z dn. 27. b. m. /.-

Powiat Suwałki:

W dniu 27. b. m. na dom Kazimierza Kalinowskiego w folwarku
Kamionka, gm. Kadaryński napadło 2-ech uzbrojonych w rewolwery

W dniu 23. b.m. przejeżdżam z Warszawy do Augustowa 129
bawił p. Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
Dobrucki w Grajewie, gdzie wizytował gimnazjum i szkołę po-
wzrochną.-

W tymże dniu i następnym P. Minister zwiedził obozy przy-
spობienia wojskowego w powiecie augustowskim i stację hy-
dro-biologiczną w Wigrach w powiecie suwalskim.-

Białystok, dnia 30 lipca 1927. r.

Z a W o j e w o d e :

J. J. J.

4. Naczelnik Wydziału Bosp. Publ.

Województwo Białostockie

L:BP.1499/T.

132
Białystok, dnia 6, sierpnia 1927 roku

T A J N E

Przedmiot: Sytuacyjne sprawo-
zdanie tygodniowe Nr.16. za
czas od 31.lipca do 6.sierp-
nia.-

Do

/: według rozdzielnika:/

Przesyłam w załączeniu do wiadomości sytuacyj-
ne sprawozdanie tygodniowe Nr.16. za czas od 31.
lipca do 6.sierpnia 1927 roku.-

*Otrzymało
9. VIII. 1927
[signature]*

Otrzymują:

Jak rozdzielnik syt.spr.
tyg.Nr.6.-

Za W o j e w o d ę:

[signature]

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

A.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.16. za czas
od dnia 31. lipca do dnia 6. sierpnia 1927 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

W przemyśle włókienniczym okręgu białostockiego pomyslna konjunktura trwa w dalszym ciągu, natomiast stakemu pogorszeniu ulega konjunktura w przemyśle drzewnym prawie we wszystkich powiatach Województwa Białostockiego. Poważniejsze konflikty, nowe, wogóle w przemyśle nie zaistniały w okresie sprawozdawczym. Z konfliktów w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym wyszczególnionych zlikwidowany został kompromisowo, lecz korzystnie dla robotników, strajk w fabryce wyrobów gumowo-taśmowych Hapnera w Grajewie, zaś strajk w fabryce zapakowanej "Marjos" w Grodnie zakończony został lokautem ze strony dyrekcji fabryki. Ruch polityczny, podobnie jak w okresach poprzednich, wyczerpuje niemal całkowicie akcja wyborcza stronnictw do samorządów. Jednym z bardziej charakterystycznych momentów tego ruchu jest wzajemne oskarżanie się Ch.D./ks. poseł Kaczyński i ks. Sawoniewski w "Nowem Życiu" grodzieńskim oraz poseł Wierczak w "Dzienniku Wileńskim" i Obozu Wielkiej Polski z racji zmniejszenia się stanu posiadania stronnictw prawicy w nowych przedstawicielstwach samorządowych na Kresach Wschodnich. Na uwagę zasługuje również dążenie P.S.L. "Piast" do odbudowania swych wpływów w powiecie suwalskim w związku z dodatnimi dla stronnictwa wynikami wyborów do samorządów w tym powiecie. Ruch zawodowy bez poważniejszych zmian. W ruchu narodowościowym dominujące miejsce zajmuje przygotowanie organizacji sjonistycznych do XV Kongresu Sjonistycznego. Przedwstępne wybory delegatów na Kongres przyniosły klęskę grupie przez posła Grünbauma reprezentowanej. Stan bezro-

bocia ogólnie bez poważniejszych zmian. Stan bezpieczeństwa publicznego pomyślny."

-----oOo-----

II. Ruch polityczny.

a/ Radykalne Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 31. lipca br. poseł ks. Eugenjusz Okoń zwołał wiec Radykalnego Stronnictwa Chłopskiego we wsi Dąbrówka, gm. Nasiadki, odbyty przy udziale około tysiąca osób. W przemówieniu swem ks. poseł Okoń czynił urzędników państwowych winnymi wszystkich niedomagań życia państwowego i gospodarczego Polski, pomawiając ich o brak obywatelskiego odczucia potrzeb państwowych i rozkradanie majątku społecznego i państwowego. Poseł stwierdzał następnie, że przyczyna niewykonania ustaw o reformie rolnej przez Sejm uchwalonych leży w bezwładzie politycznym i socjalnym tegoż Sejmu, który reprezentuje wyłącznie interesy sfer posiadających. Dalej, zdaniem posła Rząd nierównomiernie rozkłada na ogół ludności ciężary podatkowe, obarczając nimi nadmiernie ludność pracującą, co jest równoznacznem dokonywaniu wiwisekcji na organizmie gospodarczym kraju, którego stan pogarsza okradanie skarbu przez urzędników. Sprawdzianu tego okradania poseł dopatrywał się m. innem w toczących się obecnie "procesach generalskich w Warszawie". Wiec zakończył poseł wezwaniem zebranych do organizowania się w kółkach wiejskich i gminnych oraz do głosowania na chłopów przy wyborach do Sejmu. Przebieg wiecu - spokojny /S.405/P. z dnia 1.VIII.br./

Powiat Ostrowski:

Dnia 24 ub.m. ks. poseł Eugenjusz Okoń zwołał wiec we wsi Znojna. Przemówienie posła na tym wiecu identyczne w tre-

ści, jak wyżej na wiecu we wsi Dąbrowa, pow. ostrołęckiego
/S.537/pr. z dnia 2 bm./.-

b/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast"

Powiat Suwalski:

Zarząd Powiatowy stronnictwa w Suwałkach zwołał także na dzień 7 bm. walny zjazd rolników z powiatu suwalskiego, należących do P.S.L. "Piast". Zjazd ten odbyć się ma przy udziale posłów Wincentego Witosa i Bródmana Alfonsa, a omawiane będą na nim sprawy organizacyjne i gospodarcze, dotyczące rolnictwa. /S.580/Pr. z dnia 2 bm./.

c/ Związek Ludowo - Narodowy

Powiat Bielski:

Dnia 26 ub.m. poseł Jankowski Józef zwołał w Dziadkowiec wiec sprawozdawczy, na którym omawiał militarne posunięcia Sowietów i Niemiec względem Polski, zachęcał zebranych do regularnego płacenia podatków i wskazywał na konieczność wytworzenia wśród całego społeczeństwa poczucia jak najszerzej ofiarności na rzecz Państwa. Obecnych na wiecu - około 500 osób. /S.1021/Pr. z dnia 4 bm./.-

Powiat Ostrowski:

Dnia 31 ub.m. poseł Jankowski Józef zwołał wiec sprawozdawczy w Andrzejewie, odbyty przy obecności około 500 osób. Poseł scharakteryzował stan życia gospodarczego w kraju, poczem omawiał brak podstaw prawnych istnienia bezbudżetowego Ministerstwa Poczt i Telegrafów i projekt Zw.Lud.Narodowego, dotyczący zmian ordynacji wyborczej do Sejmu, a zmierzający do powiększenia stanu posiadania polskiego w przyszłym Sejmie. - Wreszcie zaznaczył, że Zw.Lud.Nar. dąży do zapewnienia kościołowi katolickiemu należytej opieki ze strony Państwa oraz uchwalenia przez

Sejm ustawy rozwodowej. /S.697/T. z dnia 3 bm.:/-

d/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Szczuczynski:

Kierownik sekretariatu powiatowego stronnictwa w Grajewie, Bolesław Lendo zorganizował lokalne koło Stronnictwa Chłopskiego we wsi Kudłaczewo, gminy Wasosa. Do zarządu koła weszli: Tyazkiewicz Józef - prezes, Nikonowicz Stanisław - sekretarz, Gutowski Konstanty - skarbnik. Koło liczy 16-tu członków. /S.429/p. z dnia 2 bm.:/-

Chrześcijańska Demokracja

Powiat Sokółski:

Dnia 27 ub.m. we wsi Kumiąka, gm.Korycin odbyło się zebranie przedwyborcze, zwołane przez Józefa Jaswiłko, kierownika Sekretariatu powiatowego Ch.D. w Sokółce. Na zebraniu tam gromada wiejska złożyła Jaswiłko pisemne zażalenie w sprawie nadużyć podatkowych, popełnionych przez wójta gm. Korycin, Sawickiego Adolfa i sołtysa wsi Kumiąka, Biendera Józefa - na sumę 574 zł. /S.735/Tjn. z dnia 3.bm.:/-

Powiat Białostocki:

Sekretariat Wojewódzki Ch.D. w Białymstoku w najbliższym czasie przystąpić ma do wydawania pisma lokalnego, które będzie filją redakcyjną dziennika stołecznego A.B.C. - Pismo to podpisywać będą - Brzostowski jako wydawca i Morelowski, kierownik wspomnianego sekretariatu - jako redaktor odpowiedzialny /własne/.-

Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa.

Powiat Łomżyński:

Działalność organizacyjną na rzecz M.O.W. w Zambrowie i gminach Kołski, Długoborz i Puchaty prowadzi instruktor M.O.W. na powiat Wysoko-Mazowiecki, Brzywczy Stefan, do-

tychczas bez widoczniejszych wyników /S.697/p. z dnia 3 bm./

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

Dnia 31 lipca br. instruktor M.O.W., Szczepański Zygmunt z Kolna zwołał wiec w wsi Waniewo, gminy Kowalszczyzna, odbyty przy udziale około 160 osób. Szczepański przeciwstawiał ujemnym stronom ustroju parlamentarnego dodatnie strony ustroju monarchistycznego /S.516/pf. z dnia 2 bm./.-

Chrześcijańsko-Narodowe Stronnictwo Rolnicze.

Organizator kół stronnictwa w powiecie ostrowskim, Górski Władysław, po objeździe kilku wsi w gminach Glinki i Warchoły obiecywał, że członkowie Ch.Nar.Str.Rolniczego otrzymają ziemię z parcelacji majątków i od zapisujących się do stronnictwa pobierał po 3 zł. tytułem należności wpisowej. -

Przy następnym objeździe Górski za opłatą 1 zł. wręczał zapisanym książeczki członkowskie, a jednocześnie żądał od nich po 10 zł. opłaty dodatkowej rzekomo przeznaczonej na rozpoczęcie starań w kierunku przyspieszenia parcelacji, opłaty tej jednakże nikt nie wniósł.-

Ze względu na specyficzny w tym wypadku system agitacji Górskiego, Starosta w Ostrowi zarządził ściślejszy wywiad co do osoby ostatniego. Wyniki wywiadu Ministerstwu przedkoże. /S.697/T. z dnia 3 bm./.-

-----oOo-----

III. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Grodzieński:

Dnia 27 lipca br. stosownie do zapowiedzi dyrekcji, fabryka zapakczana "Marjos" w Grodnie /vide sytuacyjne sprawozdania tygodniowe Nr. Nr. 14 i 15/ została unieruchomiona

na czas nieokreślony, skutkiem czego bez pracy pozostało 140 robotników. Powodem unieruchomienia fabryki był przedłużający się strajk 24 robotników oddziałów maczalnego i nasypalnego oraz solidarny strajk włoski 50 robotników innych działów fabryki, na które dyrekcja odpowiedziała lokautem.-

Dnia 29 lipca br. w zakładzie ślusarskim Eli Filipińskiego w Krynkach zastrajkowało samorzutnie na tie ekonomicznem 5 robotników, którzy domagają się 50% podwyżki płac.-

Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia 2 bm. przedstawia się następująco: W Grodnie bezrobotnych 32 metalowców, 11 robotników budowlanych, 288 niewykwalifikowanych, 387 wykwalifikowanych, 130 robotników przemysłu chemicznego, 73 pracowników umysłowych, razem 891; w m. Krynki 24 bezrobotnych, w m. Porzeczu 22, ogółem w powiecie 937 bezrobotnych, czyli, że pomimo unieruchomienia zatrudniającej 130 robotników fabryki "Marjos" w Grodnie, stan bezrobocia w powiecie w porównaniu ze stanem z okresu poprzedniego zmniejszył się o 69 bezrobotnych. Z zasiłków w Grodnie korzysta: z akcji ustawowej korzysta 22 osoby, z akcji doraźnej 88 osób. Nastrój wśród bezrobotnych spokojny.- Zauważono przejawy agitacji komunistycznej wśród robotników fabryki "Marjos"; w tym wypadku władze kroki przedsięwzięto. /S.1121/Pr. z dnia 2.bm./.-

Powiat Szczuczynski:

Trwający od dnia 20 czerwca br. strajk - lokaut w fabryce wyrobów gumowo-taśmowych Hepnera w Grajewie został dnia 1 bm. zlikwidowany. Robotnicy przystąpili do pracy na warunkach, określonych przez Łódzką Centralę Związków Przemysłu Włókienniczego, które właściciel fabryki aprobował. /S.429/p. z dnia 2 bm./.-

Powiat Augustowski: Zarejestrowano w powiecie 17 bezrobot-

nych, z których 13, robotników garbarskich, korzysta z za-
pomóg doraźnych /S. 585 z dnia 3 bm./.

Powiat Ostrowski:

Dnia 1 bm. zastrajkowało w Stawiskach 20 robotników,
zatrudnionych przy budowie kościoła.-

Strajkujący domagają się podwyżki płac o 50-100%,
zależnie od kategorii pracy. /S. 537/pr. z dnia 2 bm./.-

Powiat Sokółski:

Zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie 33, z któ-
rych jedna osoba korzysta z zasiłku doraźnego /S. 735/Tjn.
z dnia 3 bm./.-

Powiat Białostocki:

Robotnicy fabryki sukna Amiela i Kulikowskiego
w Białymstoku, w liczbie 76, którzy po krótkotrwałym
strajku dnia 7 lipca br. przystąpili do pracy, uzyskaw-
szy zapewnienie właścicieli, że w przyszłości otrzymywać
będą należności zarobkowe w 60% gotówką i 40% bonami,
w dniu 1 bm. porzucili pracę z powodu niedotrzymania
przez właścicieli traktowanego zapewnienia /właści-
ci uskuteczniili wypłaty w połowie gotówką i bonami/.-

Stan bezrobocia w powiecie według danych w dn.
30 ub.m. przedstawia się następująco: bezrobotnych w
Białymstoku - 2689, Supraślu - 129, Michałowie - 245, Wa-
kowie - 115, Gródka - 361, Starodulcach - 135, Choro-
czy - 170 i w pozostałych miejscowościach powiatu 122,
ogółem 3986 bezrobotnych, w tem - robotników tytoniowych -
39, włóknarzy - 2149, robotników budowlanych - 149,
przemysłu metalurgicznego - 154, rolnych - 10, wykwalifi-
kowanych, różnych - 453, niewykwalifikowanych - 754 i
pracowników umysłowych - 278.-

Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej 643 rob. fi-
zycznych i 13 pracowników umysłowych, z zapomóg doraź-
nych 633 bezrobotnych /S. 201/p. z dnia 4 bm./.-

IV. Ruch zawodowy.

Powiat Grodzieński:

Opróżnione po Michale Gonercu, redagowanym z Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych i PPS, stanowisko sekretarza Komitetu PPS, Okręgowej Rady Klasowych Związków Zawodowych i Związku Zawodowego Pracowników Instytucji Użyteczności Publicznej w Grodnie obsadzone zostało przez Kazimierza Kyrasińskiego, sekretarza Komitetu PPS w Hajnówce, powiatu białskiego. Gonercu wszedł w ostatnich dniach do składu redakcyjnego "Nowego Dziennika Kresowego" w Grodnie.

Zarząd Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Robotników Tytoniowych w Grodnie na posiedzeniu w dniu 26 lipca br. uchwalił zwołanie na dzień 7 bm. nadzwyczajnego zebrania członków Związku dla omówienia sprawy podwyżki płac.
i własne
/S.1121/Pr. z dnia 2.bm./.-

Powiat Suwalski:

Dnia 30 lipca br. w lokalu OKR PPS w Suwałkach odbyło się zebranie robotników piekarskich, na którym omawiano sprawę podwyżki płac i zniesienia pracy nocnej w piekarniach w sobotę w związku z zakazem sprzedaży pieczywa w niedzielę /S.580/Pr. z dnia 2 bm./.-

Powiat Sokólski:

Starostwo sokólskie zarejestrowało Oddział Związku Zawodowego Robotnik w Przemysłu Skórzanego i Zawodów Pokrewnych w Polsce w Sokółce, którego zarząd stanowią: Szyszko Aleksander - prezes, Daszuta Piotr - wiceprezes, Niedźwiecki Józef - sekretarz, Długacz Ioko - skarbnik, Kac Gersz, Werner Jan, Starowlański Lejb i Pinchos Kuszer - członkowie Zarządu /BP.3952/.-

W Zarządzie tym zmiany personalne o tyle, że na zebraniu w dniu 30 lipca na miejsce Tyszkiewicza Józefa prezesem został Jackiewicz Jan, wyszli z zarządu Gutowski Konstanty i Nikonowicz Stanisław, na ich zaś miejsce weszli

Ambrowski Mejer i Bubiński Edward /S.735/Tjn. z dnia 3
bm./.-

Powiat Bielski-Podlaski:

Wśród robotników zatrudnionych w tartaku "Stoczek" w Białowieży wara stała niechęć i rozgoryczenie do administracji wskutek nie takownego zachowania się wobec tychże robotników dyrektora tartaku, Szaremana. Na tem tle powstała ośrosta zabieg; ostatnio nawet proklamowano strajk, który jednakże ^{został} wczas zlikwidowany.

Sytuację tę wykorzystała Okręgowa Rada Klasowych Zw. Zawodowych w Białymstoku i zorganizowała w Białowieży oddział Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, liczący 76 członków. W skład zarządu oddziału weszli: Wroński Jan - prezes, Stawicki Józef - wiceprezes, Protkowski Roman - sekretarz /S.1021/Pr. z dnia 4 bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 27 ub.m. odbyło się w Białymstoku organizacyjne zebranie oddziału Centralnego Zw. Rzemieślników Żydów w Polsce, do którego zarządu weszli: Nochim Nikociński, Lejb Milewski, Jankiel Garber Abram Gryn i Hersz Berman. Obecnych na zebraniu około 100 osób.-

Dnia 31 ub.m. w Gródku odbyło się organizacyjne zebranie lokalnego oddziału Zw. Zaw. Robotników Przemysłu Włókienniczego pod przewodnictwem Muszyńskiego z OKRPPS. Białystok, po referacie którego wybrano komisję organizacyjną oddziału w składzie: Owsiejczyk Stefan, Milewski Konstanty, Gryczuk Jan, Saczek Stefan i Januszkiewicz Aleksander.

Dnia 30 ub.m. odbyło się w Białymstoku przy udziale posła Urbanieckiego Franciszka z Ch.D. zebranie dozorców domowych pod przewodnictwem Korbuta. Poseł Urbaniecki porównał warunki bytowania i pracy dozorców domowych w Warszawie z warunkami, na jakich pracują dozorczy domowi w Białymstoku i z porównania tego wyprowadził wniosek, że ostatni

muszą utworzyć silną organizację zawodową, któraby skutecznie ich interesów broniła.-

Dnia 31 ub.m. w Czarnej Wsi odbyło się zebranie członków Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego pod przewodnictwem Sulczyńskiego Stanisława. Przemawiał delegat oddziału Związku z Augustowa; m.in. wyjaśniał powody dla których PPS przeszła do opozycji względem Rządu Marszałka Piłsudskiego /S.1201/p. z dnia 4 bm./.-

-----oOo-----

V. Wybory do samorządów.

Dotychczasowy rezultat /częściowy/ wyborów do rad gminnych w 11 powiatach Województwa Białostockiego /z wyjątkiem powiatów kolneńskiego i grodzieńskiego, z których dokładnych relacji jeszcze brak/ do dnia 4 bm. przedstawia się następująco:

W 112 gminach wiejskich 287.294 os. uprawnionych do głosowania głosowało zaledwie 58.222os.

a/ Charakter politycznych nowych przedstawicielstw:

1/ Bezpartyjnych - 596 /mandaty/, 2/ Zw.Lud.Nar.103,
3/ P.S.L."Wyzwolenie" - 155, 4/P.S.L."Piast" - 198, 5/Stronnictwo Chłopskie - 123, 6/ Ch.D.- 61, 7/Partja Pracy -9,
8/ PPS-9, 9/Sjonisci - 13, 10/ Ortodoksi - 6, 11/"Bund"-
2, 12/ "Mniejszości narodowe" /dawna "16-ka"/ - 18,
13/ Skrajna lewica /Lewica PPS,ZZK./-4, 14/ NPCh.-6,
15/ BWRH - 9, 16/ Komuniści - 4, 17/ Stronnictwo Katolicko-Ludowe - 1, 18/ Włościańska Organizacja Wszechstanowa - 3, 19/ Litwini - 20, 20/ 4^{ty}żydzi" /od 19 i 20 bez wskazania zabarwienia politycznego.-

b/ Pod względem zawodowym wybrano:

1/ Rolników - 1314, 2/ Przedstawicielei większej własności ziemskiej - 8, 3/ nauczycieli - 10, 4/ Kupców - 4, 5/Księż

138

zy - 2, 6/ pracowników handlowych - 1, 7/ robotników rolnych - 1, 8/ osadników - 8.-

o/ Charakter polityczny poprzednich przedstawic:

1/ Bezpartyjnych - 566, 2/ Zw.Lud.Nar. - 145., 3/ P.S.L. "Wyzwolenie" - 68, 4/ P.S.L. "Piastr" - 252, 5/ Stronnictwo Chłopskie - 14, 6/ Ch.D.-59, 7/ Białorusini - 14, 8/Sjonisci - 3, 9/ Ortodoksi - 3, 10/ Niemcy - 3, 11/Radykalne Stronnictwo Chłopskie - 3, 12/ Grupa narodowa - 6., 13/ Mniejszości narodowe /16-ka/ 75.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 31 lipca br. odbyły się wybory do Rady Miejskiej w Krynkach. Głosowało 2455 osób, tj. 80% uprawnionych do głosowania, w czym 1520 żydów i 669 chrześcijan. Mandaty uzyskali: 1/ sjonisci - 309 gk. - 3 mandaty, 2/ blok chrześcijański - 441 gk. - 5 mand., 3/ ortodoksi - 308 gk. - 3 mand., 4/ ogólny blok żydowski - 332 gk. - 4 mand., 5/Grupa Szlapaka - 95 gk. - 1 mand., 6/ Blok polskich robotników i rolników - 201 gk. - 2 mand., 7/ Polski Blok Gospodarczy - 27 gk. - bez mandatu, 8/ "Bund" - 476 gk. - 5 mand. -

W czasie od dnia 16.VII.br. do dnia 30.VII.br. odbyły się wybory do następujących rad gminnych ^{miejskich} i wiejskich w powiecie.

1/ Dnia 28.VII.br. do rady gminnej w Wodpie. Zgłoszono 5 list wyborczych, z których 2 przypadły. Uzyskały mandaty: lista białoruska - 1 mandat /radny prawosławny/ Ch.D - 7 mand., i bloku żydowskiego - 5 mandatów, czyli do nowej rady wszedło: 8 chrześcijan, 3 żydów i 2 białorusinów.-

2/ Dnia 27.VII. do rady gminnej w Gudziejewiczach. Zgłoszono 3 listy. Białorusini uzyskali 7 mandatów, Ch.D.- 2 mandaty i zblokowani polacy - 2 mandaty. Polacy nie utracili swego stanu posiadania.-

3/ Dnia 26.VII.do rady gminnej w Wielkich Bjsmontach.Zgłoszono 3 listy, z których lista Ch.D. uzyskała 5 mandatów i lista bloku białoruskiego 7 mandatów. Polacy nie utracili stanu swe posiadania.-

4/ Dnia 24.VII. do rady gminnej w Brzostowicy Wielkiej. Zgłoszono 7 list, w tem 4 polskie, 2 żydowskie i 1 białoruska. Przepadła 1 lista polska.-

Mandaty uzyskali - polacy 4, białorusini - 6 i żydzi - 2. Jeden polak przeszedł z listy białoruskiej, zaś czterech białorusinów ze zgromadzenia gminnego głosowało na listy polskie.

5/ Dnia 17.VII. do rady miejskiej w Skidlu. Zgłoszono 4 listy, z których Główny Komitet Wyborczy w myśl art. 28 zarządź.Kom.Gen.Z.W. z dnia 5.VI.1919 r. unieważnił listy białoruskiego bloku włościańsko-robotniczego i Lewicy Poalej-Sjonu. Dwie pozostałe listy w drodze dobrowolnego układu doszły do porozumienia i zblokowały się. Z połączonej listy kandydatów bez wyborów weszli do rady - 4 kand.Partji Pracy, w tem jeden białorusini i 8 z ogólnego bloku żydowskiego /umiarkowani/.-

6/ Dnia 17.VII. do Rady Miejskiej w Indurze. Na uprawnionych do głosowania 1313, głosowało 1137 osób. Polacy wskutek rozbitcia się utracili 2 mandaty; uzyskali 2 zamiast spodziewanych 4. Żydzi zdobyli 10 mandatów.-

7/ Dnia 18.VII.do rady gminnej w Hornicy. Zgłoszono 3 listy Na 14 mandatów polacy uzyskali 11 i białorusini - 3. /ostani lojalni/.-

8/ Dnia 18.VII.do rady gminnej w Łaszy. Na 13 mandatów polacy uzyskali 3 mandaty, białorusini 9 mandatów /4 członków b.BWRH. nieskompromitowanych politycznie/.-

9/ Dnia 21.VII.do rady gminnej w Małej Brzostowicy. Zgło-

szono 2 listy - Ch.D. i bloku polsko-białoruskiego. Pierwsza uzyskała 3 mandaty, druga 8 mand. Z listy bloku polsko-białoruskiego przeszło 3 komunistycznych członków b.BWRB.-

10/ Dnia 22.VII.br. do rady miejskiej w Krynkach. Zgłoszono 2 listy bloku polsko-białoruskiego i Ch.D. Pierwsza zdobyła 7 mandatów, druga 5 mandatów. Przeszło 9 katolików i 3 prawosławnych.-

11/ Dnia 23.VII.br. do rady gminnej w Hołynos. Z jednej listy zgłoszonej bez wyborów do rady gminnej weszło 11 białorusinów / w tem 5 członków b.BWRB./ i 1 polak.-

12/ Dnia 20.VII.br. wybory do rady gminnej w Indurze; Polacy uzyskali 8 mandatów, białorusini 7.-

Powiat Wołkowyski:

Odbyte dnia 31 lipca br. wybory do Rady Miejskiej w Wołkowysku dały rezultat następujący:

1/ Żydowska Narodowa Grupa Niezależna - 307 gł.- 1 mand.,
2/ PPS - 1229 gł. - 5 mand., 3/ Prawosławni - 215 gł.- 1 mand.,
4/ "Bund" - 665 gł.- 3 mand., 5/ Grupa nieszczeńska - 651 gł.-4 mand.,
6/ Żydowska Grupa Demokratyczna - 817 gł.-4 mand., 7/ "Jedność Chrześcijańska" - 478 gł.- 2 mand.,
8/ Polska Narodowa Grupa Bezpart. - 159 gł. -bez mandatu, 9/Żydowskie Zjednoczenie Narodowe - 694 gł.-3 mand.,
10/ Polska Bezpartyjna Grupa Gospodarcza - 363 gł. 1 mand.-

Tegoż dnia odbyły się wybory do rady gminnej w Zelwie. Wybrani zostali: Wajsbereg Aron, Rozenblum Chaim, Kryszan Dominik z Zelwy, politycznie umiarkowani, Jaremicz Antoni z Borodziec, poszlakowany o należenie do K.P.Z.B., Szłyk Michał z Krzywokonnej, poszlakowany silnie o przynależność do K.P.Z.B., Zamorski Józef z Konnej, politycznie lojalny, Wierzbowski Antoni z Zarny, politycz-

nie lojalny, Sakacz Maksym z Korolina, b.członek hurtka B.W.R.H., wrogo do państwowości polskiej usposobiony, Pipko Mikołaj, nauczyciel z Bereżek, wybrany głosami hurtkowców i Łobowicz Jan z Bereżek.-

W pozostałych gminach powiatu trwa akcja przedwyborcza./S:Pr.515 z dnia 2 bm./.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

W dniu 24 lipca br. we wsi Kobylin-Borzyny, gminy Piszczaty odbył się wiec wyborczy, zwołany przez nauczycieli szkół powszechnych Wnorowskiego Bolesława i Malinowskiego Bolesława, członków P.S.L. "Wyzwolenie". Omawiali oni znaczenie samorządów dla życia społecznego i państwowego i poddali krytycznej ocenie działalność poprzedniej rady gminnej w Piszczatach, twierdząc, że członkowie jej nie byli ludźmi godnymi zaufania.- Obecnych na wiecu - około 400 osób./:S.516/pf. z dnia 2 bm.:/-

-----oOo-----

VI. uch wywołowy

Powiat Grodzieński.

W ostatnim czasie zatrzymano w Grodnie dwa transporty wydawnictw komunistycznych, przywiezionych tutaj z Warszawy. Pierwszy wazy, wagi 8 kg. 200 gr. znaleziono dnia 26 lipca b.r. ukryty w krzakach przy torze kolejowym. Przeznaczony był ^{on} prawdopodobnie do dalszego transportu do Wilna, gdyż na poszczególnych paczkach uskuteczniiono napisy ołówkiem "Wilno". Drugi wypadek zatrzymania wydawnictw komunistycznych miał miejsce w Grodnie dnia 31 lipca b.r. W dniu tym mianowicie zatrzymano Stockiego Pejsacha, zamieszkałego stale w Warszawie, który wioził dla OKKPZB. Grodno wydawnictwa KCKPP. i KCKPZB wagi 9 kg. 55 gr. W pierwszym wypadku sprawców dotychczas nie ujawniono. Z powyższego wnioskować można, że OKKPZB. Grodno po dłuższej stagnacji aresztami styczniowymi i marcowymi r.b. spowodowanej przytąpił obecnie do intensywnej akcji propagandowej i organizacyjnej.-

Komenda Powiatowa P. w Baranowiczach powiadomiła dnia 30 lipca b.r. Wydział Śledczy w Grodnie, że w Baranowiczach zatrzymany został Kiszkiel Aleksander, mieszkaniec majątku Indura, gminy Nowosiółki, powiatu Grodzieńskiego pod zarzutem należenia do KPZB. i że przy zatrzymanym znaleziono transport literatury komunistycznej.-

Kiszkiel działał w r. 1925 i 26 na terenie powiatu Grodzieńskiego i tutaj został całkowicie skompromitowany. Aresztowano go podczas likwidacji BWRRemady i z materiałami oskarżenia przekazano Władzom Sądowym, które do czasu rozprawy głównej oddały go pod nadzór policji. Zasnaczyć należy, że Kiszkiel Aleksander był jednym z czynniejszych członków Towarzystwa Szkoły Białoruskiej w Grodzieńszczyźnie /L.1121/Pr. z dnia 2.VIII.b.r./.-

Powiat Lemżyński

W nocy w dniu 23 b.m. we wsiach Dębniaki, Górskie-Ponikły-Stok i Madzele, gminy Rutki rozrzucone kilkanaście egzempla-

rzy odczw KOKPP. 3-ech edycji, notowanych w poprzednich tygodniowych sprawozdaniach sytuacyjnych /S.688/p.z dn.3 b.m./.-

Odczwy tychże edycji rozrzucone w dniach 2 i 3 b.m. w Łemży. W tym wypadku zatrzymane pod zarzutem rozrzućania traktowanych odczw Guzikiewicza Szoska, ²Poniaczyka Rubina, ³Strosenberga Chaima i Saeniaka Necha, wszystkich zamieszkałych w Łemży. Zatrzymanych z materiałami oskarżenia przekazane władzom sądowym /S.703/704/p. z dnia 3 b.m./

Powiat Białostocki.

Dnia 28.VII.b.r. zatrzymany został pod zarzutem działalności antypaństwowej Sofiejko Wojciech, zamieszkały w kolonji Sucha Barasz, gm. Trzcianno. Zatrzymanego w dniu 30 ub.m. z materiałami oskarżenia przekazane do dyspozycji P.Prokuratora przy S.O.w Białymstoku / S.1201/p. z dn.4 b.m./.-

W związku z przedłożeniami Ministerstwu w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr.15 wyjaśnieniami odnośnie nielegalnej emigracji młodzieży białoruskiej do Rosji Sowieckiej z powiatu Białostockiego, donoszę, że również w powiecie Bielskim powtarzają się wypadki usiłowań nielegalnego przekroczenia granicy do Rosji przeważnie ze strony członków b.BWRHromady. Ponadto Starosta w Bielsku uzyskał w drodze konfidenecjalnej informacje, że organa G.P.U. przetrzucają zbiegów z powrotem do Polski mimo posiadania przez nich legitymacyj członkowskich b.BWRH.; natomiast pozostawiają w granicach sowieckich te jednostki, które scigane są przez władze polskie za działalność antypaństwową /S.1021/Pr.z dnia 4 b.m.

---oooOooo---

VII. Ruch narodowościowy.

a Litewski:

Powiat Suwalski.

Dnia 24 lipca b.r. we wsi Klejwy, gminy Kraśnopol odbyło się zebranie organizacyjne Towarzystwa Św.Kazimierza przy udziale 27 osób. Referat o celach i zadaniach T-owa

141

wygłosiła uczenica litewskiego seminarjum nauczycielskiego w Wilnie, Elżbieta Czerlani, zamieszkała w Alsajwach, poczem wybrano zarząd oddziału /S.580/Pr.z dn.2 b.m./.

b/ Żydowski

Powiat Szczuczynski

Dnia 28 lipca b.r. w Grajewie odbyło się ogólne zebranie szkłedawców, na którym w sprawach z przygotowaniem do XV kongresu sjonistycznego związanych przemawiali Leder i Lipszytz z Białegostoku. Pierwszy z nich reprezentował frakcję "Eliwanet Eliwanet", drugi zaś frakcję "Alamiszmat". Obecnych - około 60 osób. Zebranie to było przygotowawczem do wyborów przedkongresowych, które odbyły się dnia 31 lipca b.r. Ze 190 osób głosujących 103 oddało swe głosy na listę "Mizrachi", pozostała zaś osoby głosowały na frakcję posła Farbsztejna i rabina Brotta. Przewodniczyła Wierzbokowska z Grajewa /S.429/p. z dnia 2 b.m./.-

Powiat Ostrowski.

Dnia 31 lipca b.r. odbyły się przedkongresowe wybory sjonistyczne w Czyżewie. Przeważającą ilość głosów uzyskała lista Nr.2 /Dr.Lewite, Eptman, Hindes i Rosenblatt/. Głosy mniejszości skupiły na sobie listy Nr.3/ rabin Kuk, poseł Farbsztejn i rabin Brett/ i 4/ Dr.Kohn i Zabotyński/.-
S.676/T.z dnia 2 b.m./.

W Ostrowi-Mazowieckiej wybory przedkongresowe wypadły na korzyść Mizrachitów /lista Nr.3/ - /S.692/T. z dnia 3 b.m./

Powiat Łomżyński.

W Łomży organizacje sjonistyczne zwołały dwa przedkongresowe wielce wyborcze, w których wyniku otrzymali mizrachiści 248 głosów, sjonisci - 67, "Hitachduth" - 12 i sjonisci niezależni - 53 gł. /S.697/p. z dnia 2 b.m./

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

Dnia 28 lipca b.r. w Wysokiem-Mazowieckiem odbyła się ogólne zebranie członków organizacji sjonistycznej pod prze-

wodnictwem Skoczniadeka Elko. Przemawiali Zylbersztejn Chaim i Rozental Dawid z Zambrowa n.t. "Kogo należy wybierać jako delegatów na kongres sjonistyczny". Obecnych około 50 osób /S.516/pf. z dnia 2 b.m./.

Powiat Bielski-Podlaski.

W m.Ciechanowcu utworzony został dnia 20 b.m. oddział Żydowskiej Sjonistycznej Partii Robotniczej Pealej-Sjón w Polsce. /S.Pr.1021 z dnia 4 b.m./.-

Powiat Białostocki.

Dnia 28 ub.m. odbył się w Białymstoku przedkongresowy wiec sjonistyczny pod przewodnictwem Szczupakiewicza. Przemawiali - Rytow, członek Centrali Organizacji Sjonistycznej w Warszawie i Dobkin z Białegostoku, którzy nawzajem zwalczali się w swych wywodach co do socjalnego programu kongresu. Wiec odbył się przy nastroju zebranych, przychylnym dla bloku sjonistyczno-socjalnego /lista Nr.6 /. Obecnych - około 250 osób.

Dnia 30 ub.m. odbył się w Białymstoku drugi z kolei podkongresowy wiec sjonistyczny przy udziale Dr. Dawidsona z Warszawy, obok którego przemawiali miejscowi działacze sjonistyczni L.Leder, S.Dobkin, J.Bachrach, Ch. Klementynowski, Dr. Rożański, Ch.Bagoń, A.Lipszyc, L.Szczupak Lewicz, M.Jakobsen, K.Lipszyc i L.Fajana, reprezentanci 6-ciu oddziałów organizacji sjonistycznej, a mianowicie: Mieczach, Eliwand, Mizrachi, Rewizjoniści, Mitachduth. Wiec, prowadzony chaotycznie, konkretnych wyników żadnej z tych grup nie przyniósł. Obecnych na wiecu - około 280 osób / 1201/Pr. z dnia 4 b.m./.-

Z dniem 31 ub.m. w Białymstoku dotychczasowy dziennik zarogowy "Idiszer Kurjer" wydaje uzależnione od niego redakcyjnie czasopismo "Kresen Kurjer", kolportowane we wszystkich miejscowościach na Ziemiach Wschodnich.

W programowym artykule nowe pismo podkreśla⁸¹² że za najważniejsze zadanie swe uważa: zbliżenie do siebie miast i miasteczek na Kresach oraz obronę praw obywatelskich i narodowych ludności żydowskiej.

142

Białostocki dziennik żargonowy "Des Heje Lebn" zarządzenie P. Ministra Skarbu w sprawie przyjmowania przez urzędy skarbowe od obywateli narodowości niepełskiej wszelkiego rodzaju podań, i deklaracji podań i t.p. w języku ojczystym płatnika komentuje w ten sposób, że zarządzenie to nie jest jasne, gdyż nie mówi wyraźnie, czy chodzi tutaj o języki miejscowe uznane już przez państwo, czy wogóle o język potenta /żydowski dla żydów, rosyjski dla Rosjan/ i wzywa posłów żydowskich do wyjaśnienia - - - właściwej interpretacji zarządzenia. /własne/

Powiat Wołkowyski.

W Wołkowysku wychodzić ma w najbliższym czasie tygodnik żargonowy "Wołkowysker Sztym", którego wydawcą będzie Anszel Blacher, kupiec w Wołkowysku, redaktorem odpowiedzialnym Józef Winogradski sekretarz obroncy sądowego w Wołkowysku. Pismo finansowane ma być przez inż. Baranę Efraima, prezesa Zw.Kupców w Wołkowysku. Czasopismo ma poruszać sprawy społeczno-literackie, kulturalne i ekonomiczne.-

a/ Białoruski.

Powiat Grodzieński

Two Szkoły Białoruskiej, zainteresowane wyborami do samorządów, zewnętrznej działalności nie przejawia.-

W związku z rozpoczęciem działalności samorządów w Wileńszczyźnie obecnie w Wilnie dość często odbywają^{się} konferencje, na które z Grodna wyjeżdża poseł Baranow. W dniu 30.VII.r.b. odbyła się w Wilnie konferencja, na której było obecnych około 15 osób, wśród nich kilka osób znanych ze swej działalności w B.W.R.H., jak Maraziewicz ps. "Małanka", redaktor i współpracownik tygodnika humorystycznego "Małanka", Szyk Mikołaj, były redaktor czasopism kromadzkich, niedawno zwolniony z więzienia, Kuszniew, student Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, Prochorow, Jacyna, Koślewicz i inni. Na konferencji tej oprócz spraw dotyczących roz-

peczęcia pracy eserowskiej, tematem obrad były opracowanie memorjału do miejscowych komunistów /K.P.Z.B./ z żądaniem poczynienia starań przez tychże w celu zwolnienia z więzienia w Mińsku eserów, zaarrestowanych przez rząd Z.S.S.R. za działalność antysowiecką. Memorjał ten został wręczony miejscowej K.P.Z.B., który przekazała go Meprowi.-

W najbliższym czasie ma przybyć do Łelski jeden z główniejszych eserów białoruskich, niejaki Czeperuk, obecnie znajdujący się w Ameryce. i ma jakoby przywieźć 20.000 dolarów na pracę dla partji.-

Mamonko Józef, przebywający w Wilnie ostatnie poczynił starania celem rozpoczęcia działalności eserów w grodzieńszczyźnie. Przed kilku dniami Mamonko nadesłał list do tut. eserów /poseł Baranow, Jakimowicz, Złocki, Piederuk i inni/, w którym to liście zwraca się do nich z prośbą o jak najstyktsze rozpoczęcie pracy.-

Wkrótce do tut. Urzędu Wojewódzkiego ma wpłynąć od nich odnośny memorjał.-

Dalsze wywiady w tej sprawie stosuję.-

Wyniki w xmi miarę osiągnięcia tychże będą Ministerstwu przedkładać /S.1123/Pr. z dnia 3 b.m./.-

a byli opracowanie
Z.B./ z żądaniem
wolnienia z wię-
przez rząd Z.S.S.R.
n został wręczony
Meprowi.-

do Polski jeden z
ki Czeperuk, obec-
y przywieźć 20.000

nie ostatnie poczy-
ości eserów w gre-
ko nadesłak list
cz, Złocki, Fiedo-
się do nich z prośbą
tego ma wpłynąć od

suje.-
chże będą Ministerst

VIII. R ó ż n e.

a/ Organizacje społeczne i przysposobie

Powiat Sokólski:

Dnia 26 lipca br. zarejestrowany zost
sokólskiem oddział Związku Strzeleckiego
gm. Nowy-Dwór. Zarząd oddziału: Jan Bałkun
centy Reducha - sekretarz, Franciszek Red
/B.P.3963/.-

Dnia 27 lipca br. w Starostwie sokół
zarejestrowane:

1/ oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polsk
Nowym Dworze; zarząd: Brynkiewicz Józef -
ski Antoni - sekretarz, Kuc Antoni - skar
bibliotekarz, Kuc Aleksander - gospodarz,
Franciszek, naczelnik, wszyscy zamieszka
/BP.3964/.-

2/ Oddział Stowarzyszenia Młodych Polek
zarząd: Boguszcówna Kulja - prezes, Supry
na, Drozdziejówna Magdalena i Beczcówna
nie zarządu, wszystkie zamieszkałe w Now

Powiat Sokólski:

W Sokółce utworzony został lokalny o
Ochotniczej Armji na Województwo Białost
rownikiem jest Piotr Ejamont.-

Zaznaczam tutaj, że statut oddziału
się w swych założeniach od statutu Stowa
b. Ochotników Wojsk Polskich. Zadaniem
Polsk. jest zorganizowanie ochotników p
"a/ prowadzenia dalszej zbiorowej pracy
bytu Rzeczypospolitej Polskiej i jej ro
demokratycznym na gruncie obowiązującej
nej;

b/ udzielanie swym członkom pomocy mat

pozęcia pracy eserwskiej, tematem obrad byli opracowanie memorjału do miejscowych komunistów /K.P.Z.B./ z żądaniem poczynienia starań przez tychże w celu zwolnienia z więzienia w Mińsku eserów, zaarrestowanych przez rząd Z.S.S.R. za działalność antysowiecką. Memorjał ten został wręczony miejscowej K.P.Z.B., który przekazała go Meprowi.-

W najbliższym czasie ma przybyć do Polski jeden z główniejszych eserów białoruskich, niejaki Czeperuk, obecnie znajdujący się w Ameryce, i ma jakoby przywieźć 20.000 dolarów na pracę dla partji.-

Mamonko Józef, przebywający w Wilnie ostatnie poczynił starania celem rozpoczęcia działalności eserów w grodu dieńszczyźnie. Przed kilku dniami Mamonko nadesłał list do tut. eserów /poseł Baranow, Jakimowicz, Złocki, Piederuk i inni/, w którym to liście zwraca się do nich z prośbą o jak najszybsze rozpoczęcie pracy.-

Wkrótce do tut. Urzędu Wojewódzkiego ma wpłynąć od nich odnośny memorjał.-

Dalsze wywiady w tej sprawie stosuję.-

Wyniki w miarę osiągnięcia tychże będą Ministrem przedkładane /S.1123/Pr. z dnia 3 b.m./.-

144

Powiat Bielsk-Podlaski:

Zauważono w powiecie przejawy agitacji sekcji adwentystów, prowadzonej przez przełożonych sekty: Teodora Willa z Warszawy, Dziaka z Grodna i Englera z Wołynia. W czasie urządzonych dn. 13 i 14 ub.m. modłów we wsi Krasnej gminy Dubiażyn wymienieni potępiali zarady Pisma Św. i nazywali Krzyż Św. sabienicą. Odczyty te ilustrowane były przezroczeniami. Przy wyświetlaniu obrazu Matki Boskiej jeden ze wspomnianych wyżej przełożonych sekty uderzył w obraz kijem przy równoczesnem wypowiedzi bluźnierstw. Prawdziwość tego potwierdzają zeznania naocznych świadków. Odpowiednie dochodzenia w tej sprawie wdrożono /S.1021/pr. z dnia 4.bm./.-

Ważniejsze wydarzenia:

W dniu 30 ub.m. nad powiatem kolneńskim przeciągnął orkan, szalejący w ciągu dwóch godzin, który spowodował osiem pożarów i zniszczył zieleń w kilku wsiach powiatu. Poszkodowana ludność zdradza silne przygnębienie /S.537/pr. z dnia 2.bm./.-

Przechwycenie przemytu

W dniu 28.ub.m. na drodze Netty - Białobrzegi w pow. augustowskim przytrzymano transport 125 kg. sacharyny i większej ilości skór na futra i koźnierze, pochodzące z przemytu z Niemiec, wartości 15.000 zł. Transport wraz z przemytnikiem, Jagłowskim Aleksandrem, zam. w Kolnicy, koźmi i wozem przekazano do dyspozycji urzędu celnego w Raczkach.-

Przestępczość kryminalna

Powiat Sokólski:

Ustalono, że pożar dnia 26 lipca br. we wsi Saniki, gminy Nowy Dwór /vide punkt "Pożary" w sytuacyjnem sprawozdaniu tygodniowem Nr.15/ powstał wskutek rozmyślnego

- c/ obrona interesów ochotników,
- d/ opieka nad inwalidami,
- e/ opieka nad matkami, wdowami i sierotami po poległych.

Celem związku b.Ochotn.Armji Polskiej na Województwo Białostockie jest 1/ pielęgnowanie wśród członków miłości Ojczyzny, zasad honoru, ducha rycerskości, 2/ współpraca z Armją, szerzenie wśród ^{nich} wiedzy wojskowej i utrzymanie ścisłej łączności z Armją czynną, 3/ praca nad budzeniem ducha patriotycznego wśród społeczeństwa i popieranie analogicznej działalności innych związków i stowarzyszeń, 4/ ochrona praw członków, w szczególności wypływających z tytułu ochotniczej służby wojskowej, 5/ niesienie członkom i ich rodzinom oraz wdowom i sierotom po członkach pomocy materialnej, 6/ inicjatywa i popieranie wszelkich zamierzeń, mających na celu poprawę bytu b.Ochotników Armji Polskiej, w szczególności stworzenia domu pracy, spółdzielni, kolonji ochotniczych itp.-

IX. Ruch wyznaniowy.

Powiat Wys.Mazowiecki.

W Łapach rozpoczął działalność na rzecz Kościoła Narodowego ks.Stanisław Brokowski, pochodzący z Wysokiego-Mazowieckiego, który stara się utworzyć w Łapach parafię traktowanego kościoła. Do akcji ks.Brokowskiego część ludności m.Łap odnosi się naogół przychylnie /S.516/pf. z dn. 2 bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 3 bm. Stowarzyszenie Badaczy Pisma Sw.w Białymstoku urządziło dalsze wykłady religijne, które odbyły się przy udziale około 40 osób. /S.1201/p. z dnia 4 bm./.-

go podpalenia, którego z zemsty dokonała mieszkanka tejże wsi Antonina Augustynowicz, wdowa, lat 38. Augustynowicz do winy przyznała się i przekazano ją z materiałami oskarżenia władzom sądowym /BP.3955/.

Powiat Łomżyński:

Dnia 27 lipca w lesie Jeziorowskim znaleziono zwłoki Aleksandry Stanowskiej, lat 38, mieszkanki wsi Kostrzewo, gm. Drozdowo. Przeprowadzone dochodzenie ujawniło, że Stanowska została zamordowana z zemsty na tle majątkowym przez małżonków Kossakowskich, których aresztowano i z materiałami oskarżenia przekazano władzom sądowym /BP.4025/.

Dnia 26 lipca br. mieszkaniec wsi Kołomyjka, gm. Rutki, Drewnowski Aleksander usiłował wystrzałem z karabinu pozbawić życia brata swego, Drewnowskiego Piotra, następnie podpalił stanowiącą ich wspólną własność stodołę, która spłonęła doszczętnie, poczem sam postrzelił się z karabinu. Drewnowskiego Aleksandra w stanie ciężkim przewieziono do szpitala w Łomży /BP.4026/.

Dnia 31.ub.m. sołtys wsi Kossaki, gm. Drozdowo, Obrycki Jan wystrzałem z rewolweru pozbawił życia swego szwagra Kossakowskiego Adama - na tle nieporozumień rodzinnych. Obryckiego aresztowano i przekazano władzom sądowym /BP.4027/.

Dnia 28.ub.m. na tle nieporozumień rodzinnych - Antoni Saraczewski, lat 26, zam. w Łomży - przez poderżnięcie gardła nożem rzeźniczym zamordował Bronisławę Saraczewską, lat 45, żonę swego brata, Apolinarego, zwłoki jej ukrył w piwnicy, poczem sam powiesił się w chlewku na powrozie. Apolinary Saraczewski w chwili wykrycia zbrodni był w domu nieobecny. Dochodzenie trwa. /BP.4060/.

Powiat Suwalski:

Ad punkt ten w syt. spraw. tygodn. Nr. 15. Sprawy napadu na dom Kazimierza Kalinowskiego w folwarku Kamionka, gm. Kanda

Wyszki w dniu 27.ub.m. - mieszkańcy tejże wsi Michałowski i Muzzyński zostali aresztowani i z materiałami oskarżenia przekazani władzom sądowym. /S.580/pr. z dnia 2.bm./.-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 31.ub.m. po wyjściu z więzienia w Ostrołęce miesz. Warszawy, Władysław Berezecki czterema strzałami z rewolweru pozbawił życia Wacława Parzyka, m.Ostrołęki i sam usiłował popełnić samobójstwo; zadał sobie dwie rany postrzałowe w lewy bok. Trup zabitego Parzyka przewiez^{ony} został przez policję do kostnicy szpitala w Ostrołęce. Tamże umieszczony został w szpitalu Władysław Berezecki. Docho-
dzenie trwa.-/S.405/p. z dnia 1.bm./

Powiat Bielsk-Podlaski:

W dniu 3.bm. na polu w odległości 2 klm. od wsi Pokaniewo, gm.Milejczyce dokonano morderstwa przez uduszenie pasem rzemieńnym na osobie Piotra Romaniuka ze wsi Pokaniewo, lat 15. Sprawcę morderstwa, miesz. tejże wsi -Józefa Tymofiejuka, który morderstwa dokonał z zemsty osobistej, aresztowano i przekazano władzom sądowym. /S.1021 z dn.4.bm./.-

P o ż a r y.

W dniu 31.ub.m. we wsi Mulawicze, gm.Wyszki, pow. bielskiego pożar zniszczył jedenaście stodół, siedem domów mieszkalnych, jedenaście chlewów i jedną krowę.- Pożar powstał od podpalenia leżącej w pobliżu spalonych budynków skóry przez 8. letniego Czesława Marczuka. Dochodzenie wdrożono /S.1021/pr.z dnia 4.bm./.-

Dnia 28.ub.m. we wsi Fłoszyce, gm.Nasiadki, pow.ostro-
łęckiego spłonął doszczętnie tartak państwowy, należący do Dyrekcji Lasów Państw. w Siedlcach. Pożar powstał od iskrzy z komina tartaku. Straty wynoszą około 220.000 zł.;

bez pracy pozostało 31 robotników.

Tegoż dnia we wsi Chrzczony, gm. Troszyn, pow. ostrołę-
kiego wskutek podpalenia przez 6 letniego Stefana Nakiel-
skiego spłonęło 7 zagród gospodarskich wraz z inwentarzem
żywym i martwym.

Białystok, dnia 6. sierpnia 1927 roku

Za W o j e w o d ę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Zak. 6.

/egz. wydawn. komun., znalezio-
ne przy aresztowanym Stockim
Pejsachu - vide punkt "Ruch
wywrotowy"/.

bez pracy pozostało 31 robotników.

Tegoż dnia we wsi Chrzczony, gm. Troszyn, pow. ostrołęcki wskutek podpalenia przez 6 letniego Stefana Nakielskiego spłonęło 7 zagrod gospodarskich wraz z inwentarzem żywym i martwym.

Białystok, dnia 6. sierpnia 1927 roku .

Za W o j e w o d ę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Załącznik 6.

/egz. wydawn. komun., znaleziono przy aresztowanym Stockim Pejsachu - vide punkt "Ruch wywrotowy"/.

D O D A T K O W O

Dodatkowo ad punkt "Wybory do samorządów" w niniejszym sprawozdaniu donoszę, że do poprzednich przedstawicielstw samorządowych w pow. Wys.-Mazowieckim wchodziło - 96 rolników, 10 ziemian, księży 2,

Charakter polityczny przedstawicielstw tych był następujący: Zw. Lud. Nar. - 11, PSL. "Piast" - 2, PSL. "Wyzwolenie" - 1, bezpartyjnych - 94. Obecnie w 8 gminach powiatu do nowych przedstawicielstw

weszło 86 rolników, 9 ziemian i 1 ksiądz. Charakter polityczny nowych przedstawicielstw jest następujący: Zw. Lud. Nar. - 41, PSL. "Piast" - 3, PSL. "Wyzwolenie" - 6, bezpartyjnych - 46.

Unieważnione zostały wybory do rady gminnej w Piszczatach. /telefonogram Starostwa Nr. 14123 z dn. 6. bm./.

Za W o j e w o d ę:

146

Województwo Białostockie

Białystok, dnia 14 sierpnia 1927 r.

L: BP.1568/T.

Tajne

Przedmiot: Sytuacyjne spra-
wozdanie tygodniowe Nr.17.
za czas od dn.7 do 13.sierp-
nia 1927 r.-

Do

/: według rozdzielnika:/

Przesyłam w załączeniu do wiadomości sytuacyjne spra-
wozdanie tygodniowe Nr.17. za czas od dn.7 do 13.sierpnia
1927 roku.-

Za W o j e w o d ę:

Otrzymuję:

Jak rozdzielnik spr.syt.
tygodn.Nr.6.

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Publ.

A.T.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.17.
za czas od dnia 7 do 13.sierpnia 1927 r.

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

W przemyśle włókienniczym okręgu białostockiego sytuacja bez zmian, natomiast dalszemu pogorszeniu uległa sytuacja w przemyśle drzewnym, szczególnie w powiecie białostockim. Poważniejsze nowe konflikty w przemyśle w okresie sprawozdawczym nie zaistniały. W ruchu politycznym ważniejszymi momentami były: Programowy wiec dla Województwa Białostockiego wiec P.S.L. "Piast" w Suwałkach, pierwszy wogóle na terenie Województwa po wydarzeniach majowych 1926 r.; wiec tym P.S.L."Piast" rozpoczął przygotowania do Kongresu Wojewódzkiego rolników, należących do P.S.L."Piast", który zwołany ma być jeszcze przed jesienią br. do Białegostoku - oraz rozpoczęcie działalności organizacyjnej przez Oboz Rolników w powiecie sokólskim. Ruch zawodowy wyczerpywała praca organizacyjna poszczególnych związków, przycozem jedynie Okręgowa Rada Kł.Zw. w Suwałkach pracę tę prowadziła intensywniej. Ruch narodowościowy słabszy był niż w okresach poprzednich. Organizacje sjonistyczne absorbowala prawie wyłącznie sprawa wyborów delegatów na XV kongres sjonistyczny; organizacje białoruskie nie wykazały przejawów działalności zewnętrznej. -

Odnosnie ruchu wywrotowego zauważono kilka faktów, wskazujących na odbudowanie OKKPZB Grodno i zazębienie działalności NKCh i KPZB w powiecie bielskim. Stan bezrobocia i bezpieczeństwa publicznego - bez zmian. Wiec e protestacyjne przeciwko straceniu anarchistów Sacco i Vanzetti odbyły się w Grodnie /"Bund"/ i Białymstoku /"Bund" i PPS/-

II. Ruch polityczny

a/ Wszechnarowa Organizacja Monarchistyczna.

Powiat Łomżyński:

Dnia 7 b.m. we wsi Zawady Stare, gminy Chlebiotki odbył się przy obecności około tysiąca osób wiec W.O.M., zwołany przez instruktora Organizacji, Zygmunta Szczepańskiego z Kolna, który przemawiał n.t. "Królestwo, czy republika". Mówca przeciwstawiał ujemnym stronom ustroju parlamentarnego dodatnie strony ustroju monarchistycznego, zaliczając do ostatnich w pierwszym rządzie i w odniesieniu do Polski walkę z narodowościami bezterytorjalnymi /Żydami/. - S.714/p. z dnia 8.b.m.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 7.b.m. w Poświętnem odbył się przy udziale około 150 osób wiec W.O.M., zwołany przez instruktora Organizacji z Łap, Brzywoczego Stefana, który przemawiał ogólnie o dodatnich stronach ustroju monarchistycznego. /S.525/pf. z dnia 9.b.m./

b/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Suwalski:

Dnia 7 b.m. w sali Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich w Suwałkach odbył się zjazd należących do P.S.L. "Piast" rolników z powiatu suwalskiego przy udziale posłów Andrzeja Witosza i Alfonsa Bródmana oraz viceprezesa Zarządu Głównego stronnictwa, Maja.-

Pierwszy przemawiał poseł Witos. Wyjaśniając cel zjazdu, podkreślił, że zjazd ma na celu uzgodnienie współdziałania stronnictwa z organizacjami lokalnymi i przygotowanie Wojewódzkiego Kongresu PSL "Piast", który w najbliższym czasie odbędzie się w Białymstoku. Dalej poseł

sądząc, że oba Sejmy nie wykazały należytego odczucia dla potrzeb wyniszczonego w czasie wojny rolnictwa i, że wynikiem wpływającego stąd niezadowolenia był przełom majowy r. 1926. Przełom ten, jako dokonany przez jednostki, pożądanym zdaniem posła, dla państwa i społeczeństwa wyników nie da. W gospodarce rządu Marszałka Piłsudskiego poseł dopatrywał się tylko stron ujemnych /brak pieniędzy obiegowych i potrzebnych dla handlu, przemysłu i rzemiosł dogodnych kredytów/ i wskazywał środki do naprawy życia gospodarczego kraju wiedząc: uporządkowanie i uprzemysłowienie kraju, ulepszenie środków transportowych, podniesienie produkcji przemysłu przy równoczesnem obniżeniu jej kosztów drogą przedłużenia dnia pracy i zmniejszenia wysokości świadczeń socjalnych przemysłowców na rzecz robotników oraz udzielania przemysłowi potrzebnych kredytów.

Następnie poseł Witos wskazywał na konieczność przebudowy ustroju rolnictwa w myśl projektów P.S.L. "Piast" i wykonania reformy rolnej przy równoczesnem udzielaniu większych, niż dotąd, kredytów dla rolnictwa. Omawiając działalność Sejmu, poseł pomawiał rząd o tamowanie prac tegoż Sejmu i pomniejszenie jego powagi oraz wpływu na losy państwa.

Wreszcie poseł Witos stwierdzał, że nie Sejm lewicowy, czy też prawicowy, lecz z większością centrową może dać krajowi to, czego kraj od niego wymaga oraz, że posłowie winni brać djeły tylko za czas pracy w Sejmie i, że Sesja Sejmowa trwać powinna nie dłużej, jak 2-3 miesiące. Przemówienie swe poseł Witos zakończył wezwaniem zebranych, by przy wyborach do następnego Sejmu głosowali na posłów ludowych, gdyż tylko Sejm o obliczu rolniczym w państwie, w którym rolnicy stanowią 70% ogółu ludności, uzdrowić może życie państwowe, gospodarcze i społeczne. Drugi z kolei mówca, Kujałowicz krytykował działalność lewicowych stronnictw chłopskich i wytykał rządowi, że na 60 milionów zł. zapomóg wydanych dla bezrobotnych, dał rolnikom 15 milionów zł.

kredytu. Wiceprezes Maj porównywał państwową opiekę nad rolnictwem w Polsce z taką opieką w państwach zachodnich. Instruktor Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Warszawie, Wilczyński przemawiał w sprawie organizacji kółek rolniczych, zaś były członek Wydziału Powiatowego Sejmiku w Suwałkach, Rukat dowodził, że jedynie rozrzutność wszystkich rządów i poszczególnych jednostek doprowadziła do tego, że Polska zmuszona jest obecnie ubiegać się za wszelką cenę o pożyczkę zagraniczną. Wasilewski Kazimierz z Jeleniewa, b. członek P.S.L. "Piast", a obecnie mąż zaufania P.S.L. "Wyzwolenie" zarzucał instruktorowi Wilczyńskiemu, że przybył na zjazd w interesie obozu prawicy, którego agenturą jest Towarzystwo Rolnicze oraz oskarżał kierowników "Piasta", że zapomnieli o swałazczyźnie i w pracy swej kierują się chęcią osobistego zysku. W końcu oświadczył, że porzuca politykę i poświęci się całkowicie pracy w kółkach rolniczych. Oskarżenia Wasilewskiego pod adresem P.S.L. "Piast" poparł rolnik Putra. Na przemówienia opozycjonistów replikowali poseł Witos i wiceprezes Maj.

Pierwszy nazwał przemówienie Wasilewskiego nietaktem i zaznaczył, że Wasilewskim zajmą się właściwe władze stronnictwa, zaś wiceprezes Maj oświadczył, że rolnikom wolno łączyć się chociażby z diabłem, byleby tylko z tego korzyść dla siebie wynieśli. W zjeździe brało udział około 300 osób. /S.587 z dnia 9.bm./.

c/ Chrześcijańska Demokracja.

Powiat Grodziański:

Dnia 7 bm. w Grodnie odbył się wiec Stronnictwa przy udziale ks. posła Kaczyńskiego i delegata Zarządu Głównego Ch.D. w Warszawie, Szczawińskiego. Ks. poseł Kaczyński omawiał sytuację polityczną i gospodarczą w kraju; wiele miejsca w swym przemówieniu poświęcał krytyce poczynąń rządu-

wych w dziedzinie życia gospodarczego i politycznego. Delegat Szczawiński zobrazował specjalnie sytuację polityczną i społeczną na Kresach Wschodnich. Obecnych na wiecu - około 300 osób. /S.1156/Pr. z dnia 9.bm./.-

d/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokólski:

Dnia 7.bm. w Suchowoli odbył się przy udziale około 300 osób wiec Stronnictwa Chłopskiego, zwołany przez kierownika wojewódzkiego sekretariatu stronnictwa w Białymstoku, Kosibę Piotra. Przemówienie Kosiby, naogół pozbawione momentów bardziej charakterystycznych, większego efektu na zebranych nie wywarło /S.744/tjn. z dnia 8.bm./.-

e/ Obóz Rolników.

Powiat Sokólski:

Wójt gminy Korycin, Sawicki Adolf przystąpił do organizowania w powiecie obóz Obozu Rolników /Kwatera Główna Obozu Rolników - przy redakcji "Nowin Ludowych w Warszawie, Marszałkowska 95, skrytka pocztowa 511./- W tym celu rozpowszechnia on podpisaną przez siebie odezwę Obozu p.t. "Wiejski Ludu Rolny" /egzemplarz odezwy przedkładam/. W sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr.16. doniosłem Ministerstwu, że wspomniany Sawicki oskarżany jest przez gromadę wiejską wsi Kumiąka, gm.Korycin o popełnienie wspólnie z sołtysem tejże wsi, Bienderą Józefem, nadużyć podatkowych na sumę 574 zł. Dochodzenie, celem wyjaśnienia tych zarzutów, wdrożono. /S.744/tjn. z dnia 8 bm./.-

f/ Polska Partja Socjalistyczna Lewica.

Powiat Łomżyński:

Wśród członków koła P.P.S. Lewicy w Łomży kolportowa-

na była w ostatnim czasie jednodniówka Międzypartyjnego
kretarjatu dla walki o amnestję dla więźniów politycznych
z sierpnia 1926 r. /S.712/p. z dnia 8.bm./.-

-----oOo-----

III. Ruch zawodowy.

Powiat Wołkowyski:

Oddział Związku Zawodowego Robotników Rolnych w Wołk
wysku zgodnie z poleceniami Centrali Związku rozpoczął
akcje o podwyżkę uposażenia robotników rolnych w powiecie
W tym celu zwołał na dzień 7 b.m. do Wołkowyska zjazd po
wiatowy robotników rolnych, wykorzystując dla skuteczności
podjęwanej akcji najgorętszy okres prac rolnych. Zjazd
nie odbył się wskutek nieprzybycia zwołanych.
/S.515/Pr. z dnia 9.bm./.-

Powiat Suwalski:

W dniu 7 bm. w Suwałkach odbyła się konferencja zarzą
dów klasowych związków zawodowych pod przewodnictwem Gaka
ja Wawrzynica i przy udziale 26 osób. Na konferencję przy
była delegatka Centralnej Komisji Klasowych Związków Zawo
dowych w Warszawie, Bielecka. Gakaj zarzucał robotnikom
brak zainteresowania się własnymi sprawami i nawoływał ich
do organizowania się w klasowych związkach zawodowych dla
obrony swych interesów. Z przemówienia Bieleckiej wynika,
że delegowana ona została na stałe do Suwałk przez Central
ną Komisję Kl.Zw.Zaw. w celu prowadzenia istniejących tu
taj związków klasowych i organizowania nowych związków.
Bielecka zapowiedziała zwołanie w Suwałkach na dzień 14 b
m. walnego zebrania członków wszystkich Kl.Zw.Zaw. i na dzień
21 bm. tamże ogólnego wiecu robotniczego.-

Wśród robotników piekarskich w Suwałkach zauważono ten
dencje strajkowe na tle zadania podwyżki płac, zmniejsze

nia godzin pracy i odpoczynku niedzielnego. Agitację za strajkiem prowadzi Alter Kapłan, brat skazanego za działalność komunistyczną Chaima Kapłana. Aczkolwiek agitacja ta znajduje posłuch, strajk narazie nie jest przewidywany, gdyż robotnicy piekarscy zajęci są w pierwszym rzędzie organizowaniem lokalnego oddziału Klasowego Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Spożywczego. /S.587 z dnia 9.bm./.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 7.bm. odbyło się w Grodnie zebranie członków Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Robotników Tytoniowych, na którym omawiano sprawę podwyżki płac. Konkretnych uchwał na zebraniu nie powzięto. /:S.1156 z dnia 9.bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 6.bm. w Białymstoku odbyło się walne zebranie nadzwyczajne lokalnego oddziału ZZK. pod przewodnictwem Stryjewskiego Bolesława. Po omówieniu spraw organizacyjnych wybrano Zduniaka Stanisława, Kislińskiego Władysława i Wojcika Józefa jako delegatów na zjazd ogólnokrajowy ZZK, mający się odbyć w Warszawie. Obecnych na zebraniu - około 100 osób. /S.1240/p. z dnia 11.bm./.-

Powiat Kolneński:

Dnia 31.VII.br. oddział Związku Rzemieślników Żydowskich w Kolnie zwołał zebranie swych członków w sprawie należenia tychże do Kasy Chorych. Obecni na zebraniu w liczbie około 50 osób postanowili odmówić opłacania składek na rzecz Kasy Chorych, motywując postanowienie swe tem, że działalność Kasy nie przynosi im korzyści. /:S.553/Pr.z dnia 10.bm./.-

-----oOo-----

IV. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Szczeczyński:

Widz punkt ten w sytuacyjnym sprawozdaniu tygodniowym Nr.16.

Wysokości uzyskanej podwyżki przez robotników fabryki wyrobów gumowo-taśmowych Hepnera w Grajewie definitywnie dotychczas nie określono. Prawdopodobnie wynosić ona będzie około 10%. /S.450/p. z dnia 9 bm./-

Powiat Kolneński:

Rzeczony w dniu 1 bm. strajk 20 robotników, zatrudnionych przy budowie wieży na kościele katolickim w Stawiskach, zlikwidowany został dnia następnego. Strajkujący przystąpili do pracy na dotychczasowych warunkach.

:/S.15037 z dnia 5.bm./:

Powiat Sokółski:

Bezrobotnych w powiecie 33. Z zasiłków nikt nie korzysta.-

Powiat Grodzieński:

Trwający od dnia 29.VII.br. strajk 5 robotników w zakładzie ślusarskim Eli Filipskiego w Krynkach zlikwidowany został dnia 5 bm. Strajkujący uzyskali 30% podwyżki płac.-

Strajk-lokaut w fabryce zapalniczej "Marjos" w Grodnie /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.16/ trwa w dalszym ciągu. Strajkujący robotnicy od swych żądań nie odступują.-

W dniu 4.bm. huta szklana w Kosoźnie zawiesiła pracę na 12 dni z powodu remontu; bez pracy na ten okres pozostało 127 robotników. Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia 9 bm. przedstawia się następująco:

w Grodnie bezrobotnych robotników przemysłu metalurgicznego 32, budowlanego 13, chemicznego 130, robotników wykwalifikowanych 397, niewykwalifikowanych 267, pracowników umysłowych ^{69, razem} 908; w Krynkach - bezrobotnych 24; w Porzeczu - 22, ogółem w powiecie 954 bezrobotnych, z czego wynika, że liczba bezrobotnych od dnia 2 bm. wzrosła w powiecie o 17 /bezrobotnych/. Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej 14 i z akcji doraźnej 89 osób. Nastroj wśród bezrobotnych spokojny. /S.Pr.1156 z dnia 9 bm./.-

Powiat Augustowski:

W powiecie 28 bezrobotnych, z czego 26 robotników przemysłu garbarskiego i 2 pracowników umysłowych, wszyscy jednakże dorywczo są zatrudnieni. Z zapomóg korzysta 15 osób. Zwiększenie się bezrobocia w powiecie nie jest spodziewane. /S.597/p. z dnia 9 bm./.-

Powiat Białostocki:

Strajkujący od dnia 1 bm. robotnicy w liczbie 76 w fabryce sukna Aniele i Kulikowskiego w Białymstoku przystąpili do pracy dnia 4 bm. po uzyskaniu zapewnienia, że zarobki będą im wypłacane w 60% gotówką i 40% bonami.-

Dnia 11 bm. zlikwidowany został strajk 40 robotników w fabryce sukna Machaja w Białymstoku, powstały na tle zażądania tychże robotników z właścicielem fabryki, który bez ich zgody przyjął do pracy 2-ech nowych robotników. Strajkujący zgodzili się na pozostawienie w fabryce nowoprzyjętych robotników.-

Strajk trwał od dnia 9 bm.-

Dnia 10.bm. robotnicy fabryki dykt Brauna w Białymstoku przerwali pracę na przeciąg godziny na poparcie swych żądań wypłacenia im zaległych zarobków. Dyrektor fabryki, Percel zapewnił ich, że wierzytelności zarobkowe robotników w możliwie krótkim czasie zostaną zlikwidowane.-

Dnia 2 bm. w Czarnej Wsi z powodu braku surowca i

zamówień unieruchomiony został częściowo tartak państwowy. Bez pracy pozostało 180 robotników. Z dniem 15 bm. tartak ten, zatrudn. jeszcze 200 robotników, ma być unieruchomiony całkowicie na przeciąg około 3-ch miesięcy. Przez czas ten robotnicy będą częściowo otrzymywali zapomogi, częściowo zaś zatrudnieni będą przy remoncie maszyn. -

Dnia 5 bm. unieruchomiona została z braku surowca garbarnia Chwojnika Bolesława w Wasilkowie, zatrudniająca 8 robotników /S.1240/P. z dnia 11.bm./.-

V. Wybory do samorządów.

Powiat Wołkowyski:

W okresie sprawozdawczym odbyły się wybory do rad gminnych w 9-ciu gminach powiatu. Rezultaty wyborów przedstawiają się następująco:

1/ W gminie Swiskocz wybrano 7 polaków i 7 białorusinów, przy czym z pośród ostatnich tylko dwaj, Łycz Piotr i Żuk Dymitr uważani być mogą za element politycznie niepewny, pozostali zaś są ludźmi umiarkowanymi i lojalnymi względem państwowości polskiej. -

2/ W gminie Izabelin wybrano 2 polaków, 9 białorusinów i 1 Żyda. Wśród białorusinów są Bryniewicz Antoni, Narusz Julian, Bublej Jan i Karniewicz Konstanty, znani antagoniści białoruscy. Stan posiadania polskiego w nowej radzie gminnej wydatnie się zmniejszył. -

3/ W gminie Międzyrzecz wybrano 5 polaków i 7 prawosławnych /rosjan i białorusinów/. Z pośród ostatnich Wojtko Jan poszlakowany jest o działalność komunistyczną, większość zaś pozostałych należała do b.BWRHromady. -

4/ W gminie Tarnopol wybrano 2 polaków i 8 białorusinów, n

ogół politycznie umiarkowanych i państwowo lojalnych.-

5/ W Łyskowie do nowej rady wszzło 4 polaków, 2 żydów i 6 białorusinów. Dwaj nowi radni białorusini byli prezesami hurtków BWRHromady.-

6/ W gminie Podorosk wybrano 2 polaków i 8 białorusinów. Z pośród ostatnich do BWRHromady należeli: ^{1/} Kołosowski Teofil, sekretarz hurtka i członek KPZB, 2/ Krot Józef także członek K.P.Z.B., 3/ Barminik Jan, 4/ Romaniec Bazyli - również członkowie KPZB, 5/ Sidor Nowicki, 6/ Sierkowiec Józef i 7/ Andrzejczyk Florjan.-

7/ W gminie Roś wybrano 4 polaków, 4 białorusinów i 2 żydów, z których są notowani: Apanowicz Aleksander jako prezes, Siewiec Jerzy, jako sekretarz i Wierciło Paweł jako skarbnik hurtków b.BWRHromady.-

8/ W gminie Pieski na radnych i zastępców przeszło: 18 polaków, 4 żydów i 11 białorusinów. Z pośród ostatnich notowani są:

1/ Hulida Jan, podejrzany o działalność antypaństwową, znajduje się pod tajnym nadzorem policji i figuruje na liście osób, które na wypadek wojny usunięte być mają w głąb kraju; 2/ Zuk Paweł, poszlakowany o agitację komunistyczną w czasie strajków rolnych; 3/ Woronowicz Grzegorz, 4/ Kowszowik Jan i 5/ Stupakiewicz Paweł byli prezesami hurtków b.BWRHromady, 6/ Bartłomiej Piotr Ilwiołki - skarbnik, 7/ Michał Owielko, 8/ Filip Pieciewicz, członkowie hurtka b.BWRHromady, 9/ Zaścieńczyk Jakób, 10/ Siedacz Józef - podejrzani o działalność komunistyczną, byli oskarżeni z art.102 cz.II.K.K. - uniewinnieni zostali jednak przez Sąd Okręgowy w Grodnie; 11/ Rudziak Jan i 12/ Kozak Aleksy - sympatycy BWRHromady.-

9/ W gminie Jałowskiej wybrano 6 polaków, 1 żyda i 3 białorusinów /Dżun Bazyli - prezes, Karpiuk Nieczypor - członek hurtka b.BWRHromady i Nos Józef - sympatyk BWRH./.-

/S.Pr.515 z dnia 9 bm./.-

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 7 bm. w osadzie Myszyniec odbyły się ponowne wybory wójta i rady gminnej. Zebrani wyborcy ze wszystkich wsi, należących do gminy Myszyniec, za wyjątkiem osady Myszyniec, w liczbie około 2 tys. osób pomimo kilkakrotnych wezwań i pouczeń odmówili stanowczo przystąpienia do wyborów za pomocą kartek wyborczych i jednogłośnie domagali się pozostawienia status quo. Do formalnego głosowania przystąpili tylko wyborcy z osady Myszyniec. Wybrano do nowej rady 6 Żydów i 6 Polaków.

Ludność polska niemal całej gminy wyraża niezadowolenie z unieważnienia wyborów poprzednich i podkreśla, że w wypadku nieuwzględnienia jej żądań odnośnie zatwierdzenia tych wyborów gotowa jest nawet spowodować ekscesy /S.408/P. z dnia 8 bm./.-

Powiat Ostrów Mazowiecka:

W dniu 7 bm. odbyły się między innymi wybory do rady gminnej w Zarębach Kościelnych. Na 3234 osób uprawnionych do głosowania przybyło na wybory około 1300 osób, z których do głosowania przystąpiły 582 osoby, w tem 503 Żydów. Chrześcijaństwo powstrzymało się od udziału w wyborach, domagając się zatwierdzenia wyborów poprzednich, unieważnionych z urzędu. Z powodu rozbieżności zdań komisji wyborczej i podniesionego nastroju wyborców, wybory do rady gminnej zostały odłożone. Wypadków zakłócenia spokoju publicznego nie było.-

W nocy z dnia 6.bm. w Zarębach Kościelnych rozklejone zostały odezwy do wyborców - bez podpisów /S.697/P. z dnia 10.bm./.-

Odpis odezwy przedkładać.-

Powiat Sokółski:

Ludność rolnicza w Sokółce wyraża niezadowolenie z rezultatu wyborów do nowej rady miejskiej w której więk

miejsce uzyskali Żydzi i w rezultacie wyborów do Magistratu, w którym Żydzi uzyskali stanowisko viceburmistrza.-

W dniu 14 bm. odbyć się ma w lokalu Magistratu wiec pod hasłem bojkotowania Żydów./S.744/Tjn. z dnia 8 bm./

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

W wyborach do rady wiejskiej w Łapach na 4 zgłoszone listy mandaty uzyskały: 1/ZZZ/ - 10 mandatów, 2//PPS /1 mandat, 3/bloku żydowskiego/ 3 mandaty i 4/ bloku chrześcijańsko-narodowego/ 10 mandatów.-

Na pierwszym posiedzeniu nowej rady na burmistrza wybrany został Antoni Parkowski z listy Nr.4, na zastępcę Józef Lanbeştejn z listy Nr.1 oraz na ławników - Antoni Studorowski /lista Nr.4/, Wiśniewski i Urzędko /Z.Z.K./.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 1 bm. odbyły się wybory do rady gminnej w Mostach. Wybrano 9 katolików i 3 prawosławnych.-

W gminie Kamionka do rady gminnej dnia 2 bm. wybrano 4 prawosławnych, 5 katolików i 1 Żyda.-

Do rady gminnej w Skidlu dnia 3 bm. blok polsko-białoruski przeprowadził 2 kandydatów, białorusini 11 i blok naprawy gospodarczej 1 kandydata.-

Dnia 8 bm. do rady gminnej w Hoży wybrano ze zgłoszonych 5-ciu list wszystkich kandydatów Polaków.-

W wyborach do rady gminnej w Wierciszczkach dnia 6. bm. Polacy uzyskali 4 mandaty, białorusini 8 mandatów.-

Zatwierdzony nowy skład magistratu w Druskienikach jest następujący: burmistrz - inż. Markiewicz Witold, politycznie niezaangażowany, viceburmistrz - Mielniczenko Mikołaj /Obwiepol/ i ławnik - Rotnicki Berko /sjonista/.-

Powiat Łomżyński:

Charakter polityczny nowych przedstawicielstw w 10-ciu gminach powiatu przedstawia się następująco: 1/gm.Długoborz

wszyscy radni bezpartyjni; 2/ gm. Lubotyn - PSL "Piast" - 14, "Wyzwolenie" - 3, Radykalne Stronnictwo Chłopskie 2, Pełnej-Sion - 1; 3/ gm. Szumowo - Wyzwolenie 16, Partja Pracy 1, Zw. Lud. Nar. 1, PPS - 1, W.O.M. 1; 4/ gm. Szczepankowo bezpartyjni 4, "Piast" 9, Wyzwolenie 4, PPS - 1; 5/ gm. Miastkowo "Piast" 7, "Wyzwolenie" 9, bezpartyjni 3, Kat. Str. Lud. 1; 6/ gm. Chlebotki Zw. Lud. Nar. 13, "Piast" 6, "Wyzwolenie" 1; 7/ gm. Sniadowo bezpartyjni 13, NPOh 3, KPP 1; 8/ gm. Puchawy Zw. Lud. Nar. 15, "Piast" 3, "Wyzwolenie" 1, bezpartyjni 1; 9/ gm. Drozdowo bezpartyjni 15, "Piast" 2, "Wyzwolenie" 3, Ch.D. 4, Kat. Str. Lud. 1, Zw. Lud. Nar. 1; -10/ gm. Kupiski "Piast" 4, bezpartyjni 6, "Wyzwolenie" 3, Ch.D. 4, Kat. Str. Lud. 1, Zw. Lud. Nar. 1.

Do rady miejskiej w Zambrowie weszli: bezpartyjni 29, PPS - 1, sjonisci 6.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

Do rady gminnej w Białowieży wybrano na radnych i zastępców: 5 polaków i 10 białorusinów, zaś do rady gminnej w Masiewie: 5 polaków, 2-ech żydów i 8 białorusinów.-

Powiat Białostocki:

Dnia 7 bm. odbyły się wybory do rady gminnej w Suchnowcu. Na uprawnionych do głosowania 2800 osób głosowały 564 osoby. Wybrano kandydatów: Ch.D. 5, PSL "Piast" 3, bezpartyjnych 2, Stronnictwa Chłopskiego 2. /: S. 1240/p. z dnia 11 bm.:/ -

Powiat Kolneński:

Dnia 7 bm. do rady gminnej w gminie Czerwone wybrano 12 rolników, obywateli politycznie lojalnych i dających rękojmię pozytywnej pracy w samorządzie /S. 553/Pr. z dnia 10 bm./.-

Wynik przeprowadzonych dotychczas wyborów do rad miejskich w niewydzielonych miastach tut. Województwa/z wyjątkiem miast Indura, Krynki i Skidel powiatu grodzieńskiego oraz Zambrów i Nowogród, powiatu łomżyńskiego /przedstawia się następująco:

Uprawnionych do głosowania 74.853 os., głosowało 48.554 osoby; mandaty w spadły: "Bund" 18, PPS 45, Organizacjom Sjonistycznym 102, Zw.Lud.Nar.19, Ch.D.62, Partji Pracy 3, Stronnictwa Chłopskiemu 11, skrajnej lewicy /BWRB, NPCh.PPS Lewicy/ 23, bezpartyjnym 184, PSL "Piast" 18, PSL "Wyzwolenie" 15, NPR.2 -

Charakter nowych przedstawicielstw samorządowych pod względem zawodowym: kupcy 99, rzemieślnicy 72, urzędnicy 12, robotnicy 32, wolne zawody 6, przemysłowcy 16, handlowcy 7, rolnicy 131, duchowni 2, właściciele nieruchomości 10, inteligencja pracująca 55, bez określonego zawodu 2; pod względem narodowościowym: polacy 270, żydzi 204, białorusini 23, inne narodowości 8.-

VI. Ruch wywrotowy.

Uzyskano w drodze konfidenccjonalnej informacji, że "Komitety walki z wojną" w okresie tygodnia przed i po 13-tym sierpnia mają prowadzić w całym kraju akcję kolportażu specjalnej edycji odezw komunistycznych /własne/.

Powiat Łomżyński:

W nocy z dnia 6/7 bm. we wsi Piatnicy rozrzucono kilka nasćie egzemplarzy odezwy p.t. "Wojna Wojnie". Dochodzenie wdrożono /S.714/p. z dnia 8 bm./.

Powiat Białsk-Podlaski:

W drodze konfidenccjonalnej uzyskano egzemplarz odezwy OK.NPCh. p.t. "Bracia Chłopi", datowanej w lipcu br., a na-

wojującej do akcji protestacyjnej przeciwko wojnie /S.Pr. 1035 z dnia 9 bm./.-

W dniu 11 bm. w rejonie posterunku policyjnego Biaka rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy OK KPZB pt. "Wojna Wojnie".-

Powiat Suwalski:

Przedterminowo zwolniony z więzienia, odbywający w więzieniu w Suwałkach karę 2-oh lat domu poprawy za działalność komunistyczną, Boguszeński Michał, m. Suwałk poszukiwany jest o ponowne nawiązanie łączności z notowanymi komunistami, a przede wszystkim Antonim Zelwindrem /S.587 z dnia 9 bm./.-

Powiat Grodzieński:

Jak już podkreśliłem w poprzednim sprawozdaniu sytuacyjnym, zaobserwowano ostatnio szereg faktów wskazujących, że OK KPZB Grodno przystąpił do intensywnej akcji agitacyjnej i organizacyjnej. KOKPZB na technika OK wyznaczył osobnika doskonale załamspirowanego, występującego w partji pod pseudonimem "Szmidt" oraz przydzielił do tegoż OK, notowanego w P.P.J. Nr.160 poz.27 działacza komunistycznego Łuczaka Czesława ps. "Kolos".-

Wymienieni po odbyciu szeregu konspiracyjnych zbiórek z komunistami w Grodnie, przystąpili do akcji organizacyjnej, a przede wszystkim nawiązania ścisłego kontaktu z poszczególnymi rejonami KPZB w powiecie. Łuczak Czesław ps. "Kolos" po jednodzielnym pobycie w Grodnie w ub. tygodniu wyjechał w kierunku Białegostoku. Zmierzające do ujęcia Łuczaka i ps. "Szmidta" dochodzenie trwa.

Ponadto stwierdzono, że OKKPZB w Grodnie dąży usilnie do wywołania strajku w państwowej fabryce tytoniowej w Grodnie, dotychczas bez rezultatu.-

Również bez rezultatu pozostaje akcja OK w kierunku spowodowania aktów sabotażu i strajku rolnego w powiecie

w czasie żniw. Jedynie we wsi Likówka, gm. Łasza folwarczni robotnicy sezonowi zamierzali zastrajkować dnia 5 bm., jednakże wskutek wyjaśnień robotników starszych zamierzenia swego zaniechali. /S.1156/Pr. z dnia 9 bm./.-

Powiat Białostocki:

Podczas kolacji uczestników Zjazdu Pokongresowego esperantystów w Białymstoku w parku miejskim "Rozkosz" dn. 2 bm. przez nieznanego osobnika rozdawane były w kopertach listy pisane w języku esperantkim, treści komunistycznej, podpisane: Komiteo Urbana Societo Komunista Beloruso-Occidentalna. Dochodzenie wdrożono /S.1240/p. z dnia 11. bm./.-

VII. Ruch narodowościowy.

a/ Żydowski

Powiat Szczuczynski:

Dnia 6 bm. w Grajewie odbyło się zebranie członków i sympatyków lokalnego oddziału Stowarzyszenia "Tarbut". Przemawiał o zadaniach nauczycieli i wychowawców prezes oddziału, Mejkach Pomeranc. Obecnych - około 40 osób.-

Tegoż dnia w Grajewie odbyło się zebranie członków Stowarzyszenia Biblioteki im. "Pereca" w sprawach ogólnych i organizacyjnych. Obecnych - około 40 osób /S.450/p. z dnia 9 bm./.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 7 bm. bundowiec Ryba Rafael w Grodnie wygłosił w Łunnie odczyt n.t. "Zasady ruchu żydowskiej młodzieży robotniczej", w którym zobrazował ważniejsze momenty z historii rozwoju Bundu. Obecnych - około 100 osób. /S.1156/Pr. z dnia 9 bm./.-

Powiat Łomżyński:

Dnia 30.VII.br. odbył się w Łomży wiec przedkongresowy, zwołany przez miejsowy oddział organizacji "Mizrachi". Obecnych - około 450 osób. Przewodniczył Ajzensztadt. Przedstawiciele "Mizrachij" Stryjakowski Fajwel, Tobolski Izrael i Ciechnowicz Fiszel nawoływali zebranych do głosowania na listę Nr.3 i uzasadniali potrzebę skutecznego poparcia organizacji mizrachistów, dążącej do jak najrychlejszego odbudowania państwa żydowskiego w Palestynie.-

Na przemówienia ich, przerywane przez opozycję bundowską, replikowali Domowicz Abram, członek organiz."Hatechija" i Wajnberg, wzywający do głosowania na listy Nr. 1 i 2. Zarzucali oni mizrachistom, że wskutek ich polityki palestyńskiej zbierane na odbudowę Palestyny fundusze przechodzą do rąk kapitalistów amerykańskich /S.20992 z dnia 6 bm./.-

Powiat Ostrów-Mazowiecka:

Sjonista Gierbowski dnia 6 bm. wygłosił w Ostrowi-Mazowieckiej odczyt n.t. "Zadania XV Kongresu Sjonistycznego".-

b/ Białoruski

Powiat Białostocki:

Dnia 7 bm. w lokalu Twa Szkoły Białoruskiej odbył się miało zebranie członków tegoż Twa. Na zebranie przybył Józef Borensztej z Białegostoku oraz 15 osób z Grodna i okolicznych wsi. Wśród zebranych było tylko 3-ech członków Twa, posiadających legitymacje członkowskie, reszta zaś takich legitymacyj nie posiadała, przyczem 6 z pośród zebranych osób pozostaje pod nadzorem policji /poszlakowani o należenie do KPZB/.- Zebranie jako niezgłoszone w Starostwie zostało przez policję rozwiązane/S.1240/p. z dnia 11.bm./.-

Wiece protestacyjne w sprawie anarchistów Sacco i Vanzetti'ego.

Powiat Grodzieński:

Dnia 10 bm. zwołał "Bund" w Grodnie wiec protestacyjny przeciwko wykonaniu wyroku śmierci na anarchistach Sacco i Vanzettim. Po wyrażeniu protestu przeciwko straceniu wymienionych i oskarżeni, dotyczącym ustroju społecznego i wymiaru sprawiedliwości w Stanach Zjednoczonych w odniesieniu do pionierów wyzwolenczego ruchu socjalnego, mówcy w przemówieniach swych podnosili stosunki panujące w więziennictwie w Polsce. Przywódca "Bundu" w powiecie grodzieńskim, Ryba Rafael poruszał sprawę więźniów politycznych w Polsce, podkreślając, że odnoszący się do nich materiał oskarżenia oparty jest przeważnie na prowokacji płatnych konfidentów, uznawanych przez sądy na świadków wiarygodnych. Tenże Ryba Rafael twierdził, że sprawiedliwość w wymiarze kary w Polsce mogłaby zaistnieć tylko wtedy, gdyby sądownictwo pozostawało pod kontrolą proletariatu /ludu/. Po przemówieniach uchwalono rezolucję, żądającą uniewinnienia skazanych anarchistów. Wiec zakończono okrzykami "Niech żyje Sacco i Vanzetti". Obecnych około 300 osób. Za wznoszenie okrzyków "Niech żyje młodzież komunistyczna" w czasie wiecu zatrzymany został Burakow Aron m. Grodna. Zgromadzeni na wiecu komuniści usiłovali odbić policji zatrzymanego, w związku z czem zatrzymano zamieszkałego stale w Grodnie Mojżesza Rubinowicza i wdrożono dochodzenie przeciwko kilku innym /S.1170/Tr. z dnia 11.bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 9 bm. wiec protestacyjny w Białymstoku zwołał PPS i Okręgowa Rada Kl. Zw. Zawodowych.

Przenawiali Mażyński i Radziszew. Mowy ich w tonie protestacyjnym utrzymano, dotyczyły wyłącznie skazanych anar-

chiszów. W czasie wiecu wznoszono okrzyki: "Precz ze sprawiedliwością amerykańską. Precz z burżuazją amerykańską. Precz z karą śmierci. Niech żyje Sacco i Vanzetti". Uchwalono rezolucję, jak wyżej na wiecu w Grodnie. Obecnych - około 250 osób.-

Dnia 11 bm. wiec protestacyjny w Białymstoku zwołał Bund. Przewodniczył sekretarz bloku klasowych związków zawodowych żydowskich w Białymstoku, Antonowicz Chackiel, przemawiali Jelin Abram, Oler Leon, Tabaczyński Benjamin. Na uwagę zasługuje przemówienie Jelina, który zaznaczył, że "Bund" przyłączył się solidarnie do milionowych organizacji robotniczych w wyrażeniu protestu przeciwko straceniu anarchistów Sacco i Vanzetti, jednakże tenże "Bund" wyraża zdziwienie, że świat kulturalny nie protestuje przeciwko ohydny gwałtom, dokonywanym w Rosji i, że tenże świat przypatrując się apatycznie męczarniom Sacco i Vanzettiego w ciągu lat siedmiu, dopiero teraz protestuje, podczas, gdy wielokrotnie, naskutek agitacji komunistów, zrywał się do protestów przeciwko rzekomemu istnieniu białego teroru w Polsce, w których to protestach "Bund" nie brał udziału przy boku komunistów. Na wniosek Tabaczyńskiego uchwalono rezolucję identyczną w treści z rezolucją, uchwaloną na wiecu PPS. Obecnych na wiecu około 350 osób. /S.1240/p. z dnia 11.bm./.-

-----cOo-----

IX. R ó ż n e.

a/ Aresztowania i zatrzymania.

Powiat Bielsk-Podlaski:

W dniu 9 bm. aresztowana została pod zarzutem współdziałania z osadzonym w więzieniu białostockim bandytą Bajką Aleksandrem Edmunda Gielingowa, zamieszkała we wsi Zastawa, gm. Białowieża.-

Równocześnie zatrzymany został Maksym Pańko, mieszka-

niec wsi Biała, gminy Białowieża pod zarzutem brania udziału w napadach dywersyjnych w roku 1925 i utrzymywania kontaktów z instruktorem dywersyjnym "Chmara".-

Gielingowa i Pańko po zbadaniu z materiałami oskarżenia przekazano władzom sądowym. /S.1035/pr. z dnia 9 bm./.-

Powiat Wołkowyski:

W okresie sprawozdawczym zatrzymane zostały w pasie przygranicznym następujące osoby, pochodzące z powiatu wołkowyskiego:

1/ Obcoppoddana Szawzin Liba, poszukiwana, uchyliła się z pod dozoru policyjnego. Przekazano ją z materiałami sprawy sądziemu pokoju w Wołkowysku, który osadził ją w więzieniu do czasu rozprawy sądowej.

2/ Kacper Chudzik, Józef Chudzik ze wsi Montowty, gminy Mści-bów, Stankiewicz Bernard, Leonowicz Leon z Grodziska, gm. Tarnopolskiej, Grygoruk Nikit z osady Piesce, gm. Swiskocz, Gorski Stefan i Waszuk Aleksander z Lewkowa, gm. Tarnopol-skiej. -

Wszyscy usiłowali zbiec do Rosji - jak wykazało przeprowadzone dochodzenie - w celu poszukiwania pracy. Jedy-nie co do Stankiewicza Bernarda, urodzonego w roku 1905 we wsi Gosieliwo, gm. Milska, powiatu święciańskiego zachodzi podejrzenie, że usiłował uchylić się od odbycia powinności wojskowej, wobec czego przekazano go do dyspozycji Starostwa w Święcianach. Grygoruk Nikita, Gorski Stefan, Waszuk Alek-sander oraz Kacper i Józef Chudziki osiedleni zostali w miejscach stałego zamieszkania, zaś Leonowicz Leon osadzony w więzieniu celem odbycia przez niego 30-dniowego aresztu administracyjnego. - /S.Pr.415 z dnia 9 9.bm./.-

Powiat Białostocki:

Dnia 8 bm. do Starostwa w Białym toku doprowadzony zo-stał Tryfóz Han, urodzony w r. 1910 w Nowo-Aleksandrowie /Litwa/, który dwukrotnie przekraczał granicę z Litwy do

Polaki rzekomo w celu poszukiwania pracy. Tryfon przekazany został do dyspozycji Starostwa Wileńsko-Trockiego.
/S.1240/p. z dnia 11.bm./.-

b/ Ważniejsze wydarzenia

Powiat Ostrow-Mazowiecka:

W dniu 4 bm. podczas ćwiczeń oddziału Związku Strzeleckiego z Ostrowi w lesie borkowskim, w czasie ostrzeliwania się dwóch drużyn oddziału nabojami ćwiczebnymi, ranny został ciężko strzelec Rajczyk Józef z Ostrowi, którego w dniu 5 bm. przewieziono do szpitala w Warszawie. Ćwiczenia odbywały się pod kierunkiem instruktorów: podoficerów z 71 pp. Rajczyk w czasie badania go oświadczył, że postrzelił go strzelec - kapral Klinek, bliższych jednak wyjaśnień z powodu ciężkiego stanu zdrowia udzielić nie mógł /S.692.T. z dnia 6 bm./.

W dniu 9 bm. w czasie przymusowego lądowania wskutek zepsucia się silnika obok wsi Naftalin, gm. Brańszczyk wywrócił się samolot wojskowy z 1-go pułku lotniczego - "Nafta" N.47/88. Aparat uległ rozbiciu; motor został poważnie uszkodzony. Pilot por. Karnicki doznał silnych obrażeń, natomiast obserwator z katastrofy wyszedł bez szwanku. Por. Karnickiego umieszczono w szpitalu w Wyszku. Samolot przewieziony został autem do Warszawy.

/S.697/T. z dnia 10.bm./.-

Powiat Ostrołęka:

Dnia 4 bm. około godziny 9-ej w pasie granicznym po stronie polskiej nad wsią Pożary i Pełty przelazł samolot niemiecki na bardzo niskiej wysokości; samolot poszybował następnie w kierunku Prus Wschodnich /S.408/P.

z dnia 8 bm./.-

Dnia 7 bm. w Białymstoku odbyło się odsłonięcie tablicy pamiątkowej za dr. Ludwika Zamenhafa. Na uro-

czystość tę przybyli przedstawiciele poszczególnych narodowości, reprezentowanych na kongresie esperantystów w Gdańsku /Aglja, Austria, Estonia, Finlandja, Niemcy, Francja, Japonja, Węgry, Szwajcjerja, Hiszpanja, Stany Zjednoczone A. P., Chiny/. Uroczystość, w której udział brało około 1000 osób, zakończona została akademją /S.1240/p. z dnia 11 bm./.-

c/ Ruch wyznaniowy.

Dnia 7 bm. Stowarzyszenie Badaczy Pisma Sw. w Białymstoku urządziło cykl wykładów religijnych. Obecnych na wykładach - około 20 osób /S.1240/p. z dnia 11.bm./.-

d/ Organizacje społeczne i przysposobienia wojskowego.

Starostwo w Sokółce zarejestrowało teatr i chór w Babikach, gminy Odelskiej. Zarząd: Kudaszewicz Leonard - prezes, Olizarowicz Stanisław - skarbnik, Sawościan Anna i Giełda Bronisław, członkowie, wszyscy cieszący się dobrą opinią pod względem politycznym. /S.17401/I.4 bm./.-

Przez Starostwo Sokólskie zarejestrowany został oddział Stowarzyszenia Młodych Polek w Janowie, którego zarząd stanowią: Pucikowska Stanisława - prezes, Kondrat Zofja, Szyszko Maria, Haponiowa Józefa i Krupowiczówna Apolonja, członkinie. /S.20513/I. z dnia 4 bm./.-

W Klimówce, powiatu sokólskiego zorganizowany został oddział Stowarzyszenia Młodych Polek.

Zarząd: Ks.St.Janeczarek - patron, Jadwiga Tryznówna - vicepatron, S.Antochiewiczówna - prezes, Józefa Sarosiękówna - sekretarz.-

Tamże powstał oddział Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej. Zarząd: ks.St.Janeczarek - patron, Jan Doman - prezes, Władysław Tokkoosko, F.Gilulko i F.Nowicki - członkowie zarządu. /RP.4104/ -

W Nowym Dworze, powiatu sokólskiego został utworzony oddział Związku Strzeleckiego. Zarząd: Jan Klimowicz - prezes, Adam Kolendowicz - sekretarz i Jan Kolendowicz - skarbnik. Jan Kolendowicz ma sprawę w sądzie z oskarżenia z art. 533 K.K. /BP.4105/.

W Ostrołęce założone zostało gniazdo Twa "Sokoła", którego Zarząd stanowią: Sobiński, dyr. szkoły rzemieślniczo-przemysłowej - prezes, dr. Psarski - wiceprezes, Jan Bednarski - skarbnik, Julian Ostaszewski i Siebkiewicz - członkowie oraz Czesław Jasiński - naczelnik, wszyscy należący do stronnictw prawicy. Gniazdo liczy 31 członków /własne/.

c/ P r a s a.

W dniu 15 bm. wyjdzie z druku w Białymstoku pierwszy numer rzekomo partyjnego tygodnika "Życie Polski", którego wydawcą będzie Witold Snieżko, prezes Wojewódzkiego Koła Zw. Inwalidów Wojennych ^{w Białymstoku} i członek Związku Naprawy Rzeczypospolitej. /BP.4165/.

W uzupełnieniu sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr.16. donoszę, że pismo dzienne, które wydawać ma Sekretariat Wojewódzki Ch. D. w Białymstoku będzie nosiło nazwę "Ilustrowany Dziennik Białostocki". Redaktorem odpowiedzialnym oraz wydawcą będzie kierownik sekretariatu, Teofil Morelowski, zaś redaktorem faktycznym Wiktor Iwaniński, redaktor i wydawca tygodnika "Prozektor" /BP.4184 i własne/.

Z uwagi na to, że w Białymstoku wychodzi już dziennik p.n. "Dziennik Białostocki" /filja warszawskiego "Kurjera Czerwonego"/ Starosta na zasadzie obowiązujących przepisów prasowych wydał Morelowskiemu pisemne orzeczenie odmowne na wniesioną przez niego deklarację.

f/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Białostocki:

Dnia 6 bm. nieznani sprawcy za pomocą wyswidrowania dziury w drzwiach dostali się do mieszkania Łukaszewskiego Abrama, zam. w Białymstoku skąd skradli gotówkę, garderobę, bieliznę, biżuterję i naczynia stołowe wartości ogólnej 10.690 zł. - /L.BP.4191/-

Powiat Bielsk-Podlaski:

W nocy z dnia 2 na 3 bm. Jan Burzyński manipulant leśny z Kroczko Stanisław gajowy z leśnictwa państwowego Łaska Puszcza zatrzymali Trochima, Jakima i Jakóba Suraszkich m. wsi Kreywice, gm. Łosinka, którzy wnieśli z lasu skradzioną dębinę. Zatrzymani stawili czynny opór i lekko poturbowali wspomnianych funkcjonariuszy straży leśnej.

Po otrzymaniu wiadomości o powyższym posterunek P.P. w Łosince zatrzymał Jakóba i Jakima Suraszkich i przesłał ich wraz z dochodzeniem do Sędziego Śledczego II rewiru w Bielsku. Trochim Suraszkowski ukrywa się. - /BP.4145/-

Powiat Ostrołęcki:

Dnia 4 bm. przekazana została władzom sądowym Helena Przybyłowska, m.wsi Łęczyń-Włoszowski, gm. Proszyn, oskarżona o popełnienie dzieciobójstwa /S.408/P. z dnia 8 bm./

g/ Pożary.

Powiat Grodzieński:

Dnia 4 bm. w majątku Radowice, gm. Łasza spalił się na polu stóg siana, wartości 7 tys. zł. -

Dnia 5 bm. we wsi Pohorany-Górne, gm. Łasza spłonęły zabudowania gospodarskie Szoty Władysława i sklep Mickiewicza Władysława - straty wynoszą 15 tys. zł. W obu wypadkach zachodzi możliwość zbrodnictwa podpalenia /S.Pr.1136 z dn. 9 bm./

Powiat Łomżyński:

Dnia 6 bm. oddział manewrujących żołnierzy we wsi Zmudry - Tarkowe, gm. Poławskiej w czasie strzelania z karabinów spowodował pożar, skutkiem którego spłonęło 3 stodoły, 3 chlewy oraz 2 szopy z narzędziami gospodarczymi. Straty wynoszą 33.324 zł. /BP.4187/.- x/

Powiat Ostrowski:

W dniu 1 bm. w folwarku Mianowo, gm. Szulborze - Koty, na szkodę Wojciecha Rostkowskiego spłonął pałac z całkowitem urządzeniem. Straty wynoszą 100.000 zł.-

Pożar wybuchł skutkiem wadliwego urządzenia komina; od iskier zajęły się nagromadzone na strychu materiały łatwo palne, jak len itp.- /L.BP.4188/.-

x/W dniu 10.bm. o godz.15-ej spłonął doszczętnie magazyn mundurów, znajdujący się przy torze kolejowym w Łomży i należący do m. m. Łomży - Jakobi Lejby. Pożar ten strawił znajdujące się w magazynie szmaty, olej, żywicę oraz części maszyn. Ogólna suma strat wynosi około 69.500 zł. Wypadków z ludźmi nie było. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem.-

b/ Wyroki sądowe.

W dniu 4 bm. Sąd Okręgowy w Suwałkach skazał na 6 lat ciężkiego więzienia za szpiegostwo na rzecz Litwy Paruszkiewicza Józefa, b. konfidenta wywiadu wojskowego.-

/: S.587 z dnia 9.bm.:/.-

Dnia 11.bm. pod Wysokiem-Mazowieckim natknęli się na grupę ćwiczących skautów żydowskich Dąbrowski ze wsi Mystki i Ostrowski z Wysokiego-Mazowieckiego, którzy, widząc, że skauci deponują zasiewy, przybrali się w wiązki konieczyń i wystraszyli skautów, którzy w panice zbiegli do Wys.Mazow. /Tel.14473/.-

Aresztowani w związku z napadem na dom Kalinowskiego w Kamionce, gm. Kadaryszki, pow. suwalskiego - Piotr Muszyński i Henryk Michałowski /vide sprawozdanie syt. Nr.16/ zostali przez sędziego śledczego zwolnieni.-
/: S.587 z dnia 9.bm.:/-

Białystok, dnia 16. sierpnia 1927 roku

Za Wojewodę:

M. Michałowski

Naczelnik Wydziału Bezp.Publicznego

Urządstwo Białostockie
L.BP.1637/T.

Białystok, dnia 20 sierpnia 1927 roku

161

Tajne

Do

Przedmiot: Sytuacyjne sprawo-
zdanie tygodniowe Nr.18. za
czas od dn.14-20 sierpnia br.

/: według rozdzielnika:/

W załączeniu przesyłam do wiadomości sytuacyjne
sprawozdanie tygodniowe Nr.18. za czas od 14-20 sierp-
nia br.-

Za W o j e w o d ę:

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Publ.

Otrzymują:

Jak rozdzielnik
sył. sprawozdania
tyg. Nr.6.

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.18

za czas od dnia 14 do dnia 20 sierpnia 1927 roku.

Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

W przemyśle włókienniczym okręgu białostockiego pomyslna konjunktura trwa w dalszym ciągu. Poważniejsze nowe konflikty w przemyśle za okres sprawozdawczy nie powstały, jedynie w powiecie grodzieńskim w Krynkach wybuchł strajk na tle ekonomicznym w zakładach garbarskich, który objął 15 zakładów. Przebieg jednak spokojny i jak zauważono dojdzie szybko do porozumienia pomiędzy pracodawcami i pracownikami, gdyż obie strony ujawniają chęć dojścia do porozumienia. Strajk w fabryce zapakowanej "Marjos" w "rodnie" nie został dotąd zlikwidowany, lecz zakonczony lokautem ze strony dyrekcji fabryki. Ze stronnictw politycznych przejawia się żywa działalność przeważnie Stronnictwo Chłopskie, w szczególności w pow. sokólskim. Ruch wywrotowy wzógł się na terenie powiatu grodzieńskiego, gdzie K.P.Z.B. prowadzi intensywną pracę w kierunku organizacyjnym i agitationalnym wśród robotników rolnych w celu wywołania strajku rolnego w majątkach; agitacja ta ujawnia się przeważnie w 2-ach gminach, lecz jak dotąd bez powodzenia.--

Również notowano objaw popierania przez właścicieli powiatu grodzieńskiego strajkujących w fabryce "Marjos" w "rodnie, przez dostarczanie bezpłatnie środków spożywczych.

W związku z wyborami do rad gminnych i miejskich przeważnie w powiatach wschodnich, zauważono pewne tarcie pomiędzy ludnością chrześcijańską /przeważnie rolnikami/ a ludnością żydowską. Ludność zaś białoruska silnie zainteresowana jest wyborami i oczekuje z niecierpliwością wyników zatwierdzenia. Wśród warstwy urzędniczych duże poruszenie wywołała podana przez prasę wiadomość o uchwalonej zapomocy. Projekt zapomogowy wywarł na masie urzędniczej nader ujemne wrażenie.--

Stan bezrobocia ogólnie bez poważniejszych zmian. Stan bezpieczeństwa publicznego za okres sprawozdawczy -- zadowalniający.--

- 1 -

II. Ruch polityczny.

a/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Białostocki.

Dnia 10 b.m. w Białymstoku, w lokalu sekretariatu Wojewódzkiego Stronnictwa Chłopskiego /ul. Starobojarska 15/ odbyło się posiedzenie zarządu wojew. Stronnictwa pod przewodnictwem p. Polakiewicza. Posiedzenie trwało od godz. 20 - 23 przy zamkniętych drzwiach. Obecnych było około 30 osób. Przebieg posiedzenia spokojny. Treść dotąd nieznaną. Wywiad prowadzi się.

W dniu 16 b.m. Starostwo Białostockie przesłało Prokuratorowi przy S. Okr. w Białymstoku dochodzenie z wnioskiem o pociągnięcie do odpowiedzialności instruktora wojewódzkiego Sekretariatu Str. Chłop. Stefana Piątkę, który na zebraniu organizacyjnym w dniu 15.V.27 r. we wsi Bagnówka, gm. Dojlidy publicznie wyraził się m.i., że "Policja - to dranie" i t.d.

Powiat Sokółski.

W okresie sprawozdawczym, na terenie powiatu, w gminie Janów, zostały nowozałożone Koła Str. Chłopskiego w następujących miejscowościach: 1/ w Kumiecku, gdzie zapisało się na członków 6 osób; na prezesa został wybrany Kneż Edward; 2/ w Kuplisku - zapisało się na członków 13 osób, prezesem został Olchanowski Jan; 3/ w Rudawce, zapisało się na członków 2 osoby; prezesa nie wybrano; 4/ w Sitawce - zapisało się na członków 2 osoby; prezesem został Kisiel Michał; 5/ w Marcełowce - zapisało się 2 osoby - prezesem został Bielawski Bronisław; 6/ w Nowokolnie - zapisało się 2 osoby, prezesem został Chomontowski Bolesław; 7/ w Budnam zapisało się na członków 7 osób, prezesem został Kopeć Wincenty; 8/ w Szczukach - zapisało się na członków 18 osób, prezesem został Szerbiński Juljan i 9/ w Prystawce - zapisało się 7 osób; prezesem został Czyżewski Józef.

W dniu 7 b.m. sekretarz Str. Chłopskiego Kosiba zwołał wiec na rynku w Suchowoli, na który przybyło około 300 osób. Przemawiał

Kosiba, który zapoznawszy obecnych z działalnością Stronnictwa, w dalszym przemówieniu swem zaznaczył, że po przeżyciu majowym sytuacja nieco polepszyła się, lecz nie jest zupełnie dobrze, bo poseł Polakiewicz zniszczony był przed kilku dniami złożyć interpelację do Sejmu w sprawach szkolnych urzędników, wyborów samorządowych i postępowaniach inspektora samorządowego, który stara się pousuwać z urzędów tych sekretarzy gmin, którzy należą do Str. Chłopskiego, lub organizacji strzeleckich. Zaznaczył również, iż źle się dzieje i w Urzędzie Wojewódzkim w Białymstoku, gdyż w Komisji Komasaacji, gdzie toczy się sprawa czysto chłopska — nie zasiada ani jeden chłop. W końcu swej przemowy, mówca wezwał zebranych do uchwalenia rezolucji, którą przyjęły niektóre jednostki: 1/ zebrani protestują przeciwko Komisji urzędowej przy Województwie w Białymstoku w sprawie komasaacji i pogranio gminnych; 2/ domagają się przyspieszenia parcelacji majątku (rodzisk i 3/ domagają się usunięcia inspektora samorządowego. O godz. 14.30 wiec został zakończony okrzykami na cześć Marszałka Piłsudskiego i Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Na wiecu, pomiędzy zebranymi, byli obecni dr. Grabiński z Horoczyszczyzny, który w tym roku ukończył uniwersytet i Ziemiuk Jan — student uniwersytetu Wileńskiego, który bawi na wakacjach u rodziny w Suchowoli, w otoczeniu kilku swoich przyjaciół. Obecni wyżej wymienieni podali Kosibie kartkę, proponując mu by przemawiał w języku białoruskim, lecz Kosiba wysmiał ich przed ogółem, zebrani zaś poczęli krzyczeć: "precz z językiem białoruskim".

Powiat Szczuczynski.

Dnia 16 b.m. odbył się wiec organizacyjny Stronnictwa Chłopskiego we wsi Ławka, gm. Wąsosz, na którym przemawiał sekretarz Stronnictwa Bogusław Bolesław ze Szczuczyna. Zaraz na wstępie swego przemówienia zaznaczył, że pragnie założyć Koło Stronnictwa we wsi Ławka i aby zebranych zachęcić do zapisywania się na członków i upewnić, że Stronnictwo to dąży wyłącznie do poprawy bytu chłopów materialnego i bezrolnego — zapoznać zebranych z programem Stronnictwa, a następnie poruszyć kwestję reformy rolnej, szkolnictwa i sądownictwa. Zabiegi

te okazały się skutecznymi, gdyż po zakończeniu wiecu przystąpiono do organizowania kół gminnego, w skład którego weszli: Zdanowicz Franciszek -- prezes, Bredowski Antoni -- wiceprezes, Modzelewski Bolesław -- sekretarz i Doljusz Władysław -- skarbnik. Z pośród obecnych 50 osób, na członków zapisało się 12 osób. Wiec trwał do godz. 22.--
Przebieg wiecu -- spokojny.--

W dniu 15 b.m. we wsi Grabowo, tejże gminy odbył się wiec organizacyjny zwołany przez delegata Stronnictwa Chłopskiego Bogusza Bolesława. W przemówieniu swem mówca Bogusz streszczył działalność Stron. Chłop. podkreślając znaczenie chłopa, jako podwaliny Państwowego dobrobytu, a następnie poddał ostrej krytyce działalność rządów z lat poprzednich, zaznaczając, że dopiero Rząd obecny stoi na wysokości swego zadania, rozumiejąc doskonale potrzeby chłopa, przychodzi mu z pomocą. Dalej mówca zarzucił duchowieństwu nadmierne pobieranie opłat za chrzty, śluby, pogrzeby i t.p. W końcu wygłosił rezolucje: 1/ domaganie się bezpłatnej 7-o klasowej szkoły powszechnej, 2/ opuszczenia wszystkich stronnictw politycznych, a przystąpienia do Stronnictwa Chłopskiego i 3/ wyrażenie votum nieufności Wincentemu Witosiowi, jako zdrajcy chłopa-rolnika. Uznania jednak dla swego Stronnictwa Bogusz nie uzyskał, gdyż z pośród obecnych około 500 osób, większość rekrutowała się z miejscowej szlachty, a następnie zraził sobie obecnych dosyć często używanym zwrotem "chłop". Pomimo nawoływań ze strony mówcy, -- kół jednak nie założono. Wiec, który rozpoczął się o godz. 13 -- o godz. 15-ej już został zakończony spokojnie.--

b/ Związek Ludowo-Narodowy.

Powiat Bielsk Podlaski.

Dnia 14 b.m. poseł Jankowski /Zw. Lud.-Nar./ zwołał wiec w Siemiatyczach, na którym w przemówieniu swem zaznajomił zebranych ze stosunkami gospodarzami, a następnie poruszył sprawę polityczną sąsiadów, szczególnie Niemców, oświadczając, że takowi szykują się do dalszej wojny z Polską. Przyczyniając na ten temat szereg innych przemówień -- poseł Jankowski nawoływał zebranych do solidarności, oraz przestrzegał, aby się mieć na baczności przed przyszłą wojną.--

Powiat Wołkowsky.

W dniu 14 b.m. w Wołkowsku odbyło się miesięczne zebranie członków i sympatyków Zw. Lud. Nar. Zebranie odbyło się przy udziale posła Arcichowskiego, który w przemówieniu swoim podnosił znaczenie kościoła i wiary katolickiej w życiu politycznym i społecznym Państwa. Za posłem Arcichowskim przemawiał inż. Lebedziński z Warszawy, który scharakteryzował ekonomiczny stan Państwa, wykazując przytem, iż względny niedostatek panujący obecnie, wynika ze słabego uprzemysłowienia kraju. Obecnych na zebraniu około 150 osób.

Przebieg zebrania spokojny.

c/ Partja Pracy.

Powiat Grodziski.

Dnia 7 b.m. w Kamionce odbyło się zebranie Koła Partji Pracy na którym dokonano wyborów członków nowego zarządu i omawiano sprawy organizacyjne. Do zarządu zostali wybrani: Gulmanciewicz Adam — prezes, Uszkiewicz Jan — wiceprezes, Gruba Bronisław — sekretarz, Zdanciewicz Wincenty — skarbnik. Koło P.P. w Kamionce liczy obecnie 29 członków.

d/ Polska Partja Socjalistyczna /Lewica/.

Powiat Łomżyński.

Wśród członków koła P.P.S. Lewica w Łomży, kolportowany jest organ prasowy tej partji p.t. "Robotnik", który jest nadsyłany w ilości 20 egz. pod adresem przewodniczącego koła Aleksandra Smolana. /S.744/p. z dnia 16 b.m./.

III. Ruch rewolucyjny.

Powiat Białostocki.

Dnia 13 b.m. o godzinie 19 do 21 w Białymstoku odbyło się zebranie dozorców domowych pod przewodnictwem sekretarza tegoż Związku Korbuta. Omawiana była sprawa zażargu z chlebobawcami Krzemawiali.

Wądekowski - prezes związku, Andruszkiewicz i Dolistowski, którzy w
światlili sprawę aresztowania delegatów przez Komisarjat miasta
podczas interwencji w sprawie zatargu pomiędzy chlebobawcą i pracu-
biorecą. Obecnych na zebraniu było 65 osób. Przebieg spokojny.

Dnia 14 b.m. o godz. od 21.15 do 23 w Białymstoku odbył się
wice urządzony przez Zw. Kl. Zw. Zaw. w sprawie przestrzegania 8-o
godz. dnia pracy i bezwzględne udzielenie urlopów robotnikom.
Przemawiali: Jelin Abram, Pejsachowicz Boruch /Bund/ obecnych było
około 200 osób.

Dnia 14 b.m. w godz. od 21 do 0.25 w Białymstoku odbyło się
zebranie udziałowców Banku Rzemieślniczego, pod przewodnictwem Ho-
wińskiego Dawida, na którym oznaczone została najwyższa suma zobowiązań Banku /150.000 zł./ i najwyższy kredyt, jaki może być udzie-
lony dla jednego członka /600 zł./ - Obecnych było 120 osób.

Dnia 15 b.m. odbyło się zebranie rolników w Knyszynie w
gminie magistratu. Przewodniczył burmistrz Kaszkowski Konstanty.
Zebranie urządzone w celu wyborów rady do przeprowadzenia komasacji
gruntów. W skład rady weszli: Pucila Stanisław, Chalusiński Jacenty,
Giernatowski Władysław, Siderski Aleksander, Deniszewski Antoni i
jako zastępcy: Mianis Antoni, Githowski Bronisław, Chieraczynski
Stanisław i Wysoki Antoni - wszyscy z Knyszyna.

W dniu 18 b.m. w godz. 19.30 do 21 w Białymstoku w lokalu
notariusza Urbanowicza odbyło się zebranie członków Zrzeszenia bez-
robotnych umysłowo pracujących /Ch.D./ pod przewodnictwem prezesa
Morelowskiego Tadeusza, sekretarza Makarewicz Józef. Na zebraniu
tem po odczytaniu sprawozdania Komisji Rewizyjnej przez przewodniczą-
cego, odbyły się wybory nowego zarządu, w skład którego weszli: Le-
wandowski - prezes, Morelowski - wiceprezes, Borysiewicz, Makarewicz
i Berent - członkowie zarządu. Do komisji rewizyjnej weszli: Ignat-
wicz, Żurynski i Szyzko. Obecnych było 56 osób.

W dniu 18 b.m. o godz. 10.35 w biurze kontraktów bezrobotnych
z przyczyną ograniczenia zasiłków, poczęli wykazywać niezadowolenie i
pośmiwali udać się do Pana Wojewody z prośbą o interwencję. W

więc celu wybrali z pośród siebie delegatów w osobach: Barasza Szoszy, Sylwestruk Marji, Kowalec Józefa i Mipsa Adolfa, którzy udali się do Pana Wojewody prosząc o interwencję u Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej w sprawie przywrócenia zasiłku i u Inspektora Pracy, aby fabrykanci nie zatrudniali stale jednych i tych samych robotników na dwie zmiany, lecz udzielili pracę na drugą zmianę bezrobotnym. Pan Wojewoda oświadczył delegacji, iż kwestję tę rozstrzygnie. Oczekujący bezrobotni dowiedziawszy się o przebiegu rozmowy z Panem Wojewodą od delegacji, rozeszli się spokojnie.

Powiat Grodzieński.

Dnia 13 b.m. w lokalu "Ogniwa" w Grodnie odbyło się zebranie członków Chrz. Z. Tytoniowców, na którym przemawiali: Najewski i Zimnoch, omawiając sprawy organizacyjne i nawołując do popierania Związku. Obecnych było 25 osób.

Powiat Sokólski.

W dniu 4 b.m. zarejestrowano w Starostwie Sokólskiem Oddział Zm. Drobnych Kupców i Handlarzy w Nowym-Dworze. W skład zarządu weszli: Kaplan Josel, Szyrkies Elia, Djament Mojżesz i Manuszewicz Lejba.

W skład nowego zarządu Zm. Zaw. Przemysłu odzieżowego w Sokółce weszli: Rubinastejn Misel — prezes, Pinkielsztejn Josel — sekretarz, Frydman Chaim — skarbnik, Boromowski Sorka — wiceprezes i Krawica Szejna — członek Zarządu. Wszyscy z Sokółki i cieszą się dobrą opinią za wyjątkiem Chaima Frydmana, która jest poślizkowana politycznie.

Powiat Suwalski.

Dnia 14 b.m. w Suwałkach odbyła się narada członków Zm. Zaw. dozorców domowych przy udziale 20 osób. Omawiano sprawy zawodowe.

Powiat Wolkowyski.

Dnia 7 b.m. przy stacji kol. Andrzejewicze odbyło się zebranie członków Z.Z.K. pod przewodnictwem delegata Okr. Zm. Z.Z.K. z Wilna Kazimierza Hajduka, który poruszał sprawę przejścia kolei w ręce prywatne. Przemawiał również Marjan Weber w sprawie pomocy lekarskiej

dla pracowników sezonowych i ich rodzin. Pozem zakończył zebranie Hajduk założeniem sekcji Zarządu Drogowego, odcinka st. Andrzejewicz. Do zarządu zostali wybrani: Weber Marjan - prezes, Jeworski Eugeniusz - sekretarz i Tużowski Nikodem - skarbnik. Wszyscy zamieszkali w Andrzejewiczach. Na zebraniu obecnych było 60 osób. W dniu 14 b.m. w Łokowsku odbyło się zebranie członków Zw. Zaw. Rob. Przemysłu Spożywczego. Zebranie poświęcone było bieżącym sprawom związku. Ważniejsze, lub charakterystyczne kwestje nie były poruszone.

IV. Kryzys w przemyśle, strajki i bezrobocie.

Powiat Augustowski.

Ilość bezrobotnych na terenie m. Augustowa wynosi 24 osoby, w tym: 1 bezr. umysłowy, 1 z zakładów drzewnych, 1 z terpentyniarni, reszta zaś z zakładów garbarskich. Wszyscy otrzymują zapomogi. Nastroj wśród bezrobotnych spokojny.

Powiat Bielski Podlaski.

W dniu 10 b.m. w Białowieży wybuchł strajk robotników terpentyniarni B-ci Porowickich. Strajk obejmuje 62 robotników. Robotnicy żądają podwyżki płac o 50% dla robotników starych i 30% dla akordowych. Delegacja robotników nie została przyjęta przez dyrektora terpentyniarni. Przebieg strajku dotąd spokojny.

Powiat Grodzieński.

Fabryka zapakowana "Merjos" w Grodnie w dalszym ciągu pozostaje nieczynną /widz. spraw. tyg. Nr. 14, 15, 16 i 17/.

Według danych P.U.P.P. stan bezrobocia na terenie m. Grodna i powiatu jest następujący: m. Grodno: metalurgów - 34, robotników budowlanych - 14, robotników niewykwalifikowanych - 270, robotników wykwalifikowanych - 1, robotników przemysłu chemicznego - 130, pracowników umysłowych - 76, razem = 925. W Krynkach 20 robotników wykwalifikowanych w Porzeczu 22 robotników wykwalifikowanych. Z zasiłków korzysta: z akcji ustawowej - 30 osób, z akcji doraźnej - 20 osób.

W myśl okólnika Min. Pracy i Opieki Społecznej P.U.P.P. za-
prześć wypłacania zasiłków 56 bezrobotnym, wskutek czego bezrobot-
ni ci, w dniu wypłaty zasiłków, przed lokalem funduszu bezrobocia ze-
brali się, domagając bezwzględnie wypłaty im zapomóg, sądzili bowiem,
że fundusz ten z własnej decyzji P.U.P.P. zaprzestano wypłacać. Po
wyjaśnieniu im tej sprawy — rozeszli się spokojnie, ujawniając jednak
wielkie niezadowolenie. W najbliższym czasie ma się rozpocząć emi-
gracja robotników do Francji. P.U.P.P. rejestruje chętnych na wyjazd.
Dotychczas zapisało się 25 osób.

W dniu 18 b.m. w m. Krynkach wybuchł strajk robotników garbar-
skich na tle ekonomicznym. Strajk obejmuje 15 zakładów, razem strajku-
je 116 robotników i robotnic. Strajkujący żądają 30% podwyżki płac i
wypłacania zarobków gotówką, a nie kartkami i weksłami, jak to miało
miejsce dotąd. Strajkiem kieruje Zaw. Zw. Przemysłu Skórzanego w Kryn-
kach w osobach: Plachera Nochima i Temkina Jakóba. Przebieg Strajku
spokojny. Obie strony ujawniają chęć dojścia do porozumienia.

Powiat Łomżyński.

Stan bezrobocia na terenie Łomży został zlikwidowany, jednak
warunki materialne zatrudnionych dorywczo są ciężkie z powodu niskich
płac zarobkowych.

Powiat Sokółski.

Stan bezrobotnych wynosi w Sokółce — 33 /trzydzieści trzy/ osoby.
Z pośród bezrobotnych nikt nie otrzymuje zasiłków. Nastrój bezrobot-
nych, jak i pracujących zadowalający.

Powiat Suwalski.

W związku z projektowaniem wstrzymaniem pracy, z powodu remontu
tartaku w Płocicznie — zarząd tegoż wyznaczył z dnia 18 b.m. pracę 41
robotnikom, wśród których znajdują się i ukraińcy-azylanci, zamierza-
jący wyjechać na roboty do Gródka-Bielskiego.

V. Wybory do Samorządów.

Powiat Grodzieński.

W ubiegłym tygodniu zakończyły się wybory do rad gminnych w powiecie grodzieńskim. W pokowie gmin zwyciężyli białorusini, którzy dzięki czynnej agitacji członków b. B.W.R.Hr. żywo interesowali się wyborami i występowali solidarnie, polskie zaś głosy w niektórych gminach były rozbite i z tego powodu kandydaci utracili wiele mandatów. W wyborach do rad miejskich: w Ktynkach, Skidlu i Indurze — zwyciężyli Żydzi. —

W dniu 10.VIII.r.b. odbyły się wybory do zarządu Magistratu miasta Indury. Na burmistrza został wybrany Feldman Choon, lat 37, wyznania mojżeszowego, ur. w Białymstoku, zam. w Indurze od 8 lat. Wymieniony dopiero w styczniu r.b. otrzymał obywatelstwo polskie. Feldman w Indurze nie ma określonego zajęcia; jest jakoby honorowym prezesem żydowskiego banku w Indurze i często wyjeżdża w niewyjaśnionych sprawach do Warszawy, Białegostoku i Wilna. Środki na utrzymanie ma jakoby czerpać z pieniędzy otrzymywanych od brata, przebywającego w Moskwie, który tam rzekomo ma mieć fabrykę włókienniczą. Wymieniony wśród społeczeństwa polskiego nie cieszy się zaufaniem. Na zastępcę burmistrza został również wybrany Żyd — Izrael Polaczek, który piastował poprzednio to stanowisko. Wymieniony cieszy się opinią nienaganną, tak pod względem politycznym, jak i moralnym. —

Dnia 10 b.m. odbyły się wybory do zarządu gminy Łasza przy-
czem zostali wybrani: na wójta Józef Krawczewicz s. Ignacego, lat 34, prawosławny, stały mieszkaniec wsi Kuncowszczyzna, b. członek B.W.R.Hr. podejrzany o należenie do K.P.Z.B. wróg polskości — zastępcą jego wybrano Siewiartkę Asenjego s. Jakóba, lat 32, prawosławny, rolnik, mieszkaniec wsi Koleniki, b. nauczyciel szkoły powszechnej rosyjskiej, był sekretarzem hurtki zlikwidowanej B.W.R.Hr., również wróg polskości i podejrzany o należenie do K.P.Z.B. na ławnika zaś wybrano Zywalewskiego Charytona s. Marcina, lat 30, prawosławny, rolnik, mieszkaniec wsi Ogrodniki, był sekretarzem i jednym z wybitniejszych działaczy zlikwidowanej Hromady, wróg polskości i podejrzany o należenie do K.P.Z.B. —

VI. Ruch wywrotowy.

Powiat Bielsk-Podlaski:

W dniu 10. bm. na drodze pomiędzy wsią Goroszkówka I, a Goroszkówka II i Moszczanka, gm. Białowieża /na granicy pow. Brzeskiego/ ujawniono na drogowskazie jedną odezwę komunistyczną. Odezwa zawiera hasła przeciwwojenne i skierowana jest do młodzieży i poborowych. Dochodzenie w toku.

Powiat Grodzieński:

K.P.Z.B. w dalszym ciągu prowadzi intensywną pracę w kierunku organizacyjnym na terenie m. Grodna, a ponadto przystąpiła do szerzenia agitacji wśród robotników rolnych w celu wywołania strajku rolnego w majątkach. Agitacja ta ujawnia się na terenie gminy Łasza i gminy Mosty, lecz jak dotąd bez powodzenia.

Jak donoszą źródła konfidencyjne, przybyły do O.K. K.P.Z.B. w Grodnie, członek O.K., występując pod ps. "Szmidt" - prowadzi w dalszym ciągu pracę organizacyjną w tamt. O.K., jak również poczynił odpowiednie starania w celu uzupełnienia braków organizacyjnych w poszczególnych rejonach KPZB. w pow. Grodzieńskim. Ponadto z inicjatywy wyżej wspomnianego "Szmidta" w ostatnich dniach poszczególne organizacje komunistyczne przystąpiły do zbierania dobrowolnych ofiar na rzecz więźniów politycznych w Wiedniu. Akcja ta jednak, według zebranych informacji, - nie miała powodzenia.

W dniu 10. bm. po skończonym wiecu "Bundu" który odbył się w Grodnie w sali stowarzyszenia "Jutrznia", - gdy zebrani już poczuli się rozchodząc z wiecu, obecny tam Burakow Aron, mieszk. m. Grodna, - wniósł okrzyk na cześć młodzieży komunistycznej. Znajdujący się przy tam policjanci ujęli Burakowa celem odprowadzenia go do Komisariatu P.P., lecz widząc to, wychodząca z wiecu młodzież żydowska, z okrzykami "nie dajcie policji!" rzuciła się na policję usiłując odbić za-

trzymanego. W związku z tem zajściem został zatrzymany Rabinowicz Mojżesz, mieszk. m. Grodna za podburzanie tłumu do odbicia przytrzymanego Burakowa. Obydwóch zatrzymanych po przeprowadzeniu dochodzeń przekazano władzom sądowym.

W nocy z dnia 14 na 15 b.m. we wsi Kuźnica, gm. Łasza zostały wywieszone 2 odezwy komunistyczne: jedna w języku rosyjskim wydana przez K.P.Z.B. pod tytułem "do robotników, włościan, żołnierzy i wszystkich pracujących" o treści nawołującej do walki przeciwko wojnie i Rządowi Marszałka Piłsudskiego, wydana w Wilnie w maju 1927 r. i druga tejże treści w języku polskim, wydana przez C.R.N.P.Ch. w lipcu 1927. Sprawców dotychczas nie ujawniono, - dochodzenie prowadzi się.

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 12 bm. w osadzie Goworowo, u podejrzanego od dłuższego czasu o działalność komunistyczną Ioka Breslera, została dokonana rewizja, podczas której znaleziono cały szereg instrukcji, cyrkularzy i innej korespondencji komunistycznej w języku żydowskim, stanowiących bardzo cenny materiał dowodowy. W czasie dokonywania rewizji Iok Bresler, znajdujący się w mieszkaniu, uciekł Policji i dopiero w dniu następnym został zatrzymany na terenie gminy Czerwin pow. Ostrołęckiego. Aresztowany Bresler wraz z dowodami rzeczowymi, przekazany został Sędziemu Sledczemu na powiat Ostrołęcki. W związku z powyższem delegowanych zostało 2-ch wywiadców z poleceniem zwrócenia szczególnej uwagi na łączność i związek Breslera z biblioteką imienia Peretza i w tym kierunku polecono prowadzić dochodzenie. /Członkowie Zarządu biblioteki im. Peretza od dłuższego czasu pozostają pod obserwacją/. Zarządzenie to okazało się celowe, ponieważ badany Bresler zeznał i zeznanie swoje potwierdził dokumentami, że on, jako zdolny członek tej biblioteki w Goworowie, w dni 18.IV.br. został wydelegowany przez Zarząd tejże do Warsza-

wy na kilkodniowy kurs bibliotekarski przy "Kultur-Lidze" ul. Leszno, ewentualnie Nowolipie 68. Na kurs ten przybyło z różnych powiatów Rzeczypospolitej 25 słuchaczy, a między innymi był niejaki Chaim Frejd z Warszawy, który po każdym wykładzie prowadził między słuchaczami agitację komunistyczną, werbując słuchaczy na organizatorów jacejek komunistycznych w miejscach swojego zamieszkania.

Wykłady takie odbywały się codziennie w innym lokalu. Jednym z takich zwerbowanych przez Chaima Frejda organizatorów jest Icek Bresler. Po ukończeniu kursu bibliotekarskiego Bresler powrócił do Goworowa, gdzie następnie prowadził komunistyczną agitację wśród członków biblioteki i czytelników. Bibułę komunistyczną, instrukcje i inną korespondencję otrzymywał rzekomo pocztą od Chaima Frejda z Warszawy. Twierdzi on, że jacejki dotychczas nie zaczął jeszcze zorganizować i kolportażu bibuły nie dokonywał rzekomo z tego powodu, że bał się policji. W związku z powyższym dokonano rewizji i u innych członków biblioteki i osób podejrzanych o komunizm w Goworowie, lecz z wynikiem negatywnym. Przy dalszym dochodzeniu wykryto ścisły kontakt Breslera z biblioteką im. Peretza w Ostrołęce. Jak z powyższego wynika, istniejące na terenie Państwa biblioteki im. Peretza, są niczem innym, jak tylko stowarzyszeniami w drodze legalnej ośrodkami, służącymi następnie do celów wyrotowych - komunistycznych. Do tychże celów służy i "Kultur-Liga" w Warszawie. Dalsze dochodzenie prowadzi...

Powiat Ostrowski:

Na terenie miasta Broku, wśród organizacji stromic-
twa politycznego "Bund" zauważono rozłam na dwa odłamy:
prawicowy i lewicowy. W łonie skłamy lewicowego "Bundu"
następuje tendencja zbliżenia się do lokalnej organizacji ko-
munistycznej K.P.P. Sprawę wstępnie przesłano do K.P.P. człon-
ków "Bundu" Bawica, omawiano na urzędzonoj w tym celu przez

odłam lewicowego Bundu majówce w lesie w dniu 7.VIII.br. na którą zostali również zaproszeni wybitniejsi działacze komunistyczni z Broku i Sadowego. Na wyżej wspomnianej konferencji w lesie, rozpatrywano również sprawę ewentualnego użycia lokalu stowarzyszenia "Kultur-Ligi" w Broku dla potrzeb partyjnych. Na wyloczce byli również zaproszeni i w której brał udział, wybitniejsi działacze komunistyczni z pow. Węgrowskiego i Sokólskiego. Dalsze obserwacje prowadzi się.

Powiat Sokólski:

Dnia 13 bm. około godz. 22 na szosie Sokółka-Grodno, na 2-im kilometrze od Sokółki została znaleziona paczka odezw komunistycznych w ilości 37 sztuk. Sprawców rozrzucenia wspomnianych odezw dotychczas nie ujawniono, zachodzi najprawdopodobniejsze przypuszczenie, że odezwy te zostały wyrzucone z samochodu, który w tym dniu około godziny 15 przejeżdżał w stronę Grodna. Numeru tego samochodu jednak nie ustalono. Wspomnianym samochodem jechały 4-ry nieznajome osoby /2-oh mężczyzna i 2-ie kobiety/. Część odezw była w języku polskim i nosiła tytuł: "Do Robotników i Chłopów całego świata. Do wszystkich narodów uciskanych. Do żołnierzy i marynarzy". Przeciw groźbie wojny do walki rewolucyjnej. - wydane w lipcu 1927 r. przez Komitet Wykonawczy Międzynarodówki Komunistycznej K.P.P. i część w języku rosyjskim na cześć Wojny przeciwko Rządowi obecnemu i wrogiej działalności P.P. wydane w Wilnie w czerwcu 1927 r. przez C.K. K.P.Z.B. - Dochodzenie w tej sprawie prowadzi się.

VII. Rach narodowościowy.

a/ Żydowski.

Powiat Szczuczyński:

W dniu 13 b.m. w Stowarzyszeniu Biblioteki im. Peretza w Grajewie odbył się odczyt na temat "Twórczość J.L. Peretza". Obecnych było około 40 osób. Przebieg spokojny. Dochód osiągnięty w wysokości 4 zł. przeznaczono na cel wspomnianego towarzystwa.

W tymże dniu w lokalu szopy strażackiej w Szczuczynie odbyło się przedstawienie amatorskie p.t. "Motka Genef" urządzone staraniem Stowarzyszenia Biblioteki im. Peretza. Obecnych było około 200 osób. Dochód osiągnięty w sumie 225 zł. przeznaczono na korzyść biblioteki.

Powiat Wolkowyski:

W dniu 15 bm. w Wolkowysku odbyło się zebranie T-wa "Tarbut" poświęconego sprawom bieżącym, oraz sprawie rozszerzenia biblioteki i ogólnego wzmocnienia akcji oświatowej.

b/ Białoruski.

Powiat Białostocki:

W dniu 15 bm. w m-ku Gródek, w lokalu koła T-wa Szkoły Białoruskiej, odbyło się walne zebranie członków Koła pod przewodnictwem tymczasowego kierownika Józefa Tarasiewicza. Obecnych było 11 osób. Wybrano zarząd koła, oraz uchwalono rozszerzenie biblioteki - czytelnia. Przebieg spokojny.

Powiat Grodzieński:

W okresie sprawozdawczym zauważono wzmożoną agitację b. hurtkowców wśród ludności białoruskiej, między innymi za popieraniem T-wa Szkoły Białoruskiej, oddziały którego w powiecie Grodzieńskim znajdują się obecnie w stanie dezorganizacji.

W ruchu białoruskim w ostatnich czasach zauważono nowy objaw, a mianowicie: pozostający od dłuższego czasu w bezczynności b. esserzy białoruscy, rozpoczęli obecnie wstępne prace organizacyjne, mające na celu powołanie do życia na nowo tę organizację. Na terenie m. Grodna działalność w tym kierunku rozpoczęli: poseł Baranow Sergjusz i Szurpa Jan, lecz dotychczas prowadzą ją konspiracyjnie. Poseł Baranow jeździł w tym celu kilkakrotnie do Wilna, gdzie brał udział w konferencjach przygotowawczych esserów wileńskich. Według danych konfidencjonalnych, na czele esserów w Wilnie mają stać: Mamonko Józef, Marasiewicz, redaktor tygodnika humorystycznego "Małanka", Szyko Mikołaj, redaktor czasopism hromadowskich, Kuszniw, student uniwersytetu im. Stefana Batorego, Prochorow, Jacyna, Kościwicz i inni. Esserzy białoruscy na terenie pow. Grodzieńskiego, dotychczas szerszej działalności nie rozwijają, gdyż po pierwsze, - brak im jest funduszy, a powtórnie, - nie pozyskali odpowiednich ludzi.

-----oOo-----

VIII. Wiece protestacyjne.

Powiat Białostocki:

W dniu 13 bm. o godz. 21-15 do godz. 23.15 w Białymstoku w lokalu organizacji Sjonistycznej, odbył się wiec protestacyjny przeciwko Głównej Komisji Wyborczej do XV kongresu sjonistycznego, mającego odbyć się w Szwajcarii w dniu 30. VIII. br. Przewodniczył członek organizacji sjonistycznej Goldberg. Przemawiali: Bachrach, Leder, Ajzensztejn ~~arżanjan~~ i Szapiro. Mówcy protestowali przeciw niesprawiedliwemu podziałowi mandatów pomiędzy frakcjami tychże organizacji. Powzięta została rezolucja protestu z przesłaniem takowej do Sadu Kongresowego, celem rozstrzygnięcia.

170

Powiat Grodzieński:

Dnia 10 bm. w inicjatywy miejscowej organizacji "Bund" został urządzony w Grodnie wiec protestacyjny przeciwko wykonaniu wyroku kary śmierci na włoskich anarchistach: Sacco i Vanzettim. Na wiecu przemawiali: Ryba Rafael i Lew - znani działacze Bundu na tamt. terenie. W przemówieniach swych obaj mówcy krytykowali ustroj sądowy i społeczny w Ameryce, przyczem krytykowali również ustroj sądownictwa w Polsce.

W końcu została uchwalona rezolucja, domagająca się zniesienia wykonania wyroku śmierci na wymienionych anarchistach i zwolnienia ich z więzienia. Obecnych na wiecu było około 300 osób - żydów, przeważnie młodzieży komunistycznej i sympatyków tejże.

-----000-----
IX. R ó z n e.

a/ Aresztowania i zatrzymania.Powiat Białostocki:

Dnia 18 bm. zatrzymany został za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy polsko-sowieckiej i ukatany przez Starostwo Stołpeckie grzywną 100 zł., z zamianą na 30-dniowy areszt, - Wasilewski Gabriel s. Józefa i Marii, urodz. 2.IV. 1910 r. w Łapach, pow. Wys.-Mazowieckiego, którego przekazano do posterunku P.P. w Staremielcach celem stwierdzenia tożsamości, osiedlenia w miejscu zamieszkania i wykonania kary.

Powiat Bielski:

2 | W dniu 9 bm. został zatrzymany przez K-de P.P. w Bielsku Podlaskim - Panko Maksym mieszkaniec wsi Biaka, gm. Białowieża, pod zarzutem współdziału w bandach dywersyjnych w 1925 r. i utrzymywanie kontaktu z instruktorami dywersyjnymi: Bokotynem vel Chmarą i Roszczenką Ignacym ps. "Ugrumy" /obadwaj notowani w P.P.J. Nr.305 poz.1. i Nr.88 poz.23 i Nr.283 poz.

82/. Roszczenko zbiegł do Rosji przed wyrokiem Sądowym na na-
leżenie do organizacji białoruskiej o nazwie "Gorata". W tra-
cie przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że Roszczenko Igna-
cy ps. "Ugromy" został przysłany do Polski przez G.P.U. w Miń-
sku w r.1925, gdzie na terenie puszczy Białowiejskiej stał na
czale bandy dywersyjnej, która dokonała napadów na Biały-La-
sek, oraz usiłowała напаść na pociąg pod Narewką na terenie
pow.Wołkowyskiego. Panko Maksym w dniu 10 bm. został przekar-
zany Sędziemu Słedczemu II rewiru w Bielsku.-

W dniu 9 bm. została aresztowana Cielingowa Edmunda,
mieszkanca wsi Zastawy, gm.Białowieża, pod zarzutem współdzia-
łania z bandytą Bajko Aleksandrem. Wymieniona w dniu 10 b.m.
została przekazana Sędziemu Słedczemu II rewiru w Bielsku.-

b/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Sokółski:

Dnia 17 bm. o godz.11.40 parowóz pociągu towarowego Nr.
775 z węglarką i 9-ma wagonami, podczas manewrów, wyjeżdżając
z toru zapasowego na tor główny, na droncu koł w Kuźnicy, -
wykoleił się z 4-ma wagonami, przyczem został ranny przez
złamanie prawej nogi - Kazimierowicz Stanisław, mieszkaniec
wsi Kuźnica. Przyczyna wykolejenia się - zły stan podkładów
na zapasowym torze. Linia w stronę Grodna Nr.2. - została za-
terasowana /obwilo/. Dochodzenie prowadzi się.-

Powiat Ostrów-Mazowiecki:

Dnia 11.bm. o godz.16, podczas kąpieli w rzece Bug,
naprzeciwko wsi Gąsiorowo, gm.Zaręby-Kościelne, utonęli 3-ej
bracia Borzęcy: Władysław lat 16, Kazimierz lat 14 i Michał
lat 13. Wymienieni przebywali na letnisku we wsi Uścianek -
Wielki, tejże gminy. Zwłoki Michała wydobyto, pozostałych
2-ech poszukuje się.-

171

Powiat Szczeczyński:

W dniu 29.VII.br. o godz.16, przez niewykrytych dotychczas sprawców został podpalony las, tak zwany "rajgrodzki las" należący do majątku Rajgrodu, wskutek czego spłonęło około 10 ha. drzewostanu II klasy w wieku lat 40. **Straty** wynoszą około 700 zł.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Jak ustaliło przeprowadzone dochodzenie, w sprawie ucynionego najścia na grupę ćwiczących się skautów i dzieci szkół ne żydowskie w dn. 11.VIII.27 r. w okolicach młyna Kruszewicze około m. Wys.-Mazowiecka, - /vide tut. sprawozdanie tyg. Nr.17/ poszlakowanym o spowodowanie zajścia są: Decewicz Stanisław, Dąbrowski Józef i Ostrowski Jan. Sprawę skierowano do Sędziego Śledczego w Wys.-Mazowieckiem.

Dnia 11.bm. z majątku Wnory-Pazochy, została zaalarmowana telefonicznie K-da powiatowa P.P. przez zarządzającego majątkiem Krajewskiego Ludwika, że dwaj fornałowie tegoż majątku bracia Kropiwnicki: Józef i Franciszek, - spowodowali bójkę i zajście, przyczem Krajewski prosił o przysłanie większej ilości policji, - twierdząc, że w majątku jest "formalna rewolucja". Na skutek powyższego, wydłegowano na miejsce sześciu funkcjonariuszów P.P., którzy stwierdzili, że wzywanie większej ilości policji było zbędne i że całe zajście polegało na poturbowaniu przez wspomnianych Kropiwnickich, dwóch innych pracowników tegoż majątku. Po przeprowadzeniu dochodzenia, - sprawę skierowano do Sędziego Śledczego w Wys.Maz.-

Dnia 14 bm. o godz.12.30 we wsi Kobylin-Gieszemy, gm. Piszczaty, od uderzenia pioruna - spłonęły 3 zabudowania gospodarskie należące do Zdrodowskiego Aleksandra, Zajkowskiego Piotra i Pogorzelskiego Melchjora. **Straty** wynoszą 50000 zł.-

Tegoż dnia we wsi Łopuchowo, gm.Stelmachowo, spaliły się zabudowania gospodarskie: Piotrowskiego Franciszka, Kuźmy Aleksandra, Czackowskiego Stanisława i Ciołko Franciszka,

oraz S-ów po Sadowskiej Wiktorji. Straty wynoszą 25100 zł.-

Powiat Łomżyński:

W dniu 10 bm. o godz. 15, wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem, powstał pożar w magazynie mundurowym, znajdującym się przy torze kolejowym w Łomży. Wskutek pożaru spaliły się doszczętnie znajdujące się w magazynie szmaty, olej, żywica, oraz częściowo magazyn. Ogólne straty wynoszą 69500 zł. Dochodzenie prowadzi się.-

o/P r a s a.

Powiat Białostocki:

W dniu 13 bm. Starostwo Białostockie obłożyło aresztem jednodniówkę w języku żydowskim pt. "Białostoker Arbeter Lebn" z dnia 12.VIII.br. podpisaną przez redaktora - wydawcę Symchę Kwatera /ul. Mołkowyska 3/ wydrukowaną w drukarni M.Próżańskiego w Białymstoku /ul. Lipowa 16/ jako zawierająca cechy przestępstwa z art. 129 K.K.

Streszczenie jednodniówki: W artykule p.t. "Bund" i pierwszomajowe uroczystości na Białorusi Zachodniej" autor ostro krytykuje działalność "Bundu" i P.P.S., gdzie między innymi pisze: "Bund w dniu 1. maja r.b. swoje taktykę dowiódł, że wraz ze swoim "mocniejszym" współnikiem P.P.S. odgrywa rolę agentów faszystowskiego rządu, przeszkadzając wszelkim próbom konkretnej walki rewolucyjnej, oraz prowokuje rewolucyjnych działaczy robotniczych, oddając w ręce policji i najgorszych rewolucjonistów bojowników. Bund nigdzie nie zezwolił, by lewica mogła wysunąć swoje hasła rewolucyjne. W Białymstoku, Brześciu n/B., Wilnie - "Bund" nie zrozumiał, że hasła pierwszomajowe winny być brzmieć: "walka z rządem w Chinach", "zwolnić więźniów politycznych", "przeciwko zamknięciu "Hromady" i "N.P.Ch.".-

"Kiedy w Wilnie podczas demonstracji w dniu 1 maja został wywieszony sztandar komunistyczny, bundyści sprowokowali

i wymienili nazwisko tego robotnika, przeszedł został aresztowany".-

"Zamiast, by "Bund" zmobilizował masę do walki z faszyzmem w Polsce - stara się on wmówić masom, że w Polsce nie ma jeszcze faszyzmu".-

Powyższy artykuł podpisany przez Gaszynię. Dalej w artykule pt. "Kongres Amsterdamskiej Międzynarodówki" podpisany B-k. Po scharakteryzowaniu zdradzieckiej roboty przywódców amsterdamskich, w końcu artykułu zaznacza: "W odpowiedzi na zdradę przywódców amsterdamskich, muszą międzynarodowe masy robotnicze, a specjalnie u nas w Polsce, wstąpić masowo do związków zawodowych, stworzyć jednolity front bojowy mas pracujących przeciwko kapitałowi - faszyzmu i ofensywie, zamienić związki zawodowe na rewolucyjne organizacje bojowe".-

d/ Życie religijne.

Powiat Białostocki:

Dnia 14 bm. w Białymstoku, w lokalu Badaczy Pisma Św., odbyły się wykłady religijne. Obecnych około 20 osób.

Powiat Bielski-Podlaski:

W dniu 14 bm. w Bielsku-Podlaskim obok Dubicz, w rzece Białej, odbył się chrzest nowowstępujących do sekty baptystycznej osób. Na tę ceremonię przybyli specjalnie przedstawiciele tej sekty: Dziekuć Małej z Brześcia n/B. i Spalek z Warszawy.-

Ochrzczeni, oraz przyjęci zostali do tej sekty sami białorusini - prawosławni: Wareński Piofan mieszkaniec m. Bielska, Niścieruk Aleksander ze wsi Morze, gminy Orla,- Białorusowa Natalia, Białorusów Maksym, Pokainorjowa Anna, Hajlukiewicz Jan z os. Hajnówka i Stelmach Jakim ze wsi Om Białe, gm. Nierzachowieckiej, pow. Brzeskiego. Po chrzcie odbyły się odczyty w lokalu mieszczościowego kina wygłoszone

przez Dziekucia i Spółka na temat o "Mece Pańskiej".-

Wyżej wymienieni Dziekuc Malej i Spółek udzielili wier-
nym "komunii" pod postacią chleba i wina. Ceremonja rozpo-
częła się o godz. 11.30. i trwała do godz. 15.30. Przebieg
spokojny.-

e/ Przesłuchanie kryminalne.

Powiat Bielsk-Podlaski:

Dnia 14 bm. w nocy, z cerkwi prawosławnej w Ma-
szach, gm. Topczewo, za pomocą wyjęcia okna i wejścia przez
kratę bez uszkodzenia, stradzono: 1/ sutimusz elifon jed-
wabny, 2/ relikwie wyrwane z sutimusza, 3/ trzy kielichy srebr-
ne pozłacane, różno z oktarza, trzy nakrycia jedwabne, dwa
saffjanowe, jedno pluszowe, jedno nakrycie do grobu sukienne,
jeden obrus wiązany z nitów lnianych, 7 dywanów pod nogi i
dokonano dużo uszkodzeń. Sprawców dotąd nie ujawniono. Docho-
dzenie prowadzi się.-

f/ W y r o k i.

Powiat Suwalski:

W dniu 11 bm. w Sądzie Okr. w Suwałkach, była rozpatry-
wana sprawa Mowsy Franka, oskarżonego z art. 102 cz. I.K.K.,
który został skazany na 2 lata ciężkiego więzienia.-

Dnia 4 bm. mieszkaniec m. Zapy - Baran Szymko z Lejzora,
lat 33 wydalik się z miejsca zamieszkania w niewiadomym kie-
runku, posiadając przy sobie 10 dolarów i dotychczas nie po-
wrócił. Poszukiwania zarządzone.-

W dniu 14 bm. o godz. 14.45 przybył do Białowieży Pan

Vice-Premjer Bartel, a następnie w dniu 15 bm. o godz.
14-ej odjechał w kierunku Warszawy.-

Za Wojewodę:

Naczelnik Wydziału Bezpieczeństwa Publ.

A.T.

Województwo Białostockie

174
Białystok dnia 27. sierpnia 1927 roku

L:BP.1708/T.

Tajne

Przedmiot: Sytuacyjne sprawo-
zdanie tyg. Nr. 19 za czas od
21 do 27 sierpnia 1927 roku. -

Do

/: według rozdzielnika:/

Przesyłam w załączeniu do wiadomości sytuacyjne spra-
wozdanie tygodniowe Nr. 19. za czas od dnia 21 do 27 sierp-
nia 1927 roku. -

Otrzymują:

Jak rozdzielnik syt.
spr. tyg. Nr. 6. -

A.T.

Za W o j e w o d ę:

Naczelnik Wydziału Bezp. Publ.

Sprawozdanie sytuacyjne tygodniowe Nr 12.

za czas od dnia 21 do dnia 27 sierpnia 1927.

Sytuacja ogólna i nastroje ludności.

W przemyśle włókienniczym okręgu białostockiego pomysła kon-
junktura trwa nadal. Poważniejsze nowe konflikty w przemyśle ze okrę-
sprawozdawczy nie powstały. Strajk w fabryce zapalczanej "Marjos"
w Grodnie — bez zmian. Ze stronnictw politycznych przejawia się
żywa działalność przeważnie Stronnictwo Chłopskie, w szczególności
w powiecie sokólskim. Ruch wywrotowy w związku z przypadającym ty-
godniem antymilitarnym wzmożł się nieco, albowiem czynniki, prze-
ważnie na terenie powiatu grodzieńskiego, idąc za rozkazem władz
centralnych R.P.Z.B. wystąpiły z akcją zewnętrzną. Między ludno-
ścią polską, przeważnie w powiecie kolneńskim, potęguje się dążenie
do jaknajszybszego akomascowania i zmeljorowania terenów mokrych.
Powiatowy Urząd Ziemi, mimo intensywnej swej pracy, nie jest w stan-
nie podołać tak szybko swojemu zadaniu z powodu braku wykwalifiko-
wanych sił pomocniczych. Ludność wysoce zainteresowana jest sprawa-
mi gospodarczymi, szczególnie udoskonaleniem swych gospodarstw roln-
nych, przez co polityka, zwłaszcza w zachodnich powiatach, zeszła
prawie zupełnie z widowni. Natomiast ludność białoruska, silnie za-
interesowana jest wyborami do Zarządów gminnych i wszelkimi siłami
stara się przeferować swoich kandydatów na stanowiska wójtów i
ich zastępców, w szczególności w tych gminach, gdzie uzyskała wię-
kszość przy wyborach do rad gminnych. W tym celu prowadzona jest
silna agitacja, jak to zauważyć się dało wśród członków B.W.R.H.,
w gminie Bersztańskiej i Hokińskiej powiatu grodzieńskiego.—

Stan bezrobocia ogólnie bez poważniejszych zmian. Stan bezpieczeństwa publicznego za okres sprawozdawczy - zadowalniający.

$$\text{CH}_3\text{COOH} \xrightarrow{\text{H}^+} \text{CH}_3\text{C}^+\text{OOH} \xrightarrow{\text{H}_2\text{O}} \text{CH}_3\text{COOH} + \text{H}^+$$

II. Ruch polityczny.

a/ Związek Ludowo-Narodowy.

Powiat Augustowski:

Przez lokalną organizację Zm. Lud. Nar. w Augustowie zostały obstarowane odezwy agitacyjne, krytykujące działalność organizacji komunistycznych i stronnictw chłopskich. Odezwy przeznaczone do kolportażu na powiat /: odezwa w załączeniu: /

Powiat Wys. Mazowiecki:

W dniu 21.VIII.br. o godz. 13.30 w Wys. Mazowiecku na rynku, odbył się wiec pła Jankowskiego na temat: "Nastroje Niemiec i Rosji wobec Polski". Obecnych było około 1000 osób. Przebieg - spokojny.

b/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokółski:

Jak wspominałem już w poprzednim sprawozdaniu, na terenie pow. sokólskiego żywa działalność ze stronnictw politycznych przejawia głównie Stronnictwo Chłopskie. Pewnego rodzaju tarcia, jednak o mniejszym znaczeniu, zauważono pomiędzy Str. Chł. i Wielkim Obozem Rolników, o istnieniu którego wspominałem już w poprzednim sprawozdaniu /vide spr. tyg. Nr. 17/.

W dniu 14.VIII.br. zostało założone koło Str. Chł. we wsi Ostrynka, gm. Janów, gdzie na członków, z pośród 30 zebranych, zapisało się 20 osób, - prezesem zaś został wybrany - Sienko Julian.

Założone również zostało koło tegoż Str. Chł. we wsi Sitawce, gm. Janów, do którego na członków zapisało się 19 osób, a prezesem został wybrany Kozioł Albin.

Na zebraniach tych przemawiał instruktor Stronnictwa Piasecki Józef, nawołując zebranych do zapisywania się na

członków, - tłumacząc zebranym, że tylko to Stronnictwo broni spraw chłopskich przed wyzyskiwaniem tak przez czynniki rządowe jak i prywatne. Przemówienia instruktora przyniosły skutek pomyślny dla Stronnictwa, gdyż jak widzimy, w tak krótkim czasie po założeniu ostatnich kół stronnictwa w gminie Janów - znów powstały nowe dwa koła tego stronnictwa i ilość członków znów powiększyła się liczbowo o 39 osób.-

Powiat Suwalski:

W dniu 14.VIII.br. we wsi Berezniki, tejże gminy odbyło się zebranie miejscowego oddziału Str.Chł. przy udziale 20 osób, na zebraniu tem odczytane zostały: program stronnictwa, mowa p. p. Dębskiego w sprawie organizowania się chłepów, poźatem poruszono szereg spraw lokalnych, jak: naprawy dróg, lokalu dla posterunku P.P., ceny zboża itp.

Powiat Szczuczynski:

Zapowiedziany na dzień 21.VIII.br. wiec Str.Chł. w Grabowie, tejże gminy - nie doszedł do skutku, wobec opozycji miejscowych gospodarzy z wójtem Dziekońskim Janem na czele /Str."Piast"/. Do zakłócenia spokoju publicznego nie dopuszczono.-

W dniu 21.VIII.br. we wsi Kowalewo, gm.Lachowo, odbył się wiec Str.Chł. pod gołym niebem, na którym przemawiał nauczyciel Bogusz Bolesław w duchu czysto agitacyjnym stronnictwa. Po zakończeniu wieceu zostało utworzone miejscowe koło Str.Chł. w skład Zarządu którego weszli: Kamiński Władysław - prezes; Dończyk Bolesław - wiceprezes; Ławski Zygmunt - sekretarz; Ławski Stanisław - skarbnik i Kowalski Jan - członek. Przebieg spokojny.-

c/ Radykalne Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Kolański:

W dniu 21.VIII.br. we wsi Leman, gm.Turośl, odbył się

wieco pod gołem niebem, urządzony przez Dżisiewskiego Rajmunda sekretarza Rad. Str. Chłop. z Warszawy. - Przemówienie Dżisiewskiego było wybitnie demagogiczne, co zebrani przyjęli z niezadowoleniem do tego stopnia, iż gotowi byli prelegenta poturbować, gdyby obecność policji nie stanęła temu na przeszkodzie. - Prelegent w swem przemówieniu napadał na urzędy, urzędników, dowodził, że w Starostwie od 2-oh lat leżą sprawy nie zakatwione, że wszystkie Rządy były do niczego, bo każdy z Ministrów dbał przedewszystkiem o własne interesy, a nie o dobrobyt Polski, czego dowodem jest, że obecny Vice-Premjer Bartel, jak był Ministrem Ref. Rolnych, to zaczął urzędowanie od tego, że swojemu synowi zapisał jakiś majątek ziemski państwowy, za co został zwolniony ze stanowiska Ministra. -

Na wiecu tym mówca rozdawał ulotki własne /jedna w zakończeniu/. - Na zebraniu było obecnych około 150 osób. Spokój zakłócony nie został. - Sprawę insynuacji na Vice-Premjera Bartla - policja skierowała do Prokuratora. -

Powiat Ostrołęcki:

W dniu 16.VIII.br. we wsi Czarnia, gminy Mach, odbył się wieco Rad. Str. Chł., zwołany przez sekretarza generalnego tegoż Stronnictwa - Dżisiewskiego Rajmunda. Na wiecu było około 200 osób. W przemówieniu swem Dżisiewski - omawiał sprawy religijne, oraz dawniejsze rządy magnatów, - dowodząc przy tem, że nikt chłopu nie bronił przed wyzyskiem i bronić nie będzie, wobec czego chłopci powinni się sami bronić. Dla ułatwienia swej obrony, - niezbędnem jest organizowanie się w organizacje polityczne i zawodowe, gdyż tylko pozostając w organizacji, - ma chłop możliwość poprowadzenia swego bytu i bronięcia swoich interesów. Następnie krytykował działalność innych stronnictw politycznych, oraz ich programy, zachęcając zebranych do zapisywania się tylko do Str. Chł. Radykalnego, gdyż tylko to stronnictwo dbać będzie o interesy mas chłopskich. Zebrani słuchali mówcę zupełnie obojętnie i żadnego zainteresowania nie wykazali. Na członków wymienionego Stron-

nictwa nikt się nie zapisał. Wiele miał przebieg spokojny.-

d/ Polska Partja Socjalistyczna - Lewica.

Powiat Białostocki:

Przez prezydium Komitetu Okręgowego P.P.S.Lewica w Białymstoku, zapowiedziane zostało na dzień 3 lipca rb. partyjno-organizacyjne zebranie, które jednak do skutku nie doszło. Przeprowadzone w tej sprawie wywiady ustaliły, że w skład Komitetu Okręgowego wchodzi:

1/ Przewodniczący - Lingo Michał syn Józefa i Franciszki, ur. w 1892 r., żonaty, z zawodu ślusarz, zamieszkały w Białymstoku przy ulicy Wąskiej Nr. 27, należał do P.P.S. i do Związku Klasowego tytoniowców, pracował w fabryce tytoniowej, skąd za prowadzoną przez niego agitację komunistyczną wśród robotników - został wydalony.-

2/ Sekretarz - Szubzda Jan syn Antoniego i Teofili, ur. w 1903 r., kawaler, tkacz, zamieszkały w Białymstoku przy ul. Wąskiej Nr. 25, pod względem politycznym dotychczas nie skompromitowany, jednakże według uzyskanych informacji, utrzymuje kontakt i bliższe stosunki z podejrzanymi politycznie osobami.-

Sekretariat mieści się w Białymstoku przy ul. Wąskiej Nr. 27 w mieszkaniu Lingo.-

Komitet Okręgowy powstał w roku 1926 z inicjatywy:

1/ Dzienisa Stanisława, szewca, zbiegłego w niewiadomym kierunku podczas likwidacji K.P.Z.B. w styczniu 1926 r. 2/ Zimnocha Feliksa, kolejarza, znajdującego się obecnie w więzieniu w Białymstoku w związku z tą likwidacją i 3/ Kociabowski Feliksa, kolejarza, zamieszkującego w Łapach.-

Zebranie partyjno-organizacyjne, projektowane przez Zimnocha w miesiącu styczniu 1927 r. w mieszkaniu Wyszynskiego Wacława /Białystok, ul. Warszawska 27/ nie doszło do skutku z powodu aresztowania członków pod zarzutem działal-

ności komunistycznej. Drugie zebranie organizacyjne zapowiadziane przez Okr. Komitet na dzień 3 sierpnia r.b. w lokalu Zw. Odzieżowego /Rynek Kościuszki 36/ również nie doszło do skutku, z powodu nieprzybycia członków. Dalsze wydarzenia w tej sprawie trwają /S.z dn. 24.VIII.br. L.1293/p./ -

Powiat Łomżyński:

Pomiędzy P.P.S. i P.P.S. Lewicą zauważono silne tarcie mające na celu osłabienie wpływów partyjnych i przeciągnięcie na swoją stronę miejscowych robotników. P.P.S. Lewica prowadzi ostrą agitację przeciwko przywódcy P.P.S. na terenie Łomży - Drowi Czarneckiemu, starając się tym sposobem zohydzić go w oczach robotników, a tem samem sparaliżować jego wpływ na masy robotnicze /S.z dn. 23.VIII.br. L.759/p./

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

W dniu 15.VIII.br. na terenie GK Warsztatów Kolejowych w Zapach, stwierdzono, że wśród robotników kolportowano wydawnictwo Z.Z.K. /Lewica P.P.S./ pod tytułem "Sygnał" odbite na szpirografie. Kolportaż odbywał się w ten sposób, że był czytany jeden tylko egzemplarz "Sygnału" który podawany był z rąk do rąk. Ujawniony drogą konfidencjonalną odpis wydawnictwa wyżej wspomnianego - zakłada się. /S.z dn. 24.VIII.27 r. L.550/pf./ -

-----oOo-----

III. Ruch Zawodowy

Powiat Grodzieński:

W dniu 15.VIII.br. w Grodnie w lokalu "Ogniwa" odbyło się zebranie członków Związku Dozorców domowych - chrześcijan. Przemawiali: Majewski Aleksander - sekretarz Okr. Chrz. Zw. Zaw., Kułakowski i Osuk. Treścią obrad była poprawa byt dozorców domowych, oraz sprawy organizacyjne. Przebieg zebrania spokojny. Obecnych około 70 osób. -

W dniu 14.VIII.br. we wsi Dubno, tejże gminy, staraniem delegata Chrześcijańskich Zw.Zaw. w Grodnie - Kosteckiego Aleksandra, odbyło się zebranie robotników rolnych z okolicznych majątków. Na zebranie przybyło około 70 osób, przeważnie białorusinów. Po przemówieniach delegata, wszyscy niemal robotnicy rozeszli się, nie powziawszy żadnych uchwał, gdyż nie chcieli słuchać jego wywodów. Jak widać z powyższego, Ch.Dem. wśród robotników rolnych nie znajduje żadnego posłuchu.

Powiat Łomżyński:

W środowisku żydowskich Zw.Zaw. w Łomży, zauważono intensywną akcję, którą kieruje przybyły z Warszawy delegat Centr.Rady Zw.Zaw. - Jakób Zamiatyn. Zamiatyn jest notowany w P.P.J. jako aresztowany w swoim czasie za należenie do Kombundu, oraz jak zostało stwierdzone /Stara.L.759/p. z dn. 23.VIII.27 r./ był on aresztowany w Nowym-Dworze za stosowanie teroru podczas akcji strajkowych. Na podstawie zrządzonych obserwacji - ustalono, że działalność Zamiatyna idzie po linii "Bundu" i zwalczana jest przez organizacje komunistyczne i poszczególnych jej członków. Taktyka Zamiatyna polega na utrzymaniu i ścisłym przestrzeganiu przez członków należących do Żydowsk.Zw.Zaw., ustawowo przewidzianego 8-o godz. dnia pracy. W tym celu, Zamiatyn deleguje do poszczególnych warsztatów pracy zaufanych członków z pośród robotników, którzy kontrolują, czy jest ściśle przestrzegany czas pracy. Ustalono również, że zawdzięczając energicznej pracy Zamiatyna, Zw.Zaw. znacznie wzrosły pod względem liczebnym, oraz, że do tych Związków wstępują masowo komuniści, którzy tworzą kółka konspiracyjne i chcą zwalczyć wpływy Zamiatyna, dążą do opanowania tych związków. Tym więc sposobem, dla wkładz bezpieczeństwa, łatwe jest uwidocznienie poszczególnych członków akcji wywrotowych na terenie m. Łomży.

Powiat Szczeczyński:

W dniu 28.VII.br. o godz. 17.30 w Lokalu Świetlicy
Zw.Strzeleckiego w Grajewie, odbyło się ogólne zebranie
członków Zw.Zaw. Pracowników Kolejowych. Przewodniczył Si-
wicki - ślusarz kolejowy. Odbyły się wybory nowego Zarządu,
w skład którego weszli: Siwicki - jako prezes, Baraburda
/kasjer kolejowy/, Kurek /torowy/, Szendyrowny /zwrotniczy/,
Cies /zwrotniczy/ i Matukiewicz /ustawiacz/ - jako członko-
wie Zarządu.

Powiat Wolkowski:

W dniu 7.VIII.br. w Swiskoczy odbyło się walne zebranie
członków Oddziału Zw.Pracowników Przemysłu Skórzanego.Zebra-
nie odbyło się przy udziale przedstawiciela Centrali Zw. -
Toktyna Józefa z Warzawy. Po przemówieniu Toktyna, wyjaśnis-
jącego, znaczenie Zw.Zaw., przystąpiono do wyborów zarządu,
w skład którego weszli: Kuźmin Sergiusz, Piwowarczyk Jan
/hurtkowiec/, Zylher Joel /Bund/, Makochwiej Józef /Munt-
kowiec/, i Salman Fajwel /Bund/.

W dniu 14.VIII.br. w Porozoniu odbyło się zebranie
członków Stow. Właśc. Spółdzielczego, na którym wybrano delega-
tów na Zjazd Powiatowy Spółdzielczy, oraz opiekunów Stowa-
rzenia w osobach: 1/ Sokółowskiego Antoniego, 2/Dmochow-
skiego Stanisława i 3/ Nowosada Antoniego.

Powiat Sokółski:

W dniu 24.VIII.br. zarejestrowany został w Starostwie
sokółskim oddział Twa ochrony zdrowia ludności żydowskiej
w Sokółce, pod nazwą "Tow" - Skład Zarządu tego T-wa stano-
wił: Kremer Mojżesz - prezes, Kruglak Motel - sekretarz,
Piekar Etki - skarbnik, Kaplan Nesaël i Aszkiewicz Ejdl -
członkowie Zarządu. Wszyscy wyżej wymienieni zamieszkują
w Sokółce i cieszą się dobrą opinią.

Powiat Białostocki:

W dniu 18.VIII.br. od godz. 19.30 do 21 w Białymstoku w lokalu notariusza Urbanowicza, odbyło się zebranie członków Zrzeszenia bezrobotnych umysłowo-pracujących /Ch.D./ pod przewodnictwem prezesa Zrzeszenia - Morełowskiego Teofila. Sekretarzem - Makarewicz Józef. Na zebraniu Morełowski odczytał sprawozdanie komisji rewizyjnej, poczem odbyły się wybory nowego zarządu, w skład którego weszli: Lewandowski - prezes, Morełowski - wiceprezes, członkowie: Borysiwicz, Makarewicz i Berent. Do komisji rewizyjnej zostali wybrani: Ignatowicz, Żuryski i Szysko. Obecnych było 56 osób.

W dniu 21.VIII.br. o godz. 18.30 w Białymstoku w lokalu Spółdzielni robotniczej, odbył się odczyt n.t. "Międzynarodowa polityka" urządzonej przez Związek wódkieniczny filja I. - Odczyt wygłoszony został w języku żydowskim przez członka wymienionego Związku - Jelina /Band/. Obecnych było około 30 osób.

Powiat Wyszowski:

W miesiącu bieżącym w Tykocinie został zorganizowany Związek Robot.-Rzemieślniczy Zjednoczenia Zaw.Polskiego. Do Zarządu weszli: Jarmuszewski Wiktor-prezes, Łapiński Bolesław - wiceprezes, Gopanowicz Bazyli - sekretarz i skarbnik, Choroszuha Jankiel - zastępca. Do Komisji rewizyjnej weszli: Łapiński Antoni - przewodniczący, Łapiński Władysław i Gawla Stanisław - członkowie. Wszyscy o orientacji N.P.R. Związek liczy obecnie 87 członków.

-----oOo-----

IV. Krywys w przemyśle, strajki i bezrobocie.

Powiat Augustowski:

Ilość bezrobotnych w okresie sprawozdawczym wynosi 21 osób, w tem 1 pracownik umysłowy. Wszyscy otrzymują zapomogi. Nastrój spokojny. Zwiększenie się ilości bezrobotnych na razie nie jest przewidziane.

Powiat Grodzieński:

Strajk w zakładach garbarskich w Krynkach /vide spraw. tyg. Nr. 18/ trwa nadal. Przebieg strajku na ogół jest spokojny. Jednak w dniu 12. VIII. br. przed zakładem garbarskim Ajona Barucha zaszły drobne ekscesy, które policja zmuszona była zlikwidować. Mianowicie: rano przed zakładem tym zebrala się grupa strajkujących, aby nie dopuścić do pracy robotników, którzy nie przystąpili się do strajku/w zakładzie tym część robotników pracuje w dalszym ciągu/. Przybyła na miejsce policja, nie dopuszczając do żadnych awantur, w sposób zupełnie spokojny, usunęła zebranych.

Fabryka zapakowana "Marjos" pozostaje nieczynną w dalszym ciągu /vide spraw. tyg. Nr. 14, 15, 16, 17 i 18/. Niektórzy robotnicy tej fabryki, nie mogąc znaleźć zarobków w Grodnie, udali się na roboty polne na wieś, którym, według zebranych informacji /Star. L. Pr. 1230 z dnia 23. VIII. 27 r./. Komitet strajkowy, oprowadzony przez P. P. S. Lewica, polecił zbierać ofiary wśród chłopów białoruskich na rzecz robotników zlikantowanej fabryki. Dalsze wywiady w tej sprawie prowadzą się.

Stan bezrobocia na terenie m. Grodna i powiatu, według danych P. U. P. P. jest następujący:

m. Grodno: metalowców - 35, robotników budowlanych - 14, robotników niewykwalifikowanych - 271, wykwalifikowanych - 406, robotników przemysłu chemicznego - 130, pracowników umysłowych - 79. - czyli razem - 935. - Krynki: robotni-

ków wykwalifikowanych - 16. Porzeczce: robotników wykwalifikowanych - 24. Z zasiłków korzysta: z akcji doraźnej - 20 osób, z akcji ustawowej - 68 osób. Zarejestrowanych kandydatów na wyjazd do Francji - 30. Nastrój bezrobotnych - spokojny.

Wyciąg z gazety "Nowe Życie" Nr. 94, z dnia 19.VIII.br.

Gródno: "Strajk w Jeziorach. Przed kilku dniami wybuchł w Jeziorach strajk robotników, zatrudnionych w tartakach. Zastrajkowało 150 robotników. Pertraktacje inspektora Pracy p. Wilkowskiego i przedstawicieli robotników z właścicielami trwają kilka dni".

Powyższe informacje nie polegają na prawdzie, ponieważ według posiadanych danych, na strajk robotników w tartakach w Jeziorach nawet nie znosi się. Ostatnio uzyskano informacje, że w dniu 1.IX.br. zostanie zatrzymany tartak w Jeziorach, lecz tylko na kilka dni, a to skutkiem braku materiałów do przetarcia.

Powiat Sokólski:

Stan bezrobotnych w Sokółce wynosi - 33 osoby.

Z pośród bezrobotnych nikt nie otrzymuje zasiłku. Nastrój bezrobotnych jak i robotników pracujących - zadowolający.

Powiat Suwalski:

W tartaku Pkocicznie zostało zwolnionych z dniem 20.VIII.br. następnych 10 robotników. Zwolnienia te będą przeprowadzane stopniowo w dalszym ciągu /vide spr.tyg.Nr.18/. Praca w tartaku zostanie wstrzymana na trzy miesiące. Pozostawiono będzie tylko 40 robotników do porządkowania placów.

Powiat Białostocki:

Stan bezrobocia na terenie m. Białegostoku i powiatu w okresie sprawozdawczym, przedstawia się następująco:
w Białymstoku: robotników - 2575, w Supraślu: - 111, w Michalowie: - 209, w Wasilkowie: - 97, w Gródku: - 359, w Starosiel-

oach: - 153, w Chorążycz: - 174, i w pozostałych miejscowościach powiatu - 43. Ogółem bezrobotnych w mieście i powiecie Białostockim - 3721. Z ustawowego funduszu bezrobocia korzysta: robotników fizycznie pracujących - 504, uniewolnionych - 83, z doraźnej pomocy - 377.

W dniu 12.VIII.br. w fabryce sukiennej Szlachtera w Białymstoku, zastrajkowali robotnicy w liczbie 28 osób. Powodem strajku było wydawanie przez Szlachtera bonów na zakup produktów żywnościowych w małym sklepiu żydowskim, nie w kooperatywie.

W dniu 18.VIII.br. właściciel fabryki Szlachter zgodził się na żądania strajkujących robotników i wspomnianych wyżej strajkujący, w dniu 18 br. o godzinie 6 rano przystąpili do pracy.

W fabryce m. bli Fuksmana w Białymstoku, w dniu 19.VIII.br. strajk został zlikwidowany. Robotnicy po uzyskaniu 10% podwyżki płacy, bez różnicy kategorii, przystąpili do pracy.

W dniu 24.VIII.br. tartak parowy "Budulec" własność Jawora i Olczy w Białymstoku, z powodu braku surowców, został unieruchomiony. Bez pracy pozostało 10 robotników.

V. Wybory do samorządów.

Powiat Białostocki:

W dniu 20.VIII.br. w godzinie od 19.30 do 21.15 w Białymstoku /w lokalu szkoły handlowej przy ul. Fabrycznej 27/ odbyło się zebranie prowizorycznego Komitetu organizacji robotniczych i politycznych w sprawie przyszłych wyborów do Rady Miejskiej w Białymstoku. Przewodniczącym tymczasowego Komitetu wybrany został tymczasowo - Antonowicz dyrektor wyżej wspomnianej szkoły. Cel zebrania: - przygotowanie się

wyborczych z pośród organizacji społecznych i samorządowych. Omawiano również sprawę wynajęcia innego lokalu na przyszłe zebranie, oraz wyboru członków całego Komitetu, lecz w tym kierunku konkretna uchwała nie zapadła. Obecnych 17 osób

Powiat Ostrowski:

W dniu 22.VIII.br. w Ostrowie Maz. odbyło się pierwsze posiedzenie nowowybranej Rady Miejskiej, na którym dokonano wyborów burmistrza, vice-burmistrza i członków Magistratu. Na 24 radnych - przybyło 23, przyczem siły radzieckie tak się układały, że ugrupowania żydowskie /listy Nr.5 i 6/ rozporządzały 10 głosami, ugrupowania polskie /listy Nr. 7,8,10 i 11/ - 13 głosami. Z ugrupowań polskich wybijały się swoją liczebnością: stronnictwo P.P.S./lista Nr.7/ w siłę 7 radnych, - stronnictwo prawicowe /lista Nr.10/ - w siłę 4 radnych. Pozostali dwaj radni, należeli do list Nr.8 i 11.

Przedwstępne porozumienie między grupami polskimi, rozbijając się o osobę kandydata na burmistrza, - nie dało żadnego rezultatu. Wówczas skorzystały z tego momentu ugrupowania żydowskie i zjednawszy sobie frakcję P.P.S. i luźnie występujących radnych wystąpiły jednolitym frontem, zyskując dla siebie i sprzymierzonych w pierwszym głosowaniu: - urząd burmistrza i viceburmistrza.

W świetle cyfr rezultat głosowania przedstawia się następująco:

na urząd burmistrza:

a/ kandydat ugrupowań żydowskich, P.P.S. i luźnych: -

Lesniewski Stanisław otrzymał 19 głosów.

b/ kandydaci listy Nr.10: Hornung Jan /Komisarz policji i b.Komendant powiatowy/ i Rytel Apolinary /Łącznie/ - 4 głosy.

na urząd viceburmistrza:

a/ kandydat ugrupowań żydowskich, P.P.S. i luźnych: -

Złatkes Izzer otrzymał 16 głosów

b/ kandydat listy Nr.10: - Kempisty Tomasz - 5 głosów
/dwa głosy padły puste/.

Nowowybrany burmistrz p. Leśniewski Stanisław należy do P.P.S. i na terenie powiatu występował jako instruktor tego stronnictwa. Viceburmistrz p. Złatkes - należy do sjonistów i z ich ramienia ostatnio był kierownikiem szkoły hebrajskiej "Tarbut" w Ostrowi Mazowieckiej.

W tej samej mniej więcej atmosferze odbyły się wybory Zarządu miasta. Kwalifikowaną większością weszli do składu

Zarządu miasta:

- 1/ Rubinowski Roman, nauczyciel, radykal
- 2/ Tajtel Michel, buchalter, sjonista nar
- 3/ Kuczyński Andrzej, rolnik, luźny demokr.

W zakończonych wyborach, Rada Miejska postanowiła wysłać depeszę do Pana Premiera Marszałka Piłsudskiego, do Pana Ministra Spraw Wewnętrznych i Pana Wojewody Białostockiego następującej treści:

"Rada Miejska miasta Ostrowi Mazowieckiej na pierwszym inauguracyjnym posiedzeniu przesyła wyrazy czci i hojdy, oraz zapewnienie, że pracę swoją pragnie przyczynić się do rozwoju miasta i ogólnego dobra Najjaśniejszej Rzeczypospolitej". /S.z dn. 23. VIII. 27 r.l.

745/1/-

Powiat Szamotyński:

W związku ze zbliżającymi się wyborami do Rady Miejskiej m. Szamotyńska, - dało się zauważyć silną agitację przedwyborczą -

Wyróżniają się ze Zw. Lud.-Olszewski, Wygarowicz, Oichocki, Zale, ze Str. Chłop. - Bogusz i bezpartyjni: Marzalek, Błotński.

Z pośród żydów: Szejnberg Bild - Ber, Szejnberg Bild, Skubelski, Biblijowicz i Bergsztejn - sjonisci /grupa Orto-

doksów/-

VI. Ruch wyrotowy.

Powiat Biłogostocki:

W dniu 12.VIII.br. do Biłogostoku, na zapotrzebowanie Słobodzkiego Jakóba, zam. przy ul. Rynek Kościuszki 9,- przybył wagon makulatury wagi 10025 klg. nadany przez Zakłady Przemysłowe "Natalin" ze st.kol. Poraj pod Częstochową.

W transporcie tym po przejrzeniu ujawniono około 80% niemieckich gazet komunistycznych "Die Rothe Fane".- Dnia 20.VIII.br. za zgodą Urzędu Prokuratorskiego w Biłogostoku,- transport ten w całości został zwrócony do firmy "Natalin", sprawę zaś skierowano do Komendy powiatowej P.P. Wydział Sledczy w Częstochowie do dalszego urzędowania /S.z dnia 25.VIII.27 r. L.130"/p./.-

Powiat Grodzieński:

W okresie sprawozdawczym w związku z przypadającym tygodniem antymilitarnym, czynniki wyrotowe na terenie pow.grodzieńskiego, idąc za rozkazem władz centralnych K.P.Z.B. wystąpiły z akcją zewnętrzną. I tak:

1/ w nocy z dnia 14 na 15.VIII.br. we wsi Kuźnicze, gminy Naszaj, zostały wywieszone dwie odezwy antypaństwowe: jedna w języku rosyjskim, wydana przez K.P.Z.B. pt. "Do robotników i włościan, żołnierzy i wszystkich pracujących" o treści nawołującej przeciwko wojnie i rządowi Marszałka Piłsudskiego /odezwa wydana w Wilnie w maju 1927 r./, druga zaś o podobnej treści w języku polskim, wydana przez C.K.N.P.Ch. w lipcu 1927 r.-

2/ w nocy z dnia 18 na 19.VIII.br. na drodze między wsią Ogrodniki a Komotowo, gminy Zydomla, został wywieszony sztandar komunistyczny z napisem w języku białoruskim

o treści: "Daleko faszystowski urząd Pilsudskiego, niechaj żywie sielansko-rabotnicki urząd K.P.Z.B.". Sprawców dokonania powyższych czynów dotychczas nie wykryto. Dochodzenia prowadzą się.

W ostatnich dniach uzyskano konfidencyjną wiadomość, że Klub Poselski N.P.Ch. przesyła na teren powiatu grodzieskiego, a w szczególności do gminy Łasza, nielegalną literaturę, treść których skierowana jest przeciwko wojnie. Odpis omawianej odezwy uzyskanej w drodze konfidencyjnej, - załącza się.

Niezależnie od powyższego, przez organa policji przechwycone zostały dwa transporty literatury komunistycznej, wśród różnych okólników do O.K. i literatury przeznaczonej specjalnie do kolportażu, znaleziono literaturę o treści antypaństwowej, a mianowicie:

a/ 454 szt. odezw komunistycznych p.t. "Przeciw grozie wojny"

b/ 240 szt. odezw komunistycznych p.t. "Do walki z przygotowaniem wojennym"

c/ 265 szt. odezw komunistycznych p.t. "Wojna wojnie",
braz

d/ 1078 szt. ulotek komunistycznych p.t. "Wojna wojnie"

Prowadzone są nadal wzajemne wywiady w organizacjach komunistycznych, przyczem w sprawie agitacji szerzonej wśród wojska i rezerwistów, - prowadzi się ściśle wywiady wspólnie z władzami wojskowymi /Stan z dnia 22.

VIII.br. L.1207/pr./

Powiat Łomżyński:

Jawnych wystąpień przeciwpaiństwowych, za czas sprawozdawczy, ze strony osób pojedynczych, lub organizacji wywrotowych - nie było, uzyskano jednak informacje konfidencyjne, że w Łonie organizacji komunistycznej na terenie powiatu Łomżyńskiego czynione są przygotowania

do obchodu w dniu 7.IX.br. związane z 10 letnią rocznicą rewolucji rosyjskiej./S.z dnia 23.VIII.27 r.L.759/p./.-

Powiat Ostrołęcki:

Komitet Centr.Niez.Partji Chł.w Warszawie nadesłał przez pocztę na różne nazwiska mieszkańców powiatu Ostrołęckiego, - broszury N.P.Ch. o treści wyrotowej p.t. "Bracia Chłopi" wydane w lipcu 1927 r. /identyczne z załączonym odpisem przy niniejszym sprawozdaniu z pow.Grodzieńskiego, gm.Zasza/.-

W nocy z dnia 18 na 19.VIII.br. niewykryci dotychczas sprawcy dokonali kolportażu odezw komunistycznych na terenie m. Ostrołęki. Rozrzucona literatura składa się z najróżniejszych wydawnictw komunistycznych pod następującymi tytułami:

1/ 53 odezwy p.t. "Przeciw groźbie wojny do walki rewolucyjnej" z miesiąca lipca 1927 r. wydane przez Komitet Wykonawczy Międzynarodówki komunistycznej.

2/ 1 egzemplarz organu K.C.Z.M.K.P. pt. "Towarzysz" z dnia 20 lutego 1927 r. Nr.2 w Warszawie.

3/ 2 odezwy p.t. "Kobiety pracujące całej Polski", wydane przez K.C.K.P.P. w Warszawie.

4/ 3 odezwy pt. "Towarzysze robotnicy rolni", wydane przez K.C.K.P.P. w Warszawie.

5/ 4 odezwy p.t. "Do ludu pracującego", wydane przez K.C.Mopra

6/ 1 egzemplarz p.t. "Do walki z bezrobociem", wyd. przez K.C.K.P.P. w Warszawie, luty 1927 r.-

7/ 2 odezwy pierwszo-majowe, wydane przez K.C.K.P.P. w Warszawie, kwiecień 1927 r.

8/ 2 ulotki p.t. "Wojna wojnie", wydane przez K.C.K.P.P., lipiec 1927 r.-

9/ 1 egzemplarz gazety p.t. "Robotnik Związkowiec" /jednodniówka/ wyd. w lipcu 1927 r. - redaktor Piotr Nijakowski Warszawa ul.Puławska 2.-/S.z dnia 23.VIII.br.L.423/p./.-

Przestępstwa antypaństwowych w okresie sprawozdawczym nie ujawniono. Jednakowoż zaskakuje na uwagę ustalony drogą konfidencjonalną fakt zbierania ofiar na więźniów politycznych przez członków Z.M.K. w dniu 19.VIII.br. na weselu w Broku w mieszkaniu Mejera Hendla.-

Analogiczną drogą ustalono zorganizowanie przed kilku miesiącami przez nauczyciela szkoły powszechnej w Broku - Józefa Kuchtę - sekcji dziecięcej Z.M.K. - Do organizacji należą przeważnie dzieci żydowskie obojga płci, w wieku od lat 13-15 z wyżej wspomnianej szkoły /Kuchta od 1.IX.br. ma być przeniesiony na stanowisko nauczyciela do Długosiodła. /- /S.z dn.25.VIII.br. L.742/P/-

Bunt w więzieniu

W dniu 20.i 21.VIII.br. więźniowie polityczni w Grodzieńskim więzieniu karnym wywołali awanturę, które miały przebieg następujący: Naczelnik więzienia ukarał więźnia politycznego Kutnik Rowalję na "karczer" i odseparował ją od ogólnej celi. Więźniowie polityczni z tego powodu w dniu 20.VIII.br. wazocheli krzyki, które trwały kilka minut. Następnego dnia podobne awantury powtórzyły się trzykrotnie, a mianowicie: o godz.9 rano znoszone były krzyki, drugi raz o godz.11-ej i o godz.15-ej po raz trzeci, przyczem więźniowie poczęli kłamać przyzwo i wybijać okna, a następnie zabarykadowali się, nie chcąc dopuścić do siebie dozorców więziennych.-

Dla uspokojenia awanturujących się więźniów - komunistów, sprowadzono straż pożarną, która, oblaawszy awanturników wodą z sikawek, przywróciła spokój, nieczem już później nie zakłócony. Celem zlikwidowania awantur, przybył do więzienia p. Prokurator i p.Podprokurator na powiat Grodzieński, którzy badali na miejscu przyczyny zajścia.

196

Naczelnik więzienia ws.ystkich glówniejszych awanturników ukarał ciemnicą./S.Pr.1230/.-

-----oOo-----

VII. Ruch narodowościowy

a/ Białorusini.

Powiat Grodzieński:

Do ukończeniu wyborów do Rad gminnych, w których białorusini przeprowadzili większość swych kandydatów, - obecnie starają się oni wybrać zarządy gminne z pośród swych przedstawicieli i w tym celu członkowie b.BWRHromady w gminach: Berszty i Hołynka, dokładają wszelkich starań, aby na wójtów i zastępców przełorsować działaczy Hromady.-

Wzmocniona agitacja hurtkowców wśród ludności białoruskiej za popieraniem Twa Szkoły Białoruskiej prowadzona jest w dalszym ciągu. Zauważono mianowicie, że we wsi Hornica, tejsze gminy, białorusini starają się założyć koło Twa Szkoły Białoruskiej, organizatorami którego są: Szysz-luk Teodor, Siewruk Józef i Czekiel Gierasim. Dotychczas jednak hurtka ten nie został zorganizowany.-

W dniu 18.VIII.27 r. dokonane zostały wybory do zarządu hurtka Twa Szkoły Białoruskiej w Grodnie, w skład którego weszli: 1/ Kiziewicz Filip - prezes, 2/ Bekdowski - sekretarz i 3/ Łazaruk - skarbnik /S.z dnia 23.VIII.br. L.1230/Pr./.-

b/ Litwini.

Powiat Suwalski:

Wśród zapisałych litwinów w powiecie Suwalskim w dalszym ciągu prowadzona jest przez instruktora Twa Św. Kazimierza - Ł. Skłewicza Bronisława i innych litwinów

akcja przeciw szkolnictwu polskiemu. Maja być nawet czynione starania o otwarcie na pograniczu prywatnych szkół litewskich.-

W dniu 15.VIII.br. we wsi Poluńce, gminy Krasnowo, odbyło się zebranie Oddziału T-wa Sw. Kazimierza przy udziale wyżej wymienionego Leskiewicza i obecności 23 członków oddziału, na którym Piotr Wojtulanis - uczeń Seminarjum litewskiego w Wilnie odczytał referat o unii polsko-litewskiej.-

W dniu 16.VIII.br. znaleziono w Suwałkach 13 odezw w języku litewskim /jedną załącza się wraz z tłumaczeniem/ wydane przez Komitet Ochrony. Centralna Polska-Litewska Komisja. Treść odezw ogłasza polsko-litewskie zbliżenie się wobec niebezpieczeństwa ze strony Sowietów. Takie same odezwy zostały rozplakatowane w Pańsku, gdzie były przyjęte dość przychylnie przez litwinów. Krytykowane jedynie były przez więcej zagorzałych. Kto rozkolportował takowe - nie ustalono.

W dniu 21.VIII.br. w lokalu ochrony litewskiej w Sejnach, odbyło się zebranie przy udziale Leskiewicza i obecnych 37 członków miejscowego T-wa Sw. Kazimierza, na którym wyżej wspomniany Wojtulanis odczytał w referacie swoim krótki zarys historii Litwy. Następny mówca Leskiewicz, wygłosił przemówienie na temat "Miłość bliźniego" i dawał odpowiedzi na stawiane w związku z tem przez obecnych pytania /S. z dnia 23.VIII.br. L.635/pf./.-

VIII. Organizacje społeczne i przysposobienia wojskowego.-

Powiat Białostocki:

W dniu 20.VIII.br. w Białymstoku w lokalu organizacji sjonistycznej, odbył się odczyt urządzony staraniem S-tów Zyd. Kultur-oświat. "Tarbut" n.t. "Nowy rok szkolny 1927/28 i szkoły "Tarbut". Przemawiali: Bachrach, Serlin, Ostrowski

i Raszman, określając zadania szkoły hebrajskiej, która daje narodową oświatę ogólną i nawoływali zebranych do oddawania swych dzieci do wspomnianej szkoły. Obecnych 150 osób. Odczyt odbył się w języku hebrajskim.-

W tymże dniu i lokalu odbył się odczyt urządzone przez Koło Akademików Żydowskich w Białymstoku, wygłoszony przez literata i krytyka żydowskiego z Wilna - Eryka Maksa n.t. "Współczesna powieść żydowska". Obecnych na odczycie około 300 osób.-

Odnosząc do działalności Koła Akademickiego Żydowskiego w Białymstoku, czasopismo żydowskie "Dos Naje Lebn" w Nr.194 z dnia 22.VIII.br. n.t. "Grupa narodowa przy związku studentów" - podaje: "przy tut. żydowskim związku akademików zorganizowano grupę narodową "Kadyna", której zadaniem jest prowadzenie kulturalno-oświatowej pracy pomiędzy kolegami, współpracując z blizkimi pod względem idei instytucjami, oraz obrona i utrwalenie narodowego charakteru związku".-

Do grupy tej należy około 60 członków /Jak wiadomo, istnieje przy związku również i grupa socjalistyczna/. Wiedzy in. "Kadyna" przystąpiła do zorganizowania Komitetu w celu zbierania książek dla biblioteki narodowej w Jerozolimie.-

W dniu 22.VIII.br. w godz. od 20 do 22.30. w lokalu "Strzelca" w Supraślu, odbył się odczyt urządzone przez Zw.Strzałecki n.t. powstania tego związku. Odczyt wygłosił Jan Dec, - nauczyciel szkoły rolniczej w Supraślu. Następny przemawiał Stefan Ciszewski, nauczyciel tejże szkoły, który nawoływał obecnych do zapisywania się na członków związku i konieczności utworzenia sekcji kulturalno-oświatowej. Obecnych około 100 osób /S.z dnia 25.VIII.br.L. 1307/p./.-

Powiat Grodzieński:

Dnia 14.VIII.br. staraniem domu ludowego w Indurze, została odegrana sztuka "Dożynki" w którym wzięło znaczny udział społeczeństwo polskie. Dochód z przedstawienia przeznaczony został na cele domu ludowego w Indurze.-

Również dnia 14.VIII.br. w Porzeczu odbyło się przedstawienie amatorskie koła kulturalno-oświatowego. Dochód osiągnięty z przedstawienia przeznaczono na rzecz tegoż koła. Koło kulturalno-oświatowe w Porzeczu jest organizacją polskiej młodzieży i nie pozostaje pod wpływami żadnego stronnictwa politycznego.-

W Druskiénikach dnia 13.VIII.br. uroczystie obchodzono "Święto Żołnierza Polskiego". Przed południem odbyło się podniesienie chorągwi K.O.P. i msza polowa z udziałem kompanji honorowej i stowarzyszeń. W żołnierskim obiedzie wzięli udział przedstawiciele społeczeństwa. Po południu urządzono zawody sportowe 23 Baonu K.O.P., pod koniec których przybył Pierwszy Marszałek Polski - Józef Piłsudski i osobiście wręczył zwycięzcom nagrody.-

Dnia 20 i 21.VIII.br. obchodzono w Grodnie zakończenie obozów letnich wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, na którą to uroczystość przybył z Wilna ks.biskup Bandurski. Na placu Batorego ks.biskup Bandurski odprawił mszę św., a następnie wygłosił podniosłe kazanie do zebranych oddziałów P.W. i W.F. oraz żołnierzy Slp. /W dniu tym Sl p.p. obchodził swoje św.pułkowe/. Społeczeństwo polskie m.Grodna w uroczystościach tych wzięło tkorny udział.-

Staraniem Zjednoczenia Żydowskich Szkół w Grodnie, - w dniu 20.VIII.27 r. w teatrze miejskim został urządzony wiec, poświęcony szkolnictwu żydowskiemu, na którym przemawiali: Tabaczyński - prezes Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Białymstoku, radny miasta Białegostoku - Floumbaum i sekretarz rady Żydowskich Zw.Zaw. - Ryba Rafael. Wszyscy mów-

cy propagowali ideę zjednoczenia szkół żydowskich, krytykując szkolnictwo sjonistyczne. Po zakończeniu wiecu została odegrana jednoaktówka w języku żydowskim. Obecnych na wiecu było około 700 osób. Przebieg wiecu - spokojny. /S. z dnia 23.VIII.27 r. L.1230/pf./-

Powiat Sokólski:

W dniu 13.VIII.br. na zebraniu Zjednoczenia Szkół Żydowskich w Sokółce - został wybrany nowy Zarząd, w skład którego weszły następujące osoby: 1/ Kapelusznik Mojsze - prezes, 2/ Frydman Szymon - wiceprezes, 3/ Szabryński Chaim - sekretarz, 4/ Grogowski Elja - Bersz - członek Zarządu i 5/ Kuśniewow Icko - członek. Wszyscy w/w zamieszkują w Sokółce, są rzemieślnikami i cieszą się opinią dobrą. /S. z dnia 16.VIII.27 r. L.23919/-

Powiat Szczuczynski:

W dniu 15.VIII.br. w Grabowie, odbyło się przedstawienie amatorskie p.t. "Konsilium Fakultatis", orsz. kwesta uliczna urządzona staraniem Straży Ogniowej. Ogólny dochód osiągnięty w wysokości 443 zł.80 gr. przeznaczono na rzecz wymienionej Straży.-

Tamże odbyła się kwesta uliczna zorganizowana przez miejscowe Koło Zw.Obr.Kresów Zachodnich. Zebrane 46 zł.53 gr. przeznaczono na kolonje letnie dzieciom Górnego Śląska.-

W dniu 18.VIII.br. Stow."Tarbut" w Szczuczynie urządziło przedstawienie teatralne siłami Ws. Żyd. wędrowniej trupy "Azzazel".-

W dniu 20.VIII.br. Stow."Tarbut" w Szczuczynie urządziło zabawę taneczną dla swych członków i zaproszonych gości. Obecnych było około 40 osób.-

W dniu 20.VIII.br. w Grabowie odbyło się przedstawienie teatralne urządzone przez Stow."Tarbut". Występowali artyści wędrowniej trupy żydowskiej "Azzazel". Obecnych osób było około 100./S.L.481/p./-

Powiat Wałkowyski:

W dniu 6.VIII.br. w Porozowie odbyło się zebranie członków miejscowej Żyd.biblijoteki ludowej, na którym wybrano nową komisję rewizyjną, w skład której weszli: Blacher Samuel /bund/ Segal Ela i Brejde Mojżesz /bund/. Wniosek o przemianowanie nazwy biblijoteki na "biblijotekę imienia Estery Kamińskiej" /w cześć artystki Kamińskiej urodzonej w Porozowie/ większością głosów bundu został odrzucony. /S.z dnia 23.VIII.27 r. L.Pr.515/-

-----oOo-----

IX/ R ó z n e.a/ Aresztowania i zatrzymania.

Przeprowadzona dochodzenia w sprawie zatrzymanych na granicy polsko-sowieckiej Jana Sierżanta i innych 3-ich /vide spr.tyg.Nr.15/ Wojcieszuka, Mielieszko i Chrzanowskiego, nie stwierdziły faktu usiłowania ich przedostania się do Rosji sowieckiej w celu zaciągnięcia się do oddziałów powstańczych białoruskich. Zamiar przedostania się do Rosji sowieckiej powzięli sami z własnej inicjatywy w celach zarobkowych. Pobudką do tego był dla nich brak stałej pracy. /Sierżant Wojcieszuk i Mielieszko - wyrobniicy, pracujący przy ładowaniu drzewa, a Chrzanowski - rolnik, młócielnik/. Sierżant przytem miał sprawę karno-sądową jako oskarżony z art.589 K.K. i chciał uniknąć kary sądowej. Po zatrzymaniu go na granicy został przekazany Prokuraturze za usiłowanie ucieczki. Wszyscy 4-ej jednak należeli do zlikwidowanej b. B.W.R.H. jako boczkonkowie hurtków, Mielieszko zaś był nawet sekretarzem Komitetu gminnego BWRH w Gródku. /S. z dn.24.VIII. b.r.1230/p./.-

W dniu 18.VIII.r.p. około godz.22 we wsi Katy, gm.Mały Procek powiatu kolneńskiego, zostali zatrzymani mieszkańcy m.Kolna: Jusek Moszkowski, Matys Kozłowski, Mendel Urwicz i Abram Icek Lubel z Jedwabnego, którzy jechali do Nowogrodu.-

Ponieważ wyżej wymienieni zatrzymani zostali przez Władysława Podsiada, Jana i Romana Charubinów i Bolesława Chaberka, zachowywali się tajemniczo i podejrzanie, przeto zatrzymujący podejrzewając ich o kradzież, względnie o przewożenie skradzionych rzeczy, doprowadzili ich do sądy. W czasie doprowadzania zatrzymani zostali dotkliwie pobici, z których: Moszkowski, Urwicz i Kozłowski odnieśli ciężkie uszkodzenia ciała - Lubel zaś lekkie uszkodzenie. Pobici przy dodatkowym badaniu zameldowali, że Moszkowskiemu podczas bicia zginęło 300g zł. a Urwiczowi - 8 zł. Sprawę przekazano władzom sądowym. Pobici trudnią się przemytnictwem i prawdopodobnie oczekiwali na przemyt około wsi Katy. Wywiad w tej sprawie prowadzi się./S. 557/:-

W dniu 10.VIII.r.b. za działalność wywrotową, oraz przynależenie do N.P.Ch. został aresztowany i przekazany władzom sądowym wraz z materiałem dowodowym, mieszkaniec folwarku Rambisz, gminy Gowcowo, pow. ostrogóckiego - Władysław Grabowski. /S.L.423/p z dn. 23.VIII.27 r./.-

Dnia 21.VIII.r.b. za czynny opór władzy i prowadzenie agitacji przeciwpaństwowej został aresztowany mieszkaniec wsi Reszkowce, gm. Dąbrowa, powiatu Sokólskiego - Zosiński Henryk, który w dniu 22.VIII.r.b. został przekazany do dyspozycji sądziego śledczego na pow. sokólski. /S. L.776/tj./.-

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy do Rosji sowieckiej, został zaareztowany i odesłany do posterunku P.P. w Łyskowie mieszkaniec wsi Apelenowice, gm. Łysków, pow. wolkowskiego: Jermak Aleksander i Brysz Włodzimierz. Przeprowadzone dochodzenie ustaliło, że usiłowali oni przekroczyć granicę ze względów ekonomicznych. Nad wymienionymi rozłożono poufny nadzór. / S. L.Pr.515/

b/ Szpiegostwo.

W dniu 21.VIII.b.r. we wsi Ruńsk, gm. Sejwy, pow. suwalskiego, przytrzymanym zostali pod zarzutem uprawiania szpiegostwa na rzecz Litwy mieszkańcy tejże wsi: Józef Chałkowski, Jerzy Chałkowski i Abram Kuszel, oraz mieszkaniec wsi Wokynce, tejże gminy Jerzy Bencewicz /karany za szpiegostwo na rzecz Litwy i zwolniony w r.b. z więzienia w drodze wymiany z Litewskim Czerwonym Krzyżem/. Przy rewizji znaleziono u Józefa Chałkowskiego rozkazy dzienne D-ów 24 Beoma K.O.P. w Sejnach N.Nr. 185, 186 i 187 z dnia 16, 17 i 18 sierpnia r.b. Dochodzenie w tej sprawie prowadzi się w porozumieniu ze wspomnianym D-tem. Oskarżeni Józef i Jerzy Chałkowscy /ten ostatni uczeń 8-ej klasy gimnazjum Suwalskiego/ do winy przyznali się. /S. L:635/pf./.-

W związku z przeprowadzoną przez D.O.K.IX likwidacją organizacji szpiegowskiej, w dniu 18.VIII.b.r. przez przedstawiciela tego D.O.K. został aresztowany mieszkaniec m. Wolkowskiej - Komarano Izrael podejrzany o to, iż był punktem porozumiewawczym dla niektórych osobników uprawiających szpiegostwo.

Pomierano odesłany został do Pińska. /S. L.Pr.515/-

o/ Ważniejsze wydarzenia.

Powiat Łomżyński.

W dniu 19.VIII.b.r. we wsi Potruki, gm.Puchawy, bawiąca chwilowo u porucznika 28 p.p. Holberga — 19-letnia Irena Wysokowska usiłowała pozbawić się życia wystrzałem w głowę. Wysokowska w dniu 20.VIII.b.r. o godzinie 3-ej zmarła. Dochodzenie prowadzi się.

W dniu 22.VIII.b.r. o godz. 2 w nocy zamieszkały we wsi Szymien-Nadrzecznej, gm.Kupiński awanturnik i złodziej zawodowy Glinkowski Józef, wkroczył przymusowo do mieszkania Marcjalego Malinowskiego, zam. w tejże wsi celem dokonania zemsty osobiistej naszwagrze Malinowskiego — Teodorze Kozłowski. Kozłowski uzbrojony był w nóż i siekiere. Malinowski i Kozłowski bronili się przed napastnikiem, odebrali mu siekiere i uderzeniem w głowę siekiere — zabili go. Malinowski i Kozłowski zostali zatrzymani. Dochodzenie prowadzi się.

W dniu 18.VIII.b.r. o godz. 18-15 na stacji Czerwony-Bór, w wagonie towarowym zajętym przez człowieka żywnościową 28 dywizji piechoty — szeregowiec 15 p.p. Karol Czarnota, oglądając nabity rewolwer, spowodował prze nieostrożność wystrzał, przy czem kula trafiła w czoło szeregowca 36 p.p. Izydora Borkowskiego. Przewieziony do szpitala Sw. Ducha w Łomży Borkowski wkrótce zmarł. Dochodzenie w tej sprawie prowadzi pluton Zendermerji. /S. L.22962/-

W dniu 19.VIII.b.r. w lesie Czerwoborskim Irena Byczkowska, zamieszkała w Warszawie przy ul. Aleje Jerozolimskie Nr.24, z niewyjaśnionych narażenie powodów, targnęła się na życie strzelając z rewolweru w skroń. Przewieziona do szpitala Sw. Ducha w Łomży, po upływie kilku godzin — zmarła. /S. L.22963/-

Powiat kolneński.

W dniu 21.VIII.b.r. w zagajniku "Grabina" ze wsią Jürzec, gm.Stawiski, znaleziono zwłoki nieznajomego mężczyzny z ranami postrzałkowymi na głowie. Sprawcy nieznani. Dochodzenie prowadzi się.

Według pogłosek, zabitym ma być rzekomo bandyta Amuszkiewicz z pow. Szczytyńskiego /S.L:577/tj./.-

Powiat Ostrołęcki.

W dniu 15.VIII.b.r. w czasie nakładania na wóz pszenicy, na polu folwarku Brzeźno, gm.Czerwin, uderzył piorun zabijając robotnika Michała Kiwaka lat 30 i ciężko raniąc Marię Szwander lat 40. /S. L: 423/p./.-

Powiat Wokrowski.

W dniu 16.VIII.b.r. o godz.22-iej Dzieciokowski Stanisław powracając z teatru kolejowego w Wokrowsku w towarzystwie Szweranowiczówny Leokadii, przestrzelił idącemu razem z nim Taleckiemu Broniśławowi kość powyżej łokcia u prawej ręki. Nieporozumienie, które skłoniło Dzieciokowskiego do użycia broni, wynikło na tle miłosnym. Dochodzenie prowadzi się. /S. L:Pr.515/.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

Dnia 18.VIII.r.b. na stacji kol.Wnory zmarł nagle ks.Jerzy Kamiński, proboszcz parafji Kulesze-Kościelne, powiatu Wysoko-Mazowieckiego. /S. L:550/pf./.-

Powiat Grodzieński.

W nocy z dnia 15 na 16.VIII.b.r. mieszkaniec wsi Motyle, gm. Berszty, Władysław Gryczko, lat 18, mając przy sobie pojedynkę myśliwską nabita, podstrzelił przez nieostrożność mieszkańca tejże wsi Walerjana Gryczko, lat 17, trafiając go w brzuch. Ten ostatni w drodze do szpitala zmarł. Dochodzenie prowadzi się. /S. L:1230/tj./.-

d/ Ruch wyznaniowy.

Powiat Kolneński.

W tygodniu sprawozdawczym do m.Stawia przybyła Misja "Berkowska" w Biłogostoku, w celu krzewienia chrześcijaństwa wśród żydów. Zainteresowanie było ogromne wśród młodzieży żydowskiej, natomiast

starzy żydzi zajęli stanowisko wrogie i rozdawanych książek nie pozwalali czytać młodzieży — niszczyć je. /S. L. 577/tj./--

e/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Białostocki.

Dnia 24.VIII.r.b. w godzinach pomiędzy 2 a 3 rano nieznani sprawcy przedostali się przez okno do kantoru fabryki dykt Braune Hermana w Białymstoku /Kolejowa 4/ i skradli kasetkę, w której miało się znajdować 150 zł. w gotówce i 4 weksle in blanco na sumę 350 dolarów, podpisane przez wymienionego fabrykanta, 5 szt. weksli niewypełnionych, i książka czekowa Banku Gospodarczego w Białymstoku i różne kwity. /Rap.syt.P.P. Nr.211/--

W dniu 13.VIII.r.b. o godz.20.30 na drodze w pobliżu wsi Bacieczki, na mieszkaniu kolonji Grabek gm.Białystok — Rynkiewicza Eugenjusza napadko 3-oh nieznanych żołnierzy, którzy związawszy mu ręce i nogi, zrabowali 115 zł. i 2 dolary, poczem zbiegli. Dochodzenie wykazało, że wyżej wymieniony symulował rabunek. /Urz.SL.L.1725/--

Powiat Grodzieński.

W dniu 21.VIII.r.b. w lesie obok maj.Czerlona, gm.Skidel, zostali napadnięci przez żołnierzy budujących wieże obserwacyjne, osadnik Łabno Świecki wraz z siostrami, którzy powracali furmanką z Łunny. Napadnięci zostali poranieni bagnetami przez żołnierzy, lecz oprócz bicia nic im nie zrabowane. Dochodzenie prowadzi się.--

Powiat Wołkowski.

Zamieszkały w Wołkowsku Berg Symcha za fikcyjne wystawienie rachunków dla kwatermistrzostwa 3 p.Strzelców Konnych w Wołkowsku, został osadzony w areszcie do dyspozycji Sędziego SL. I rewiru. Dochodzenie prowadzi Żandarmerja Wojskowa łącznie z policją. /S. L.Pr.515/--

Powiat Wysoko-Mazowiecki.

W dniu 16.VIII.r.b. o godz.13 zostali zatrzymani w Sokolach złodzieje kieszonkowi: 1/ Garber Mendel z Białegostoku i 2/ Szmajczak Szaja-Heraz z Warszawy. Garbiera odesłano do Urzędu Śledczego w Białymstoku, zaś Szmajczaka do Urz.Śledczego w Warszawie. /S. L.550/pf./.-

f. Pożary.

W dniu 22.VIII.b.r. we wsi Majdan-Komorowski, gm.Komorowo powiatu ostrowskiego, dzieci wzniesiły pożar, wskutek czego spłonęły 2 domy mieszkalne i 1 stodoła.Straty wynoszą około 3500zł. /S. L:742/p./.-

W dniu 11.VIII.r.b. o godz.9 wybuchł pożar we wsi Gliniszcz Wielkie, gm.Sokolany, pow. sokólskiego na szkodę Szymona Olechno. Spalił się dom mieszkalny, oraz chlew znajdujący się pod jednym dachem.Straty wynoszą około 800 zł. Pożar powstał wskutek wadliwego urządzenia komina. Dochodzenie prowadzi się./S.L.1250/V/.

W dniu 14.VIII.b.r. o godz.7 we wsi Sokolany, tejże gminy powiatu sokólskiego u Kuliucha Wincentego powstał pożar podczas burzy i od uderzenia piorunu spaliło się 2/3 domu mieszkalnego i chlew drewniany na ogólną sumę 1600 zł. /S.L.1261/V/.-

W nocy z dnia 14 na 15.VIII.b.r. o godz.1 w kolonji Godek, gm.Sidra, powiatu sokólskiego wybuchł pożar, skutkiem którego spłonęła stodoła, wraz ze zbożem i narzędziami rolniczymi na szkodę Jana Jaszczelczuka. Straty wynoszą około 1919 zł. Pożar powstał od stogu słomy odległego o 10 metr od stodoły. Przyczyny pożaru nie ustalone, lecz zachodzi podejrzenie podpalenia. Dochodzenie prowadzi się. /S.telef.Nr90/V./.-

W dniu 18.VIII.b.r. o godz.17 we wsi Konopki, gm.Bogusze, powiatu szczecińskiego wybuchłpożar, wskutek którego spalił się nowowykończony dom mieszkalny na szkodę Jana Szneli. Pożar wynikł z powodu nieostrożnego obchodzenia się z ogniem przez pracujących w tym domu stolarzy. Straty wynoszą około 6000 zł. Docho-

dzenie prowadzi się. / S. L. 18967. / -

g. / P r a s a.

W dniu 23.VIII.r.b. Konstanty Kozłowski zamieszkały w Biakym-
stoku przy ul. Zęsciańskiej Nr. 14, zgłosił się w Starostwie Biako-
stockiem o wydawaniu w Biakymstoku tygodnika pod nazwą "Przegląd
Przemysłu Kresowego". -

Redaktorem odpowiedzialnym będzie Rachmiej Trocki, zamieszka-
ły w Biakymstoku przy ul. Zamenhofs 25, wydawcą zaś wyżej wspomniany
Konstanty Kozłowski. / S. L. 45430. / -

h. / Obkawy.

W dniu 21, 25 i 26.VII.b.r. w powiecie sokólskim zostały prze-
prowadzone przez Policję Państwową obkawy we wsiach: Wokowna, Rychtyn,
Prudziaski, Szurpiły, Rutki, Wodzikki, Łopuchowo, Przystawice, Ruda-
Zawidugiarska, Łopuchowo, Konstantynówka, Lugielce i Dzierwiany. -

Wynikiem przeprowadzonych obkaw były: skonfiskowanie fuzji
myśliwskiej przerobionej z karabinu ros. u Stanisława Butkiewicza we
wsi Prudziaski, fuzji myśliwskiej, naboju, zamku od karabinu ros.,
prochu, śrutu i kapiszonów u Kazimierza Kamińskiego we wsi Wokowna,
pół litra kropki "Hoffmana", pochodzących z przemytu, u Nowickiej
Stanisławy we wsi Szurpiły, 30 gr. sacharyny u Kazimierza Maszczyńskiego
we wsi Rutki, fuzję myśliwską u Piotra Piekarskiego we wsi Przy-
stawice, zatrzymano Martę Andzekiewicz i Elżbietę Werkiiewicz prze-
chowyjących bieliznę i kocy pochodzące z kradzieży, sporządzone pro-
tokół na Kazimierza Dziemjana za nielegalną uprawę tytoniu, skonfi-
skowano również fuzję myśliwską u Romanowskiego Józefa, a następnie
u Sienkiewicza Józefa we wsi Dzierwiany. / S. L. 23467, 23463 i 23462. / -

i. / W y r o k i.

Dnia 18.VII.b.r. w Sądzie Okręgowym w Biakymstoku odbyła się
rozprawa sądowa Lejby Kaos oskarżonego z art. 102 K.K. Wymieniony zo-
stał skazany na 4 lata ciężkiego więzienia z zaliczeniem 7 m-cy aresz-
tu przewencyjnego. / S. L. 1307/p. / -

Za Wojewodę :

[Podpis]

131

WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE.

Białystok, dnia 3 września 1927

L.BP.1782/T.

Przedmiot: Sytuacyjne sprawozdanie
tygodniowe Nr.20. za czas od dnia
28.sierpnia do 3.września 1927.r.

Do

Tajne

/: według rozdzielnika :/

W załączeniu przesyłam sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe
Nr.20 tut.Urzędu Wojewódzkiego za czas od dnia 28.sierpnia do
3.września 1927 r. do wiadomości.-

Z a W o j e w o d ę :

Otrzymują:

Vide rozdzielnik

w sprawozdaniu sytuac.

Nr.6./

Naczelnik Wydziału Bezp.Publ.

192

Sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe nr 20
za czas od dnia 28 sierpnia do 3 września 1927 roku

I. Sytuacja ogólna i nastroje ludności

Ogólna sytuacja na terenie Województwa Białostockiego w okresie sprawozdawczym poważniejszym zmianom nie uległa. Z konfliktów ekonomicznej natury w przemyśle, o których donosił Ministerstwo w sprawozdaniach poprzednich, dotychczas nie został zlikwidowany strajk - łosacki w fabryce zapalniczej "Marjos" w Grodnie. W imieniu strajkujących z botaników grodzieński oddział Zw. Zaw. Robotników Przemysłu (chemicznego) ulegający wpływowi P.P.S. Lewicy, skierował się do Centrali Związku Chemicznego Republik Radzieckich w Moskwie z prośbą o wsparcie materialne akcji strajkowej. Nowe konflikty nie powstały. Ruch polityczny - naogół słaby. Poza przygotowaniami P.S.L. "Piast" do kongresu wojewódzkiego, który ma być zwołany w Jasionie do Białegostoku, bardziej charakterystycznych przejawów tego ruchu nie notowano. Podobnie, bez poważniejszych przejawów pozostawał ruch samodowcy, przytłaczany jedynie organizacyjną działalnością chrześcijańskich Związków Samodowczych. W Grodnie, w ruchu wyrotowym ważniejsze momenty stanowiły przejawy komunistycznej akcji antymilitarnej i przygotowania Z.M.K. do wystąpień zewnętrznych w dniu 4. IX. // Niedzielnarodowy Dz. on Młodzieży Komunistycznej // celem umożliwienia którym wydał odpowiednie zarządzenia Ruch narodowosocjalistyczny odnotował znaczne zainteresowanie się ludności żydowskiej sprawami związanymi z XV Kongresem Sjonistycznym oraz wysiłki białorusinów w nowych przedsięwzięciach samorządowych, zmierzające do uzyskania większego stanu posiadania białoruskiego w zarządach gmin, wysiłki te jednakże zamykają się w ramach legalnego ruchu narodowosocjalistycznego.

Stan bezrobocia - bezpośredni publiczny - bez zmian.

II. Ruch polityczny.

a/ Chrześcijańsko-Narodowe Stronnictwo Rolnicze.

Powiat Augustowski:

Organizator kół stronnictwa w powiecie Władysław Górski projektuje przystąpienie do pracy organizacyjnej w gminie Dowspuda i sąsiednich. / S.645/p. z dnia 30.VIII / -

b/ Polska Partja Socjalistyczna

Powiat Łomżyński :

OKR.PPS. w Łomży zwołał dnia 28.ub.m. wiec w wsi Tarznowo gminy Miastkowo, na którym przemawiał dr. Czarniecki m.ł. "Obecna sytuacja polityczna i gospodarcza w Polsce". Zebranych na wiecu - około 200 osób. W obszernym przemówieniu dr. Czarniecki szczegółowo analizował wszystkie posunięcia Rządu Marszałka P. Kasidkiego, dodatnie w rozumieniu mas pracujących podkreślał konieczność wprowadzenia jednolitego ustroju szkolnictwa ogólnokształcącego w myśl postulatów P.P.S. Zw. Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych domagał się traktowania chłopów i robotników w urzędach państwowych na równi z klasą posiadającą, wreszcie wzywał robotników rolnych do organizowania się w klasowym Zw.Zaw.Robotników Rolnych R.P. Dr. Czarniecki, zastrzegając się kilkakrotnie, że wszelkie wystąpienia P.P.S. i pozostających pod jej egidą związków zawodowych w obronie interesów mas pracujących muszą być nierozerwalnie w karby jak najdalej posuniętej lojalności względem państwa. / S.23482 z dnia 30.VIII./ -

c/ Wielki Obóz Rolników

Powiat Białostocki:

Dnia 26.ub.m. na stacji Mienk odbył się wiec Wielkiego Obozu Rolników zwołany przez instruktora Józefa Szczepańskiego m.ł. Kallinowska go my także nazwy, który zebranych

193

- 3. -
w liczbie około 50 usiłował wyjaśnić cele i zadania W.O.R.
lecz wobec silnego wyrobienia psychicznego, uczynić tego nie
zdołał. Zebrani śmiechem i drwami zmusili go do zamknięcia
dalejszego przedłużania wiecz. / 1344/p.z dnia 1.IX./.-

- - - - -
d/ Polskie Stronnictwo Ludowe "Piast".

Powiat Białostocki:

Dnia 28.VIII w Białymstoku odbyło się posiedzenie Zarzą-
du Wojewódzkiego Stronnictwa pod przewodnictwem prezesa - adwo-
kata Olszewskiego oraz przy udziale posłów Andrzeja Witeza i
Alfonsa Brdmana. Omawiane wyłącznie sprawę zwołania Kongresu
Wojewódzkiego Stronnictwa do Białegostoku w porze jesiennej.
/ S.1344/p.z dnia 1.IX./.-

- - - - -
e/ Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Sokółski:

Dnia 24.ub.m. odbyło się we wsi Makowlany gm. Sidra zebra-
nie organizacyjne lokalnego koła Stronnictwa zwołane przez in-
struktora Piaseckiego Józefa. Zebranie Stronnictwa pozytywnych
rezultatów nie dało. -

Tegoż dnia instruktor Stronnictwa / sekretarz komi-
tetu powiatowego w Sokółce / Stelmaszuk Józef zwołał zebranie
organizacyjne koła lokalnego we wsi Malewicz - Dolne gm. So-
kółka gdzie na członków koła z pośród obecnych na zebraniu
45 osób zapisały się 23 osoby. -

Tenże Stelmaszuk dnia 27.ub.m. zorganizował lokalne koło
Stronnictwa we wsi Wojnowce gm. Odelak. Na członków koła zapisa-
ło się 9 osób. / S.809/tj.z dnia 30.VIII./.-

- - - - -
f/ Radykalne Stronnictwo Chłopskie.

Powiat Komżyński:

Z dnia 23.ub.m. w Komży rozpoczęła działalność sekre-
tariat powiatowy Stronnictwa którego kierownikiem jest Bolesław
Łysiak, nieznany bliżej na terenie tut. Województwa. / S.788/
z dn. 30.VIII.br./.-

g/ Polaka Partja Socjalistyczna Lewica.Powiat Łomżyński :

Po wyjeździe w maju br. z Łomży do Warszawy Włodzimierza Sekorskiego i Jerzego Korytowskiego, organizatorów i kierowników miejscowego Komitetu P.P.S. Lewicy działalność tego Komitetu na pewien czas zamarła. W czerwcu wyjechał również do Warszawy jeden z jego filarów. - Czesław Piechociński, co także wydatnie zaważyło na żywotności wspomnianego Komitetu. - Obecnie rozciąga on swą działalność na cały teren powiatu, dotychczas jednakże poważniejsze wpływy uzyskał jedynie wśród nielicznej grupy robotników, relegowanych z P.P.S. za swa radykalne wystąpienia. Zarząd Komitetu stanowią: Lusinski Józef - prezes, Smoleń Aleksander - starosta, Jaroszkiewicz Feliks - sekretarz, Rytter Artur i Hoffman Aleksander - członkowie Komitetu, wszyscy zamieszkali w Łomży oraz Brachlowski Walenty, członek Komitetu zamieszkały w Piątnicy. -

Hoffman chwilowo zastępuje w Komitecie sekretarza Jaroszkiewicza Feliksa, który powołany został na 6-cie tygodniowe ćwiczenia oficerów rezerwy. - Meżem zaufania Wydziału Wykonawczego P.P.S. Lewicy jest Smoleń Aleksander na którego nazwisko nadsyłana jest wszelka korespondencja do Komitetu. Instrukctorem i organizatorem Związku Młodzieży Socjalistycznej iżak z ramienia tegoż Komitetu jest Rytter Artur, który otrzymał około 50 egz. czasopisma "Koznia" / numer pierwszy wydany w Warszawie w maju br. / -

Członkami P.P.S. Lewicy w Łomży są: Piechociński Feliks, Piechociński Czesław, Zwierzyński Stanisław, Bajkowski Grzegorz, Zagrobowia Władysława, Ponschowska Kazimiera, Rusak Józef, Szuba Jan, Namlik Franciszek, Pogroszewski Tomasz, Stolnicki Józef, Wnorowski Wacław, Bryng Michał, Kokominski Jan, Godlawski Wacław, Włodarczyk Antoni, Szymański Teodor, Szymański Michał, Konopka Władysław, Feliks Piotrowski. Z pośród wymienionych Piechociński Czesław wyjechał rzekomo do Warszawy / Solas 34 / . Ma on jakoby, jak informują konfidenci, być kurjerem "K.K.P.P. Komitet P.P.S. Lewicy w Łomży pozostaje

w ścisłym kontakcie z miejscową organizacją komunistyczną.
Działalność jego poddawa jest ścisłej obserwacji. / S.698
z dnia 31.VIII.br./.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Wśród robotników zatrudnionych w warsztatach kolejowych
w Łapach kolportowane są wydawnictwa P.P.S. Lewicy i Z.Z.K. Le-
wicy, m.in. pismo "Sygnał". / S.574/pf. z dnia 30.VIII.br./.-

III. Ruch narodowościowy.

a/ Litewski.

Powiat Suwalski:

W dniu 28.ub.m. oddział T-wa św.Kazimierza w Puńsku za
zezwoleniem Starostwa urządził we wsi Wojtkiemie gm.Sejwy
przedstawienie amatorskie i zabawę taneczną w których wzięło
udział około 800 osób. Wobec tego że kilku pijanych uczestni-
ków zabawy zakłóciło spokój publiczny zabawa przez policję
została rozwiązana. / S.657/pr. z dn 30.VIII.br./.-

b/ Żydowski:

Powiat Suwalski:

Dnia 28.ub.m. w Suwałkach odbyło się zebranie członków
miejscowej organizacji sjonistycznej przy udziale około 50
osób. Przemawiali delegaci Kaczor z Warszawy i Majerman z Gro-
dna, którzy nawoływali zebranych do szerzenia idei sjonistycz-
nej i wydatnego przyczyniania się do odbudowy Palestyny. /S.
657/pr. z dnia 30.VIII./.-

Powiat grodzieński:

Dnia 26.ub.m. bundowiec Lejba Kleitnicki wygłosił w loka-
lu Zw.Zaw. Robotników Przemysł. Odszkodowego w Lidurze odczyt
m.t. "Literatura europejska". Prelegent podał m.in. krótkie zary-
sy biografij współczesnych pisarzy polskich i żydowskich i
żydowskich, poczem streścił ich twórcy specjalnie charaktery-
zując rolę klasy pracującej w dobie wojny światowej.

W tymże dniu i w tym samym lokalu Lejba Kłomicki wygłosił drugi odczyt n.t. "Religia a Wiedza", w którym określał wpływ religii na bieg wydarzeń politycznych. Prelegent podkreślił m.in. że, zawdzięczając fanatyzmowi religijnemu buddystów, Anglija ma możność przy użyciu niewielkiej ilości wojska utrzymać w posłuszeństwie olbrzymie kolonje w Azji. -

Dnia 27.ub.m. w Grodnie odbyła się poświęcona "Pracującej Palestynie" - "Akademja Młodzieży", urządzona przez lokalny oddział Poalej-Sjon Prawicy. Przemówienie okolicznościowe n.t. "Pracująca Palestyna, a młodzież żydowska" wygłosił M. Chmielewicz z Białegostoku. / S.Pr. 1277. z dnia 30. VIII. br. / -

Powiat Białostocki:

Dnia 30.ub.m. z powodu 30-letniego jubileuszu Wszechświatowej Organizacji Sjonistycznej i otwarcia XV Kongresu Sjonistycznego miejscowa organizacja sjonistyczna w Białymstoku urządziła pochód manifestacyjny. Niesiono w czasie pochodu 17 transparentów z wypisanymi na nich hasłami: 1/ Naród izraelski w kraju izraelskim wedle religji izraelskiej; 2/ Niech żyje robotnicza Palestyna; 3/ Przy pługu rolnika i pracy robotnika niech rozbrzmiewa język hebrajski; 4/ Niech żyje kultura hebrajska w Palestynie; 5/ Żądamy wolnej emigracji do Palestyny; 6/ Autonomia dla pracującej Palestyny; 7/ Niech żyje Kongres sjonistyczny. W pochodzie wzięło udział około 1000 osób, wśród których przeważała ucząca się młodzież. Przemówienie okolicznościowe przed rozwiązaniem pochodu wygłosił Wolf Hegner, prezes organizacji sjonistycznej w Białymstoku. -

Dnia następnego z powodu otwarcia XV. Kongresu Sjonistycznego i 30-to letniej rocznicy istnienia W.O. Sjonistycznej odbyła się w Białymstoku akademja sjonistyczna, na której przemawiali w żargonie - W. Nepner, I. Dobkin, M. Glikfeld, dr. Gutman i dr. Leder. - ogółnie o sprawie odbudowy Palestyny. Na zakończenie odśpiewano hymn "Tikwo". Obecnych - około 200 osób. Dnia 27.ub.m. w Białymstoku odbył się wiec "Tarbutu" pod prze-

wodnictwem Bachbracha Jeruchima. Przemawiali o zadaniach wyznaniowych szkół żydowskich - Wrynowski Aron i Tiszman Mojżesz. Obecnych - około 150 osób.-

Dnia 28.ub.m. odbył się w Białymstoku z powodu rozpoczęcia roku szkolnego wiec ludowy, urządzony przez Stowarzyszenie "Tachkemoni". Przemawiali Zajdenberg Josel i Pat Lipe, którzy wyjaśniali, że istotne wychowanie dzieciom żydowskim dają tylko szkoły hebrajskie. Obecnych - około 100 osób.-
/ S. 1334/p.z dnia 1.IX.br./.-

c/ białoruski:

Powiat Białostocki:

Dnia 23.ub.m. we wsi Poroski, gminy białostockańskiej, instruktor Białoruskiego Instytutu Gospodarki i Kultury z Wilna - Jan Wasilewski wygłosił w języku białoruskim odczyt o celach i zadaniach Instytutu, drogach do osiągnięcia tych celów wiodących, konieczności łączenia pracy gospodarczej z kulturalno-oświatową, znaczeniu spółdzielności dla Instytutu i społeczeństwa i t.p. Zebranych na odczyt - około 40 osób. Zainteresowanie się ich odczytem - nikłe, o czym świadczy fakt, że większość zebranych przed zakończeniem odczytu opuściła salę. / S.1344/p.z dnia 1.IX./.-

Powiat grodzieński :

W poprzednich sytuacyjnych sprawozdaniach tygodniowych doniesieniem Ministerstwu, że białorusini w nowych przedstawicielstwach samorządowych dokładają wszelkich starań, ażeby do zarządów gmin i miast przeformować swych zaufanych.- Ten tekst osiągnęła częściowo w gminach Hołynka i Skidel, Wójtem w gminie Hołynka wybrany został Wasilewicz Aleksy, a w gminie Skidel - Piekę Grzegorz, obaj b. członkowie B.W.R.H./w czasie legalnego jej istnienia / . Piekę Grzegorz w dniu obrania go na wójta spoliczkowany został przez białorusina, polonofila.-

W wsi Massalany gm. Ejsmonty Wielkie wybrany został nowy

zarząd hurtka T-wa Szkoły Białoruskiej, do którego weszli:
Sak Paweł - prezes, Ulejczyk Jan - sekretarz i Siemieniak
Tatjan - skarbnik.-

Do nowego zarządu hurtka T-wa S.B. we wsi Puzawicze, gm.
skidelskiej wybrano: Skwarniuka Daniela - prezes, Byckiewi-
cza Grzegorza - sekretarz i Wotonową Marię - skarbnik.-

W okresie sprawozdawczym wieczorki sceniczne i odczyty
urządkowy hurtki T-wa Szkoły Białoruskiej w Pluskałowcach
i Zapolu.-

Z wiarygodnych źródeł konfidenjonalnych uzyskano in-
formacje, że przebywający obecnie w Mińsku b. redaktor dwu-
tygodnika "Narodnyj Zvon", wydawanego w Wilnie, Aleksy Ma-
ciejszych, pochodzący z gminy Mołynskiej, powiatu grodzień-
skiego - skatwiad na białorusinom emigrowanie w drodze
nielegalnej do Rosji Sowieckiej.-

Informacje te częściowo potwierdza fakt ucieczki do
Rosji Giedala Jana, lat 23 i Puchacza Borysa, lat 20, ze
wsi Swiskocz, gm. hołyńskiej, którzy na granicy polsko -
sowieckiej zostali przytrzymani wraz ucieczką do Rosji
Tomczyka Mifodzieja i Bableja Teodora, mieszkańców wsi
Bobrowniki, gminy Brzostowica - Wielka. Zachodzi przytem
podejrzenie, że Tomczyk i Bablej zwerbowani zostali do po-
wstańczych oddziałów białoruskich, t.zw. "Opiergrupy".

Mieszkańcy wsi Brzostowiczany, gminy Brzostowica Wiel-
ka, najsilniej zaangażowanej w ruch białoruskim, inspiro-
wanych przez B.W.R. Hromadę - w liczbie 51 osób złożyli bez-
pośrednio do Ministerstwa Sprawiedliwości podanie o zezwo-
lenie na import i sprowadzenia zboża z Rosji Sowieckiej. W podaniu
tem jako motyw zasadniczy podają, że wskutek tegorocznego
nieurodzaju zmuszeni są sprowadzać zboże z zagranicy. / S.
Pr. 277 z dnia 30.VIII.br./.-

- - - - -

IV. Ruch wywrotowy.

Powiat Grodziski :

W związku z nakazaną przez KCKPZB. akcją antymilitarną i trwającym okresem t. zw. "Tygodnia Międzynarodowego Młodzieży" obserwowane są przygotowania organizacji komunistycznych do wystąpień zewnętrznych.

W nocy z dnia 27. ub. m. na drodze Skidel - Kamionka wyrzucona została ulotka K.C.K.P.Z.B. p. t. "Wojna wojnie". Uzyskano informacje, że w dniu 4. b. m. w kilku miejscowościach powiatu urządzone być mają demonstracje przez Z.M.K.Z.B. Odpowiednie środki zapobiegawcze przedsięwzięto. / S.Pr. 1277 z dnia 30. VIII. br. /.-

Powiat Sokólski :

Starosta sokólski otrzymał w drodze konfidenecjonalnej 13 egzemplarzy odezw KCKPZB p. t. "Wojna wojnie", przeznaczonych do kolportowania w powiecie wśród poborowych rocznika 1906 oraz jeden egzemplarz broszury p. t. "Budownictwo socjalizmu w S.S.S.R." wydanej w języku rosyjskim przez K.C. K.P.Z.B. datowanej - Wilno - 1927 r. a opracowanej przez Henryka Holanda. Broszurę tę otrzymać mieli wszyscy prełaci i księża K.P.Z.B. w powiecie sokólskim. Wykorzystanie przez Starostę posiadanego przezeń źródła konfidenecjonalnego w kierunku ujawnienia centralnej techniki K.P.Z.B. zarządził. / S. 809/tjn. z dnia 30. VIII. br. /.-

Powiat Ostrowski:

W nocy z dnia 28. ub. m. w Ostrowi rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezwy K.C.Z.M.K. w P., datowanej w sierpniu i wzywającej młodzież robotniczą do wystąpień demonstracyjnych w dniu 4. b. m. oraz kilka egzemplarzy organu K.C.K.P.P. "Gromada" Nr. 2 z sierpnia br.-

W dniu 27. ub. m. zatrzymani zostali w Czyżewie ścigani listami gończymi przez Prokuratora przy S.O. w Łomży - Jankontka Iosek, Laszer Rejzor i Mankita Jankiel, zbiegli przed

aresztowaniem w czasie likwidacji organizacji K.P.P. i Z.M.K. w Czyżewie. Zatrzymanych po zbadaniu przekazano sędziemu śledczemu na powiat ostrowski. / S.767/p. z dnia 31.VIII./.-
Powiat Białostocki:

Dnia 14.ub.m. do mieszkania kolonji Sucha - Brań. gm. Trzcianne - Sofiejko Wojciecha nadesłany został list, zawierający odezwę KCNPCh z lipca br., notowaną w poprzednich sprawozdaniach sytuacyjnych. Odezwę tę Sofiejko dobrowolnie złożył na posterunku P.P. / S.1344/p. z dn.1.IX.br./.-

Powiat Wysoko-Mazowiecki:

Dnia 21.ub.m. w lesie około wsi Leśniewo - Niedźwiedź gm. Piszczwały, rozrzucono kilkanaście egzemplarzy odezw p.t. "Wojna wojnie", wyd. przez KOKPP. Dnia następnego kilka egzemplarzy tejże odezw rozrzucono we wsi Jeżewo - Tykocin. W obu wypadkach dochodzenie wdrożono. / S.574/pf. z dn.30. VIII.br./.-

V. Kryzys w przemyśle, bezrobocie, strajki.

Powiat Augustowski:

Bezrobotnych w powiecie 21 osób, w tem jeden pracownik umysłowy. Wszyscy otrzymują zapomogi. Zwiększenie się stanu bezrobocia w powiecie w najbliższej przyszłości nie jest spodziewane. / S.645/p. z dnia 30.VIII./.-

Powiat Grodzieński:

Strajk w zakładach garbarskich w Krynkach /vide sytuacyjne sprawozdania tygodniowe Nr.18 i 19./został zlikwidowany w dniu 29.ub.m. Strajkujący uzyskali 20% podwyżki oraz zapewnienie, że zarobki będą im wypłacone 50% gotówką i 50% weksłami.-

W dniach 23 i 24 ub.m. zastrajkowało w Grodnie około 100 krawców chałupników, którzy domagają się 50 % podwyżki według dotychczasowej skali płac. Strajkiem kieruje Sekcja

Krawiecka Związku Rzemieślników Żydowskich . Dotychczasowy przebieg strajku - spokojny. -

Firma drzewna " Pogodrzew " w Jeziorach zatrudniająca około 200 robotników zakończyła w ostatnich dniach roboty letnie, wskutek czego robotnicy ci w większości zostali zwolnieni. Pochodzili oni przeważnie z okolicznych wsi i posiadają inne środki utrzymania. Fabryka zapasek "Marjos" w Grodnie nie została dotąd uruchomiona. Na uwagę zasługuje fakt, jaki miał miejsce w związku z unieruchomieniem tej fabryki. Mianowicie Związek Zawodowy Robotników Przemysłu Chemicznego do którego należy znaczna część robotników unieruchomionej fabryki, wystosował do Związku Chemicznego w Moskwie depechę z zawiadomieniem o zamknięciu fabryki i rozpoczęciu w Grodnie walki robotników z burżuazją oraz z prośbą o pomoc materialną. -

Stan bezrobocia w Grodnie i powiecie według danych z dnia 30. ub. m. przedstawia się następująco: bezrobotnych metalowców 35, robotników budowlanych/13/ przemysłu chemicznego 71, wykwalifikowanych 446, niewykwalifikowanych 270 i pracowników umysłowych 74; ogółem w powiecie 907 bezrobotnych. / S.Pr. 1277 z dnia 30. VIII. br. /.-

Powiat Łomżyński :

Zatarg powstały między robotnikami drobnych warsztatów rzemieślniczych w Łomży i właścicielami tychże warsztatów na tle nieprzestrzegania przez ostatnich postanowień ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy, zlikwidowany został przy pośrednictwie Inspektora Pracy 40 obwodu w Łomży. Skutkiem uruchomienia robót przy budowie dworca kolejowego w Łomży, hal targowych i fabryki wyrobów żelaznych Orłowskiego - tamże, bezrobocie w Łomży powiecie na czas dłuższy zostało definitywnie zlikwidowane. / S. 788/p. z dn. 30. VIII. br. /.-

V. Ruch zawodowy.

Powiat Suwalski:

Dnia 25 ub.m. w Płocicznie odbyło się przy udziale około 50 osób zebranie miejscowego oddziału Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego, na którym omawiano wyłączenie sprawy organizacyjne oddziału /:S.657/pr. z dnia 30.VIII.br.:/-

Powiat Grodzieński:

Dnia 22 ub.m. odbyły się wybory nowej Rady Chrześcijańskich Związków Zawodowych w Grodnie, w której skład weszli: Sawicki - prezes, Majewski - sekretarz, Berdowski, Komorowska i Sztrochin - delegaci Chrześcijańskiego Związku Robotników Tytoniowych, Kostecki, Szunejko i Zdanowicz - delegaci Chrześcijańskiego Związku Robotników Rolnych, Sawicki, Ciesielski i Wołkowiec - delegaci Chrześ. Związku Robotników Budowlanych, Zimnoch i Wojewnik - delegaci Zawodowego Zrzeszenia Chrześcijańskiego, Gumczyk - delegat Związku Robotników Niefachowych, Augustynowicz i Uskow - delegaci Chrześcijańskiego Zw.Dozorców Domowych, Jankowska i Iwanowska - del.Chrześ.Zw.Służby Domowej, Twardowski - del. P.Z.K. Na posiedzeniu dnia 24 ub.m. nowa Rada uchwaliła:

1/ Wystąpić do P.Ministra Pracy i Opieki Społecznej z wnioskiem o wyznaczenie Komisji Rozjemczej dla spraw dozorców domowych.

2/ Wystąpić do P.Ministra Reform Rolnych z wnioskiem o przyznanie ziemi robotnikom z chrześcijańskich związków zawodowych.-

3/ Powołać do życia Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy w Grodnie i wyznaczyć na kierownika tej placówki - Jastrzębskiego.-

4/ Wystąpić do Rządu z wnioskiem o radykalnego zwalczania drożyzny.-

5/ Zwołać na dzień 18.IX.br. do Grodna Zjazd delegatów chrześcijańskich Związków Zawodowych i urządzić w tymże dniu ogólny wiec robotniczy w Grodnie - Majewski sekretarz i Szumajko instruktor Rady Chrześc.Zw.Zaw. w Grodnie zorganizowali w ostatnich dniach ub.m. oddziały Chrześcijańskiego Zw. Zaw.Robotników Rolnych w Łapnie, Skidlu, Kamionce, Kotrze, Zbrozskowszczyźnie i Kochowie, do których zapisało się po 15 - 20 osób w każdym wypadku.-

Liczący około 150 członków oddział Klasowego Związku Zawodowego Robotników Przemysłu Drzewnego w Jeziorach wybrał do nowego Zarządu: Szczerbickiego Jana - prezes, Szarażajewa Jana - sekretarz, Marcinkiewicza Władysława - skarbnik, Lampijana i Remlejna Wojciecha - członkowie Zarządu. Do Komisji Rewizyjnej weszli - Lasota Stanisław, Lampi Stefan i Sumarokow Paweł.-

Na terenie gminy Dubno zorganizowany został liczący 9-ciu członków oddział Chrześcijańskiego Związku Zawodowego Robotników Rolnych przez instruktora Kosteckiego Aleksandra.-

W 8-ym dorocznym zjeździe delegatów Zw.Zaw.Robotników Przemysłu Chemicznego delegaci grodzieńskiego oddziału Związku udziału nie brali. - /S.Pr.1277 z dnia 30.VIII.br.:/

Powiat Łomżyński:

Dnia 27 ub.m. z inicjatywy Okr.Rady Kl.Zw.Zaw. bundowiec Lew Izaak z Białegostoku wygłosił w Łomży odczyt n.t. "Zasady żydowskiego ruchu robotniczego". Prelegent dowodził, że rewolucja rosyjska żadnych korzyści proletariatowi nie przyniosła i, że tylko solidarna akcja zorganizowanych w klasowych związkach zawodowych robotników może przynieść zwycięstwo światu pracy w jego walce z burżuazją. Przemówienie swe Lew Izaak zakończył potępieniem morderstwa, popełnionego przez sądownictwo amerykańskie na osobach Sacco i Vanzetti'ego /S.788/p. z dnia 30.VIII.br./.-

Dnia 20.ub.m. Grupa klasowych związków zawodowych żydowskich zwołała wiec ogólny w sprawie 8-mio godzinnego dnia pracy. Pierwszy przemawiał przewodniczący /kierownik/ tej grupy, Domowicz Dawid, który udawał, że tylko wystąpienie jednolitego frontu robotniczego zapewnić może robotnikom korzyści, wypływające z ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy. Wywody Domowicza poparł Zamiatyn Jakób, delegat Centralnej Komisji Kl.Zw.Zaw. w Warszawie...

Przeciwko Domowiczowi i Zamiatynowi wystąpili komunistyczny bundowcy Bramzon Syncha i Kac Chachiel, którzy zarzucali Komżyńskiej Radzie Kl.Zw.Zaw. bezczynność i dowodzili, że Inspektorzy Pracy oraz Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej bytu robotników nie polepszą, a przeto, los robotników spoczywa tylko w ich rękach. Na przemówienie ich replikował Domowicz, neglżując ostro komunistyczny charakter ich dążeń i chęć sprowokowania robotników w Komży do niepożądanych wystąpień. Ostatecznie uchwalono rezolucję, domagającą się od przedsiębiorców i przemysłowców przestrzegania ustawy o 8-mio godzinnym dniu pracy. Obecnych na wiecu około 400 osób. /S.22986 z dnia 26.VIII.br./...

Powiat Białostocki:

Dnia 27.ub.m. odbyło się w Białymstoku ogólne zebranie członków Związku Rzemieślników Żydowskich w sprawie założenia w Białymstoku gimnazjum ludowego, dostępnego dla rzemieślników i robotników. Zebranie miało charakter informacyjny; uchwały i decyzje nie powzięto. Przemawiali: Icho Brand, dyrektor gimnazjum żydowskiego w Wilnie, Waler Bersz, S. Goldberg i E.Ryszewski. Obecnych około 20 osób.

Dnia 30.ub.m. odbyło się w Białymstoku zebranie robotników fabryki tekstylowej, należących do Klasowego Zw. Zaw.Robotników Żydowskich. Przewodził Reginalla, któ-

ry odczytał zebranym okólnik Centrali Związku w Warszawie w sprawie wypłaty 60% podwyżki w 2-ach ratach robotnikom przemysłu tytoniowego. Obecnych - około 70 osób. /S.1344/p. z dnia 1.IX.br./.-

Powiat Bielsk-Podlaski:

W Czeremsku zorganizowany został oddział Związku Urzędników Kolejowych, liczący narazie 12 członków. Oblicze polityczne oddziału dotąd nie jest wyjaśnione. /U.S1./.-

-----000-----

VII. Sprawy samorządowe.

Powiat Wołkowyski:

Posiedzenia organizacyjne nowej rady w Wołkowysku. 3-cie w dniu 27 i 4-te dn. 28 ub.m. nie doprowadziły do wyboru Magistratu. W radzie utworzyły się dwa bloki: 1-szy - PPS - 5 radnych, "Bundu" - 3, grupy demokratycznej żydowskiej - 4, i radnego "Jedności Chrześcijańskiej" i 1 radnego, przedstawiciela ludności prawosławnej; 2-gi - grupy mieszczańskiej - 4 radnych, Żydowskiego Zjednoczenia Narodowego - 4 radnych i 1 radny z Ch.D. /"Jedność Chrześcijańska"/. Początkowo oba bloki godziły się na wybór dotychczasowego burmistrza, Czesława Pawęckiego, jednak wobec różnicy zdań co do obsadzenia stanowiska viceburmistrza /pierwszy blok wysuwał kolejarza Wasilewskiego, drugi mieszczanina Drużynę/ do ostatecznego porozumienia między tymi blokami nie doszło. Ponadto rozdziałek wprowadziła także koncepcja oddania miejsca Ławnika Leonowi Lwowi, przedstawicielowi "Bundu". Aczkolwiek przed ostatnim posiedzeniem rady kandydatura Lwa została cofnięta, posiedzenie to rezultatu nie dało, gdyż blok opozycyjny zdekompletował posiedzenie przez opuszczenie sali.-

Starosta wyraża przekonanie, że nie osobiste ambicje odegrały tutaj rolę decydującą, lecz tendencje rozmyślnego

utrudnienia działania rady i doprowadzenia do nowych wyborów, gdyż żydzi, uzyskawszy 11 mandatów /na 24/, uważają, że ich stan posiadania w nowej radzie jest niedostateczny.
/S.Pr.515 z dnia 29.VIII.br./.-

Powiat Grodzieński:

Nowa rada miejska w Krynkach, posiadająca większość burdowska, na posiedzeniu organizacyjnym w dniu 26 ub.m. uchwaliła protest przeciwko wyłonaniu wyroku śmierci na osobach Sacco i Vanzetti'ego. Protest ten miał być przesłany na ręce posła Stanów Zjednoczonych w Warszawie. Starostwo uchwałę rady uchwaliło na podstawie obowiązujących rozporządzeń Generalnego Komisarza Ziemi Wschodnich /Starostwo/...

-----300-----

VIII. Stowarzyszenia i organizacje przysposobiania wojskowego...

Powiat Suwalski:

Z datą 26 ub.m. filja TURa w Płocicznie rozpoczyna pracę oświatową wśród swych członków /nauczanie alfabetów, dokształcanie małoписьменных, sport, gimnastyka itp./... Pracę tę kieruje członek TURa Szapanowski, który niedawno powrócił z kursu instruktorskiego T.U.R. w Puławach. /S.657/pr z dnia 30.VIII.br./...

W Wiszajnach powstał oddział Zrzeszenia Patriotów Młodzieży i im. "Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Męskiej w Wiszajnach". Zarząd Stowarzyszenia stanowią: ks. proboszcz W. Bałukiewicz - prezes, Bolesław Mituriewicz - prezes, Tadeusz Polowski - sekretarz, Jan Maliszewski - skarbnik, Paweł Rowinski - bibliotekarz, Piotr Laskowski - gospodarz, Wiktor Radzi - naczelnik. Stowarzyszenie posiada wydział pod wpływami Ch.P. /S.25293 z dnia 27.VIII.br.

Powiat Wołkowyski:

Zarząd Główny Zw. Strzeleckiego zatwierdził nowopowsta-

ły oddział Związku w Widziejkach, gm. Świsłockiej. Zarząd: Feliks Dyrzynda - prezes, Władysław - Gałaś - sekretarz i Szyszko Jerzy - skarbnik, wszyscy politycznie nieskompromitowani, b.czk.P.S.L. "Wyzwolenie" /S.Pr.515 z dnia 29.VIII.br./..

IX. R ó z n e.

a/ Szpiegostwo

Powiat Suwalski:

W związku z aresztowaniem dnia 21 sierpnia br. pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Litwy Józefa Chałkowskiego, Jerzego Chałkowskiego i Abrama Kuszeła, zamieszkałych we wsi Puńsk, gm. Sejwy oraz Jerzego Bencwicza ze wsi Wołyńca, gm. Sejwy, o czym doniosłem Ministerstwu w tygodniowym sprawozdaniu sytuacyjnym Nr.19, dnia 25 sierpnia br. aresztowany został pod tymże zarzutem Józef Woźnialis ze wsi Wojtkiemie, gm. Sejwy. Wszystkich z materiałami oskarżenia przekazano władzom sądowym, które zwolniły Woźnialisa z braku dowodów winy, Jerzego Chałkowskiego - warunkowo za kaucję w sumie 30 zł., trzech zaś pozostałych osadziły w więzieniu /S.657/ /pr. z dnia 30.VIII.br./..

b/ Wyroki sądowe.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 25.VIII.br. skazani zostali na 4 lata ciężkiego więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego każdy: Pęczyńska Irena vel Małaczynska Krystyna i² Bajoraków Mendel vel Małamed Zelman, oskarżeni z art.102 K.K. o przynależność do kompartji i działalność komunistyczną. /S.1344/p. z dnia 1.IX.br./..

c/ Two Esperantystów.

Dnia 27 ub.m. w Białymstoku odbyło się zebranie miejscowego Towarzystwa Esperantystów pod przewodnictwem Klasy. Omawiano sprawę urządzenia kursów języka Esperanto i przyjęcie do wiadomości sprawozdanie ze Zjazdu Pozakongresowego Esperantystów w Białymstoku. /S.1344/p. z dnia 1.IX.br./

d/ Odczyty i akademje.

OK "Bundu" w Białymstoku urządził wiec polityczny w formie "Akademji Żakobnej" z powodu wykonania wyroku na osobach Sacco i Vanzetti'ego. Przemawiali - Goldman, Flomenbaum, Leniński i Jelin, którzy wskazywali fakty prześladowania klasy robotniczej przez burżuazję i nawoływali zebranych do protestu przeciwko niesprawiedliwym wyrokom sądów w Ameryce w odniesieniu do bojowników sprawy robotniczej. Obecnych około 200 osób.

Dnia 29 ub.m. publicysta Stanisław Jasiński wygłosił w Białymstoku odczyt n.t. "Dostęp do morza, a postulaty niemieckie". Prelegent na wstępie odczytał zebranych /około 40 osób/ pozdrowienie od Polaków z Brazylii /S.1344/p. z dnia 1.IX.br./

e/ Awantury w więzieniu.

Awantury więźniów politycznych w więzieniu w Grodnie /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr.19. w dniu 25 ub.m. zostały zlikwidowane. W dniu 21 ub.m. względem awanturujących się więźniów zastosowane zostały środki represyjne. Część więźniów politycznych, a szczególnie ci, którzy ukarani zostali karcerem, ogłoszła głodówkę. Głodujący.

201

których liczba dochodziła do 80-ciu osób, w godzinach popołudniowych dn. 25 ub.m. głódówkę przerwali, wobec czego zarząd więzienia uchylił nałożone kary karceru. Na skutek zarządzenia władz sądowych i więziennych, w dniu 23 ub.m. przewieziono do więzienia na Łokiszkach w Wilnie przywódczynię omawianych awantur: Lewitę Łoję, Gurwicz Rajz, Szachę Chaję i Juzierską Maucha, odrywającą karę więzienia za działalność komunistyczną. Obecnie w więzieniu w Grodnie panuje zupełny spokój. /S.Pr. 1277 z dnia 30.VIII.br./--

f/ P r a s a.

W dniu 31 ub.m. ukazał się w Białymstoku pierwszy numer kolportowanego bezpłatnie tygodnika p.n. "Przegląd Przemysłu Kresowego" /vide sytuacyjne sprawozdanie tygodniowe Nr. 19/. Pismo poza ogłoszeniami poważniejszymi i krótkimi artykułami nie zawiera /własne/.

Nawiązując do sytuacyjnego sprawozdania tygodniowego Nr. 17, punkt "Prasa", donoszę, że Sekretariat Województwa Ch.D. w Białymstoku zrezygnował wydawania pisma, uzależnionego redakcyjnie od dziennika warszawskiego "A.B.C.", natomiast przystępuje do wydawania pisma, uzależnionego redakcyjnie od warszawskiej "Gazety". Pismo podpisywał będzie Morski, kierownik wspomnianego sekretariatu Ch.D., zaś wydawcą i redaktorem odpowiedzialnym /własne/.

g/ Przestępczość kryminalna.

Powiat Białostocki.

Dnia 28 ub.m. posterunek śl. Wydziału Śledczego w Białymstoku - Keller Kazimierz, pełniący służbę obserwacyjną w mieszk., zamieszkałym przez rodzinę młodą, mieszczącym przy ul. Fabrycznej Nr. 53 ukrytywanym przez Zofię Jurewską. Wszedłszy do

mieszkania wyw.Keller, zauważył tam poszukiwanego od dłuż-
 /za szereg poprzednich kradzieży Gołko Bronisława i jego/
 szego czasu "obciznicę" - Krzeszuch Marię. - Gdy wyw.Keller

zbliżył się do Gołki w celu aresztowania go, tenże wyjął
 z kieszeni brzytwę, odepchnął wywiadowcę i wybiegł na pole.
 Wyw.Keller wybiegł za uciekającym i wezwał go kilkakrotnie
 okrzykiem "stój" do zatrzymania się, a gdy Gołko do wezwa-
 nia nie zastosował się, wówczas wyw.Keller dał don 3 strza-
 ły z rewolweru syst. "Mauzer", raniąc go w okolicę brzucha.
 Uciekający Gołko, wiedząc że zostanie schwyty, trzymając
 w ręku brzytwę poderzwał sobie gardło i upadł na ziemię.-

Wyżej wymienionego po okazaniu mu pierwszej pomocy le-
 karskiej, umieszczono w szpitalu żydowskim, gdzie zmarł w
 dniu 1.bm.- /L.BP.4516/.-

Dnia 30 ub.m. do mieszkania Leokadii Janczenko w Bia-
 łymstoku wdarli Gęślicki Zygmunt, Pawłowski Piotr i
 Szuta Konstanty, m.Białegostoku i po steroryzowaniu znajdu-
 jącej się w temże mieszkaniu Pukszo Feliksy, zrabowali jej
 5 dolarów i 5 zł. Napastników ujęto i z materiałami oskar-
 żenia przekazano władzom sądowym. /U.Sl./.-

Powiat Bielski-Podlaski:

Dnia 16 ub.m. w lesie, należącym do majątku Rutka
 w gminie Grodzisk znalezione zwłoki chłopca, lat 7 - 9,
 w stanie zupełnego rozkładu. Przeprowadzone dochodzenie
 miało na celu ustalenie, że chłopiec ten, imieniem Jan, zamordowany zo-
 stał przez zbrojnego Kosa Józefa, za którym zarządzone posęgn.
 /BP.4545/.

Powiat Grodzieński:

W dniu 28 ub.m. w wsi Jaskielewice, gm.Ludara
 zmarł Magier Franciszek Paweł. Dochodzenie wskazuje, że
 z powodu tutaj wypadł z przyczyn /B.1277/.-

Dnia 30 ub.m. z kasy kolejowej na st.Druskieniki nie-
 został sprawcy za pomocą otwarcia drzwi, prowadzących do

kasy podrobionym kluczem, skradł 1.624 zł. Dochodzenie
wdrożono...

202

h/ Pożary.

Dnia 28 ub.m. w majątku Janki, gm. Klukowo spłonęły
dwie stodoły, zapakowane zbożem oraz spichlerz i maszyny
rolnicze. Straty wynoszą około 125 tys. zł. Przyczyna pożaru
dotąd nieustalona. /S. 574 z dnia 30. VII. br./...

Dnia 31 ub.m. w Wasilkowie pow. białostockiego spłonęły
stodoła ze zbożem i chlew. Straty wynoszą około 4 tys. zł.
Przyczyna pożaru nieustalona. /U. 81./...

Dnia 30. ub.m. w wsi Skomianka, gm. Hornickiej, pow.
grodzińskiego wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem
spłonęło 25 domów mieszkalnych i 14 stodół ze zbiorami.
Ofiar w ludziach nie było...

Do dyspozycji zawołanego zaraz po pożarze Komitetu
niesienia pomocy poszkodowanym przekazano 800 zł...

Dnia 27 ub.m. w majątku Zabłoc - Rusota, gm. Wiercie-
liszki, pow. grodzieńskiego spłonęła stodoła ze zbiorami i
narzędziami rolniczymi...

Straty wynoszą około 130 tys. zł...

We wsi Wroczeń, gm. Dolistowo, pow. białostockiego
stwierdzono 1 wypadek zakażenia na tyfus brzuszny.

Białystok, dnia 7 września 1927 r.

Za Wojewodę.

[Podpis]

Łącznik: Wydziału Bezp. Publ.